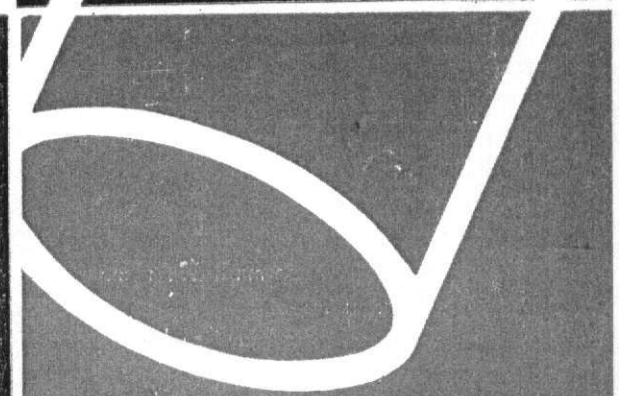
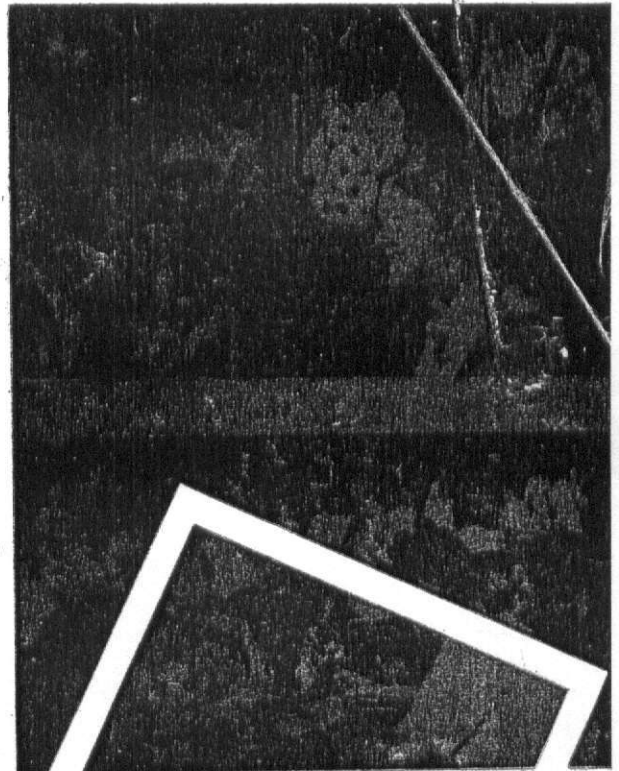

พฤศจิกายน ๒๕๑๖

รายเดือน

สังคมศาสตร์ปริทัศน์

สังคมนิยม
กับ
สังคมไทย?

อ่าน : ประทีป พนมยงค์
ทวี หมั่นนิกุล
เสกสรรค์ ประเสริฐกุล

นักบริหาร อ่าน

องค์การ และ การบริหาร

ธงชัย สันติวงษ์ พณ.บ., บช.บ., M.B.A.

เป็นหนังสือเน้นหนักในหลักทฤษฎีและวิธีปฏิบัติ ผูกด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ที่ทันสมัย เกี่ยวกับการบริหาร—องค์การธุรกิจ ประเภทต่าง ๆ พร้อมทั้งเปรียบเทียบหลักการบริหารระบบต่าง ๆ ไว้อย่างครบถ้วน ปกออบพลาสติกมัน หนา 469 หน้า ราคา 60 บาท

นักสังคมสงเคราะห์ อ่าน

สังคมวิทยา

สุพัตรา สุภาพ ร.บ. (เกียรตินิยม), ร.ม. (จุฬาฯ), สส.บ. (ธรรมศาสตร์), M.S.W. (University of Iowa), Cert. in Social Welfare (Davenport).

บรรจุลักษณะเนื้อหา ประวัติความเป็นมาของสังคมวิทยา ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อสังคมมนุษย์ วัฒนธรรม การจัดระเบียบสังคม ทฤษฎีความเปลี่ยนแปลงทางสังคม สถาบันทางสังคม ความแตกต่างระหว่างชายกับหญิง พฤติกรรมคนสังคมกับความไม่เป็นระเบียบในสังคม ฯลฯ หนังสือนี้จะช่วยให้มองเห็นสภาพสังคมได้อย่างชัดเจนลึกซึ้ง พิมพ์ครั้งใหม่ ทันสมัยและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ปกออบพลาสติกมัน หนา 175 หน้า ราคา 35 บาท

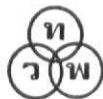
ครู อาจารย์ อ่าน

เทคนิคและวิธีสอน วิชา

จ้านง พรายเข้มเข พ.ม., กศ.บ., Dip. in Stat., M.Ed. (IUP) ศึกษาในเทคนิควิทยาศาสตร์ กรมสามัญศึกษา

วิทยาศาสตร์

เพื่อโอกาสที่จะเป็นครูวิทยาศาสตร์ที่ดี สามารถถ่ายทอดวิชาความรู้แบบเสริมสร้างสติปัญญาและมีเหตุผลสมบูรณ์ ให้เกิดทักษะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการใช้เทคนิคและวิธีสอนวิชาวิทยาศาสตร์แนวใหม่ ปกออบพลาสติกมัน หนา 217 หน้า ราคา 38 บาท

ไทยวัฒนาพานิช 599 ถนนไมตรีจิต กรุงเทพมหานคร

โทร. 210111-5

ห้องแสดงหนังสือ หน้าสนามกีฬาแห่งชาติ

โทร. 54556-8

สุวรรณสาส์น 298-300 ซยามสแควร์ ซอย 4

โทร. 513219

สำหรับท่านที่ประสงค์จะสั่งซื้อ โปรดส่งตัวแลกเงินไปรษณีย์ ธนาณัติ (ส่งจ่าย ปณ. หัวลำโพง) ในนามของผู้จัดการ บริษัท สำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช จำกัด บริษัทฯยินดีสั่งให้โดยไม่คิดค่าส่ง

การปฏิรูปการศึกษาในระบอบที่ ๕
วุฒิชัย มงคลศิลป์

มีจำหน่ายทั่วไป และที่
สำนักพิมพ์ สมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย
จตุรา ซอย ๒ ถนนพญาไท กรุงเทพฯ ๕ โทร. ๕๑๖๒๒

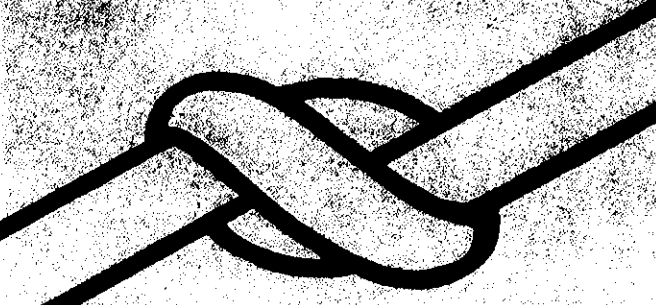

เนื่องจาก 'เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม' ถึงเราจะ
ยินดีและภาคภูมิใจในวีรกรรมของเพื่อนร่วมชาติ แต่
ก็อดเสียใจมิได้เมื่อนึกถึงการฆ่าหมู่ที่เกิดขึ้นเป็นครั้ง
แรกในประวัติศาสตร์ไทย เพื่อแตกกับการจากไป
ของท้าวธรรม ๓ คนที่เสวยอำนาจอันอ้อมแล้ว แต่ไหนๆ
เหตุการณ์ก็เป็นไปแล้ว เราผู้มีชีวิตอยู่ข้างหลังก็หวัง
ว่า สิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไปคงคุ้มค้ำกับชีวิตและเลือด
เนื้อของ 'วีรชน' ผู้พลีชีพเพื่อเรียก 'อำนาจของประ
ชาชน' กลับคืน

ฉบับนี้เราขานป่าวว่าด้วย สังคมนิยมกับสังคมไทย?
เรื่องในเล่ม เช่น ทำไมสังคมนิยม? สุรพงษ์ ชัยนาม
เขียนมาให้ตั้งแต่ครั้งสมาคมสังคมนิยมฯ จัดสัมมนา
ว่าด้วย 'อุดมการณ์กับสังคมไทย' เมื่อปีก่อน ส่วน
ทิว หมิ่นนกร ผู้เขียน สังคมนิยมคืออะไร? คงจำกัน
ได้ว่าเขาคือ ๑ ใน ๑๓ 'ขบถรัฐธรรมนูญ' เรื่องนี้
เขาเขียนมาให้ก่อนหน้าเกิดเหตุการณ์เพียงไม่กี่วัน
เช่นเดียวกับบทกวี ๒ ชิ้นของ เสกสรรค์ ประเสริฐกุล
แม้เนื้อหาจะไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม
ที่เขามีสวนนำฝูงชนเดินขบวน แต่ก็สะท้อนให้เห็น
ความคิดเชิงกวีของเขาที่ขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ของ
ประชาชน

คอลัมน์ "เมืองไทยไม่ใช่กรุงเทพฯ" ของ
รังสรรค์ หนะพรพันธ์ เล่มนี้ เราขอให้เขาวิเคราะห์
เหตุการณ์ วันมหาวิปโยค มาให้อ่านขิมลงไปก่อน รอ
ไว้เล่มหน้า เราจะวิเคราะห์เหตุการณ์ที่ยังมีผู้กล่าว
ขวัญถึงนี้อีกครั้ง โดยจะเน้นการวิจารณ์รัฐธรรมนูญ
ฉบับต่างๆ ที่ทำเคยมีมา พร้อมกับเสนอแนวทางเพื่อ
'รัฐบาลของประชาชน' ที่เราจะได้อีกไม่ช้า

เจ้าของ: นายป๋วย อึ๊งภากรณ์
 แทนสมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย
 คณะที่ปรึกษา: นายพันศักดิ์ วิญญรัตน์
 นายรังสรรค์ หนะพรพันธ์
 นายสุลภรณ์ ศิวรักษ์
 บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา: นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี
 สำนักงาน: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย สมาคมสังคมนิยม
 สังคมแห่งประเทศไทย ถนนพญาไท จุฬาฯ ซอย
 ๒ พระนคร โทร. ๕๐๖๒๒

กองบรรณาธิการ
 รับผิดชอบการพิมพ์
 รายเดือน

นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี	บรรณาธิการ
นายชวลิต ปัญญารักษ์	ผู้จัดการ
นายชเนศ อารมณ์สุวรรณ	ผู้ช่วยฝ่ายบรรณาธิการ
นายพิภพ ธงไชย	ผู้ช่วยฝ่ายบรรณาธิการ
นายนิวัติ กองเพียร	ผู้ช่วยฝ่ายศิลป์
นายสมพล เม่นาคม	เจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการ
นางกนกพรพรรณ เหลือวรรณะกุล	เจ้าหน้าที่ฝ่ายจำหน่าย
นายวิธาน ไทยเจริญ	เจ้าหน้าที่ฝ่ายจำหน่าย

กัณฑ์สารบัญ

ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

หน้าปก	๔
คำนำ	๕
บทนำ / เสียงจากใจ	๑๔
หน้าปก วิทยุทัศน์	๑๗
ปกหลัง วิทยุทัศน์	๑๘
ปกหน้า วิทยุทัศน์	๑๙
ปกหลัง วิทยุทัศน์	๒๐
ปกหน้า วิทยุทัศน์	๒๑
ปกหลัง วิทยุทัศน์	๒๒
ปกหน้า วิทยุทัศน์	๒๓
ปกหลัง วิทยุทัศน์	๒๔
ปกหน้า วิทยุทัศน์	๒๕
ปกหลัง วิทยุทัศน์	๒๖

บทความจากปก

สุรพงษ์ ชัยนาม	๓๗
ทวี วัฒนนิกร	๔๘
พิรุณ ฉัตรวิเศษกุล	๕๕
อุบลรัตน์ นนทเศรษฐ์	๖๑
ไพฑูริย์ วงษ์เทศ	๖๕
ผู้สื่อข่าวประจำนิวยอร์ก	๗๐

ชาตพรศักดิ์ เศรษฐ์ศักดิ์	๘๕
ประเสริฐ จิตติวัฒน์พงศ์	๘๖
อุคม รุ่งเรืองศรี	๘๘
ผลัด ราช อานันท์	๘๙

ชอคง หับทวี	๑๐๓
-------------	-----

๑๐๕	วิจารณ์หนังสือ
๑๐๖	ข่าวในวงการหนังสือ
๑๐๘	บรรณาธิการ

ผู้วิจารณ์หนังสือ	วารินทร์ วงศ์หาญเขี้ยว	ชเนศ อภรณ์สุวรรณ
-------------------	------------------------	------------------

นิตติ กองเพียร	ชอคงแบบปก
----------------	-----------

เรื่องของชาวลีล ชาวกรวง ชาวเทจ ที่ไม่เป็นข่าวจริงจนหมดรูป

ชาวลีล ชาวกรวง ชาวเทจ ที่ชอบมาพร้อมกับมือที่สวมที่ไม่ว่าใครมีอิทธิพลมากกว่าใคร แต่ที่รู้แน่ ๆ คือ ทั้ง ๓ ตัวนี้แหละ ที่ทำให้พวก ๓ ตัวนั้นถึงกับพัง ชนิดหาทางเถียงในแง่ใส่หนี้แทบไม่ทัน

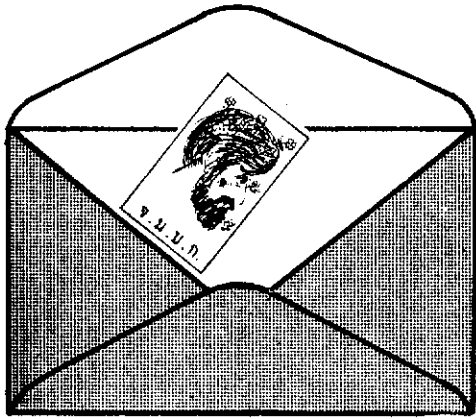
และอิทธิพลของมัน ก็ยังไม่หยุดแค่นั้นที่ ๑๔ ตุลาคม ยังออกมาสร้างความคนอื่น ๆ อีกต่อไป อย่างมันมือและมันเมา และหลายคนก็ชอบแอบใช้อิทธิพลของมันไว้เสริมบารมี หรือไว้ตีคู่แข่งเสียด้วย

ชาวลีลนั้น เมื่อแรกถูกปล่อยออกไป ก็ดูเป็นเรื่องธรรมดา ๆ แต่เมื่อผ่านเข้าไปหลายหนหลายปาก ก็จะถูกแต่งเติมเสริมต่อ จนคนปล่อยคนแรกกลับมาได้ยินได้ฟังอีก ก็ถึงชนหัวลูกเพราะมันดูเว่ากลัวเสียยิ่งกว่าข่าวจริงเป็นไหน ๆ

อย่างชาวลีลเกี่ยวกับเรื่องซีไอเอ. ว่าเกี่ยวข้องกับชัยชนะของประชาชนอย่างไรในเรื่องการขับไล่ ๓ ทหารราชย์ออกจากเมืองไทยนั้น ที่แรกก็มีชาวลีลแต่เพียงว่า คึกครื้นนี้ ผู้ที่ได้รับชัยชนะอย่างเต็มที่คือ ซีไอเอ. ชาวกรวงนี้ได้ผ่านเข้าผ่านออกไปหลายปาก หลายทอด ที่สุดท้ายก็ถูกแต่งเติมเสริมต่อออกเป็นว่า ซีไอเอ. มิใช่เป็นผู้ได้รับชัยชนะเท่านั้น แต่เป็นผู้ลงมือวางแผนการนี้ด้วยตัวเองตั้งแต่ต้นจนจบ ชาวลีลบอกว่าขอให้ที่บน เอ็ม. ๑๖ ว่าได้มาอย่างไร ทหารเสือพรานนั้นเลิกกินเงินของใคร และคนใหญ่คนโตวันนี้ ก็คนกันเล่าที่เป็นคนของซีไอเอ. และท้ายที่สุด ชาวกรวงได้ย้อนถามว่า ซีไอเอ. หรือ สหรัฐฯ เสียผลประโยชน์อะไรบ้างและได้ผลประโยชน์อะไรบ้าง ต่อการเสียเลือดเนื้อของชาวไทยในครั้งนั้น และยังย้ำคำถามให้ดูน่ากลัวขึ้นอีกว่า จริง ๆ แล้ว ใครอยู่ใครไป ใครได้ใครเสีย ต่อเหตุการณ์ในครั้งนั้น

นี้แหละ อิทธิพลของชาวลีล ชาวกรวง ชาวเทจ คนที่ปล่อยคนแรก ยังให้สงสัยจนบัดนี้ว่าใครผู้ใดกันหนอ ที่ปากบอกรับ เทียวแต่งเติมเสริมต่อข่าวของตนเสียจนหมดรูปแบบนี้

กันเบ็ด

เสน่ห์ V.S. ถนัด

อันที่จริง ประเด็นที่พูดๆ กันก็ไม่ใช่จะลึกซึ้งพิศดารอะไรหนักหนาถึงกับจะมามัวตอบโต้กันให้มากความไปโดยใช่เหตุ ผมเองใครจะปล่อยให้เป็นเรื่องอยู่ในวิจาร์ณญาณของผู้อ่านมากกว่า เพราะจุดประสงค์ของ จดหมายจากสิงคโปร์ โดยสารมุ่งเพื่อเน้นถึงหลักคุณธรรมของนครระดับรัฐมนตรี เฉพาะอย่างยิ่งหลักความรับผิดชอบต่อเมือง ซึ่งเป็นหัวใจของการบริหารประเทศชาติ แต่คุณายถนัด คอมนตร์ จะถนัดแต่ทำให้ธุรงานการของบ้านเมืองไขว่เขวออกนอกกล่นอกทาง กลายเป็นกิจของโลกส่วนตัวไปเสียหมดเช่นนั้น ก็จนด้วยเกล้า แต่ถึงอย่างไรการที่นายถนัด คอมนตร์ ไม่สนใจใยดีกับหลักการข้อนี้ เห็นจะไม่กระไรเสียแล้วในชั้นนี้เพราะบุคคลคนๆ นี้ก็เท่านั้นเอง จะปลงใจกรวดน้ำแผ่กุศลถือเป็นเรื่องแล้วไปแล้วก็ยังได้ ข้อสำคัญประชาชนคนไทยตาต่างๆ จักต้องระวังอย่าให้ถูกหลอกเป็นข้าสองกัแล้วกัน นี่เป็นข้อนำห่วงใยอย่างน้อยก็จากทัศนะของคนสอนหนังสืออย่างผม

จดหมายของนายถนัด คอมนตร์ ยังช่วยเผยให้เห็นบุคลิกบางประการที่น่าสนใจทั้งในฐานะ

นักการทูตและนักการเมืองชั้นยอดของเมืองไทย เรื่องของเรื่องก็อย่างที่นายถนัด คอมนตร์เองยืนยัน บอกว่าไม่ได้เห็นด้วยกับการตั้งฐานทัพอเมริกา มาตั้งแต่แรก ถึงกับ “ได้ลาออกหลายครั้ง แต่หัวหน้ารัฐบาลสมัยนั้น ๆ ได้ร้องขอให้ช่วยช่วยกันรับใช้ประเทศชาติต่อไป ซึ่งข้าพเจ้า (คือ นายถนัด) ได้กระทำต่อเนื่องกันมา....” คนที่อ้าง และได้รับเกียรติอย่างนี้คงจะมีเยอะ และนายถนัด คอมนตร์ก็เป็นคนหนึ่ง จะตกลงที่ตรงที่นายถนัด เป็นคนลงทุนออกมาเชียร์เรื่องฐานทัพอเมริกา เสียเป็นคั้งเป็นแคว ไครขวางไม่ได้แม้กระทั่งพวกปัญญาชนและสมาชิกสภาองเกรสอเมริกา

เมื่ออนุมานจากการมของ นายถนัด คอมนตร์ หลังจากที่ถูกปลดจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการต่างประเทศแล้ว มาตอนนี้เรื่องฟังเป็นว่า นายถนัด คอมนตร์ ไม่ได้หมายความว่าในสิ่งที่ตนเคยพูดเคยทำไว้เสียแล้ว จึงทำให้การทูตของบุคคลผู้นี้ดูไม่มีติดอะไรกับนิทานเรื่องเด็กเลี้ยงแกะ นำเป็นห่วง เพราะใครจะรู้? ที่นายถนัด พุดใจมติฐานทัพอเมริกาไปว่าๆ อยู่เวลานี้ ที่แท้เจ้าตัวอาจจะหมายความว่าเป็นอย่างอื่นไปอีกก็ได้ ไม่น่า! จึงริจะการดำเนินวิเทโศบายทางการทูตการต่างประเทศ ย่อมไม่อาจหลีกเลี่ยงความจำเป็นต้องใช้กลวิธีกันไม่มากนักน้อย แต่คงจะไม่โลดโผนขนาดเล่นมายากลหรือทรมอง

ความจริง ผมเชื่อว่ามีคนจำนวนไม่น้อยที่เห็นด้วยกับนายถนัด คอมนตร์ ตอนหลังเกี่ยวกับเรื่องฐานทัพอเมริกา ผมก็เป็นคนหนึ่ง แต่ยังมีความเห็นชนิดค่อนข้างจะเข้าข้างนายถนัด คอมนตร์ อีกด้วย ว่านโยบายและการปฏิบัติของรัฐบาลไทยที่แล้วๆ มาในเรื่องนี้ อาจมีทางอธิบายหรือถกเถียงกันได้ดีกว่านี้ นายถนัด คอมนตร์ย่อมจะรู้ดีกว่า

ใคร ๆ แต่แล้วก็คงจะสู้ทำให้เรื่องราวเป็นคำกับ
ชาวไปเสียเลยไม่ได้ ระหว่างร่วมอยู่ในคณะรัฐบาล
ก็สรรพุดสรรทำให้ถูกอกถูกใจรัฐบาลจอมพลคนซื้อ
ครั้นเมื่อหลุดจากตำแหน่งก็สรรพุดให้ถูกอกถูกใจผู้
คนอีกจำพวกหนึ่ง สรรพแล้วเอาดีได้ทั้งสองพวก

คุณสมบัติทางการพูดดังกล่าวยังแสดงให้เห็น
กิริยาท่าทีทางการเมืองของ นายถนัด คอมันตร์
ซึ่งแต่ก่อนเคยซาบซึ้งมามากกับระบอบปฏิวัติสยาม
มาแต่ยวนกำลังผัดหน้าผัดตาจะเป็นนักประชาธิปไตย
ผมคนหนึ่งจะขอเชียร์เต็มที่ได้คั้นชีพขึ้นมา
ด้วยลำแข้งของตนเองเสียที แต่เมื่อวิธานจะเป็น
นักประชาธิปไตยละก็ ขอเตือนไว้เสียก่อนว่า

(๑) อย่าได้ "เสียสติถึงขนาด" ที่จะเกาะ
เก้าอี้ตำแหน่งอำนาจ โดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีของ
ตนเอง (ถ้ามี)

(๒) อย่าได้หลงระเผลอว่า ใครที่มาวิพากษ์
วิจารณ์เกี่ยวข้องกับตัวเองเป็นต้องเพราะ "อยากดัง"

ถ้อยคำในเครื่องหมายคำพูดเป็นของนายถนัด
คอมันตร์เอง ขอนำมาอ้างเพื่อให้เจ้าของอำนาจ
แต่ขออย่ามาหมายว่าเป็นการยกย่องกันถึงขั้นบุพพา
จารย์ ก็แล้วกัน

เมื่อพูดถึงตรงนี้ ก็ต้องยืนยันอีกครั้งหนึ่งว่า
นายพิชัย รัตกุล ทำหน้าที่ในฐานะพลเมืองถูกต้อง
แล้วที่ "พยายามจะซ่องแวง" กับนายถนัด
คอมันตร์ ในเรื่องของส่วนรวม นายถนัด คอมันตร์
คุณออกจะเดือดร้อนที่จะเห็นใครมายกย่องคนโน้นคน
นี่ที่ไม่ใช่ นายถนัด คอมันตร์ โดยเฉพาะนายพิชัย
รัตกุล นี่ก็ช่วยไม่ได้เพราะอย่างน้อยเขาก็พูดจาได้
เรื่องกว่าในหลายๆ เรื่องด้วยกัน

ในประการสุดท้าย ก็เพราะด้วยฐานะของผู้
ทำหน้าที่สอนหนังสือนี้แหละ ที่ผมจะต้องคอยท้วง
ติงในเรื่องหลักการดังกล่าว แล้วขอให้แน่ใจได้ว่า

จะคงยืนหยัดทำหน้าที่นี้อยู่ต่อไปตามอัตภาพตราบ
เท่าที่ยังมีคนประพฤติปฏิบัติอย่างนายถนัด คอมันตร์
อยู่ในโลกของการเมืองไทย

เสน่ห์ จามริก

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ขอฉบับรัฐธรรมนูญ

ทุกวันนี้มีคนพูดถึงอุดมการณ์ รัฐธรรมนูญ การ
ปกครองประชาธิปไตย กันมากมาย และที่ได้ยิน
มากขณะนี้ คือ เอกลักษ์ณ์ประจำชาติ อ่านหลายคน
ยิ่งอ่านยิ่งงง ผมอยากให้คุณทำ *สังคมศาสตร์ปริ
ทัศน์* ฉบับการปกครองสักฉบับ ว่าการปกครอง
แบบสังคมนิยม หรือสังคมนิยมประชาธิปไตย หรือ
แบบคอมมิวนิสต์เป็นอย่างไร หลักการเป็นอย่างไร
ความเสมอภาค ความผาสุกของประชาชน เป็น
อย่างไร หากใช้การปกครองแบบนั้นแบบนี้ พูด
กันให้เปรี๊ยะไปหมดว่า ภัยของชาติคือคอมมิวนิสต์
ผมไม่เข้าใจลึกซึ้งอะไร กลัวคนพูดจะไม่รู้ หรือรู้
น้อยไป อยากเห็นคุณจัดทำอีกสักเล่มเกี่ยวกับ การ์ด
มาร์ก คิดว่าคงเป็นประโยชน์มหาศาลต่อมหาชน
ชาวไทย

ขออีกสักฉบับเถอะ ขอให้มีการวิจารณ์รัฐ
ธรรมนูญที่เขียนเป็นว่าเล่นของไทยทุกฉบับ และ
วิจารณ์ฉบับต่อไป ผมคิดว่าที่เขียนใหม่เรื่อยๆ เพื่อ
อู่มากกว่า เขียนใหม่ใช้เวลามาก หากแก้ไขใช้เวลา
น้อยมาก และต้องประกาศใช้รัฐธรรมนูญโดยเร็ว
ซึ่งผิดความประสงค์ของเขา หรือคุณว่าไง *สังคม
ศาสตร์ปริทัศน์* ฉบับรัฐธรรมนูญ ออกเมื่อไรก็ได้
ยินดีคอย แต่อย่ามากกว่า ๕ ปี ๓๖๔ วันนะครับ

ซ่ง เพ็ชร์เจริญ

กรุงเทพฯ

อีกไม่ช้าแน่แหละครับ คอยร่วมขบวนกับเราได้

บ.ก.

เรื่อง การถอนตัวออกจากการทบทมระหว่าง
ผู้แทนไทยกับเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ประจำกรุงปารีส
เกี่ยวกับการอพยพชาวเวียดนามที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยกลับสู่ถิ่นฐานเดิม

อองโตนี ประเทศฝรั่งเศส

วันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖

เรียน บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ สังคมศาสตร์ปริทัศน์

ด้วยปรากฏว่ามีบุคคลนำเรื่องผิดความจริงและผิดมรรยาทการทูตให้สัมภาษณ์และแจ้งแก่หนังสือพิมพ์
ในประเทศไทยหลายฉบับ พิมพ์เผยแพร่เรื่องการทบทมเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม
ประจำกรุงปารีส เกี่ยวกับการอพยพชาวเวียดนามที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยกลับสู่ถิ่นฐานเดิม ข้าพเจ้า
มิได้ถือว่าหนังสือพิมพ์ต้องรับผิดชอบ แต่ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ให้ข่าวนั้นเองต้องรับผิดชอบต่อความเสียหาย
ที่เกิดขึ้นแก่ชาติไทยและมิตรภาพระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐเวียดนาม ทำให้การทบทมขั้นต่อไปต้อง
สะดุดหยุดลง

ข้าพเจ้าจึงมีความจำเป็นต้องขอชี้แจงต่อหนังสือพิมพ์และนิตยสารในประเทศไทย ถึงข้อเท็จจริงแห่ง
ความเป็นมาของการทบทมเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามดังต่อไปนี้ เพื่อขอให้หนังสือ
พิมพ์และนิตยสารช่วยชี้แจงต่อมวลราษฎรไทยด้วยจะขอบคุณเป็นอันมาก

ข้อ ๑. เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๑๖ ศาสตราจารย์วิจิตร ลุฑิตานนท์ และ นายสำเภา
ศิริสัมพันธ์ กับ นายประสิทธิ์ ชุณหะวัณกุล พร้อมด้วย นายขวัญจิตร ลุฑิตานนท์ ได้มาพบ
ข้าพเจ้าที่บ้านพักชาวกรุงปารีส แสดงหลักฐานว่าการเจรจาเรื่องการอพยพชาวเวียดนามจากประเทศไทย
ระหว่างผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศไทยและผู้แทนสภาชาติไทย กับฝ่ายสาธารณรัฐประชาธิปไตย
เวียดนามนั้นไม่อาจดำเนินต่อไปได้ ดังนั้นศาสตราจารย์วิจิตรกับคณะจึงได้รับความเห็นชอบจากจอมพล
ประภาส จารุเสถียร รองนายกรัฐมนตรีขอให้ข้าพเจ้าช่วยทบทมเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาธิปไตย
เวียดนามประจำกรุงปารีสเกี่ยวกับการอพยพชาวเวียดนามกลับสู่ถิ่นฐานเดิม โดยมีข้อเสนอใหม่กว่าเดิม
สรุปความตามที่ปรากฏในสำเนาคำแปลบันทึกภาษาฝรั่งเศสของศาสตราจารย์วิจิตร ลุฑิตานนท์ เพื่อยืนยันต่อ
เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามประจำกรุงปารีส ดังต่อไปนี้

บันทึก

ข้าพเจ้า ศาสตราจารย์วิจิตร ลุลิตานนท์ ผู้ลงนามข้างท้ายนี้ อดีตเลขาธิการมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง และอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแห่งประเทศไทยได้รับเกียรติขอความกรุณาช่วยเหลือจาก ฯพณ ฯ ท่านปรีดี พนมยงค์ ด้วยความยินยอมเห็นชอบของจอมพลประภาส จารุเสถียร รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแห่งประเทศไทย ในอันที่จะทบทวนเจรจากับผู้แทนของรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ในเรื่องข้อเสนอใหม่ เกี่ยวกับการส่งชาวเวียดนามในประเทศไทยกลับถิ่นฐานเดิม

โดยที่ได้พิจารณาถึงสภาพการณ์ปัจจุบันแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม คือการที่ได้มีการลงนามในข้อตกลงสันติภาพ รัฐบาลไทยย่อมปรารถนาที่จะให้มีการส่งชาวเวียดนามอพยพในประเทศไทยกลับถิ่นเดิมโดยเร็วที่สุดที่จะเป็นไปได้

ในการนี้รัฐบาลไทยฝ่ายเดียวพร้อมที่จะรับภาระค่าใช้จ่ายในการขนส่งทางอากาศและมีวีซ่าโดยวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อตกลงเดิม

ถ้าชาวเวียดนามอพยพประสงค์จะจำหน่ายทรัพย์สินของตน รัฐบาลไทยก็พร้อมที่จะรับซื้อในราคาเป็นธรรม

หากหลักการดังกล่าวข้างต้น ถ้ารัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามรับตกลง รัฐบาลไทยก็จะได้แต่งตั้งคณะผู้มิอำนาจเดิม (โดยมีศาสตราจารย์วิจิตร ลุลิตานนท์ด้วยผู้หนึ่ง) เพื่อทำการเจรจากับผู้แทนรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ณ กรุงปารีสต่อไป

วันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๖

กรุงปารีส

(ลงชื่อ)

วิจิตร ลุลิตานนท์

ข้อ ๒. ข้าพเจ้าได้แจ้งแก่คณะที่มาพบที่ ข้าพเจ้ามิใช่พรรคพวกของรัฐบาลไทยปัจจุบัน* แต่เห็นว่า การที่รัฐบาลไทยมีข้อเสนอใหม่พร้อมที่จะออกค่าขนส่งแต่ฝ่ายเดียว แทนที่จะออกค่าขนส่งคนละครึ่งตามข้อตกลงระหว่างไทยกับเวียดนามฉบับเดิม และพร้อมที่จะซื้อทรัพย์สินของผู้อพยพโดยราคาที่ เป็นธรรม นั้นมีเหตุผลที่จะขอทบทวนฝ่ายเวียดนามได้ ดังนั้นเพื่อให้เห็นแก่ประโยชน์ประเทศชาติและมิตรภาพระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรเวียดนาม ข้าพเจ้าก็จะช่วยติดต่อกับท่านโวกวันเซ็ง เพื่อให้ศาสตราจารย์วิจิตรฯ ผู้เดียว เข้าพบ โดยมีเงื่อนไขว่า ศาสตราจารย์วิจิตรฯ จะต้องเจรจาเฉพาะปัญหาหลักการทางการเมืองเกี่ยวกับ

* หมายถึงรัฐบาลที่จอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี บ.ด.

การอพยพชาวเวียดนามเท่านั้น โดยไม่เกี่ยวกับธุรกิจการค้าที่เป็นเรื่องของนายสำเภา ศิริสัมพันธ์กับพรรคพวกจะติดต่อกับรัฐบาลไทยเอง เมื่อทุกคนในคณะตกลงตามเงื่อนไขที่ข้าพเจ้าได้กำหนดไว้ ณ ช่วงเวลานั้นแล้ว ข้าพเจ้าจึงได้โทรศัพท์ขอพบท่านไววันซุงที่สถานทูตสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม แต่ท่านไววันซุงได้ตอบมาว่าท่านจะมาพบข้าพเจ้าที่บ้านพักของข้าพเจ้าในวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๖ เวลา ๑๖.๐๐ น.

เมื่อท่านไววันซุงมาถึงบ้านพักข้าพเจ้าตามกำหนดแล้ว ข้าพเจ้าได้เชิญท่านผู้สนทนาที่ห้องรับแขก โดยมีภรรยาข้าพเจ้าร่วมอยู่ด้วย ข้าพเจ้าได้เล่าความเป็นมาโดยสังเขปของเรื่องนี้และยกกับท่านไววันซุงว่าข้าพเจ้ามิใช่พวกของรัฐบาลไทยปัจจุบัน หากรับเป็นคนกลางก็เพราะเห็นแก่มิตรภาพระหว่างราษฎรไทยกับราษฎรเวียดนาม ท่านไววันซุงรับว่าเข้าใจข้าพเจ้าดี ครั้นแล้วข้าพเจ้าจึงขออนุญาตเชิญศาสตราจารย์ วิจิตร ฯ ผู้เคยชินมาพบท่านไววันซุงในห้องรับแขก

ศาสตราจารย์ วิจิตร ฯ เป็นผู้ชี้แจงให้ท่านไววันซุงทราบถึงการได้รับความเห็นชอบจาก จอมพลประภาส ฯ และได้ยื่นบันทึกตามที่กล่าวในข้อ ๑. ท่านไววันซุงรับว่ามีความยินดีที่จะเสนอบันทึกของศาสตราจารย์ วิจิตร ฯ ต่อไปยังรัฐบาล ถ้าต้องการเร็วก็จะส่งโทรเลขไปให้ แต่ข้าพเจ้าขอร้องว่าโดยที่ท่านไววันซุงจะกลับไปชานฮอยในเร็วๆ นี้ ขอให้ท่านนำบันทึกนั้นไปเสนอนายกรัฐมนตรีฟามวันดงโดยเฉพาะซึ่งท่านไววันซุงก็รับช่วยเหลือตามที่ข้าพเจ้าขอร้องนั้น

ในการทบทวนสนทนากับท่านไววันซุงในห้องรับแขกที่บ้านพักของข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าได้ขออนุญาตถ่ายภาพไว้เป็นที่ระลึกซึ่งก็ปรากฏมีรูปบุคคลเพียง ๔ คนเท่านั้น คือ (๑) ข้าพเจ้า, (๒) ท่านไววันซุง, (๓) ภรรยาข้าพเจ้า, (๔) ศาสตราจารย์ วิจิตร ฯ มิได้มีผู้อื่นใดร่วมด้วยเลย เมื่อศาสตราจารย์ วิจิตร ฯ ได้กลับกรุงเทพฯ แล้วได้ทำบันทึกและเสนอรูปภาพนี้แก่จอมพลประภาส ฯ เป็นหลักฐาน

ข้อ ๓. ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน อุปทูตรักษาการสถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามที่ปารีสได้นำคำตอบของรัฐบาลมาแจ้งแก่ข้าพเจ้าว่า รัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามตั้งจุดยืนหยัดจากรากฐาน “มิตรภาพอันเป็นประเพณีระหว่างราษฎรเวียดนามกับราษฎรไทย” และหลัก ๕ ประการแห่งการคงอยู่อย่างสันติ (ระหว่างประเทศที่มีระบบสังคมต่างกัน) ฉะนั้นเพื่อก่อให้เกิดสภาพที่เหมาะสมในการเจรจาเรื่องการอพยพชาวเวียดนามจากประเทศไทยกลับสู่วียดนามตามบันทึกของศาสตราจารย์ วิจิตร ฯ นั้น รัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามเรียกร้องให้รัฐบาลไทยปฏิบัติตามเงื่อนไข ๒ ประการต่อไปนี้ก่อนคือ

๑. การดำเนินไปสู่การยุติร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับอเมริกัน ในการกระทำอันเป็นศัตรูทางสงคราม (actes hostiles) ต่อราษฎรอินโดจีน

ข้าพเจ้าถามว่าหมายถึงจะต้องดำเนินการอย่างไร อุปทูตตอบว่า รัฐบาลไทยย่อมรู้ดี ข้าพเจ้าถามว่า จะต้องดำเนินการงานทันทีหรือเป็นขั้น ๆ ไป อุปทูตตอบว่ารอดูว่ารัฐบาลไทยจะตอบอย่างไร

๒. การปฏิบัติเคร่งครัดต่อบทบัญญัติที่ตกลงระหว่างสภาทาสชาติทั้งสอง ข้าพเจ้าถามว่ามีเรื่องอะไรบ้าง อุปทูตตอบว่าการประกันความปลอดภัยแห่งชีวิตและทรัพย์สินของชาวเวียดนามที่อาศัยอยู่ในประเทศ

ไทย การก่อเงื่อนไขความเป็นอยู่ที่ เป็นปกติของชาวเวียดนาม ปลอญชาวเวียดนามที่ถูกคุมขังให้เป็นอิสระ
ข้าพเจ้าได้นำคำตอบของฝ่ายเวียดนามแจ้งให้ศาสตราจารย์วิจิตร ฯ ทราบโดยจดหมายของข้าพเจ้าลง
วันที่ ๒๑ มิถุนายน

ข้อ ๔. ศาสตราจารย์วิจิตร ฯ ได้ตอบจดหมายและส่งโทรเลขมาถึงข้าพเจ้าหลายฉบับ มีใจความว่า
กำลังรอคำวินิจฉัยของฝ่ายรัฐบาลไทย แต่ศาสตราจารย์วิจิตร ฯ ได้รักษามรรยาททางการทูตโดยมิได้ให้
สัมภาษณ์ หรือให้ข่าวหนังสือพิมพ์อย่างใด นับตั้งแต่ได้พบท่านไววันซุงในเดือนมิถุนายนจนกระทั่งบัดนี้
ต่อมาระหว่างวันที่ ๓๑ สิงหาคมกับวันที่ ๒๑ กันยายนนี้ นายสำเภา ตีรสัมพันธ์ได้ท้อไปโดยพล
การ ให้สัมภาษณ์และให้ข่าวแก่หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษและภาษาไทยหลายฉบับติดต่อกัน ซึ่งเป็นการ
ผิดมรรยาททางการทูตและผิดความจริงหลายประการ อาทิ

ก. อ้างว่าเมื่อตนได้รับความเห็นชอบจากจอมพลประภาส จารุเสถียรในวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๑๖
แล้ว ตนได้แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบ และว่าข้าพเจ้าได้บอกเขาให้จัดตั้งคณะบุคคลขึ้นเพื่อเดินทางไปปารีสทันที
เพราะเป็นระยะเวลาที่พูดเวียดนามเหนือกำลังจะเดินทางไปฮานอย

ข้าพเจ้าขอปฏิเสธว่าข้าพเจ้าไม่เคยรับแจ้งจากนายสำเภา ฯ มาก่อนที่ศาสตราจารย์วิจิตร ฯ และนาย
สำเภา ฯ มาพบข้าพเจ้าในวันที่ ๙ มิถุนายนเลย และข้าพเจ้าไม่เคยบอกให้นายสำเภา ฯ จัดคณะขึ้นเพื่อ
มาพบข้าพเจ้าที่ปารีส พวกเขาได้มาดกระดิ่งที่หน้าบ้านในเช้าวันที่ ๙ มิถุนายนนั้นเพื่อขอมาเยี่ยม
ข้าพเจ้า แล้วก็ได้แสดงหลักฐานการมาพบข้าพเจ้าดังที่ข้าพเจ้ากล่าวไว้แล้วในข้อ ๑.

ข. อ้างว่านายประไพธ เปาโรหิตย์ร่วมกับตนมาพบข้าพเจ้าที่กรุงปารีส แต่ตามความจริงนั้นนาย
ประไพธ ฯ มิได้มาพบข้าพเจ้าตามที่นายสำเภา ฯ อ้าง ยิ่งกว่านั้นข้าพเจ้าไม่เคยพบนายประไพธ ฯ เป็นเวลา
กว่า ๒๗ ปีมาแล้วจนถึงขณะนี้

ค. ต่อมานายสำเภา ฯ โดยผลการแสดงตนต่อหนังสือพิมพ์ว่าเป็นหัวหน้าในการเจรจากับฝ่ายเวียดนาม
โดยศาสตราจารย์วิจิตร ฯ กับนายประไพธ ฯ เป็นเพียง “Associates” คือผู้ร่วมมือเท่านั้น ชาวที่ให้
แก่หนังสือพิมพ์บางฉบับได้ยกนายประไพธ ฯ ขึ้นอยู่ในอันดับเหนือกว่าศาสตราจารย์วิจิตร ฯ

ง. ในหนังสือพิมพ์บางฉบับได้เอารูปนายสำเภา ฯ ถ่ายกับข้าพเจ้าและศาสตราจารย์วิจิตร ฯ ที่หน้า
บ้านพักข้าพเจ้าซึ่งเป็นรูปทำนองเดียวกับญาติมิตร ซึ่งมาเยี่ยมข้าพเจ้าถ่ายไว้เป็นที่ระลึกนั้นมาลงพิมพ์
มีคำอธิบายได้รูปว่า “สมาชิกแห่งคณะธุรกิจเอกชน นายสำเภา ฯ (ซ้าย) นายวิจิตร ฯ (ขวา) ถ่ายกับ
นายปรีดี ฯ ที่บ้านกรุงปารีสของผู้นั้นเป็นที่ตั้งการเจรจาลับเรื่องการอพยพ (ชาวเวียดนาม)” ส่วนรูป
ภาพผู้ที่สนทนาทาบถามกับท่านไววันซุงตามที่ข้าพเจ้ากล่าวในข้อ ๑. ว่าเพียง ๔ คน คือ (๑) ข้าพเจ้า
(๒) ท่านไววันซุง (๓) ภรรยาข้าพเจ้า (๔) ศาสตราจารย์วิจิตร ฯ นั้น ปรากฏในหนังสือพิมพ์ “บาง
กอกโพสต์” ฉบับ ๑ กันยายน ค.ศ. ๑๙๗๒ เพียง ๓ คนเท่านั้น โดยตัดรูปข้าพเจ้าออกไปเหลือแต่
แขนขาของคนหนึ่งไม่มีลำตัวและหน้าของคนนั้น

จ. ได้อ้างว่าได้มีข้อตกลงกับท่านไววันซุงแล้วกับได้มี “Initial” คือการลงนามย่อยังเหลือแต่การ
ลงนามขั้นสุดท้าย ทั้งนี้ผิดจากความจริงเป็นที่เสียหายแก่ท่านไววันซุงเพราะเรื่องอยู่เพียงขั้นติดต่อทาบถาม

เท่านั้น ยังมีได้มีข้อตกลงอย่างใดเลย ส่วนภาพที่ปรากฏใน “บางกอกโพสต์” ฉบับ ๒ กันยายนแสดง ว่านายสำเภาฯ กำลังเปิดแฟ้มเอกสารให้ พล.ต.ช.ชัย สุวรรณทร คุณนั้น นายพลผู้นี้ยอมเห็นได้เองว่ามี ได้มีข้อตกลงที่ทำกับท่านไววันชุงแต่อย่างใดเลย ดังนั้นสถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ประจำกรุงปารีสจึงออกแถลงการณ์ปฏิเสธข่าวที่ว่าได้มีการเจรจาตกลงกับฝ่ายไทยดังที่นายสำเภาฯ อ้าง แพร่หลายในหนังสือพิมพ์

ว ล ๖

ว ล ๖

ว ล ๖

ข้อ ๕. ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ศาสตราจารย์วิจิตรฯ และนายสำเภาฯ ได้มาพบข้าพเจ้าที่ บ้านพักخانกรุงปารีสโดยมีนายประเสริฐ ศิริพิพัฒน์, นายสุนทร โภคาชัยวัฒน์ และนายขวัญจิตร ลุติตานนท์ ร่วมมาฟังการสนทนากับข้าพเจ้าด้วย การสนทนามีขึ้น ๓ ครั้งคือ

ก. วันที่ ๒๓ กันยายน เวลาบ่าย ได้พิจารณาเรื่องต่อไปนี้

(๑) สำเนาเอกสารความเป็นมาของทางราชการจนคณะรัฐมนตรีมีมติที่จะส่งผู้แทนของกระทรวงมหาดไทยมาเจรจากับฝ่ายเวียดนามที่ปารีส ปรากฏว่ามีข้อความหลายประการที่ขัดกับที่นายสำเภาฯ ให้สัมภาษณ์และให้ข่าวหนังสือพิมพ์

(๒) ข้าพเจ้าได้เตือนนายสำเภาฯ อย่าใช้วิธีบีบบังคับ

(๓) ข้าพเจ้าได้ต่อนายสำเภาฯ หลายประการที่ให้ข่าวหนังสือพิมพ์ผิดจากความจริง และผิดมรรยาทการทูต อันทำให้เกิดความเสียหายแก่ท่านไววันชุงและข้าพเจ้าซึ่งรับช่วยเหลือแนะนำให้ศาสตราจารย์วิจิตรฯ ได้พบและทบทวนท่านไววันชุง

ข. วันที่ ๒๕ กันยายน เวลาบ่าย ได้พิจารณาเรื่องต่อไปนี้

(๑) การต่อนายสำเภาฯ ที่ค้างมาจากกรรณสนทนาในวันก่อน เพื่อหาทางแก้ไขให้การทบทวนกับฝ่ายเวียดนามได้ดำเนินไปโดยถูกต้องตรงกับที่ศาสตราจารย์วิจิตรฯ และนายสำเภาฯ ได้รับปากข้าพเจ้าเมื่อเดือนมิถุนายน

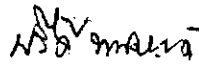
(๒) ข้าพเจ้าได้ทำคำชี้แจงว่าด้วย “ข้อสังเกตเกี่ยวกับการทบทวนเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ณ กรุงปารีสเรื่องการอพยพผู้ลี้ภัยชาวเวียดนามกลับถิ่นฐานเดิมของเขา” เพื่อให้ผู้ที่ร่วมสนทนารับทราบไว้หลายประการ รวมทั้งให้ข้อสังเกตว่าจะต้องปฏิบัติตามบันทึกที่ศาสตราจารย์วิจิตรฯ ลงวันที่ ๕ มิถุนายนที่ขึ้นต่อท่านไววันชุงอย่างเคร่งครัด และผู้แทนรัฐบาลไทยที่จะมาเจรจาต่อไปนั้นต้องมีหลักฐานแน่นอนมาแสดงว่าเป็นตัวแทนจริงของรัฐบาลไทย จะต้องตอบฝ่ายเวียดนามตามเงื่อนไข ๒ ประการว่าสิ่งใดทำได้ก็บอกว่าทำได้ สิ่งใดทำไม่ได้ก็ต้องบอกว่าทำไม่ได้ จะใช้วิธีพูดคลุมเครือไม่ได้ จะต้องชำระสะสางข่าวผิด ๆ ที่ให้แก่หนังสือพิมพ์นั้นให้หมดไป จะต้องเตรียมสติมาให้พร้อม ข้าพเจ้าได้ย้ำว่าให้ถือเอาเรื่องหลักการทางการเมืองของประเทศชาติเป็นสำคัญเหนือธุรกิจการค้า

ค. วันที่ ๒๗ กันยายนเวลาบ่าย นายสำเภาฯ ขอให้ศาสตราจารย์วิจิตรฯ มาแจ้งว่าเขาติดธุระไปประเทศฮ่องกงจึงมิได้มาร่วมสนทนาด้วย คงมีเหลือแต่ผู้อื่นที่เคยมาร่วมสนทนา ในวันที่ ๒๐ และ ๒๔ กันยายน

(๑) เรื่องสนทนาในครั้งนี้มีเรื่องค้างไว้จากวันก่อนจึงยกยอดมาสรุปในวันนี้ อีก นอกจากนั้น ข้าพเจ้าได้ทำคำชี้แจงในหัวข้อว่า "คำเตือนสติผู้รักชาติให้คำนึงถึงการมีสถานะสงครามโดยไม่ประกาศ สงครามระหว่างประเทศกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม" โดยสรุปว่าผู้ที่ใช้สามัญสำนึกจากรูปธรรม ที่ประจักษ์ และผู้รู้กฎหมายระหว่างประเทศกับผู้ที่ทำงานทางการทูต อีกทั้งผู้รับผิดชอบในการเมืองของ ประเทศย่อมรู้ตามรูปธรรมที่ประจักษ์ว่าได้มี "Hostilité" อันเป็นสถานะสงครามโดยไม่ประกาศสงคราม กับสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ทุกคนต้องยกประโยชน์สำคัญของชาติเหนือการค้ำหากำไรโดยจะ ต้องช่วยกันหาทางเลิกสถานะสงครามโดยไม่ประกาศสงครามนั้น ข้าพเจ้าได้อ้างตัวอย่างระหว่างสงคราม โลกครั้งที่ ๒ ซึ่งรัฐบาลสมัชชนั้นได้ก่อสถานะสงครามโดยประกาศสงครามกับอังกฤษ และ ส.ร.อ. และโดย ไม่ประกาศสงครามกับจีน ฝรั่งเศส ขบวนการเสรีไทยได้ใช้ความพยายามทำให้อังกฤษและ ส.ร.อ. รับรอง ว่าประกาศสงครามที่รัฐบาลไทยทำต่อประเทศทั้งสองเป็นโมฆะ ส่วนจีน, ฝรั่งเศส และสหภาพโซเวียตที่ เป็นสัมพันธมิตรในครั้งกระนั้นก็มิยอมเลิกสถานะสงครามหรือกลับคืนสู่สภาพปกติได้ง่ายๆ ขบวนการเสรี ไทยและรัฐบาลบางชุดภายหลังสงครามได้ใช้ความพยายามให้ประเทศเหล่านี้ยอมเลิกสถานะสงคราม ซึ่ง เป็นทางให้ประเทศไทยได้รับรองเป็นสมาชิกสหประชาชาติ ถ้าพิจารณาถึงทำที่ที่ท่านพามวันตรงตอบมาว่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนามตั้งจุดยืนหยัดจากรากฐานแห่งมิตรภาพ อันเป็นประเพณีระหว่างราชรัฐ เวียดนามกับราชรัฐไทยแล้ว ข้าพเจ้าเห็นว่าฝ่ายไทยควรถือโอกาสนี้ดำเนินการอย่างถูกต้องในการปฏิบัติ เพื่อเลิกสถานะสงครามกับประเทศนั้นให้เสร็จไปโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ อันจะเป็นผลดีแก่ชาติและ ราชรัฐไทย ข้าพเจ้าจึงขอร้องผู้ที่ร่วมสนทนาวันนี้ให้ถือเอาประโยชน์ของชาติและราชรัฐดังกล่าวนี้เป็น หลักสำคัญยิ่งกว่าจะหากำไรจากการขนส่งชาวเวียดนาม

(๒) ข้าพเจ้าแจ้งว่า ข้าพเจ้าได้ทำหน้าที่แนะนำศาสตราจารย์วิจิตรฯ ให้รู้จักกับท่านไววันซุงแล้ว ต่อไปเมื่อผู้แทนรัฐบาลไทยมาปารีสขอให้ศาสตราจารย์วิจิตรฯ รับภาระแนะนำต่อท่านไววันซุง ส่วนท่าน ไววันซุงจะให้พบหรือไม่ ณ ที่ใดก็สุดแท้แต่ท่านผู้นั้น ศาสตราจารย์วิจิตรฯ ขอให้ข้าพเจ้าช่วยแนะนำผู้แทน รัฐบาลไทย ข้าพเจ้าบอกว่าข้าพเจ้าจะแจ้งให้ท่านไววันซุงทราบได้

ข้อ ๖. ต่อมาในวันที่ ๑ ตุลาคม และ ๔ ตุลาคม ข้าพเจ้ามีโอกาสนสนทนากับท่านไววันซุงและชี้แจง ความเป็นมาให้ท่านทราบแล้ว และได้แจ้งว่าคณะรัฐมนตรีไทยได้มีมติจะส่งผู้แทนมาทบทวนเจรจากับท่าน ไววันซุงที่ปารีส ขอให้ท่านทราบไว้ ส่วนท่านจะพิจารณาอย่างไรนั้นก็สุดแท้แต่ท่าน ส่วนข้าพเจ้านั้นขอ ยุติการที่ถูกขอร้องจากฝ่ายไทยไว้แต่เพียงเท่านี้ โดยขอให้ท่านไววันซุงนำความเสียใจของข้าพเจ้าเสนอ รัฐบาลของท่านในการที่มีผู้เอาเรื่องผิดความจริงและผิดมรรยาทการทูตให้สัมภาษณ์และแจ้งข่าวแก่หนังสือพิมพ์หลายฉบับ

ขอแสดงความนับถือ

(นายปรีดี พนมยงค์)

ให้กับ "เหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม"

เรามาจากหนไหนด

มาจากแสงไฟส่องทาง

มาจากทิศทางหลายสาย มาจากแหล่งเกิดเดียวกัน

มาจากท้องฟ้าสีคราม มาจากเสียงร้องขานมีเสรี

เราเดินไปสู่หนไหน --

เราเดินไปสู่ผู้คนทีหุดโดยไม่เคยฟัง

เราเดินไปสู่เสียงร้องที่ฟังแต่ไม่เคยได้ยิน

เรามาพร้อมแล้ว

เรามาพร้อมแล้ว

มาพบกับความมืด --

แม้จะพบความมืดเราก็จะฝ่าผ่านไป

เราจะฝ่าผ่านไป

จนกว่ามีชัย

และความหมายมีค่ามากกว่าความตาย

สุชาติ สวัสดิ์ศรี

เสียงแห่งความเจ็บ : ภาวะปลดปล่อยที่ยังไม่จบสิ้น

ก่อนเกิดพายุใหญ่นั้น ความเจ็บจะปรากฏมาก่อนเสมอ หลังจากพายุพัดผ่านไปแล้ว ธรรมชาติจะจัดการตัวของมันเองภายหลังความรุนแรง คือจากนั้น แม้เมฆร้ายจะเคลื่อนย้ายไปบางส่วน แต่เค้าของพายุก็อาจหวนกลับมาอีกได้ เพราะทุกครั้งที่มีพายุใหญ่ผ่านพ้น ความเจ็บก็สืบทอดตัวของมัน อยู่เช่นเดิม เสียงแห่งความเจ็บจึงปรากฏเป็นนิรันดร์ ในทุกส่วนทุกซอก ไม่ว่าจะ เป็นภาวะของครอบครัว ของสังคม หรือของประเทศชาติ ถ้าหากเปรียบเทียบถึงรัฐบาลใหม่ของ พททฯ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ซึ่งเกิดขึ้นภายหลังวิกฤตการณ์ 14 ตุลาคม เสียงแห่งความเจ็บนั้นก็คือ ภาวะอันใหญ่หลวงที่ประเทศยังคอยการปลดปล่อยจากคณะรัฐบาลใหม่ ว่ามีความสามารถเพียงใด นั่นเอง

ถึงแม้คณะรัฐบาลใหม่จะเข้ารับภาระ "ด้วยความจำเป็นและจำใจ" จากเหตุการณ์นองเลือดที่เกิดขึ้น เราก็ให้คะแนนนิยมตรงที่รัฐบาลนี้ดีกว่ารัฐบาลที่แล้ว มีนายกรัฐมนตรีเป็นคนชื่อ คณะรัฐมนตรีที่เป็นพลเรือนหลายคนก็เป็นที่น่าไว้วางใจได้ แต่ถ้าหากพิจารณาองค์ประกอบของคณะรัฐมนตรีทั้งหมด ก็จะทำให้เห็นว่าศูนย์แห่งอำนาจอันเป็นของรัฐบาลเก่ายังไม่ได้เคลื่อนย้ายไปอย่างจริงจัง การต่อสู้ของนักเรียน นิสิตนักศึกษา และประชาชน จนบังคับให้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลขึ้นได้นั้น ดู ๆ ไปจึงเป็นเพียงการประนีประนอมของกลุ่มบุคคลภายในที่รอคอยโอกาสมานานแล้ว มากกว่าจะเป็นชัยชนะอันเด็ดขาดของประชาชน นิมิตหมายอันดีของระบอบประชาธิปไตย ถึงแม้ประชาชนส่วนหนึ่งจะรู้สึกพอใจว่า รุ่งอรุณแห่งประชาธิปไตยได้เริ่มขึ้นแล้ว แต่คำคอบที่เราสงสัยอยู่ก็คือว่า มันอาจเป็นเพียงลักษณะชั่วคราวเท่านั้นมากกว่า เนื่องจากกลุ่มบุคคลภายในซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ถืออาวุธ ยังคงคุมเชิงกันเอง พ่อค้ายังคุมนักการเมือง ฐานที่พ้อมันเกรียงไกรของต่างดาว ตลอดจนนโยบายต่างประเทศและนโยบายเศรษฐกิจ ก็ยังมีได้มีการพิจารณาถึงเป้าหมายอย่างจริงจังแต่อย่างใด อย่างมากก็เพียงแต่แถลงการณ์ออกข่าวให้ทราบกว้าง ๆ ใช้วิธีวางยาหอม ไม่ให้กระทบกระเทือนใคร พอประทั่งชีวิตไว้เท่าที่ตนรับมอบภาระหน้าที่มาในระยะก่อนที่จะร่างรัฐธรรมนูญเสร็จและมีการเลือกตั้งทั่วประเทศ การร่างรัฐธรรมนูญนั้นดูจะไม่ค่อยมีปัญ

หามากนัก เพราะขึ้นอยู่กับเจตนาารมณ์ของผู้ร่างแต่ละคน ซึ่งมีภูมิธรรมแตกต่างกันไป แต่ปัญหา
ระยะยาวของประเทศ อันจะเป็นทางออกแก่นาคต หึ่งในแง่เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม
และการศึกษานั้น คณะรัฐบาลชุดนี้คิดไว้มากน้อยเพียงใด การหาทางแก้ระบวนการยุติธรรม
ให้กฎหมายได้เป็นใหญ่เหนือตัวบุคคล ให้การปกครองแบบ"ประชาธิปไตย" บังเกิดขึ้นในสังคม
อย่างแท้จริง หรือการหาทางค่านอำนาจทหารให้อยู่ในแวดวงการเมืองและการค้า ตลอดจนปัญ
หาเศรษฐกิจถือเป็นเรื่องสำคัญที่คณะรัฐบาลชุดนี้จะต้องให้ความเฉลียวแลอย่างจริงจัง ความ
ยากจนของประชาชนในชนบท ปัญหาดัชนีค่าครองชีพ รัฐบาลควรต้องสร้างรากฐานให้แน่นอนลง
ไป เพื่อการเลือกตั้งรัฐบาลของประชาชนในระยะเวลาข้างหน้า การช่วยเหลือประชาชนอย่าง
แท้จริงนั้น เราคิดว่าหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องคิดถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบ "สังคมนิยม"
มากกว่าแบบ "เสรีนิยม" เท่าที่ผ่านมาซึ่งทำให้พ่อค้าได้เป็นใหญ่ และก่อให้เกิดช่องว่างระ
หว่างรัฐบาลชุดก่อนกับประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ

เหตุการณ์นองเลือดที่ผ่านมา ได้แสดงให้เห็นว่าประชาชนหลายกลุ่มหลายอาชีพ ในระดับทั่วประเทศ
ต่างพากันสาปแช่งคำทอการปกครองแบบเผด็จการของคณะรัฐบาลชุดก่อนเพียงใด อันที่
จริง การเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองไทยให้ก้าวไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น หลังจาก
หยุดนิ่งอยู่กับความเงิบมา 41 ปี จนมีเหตุการณ์รุนแรงทำลายชีวิตและทรัพย์สิน ของพี่น้องชาว
ไทยครั้งนี้ เราถือมิใช่เรื่องทะเลาะกันธรรมดา แต่เป็นความอัดอั้นตันใจ ความโกรธแค้น ความ
ความชิงชัง ที่ประชาชนมีอยู่กระบบการเมืองแบบเผด็จการซึ่งกำลังเสื่อมโทรมถึงที่สุด อันเป็น
ผลมาจากการที่สังคมไทยตกอยู่ในสภาพฝูกร้อนมาช้านาน ไม่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้คลี่
คลายไปในทางที่จะก่อให้เกิดการแก้ปัญหาอย่างแท้จริง การที่สังคมไทยตกอยู่ในสภาพกลืนไม่
เข้าคลายไม่ออกตั้งปัจจุบันนี้ ความละโมภในลาภ ยศ อำนาจ ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล มีผล
ส่งมาให้เห็นอยู่บ้าง แต่ส่วนสาเหตุใหญ่นั้น เราต้องยอมรับว่าสืบเนื่องมาจากโครงสร้างของ
ระบบสังคมดั้งเดิมที่ยังค้ำค้ำพัฒนา โดยเฉพาะระบบการเมืองและระบบราชการ ซึ่งคุกกลืนคนไว้
ให้มีอำนาจอยู่เฉพาะในกลุ่มทหาร-ตำรวจ ในขณะที่ประชาชนและกลุ่มอาชีพส่วนใหญ่ขาดการ
จัดระบบและการรวมตัวเป็นกลุ่มก้อน ถูกระบบราชการใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง จนเกิด
การแบ่งสายแบ่งพวกแก่งแย่งอำนาจกันเรื่อยมา ปราศจากการตรวจตราควบคุม ทำให้การปฏิบัติ
ปฏิบัติงานเพื่อประชาชนไม่อาจวางเป็นระเบียบแน่นอนได้ คอร์รัปชั่นจึงเกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง
ข้าราชการกลายเป็นเจ้านายมากกว่าประชาชน หันคิดว่าผู้รับใช้ประชาชนจึงไม่มี ความจำ
เป็นในลัทธิเผด็จการฝ่ายขวาจึงเกิดขึ้น เพื่อค้ำรงอำนาจของตนไว้ไม่ให้ใครแย่ง เมื่อใครคิด

แย้งก็ต้องรุนแรง จนเกิดการปฏิวัติรัฐประหาร ทำให้ค่านิยมของความเป็นประชาธิปไตยเสื่อม
ค่าลงจนเกือบหมดความหมาย ด้วยเหตุผลนี้ การเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองที่จะดำเนินไปสู่
ประชาธิปไตยแท้จริงได้นั้น จึงต้องเปลี่ยนกันตั้งแต่พื้นฐาน ตั้งแต่ประชาชนจนถึงโครงสร้างของ
รัฐบาล การเปลี่ยนระบบการเมืองนั้นจะต้องเริ่มมาจากแก่นของปัญหา โดยให้ระบบราชการ
และนักการเมืองมีฐานอำนาจแท้จริงอยู่กับประชาชน และประชาชนจะต้องรวมตัวกันเป็นกลุ่ม
ก้อนแข็งแรงแรงจนถึงกับเป็นฐานอำนาจที่ไว้วางใจได้ของนักการเมือง การเปลี่ยนแปลงอย่างถึงแก่น
นี้ เป็นสิ่งจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากไม่แล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างก็จะหวนเข้าสู่สภาพเดิม การ
เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะกี่ครั้งก็ตามจึงไม่มีความหมายอะไรมากไปกว่าการเปลี่ยนตัวบุคคล
เท่านั้น ยิ่งการเปลี่ยนตัวบุคคล โดยไม่เปลี่ยนแปลงโครงสร้างและพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ก็เท่า
กับไม่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรเลย การต่อสู้ของประชาชนจึงยังไม่มีผลสรุป เพราะกลุ่มอิทธิพล
ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น กลุ่มอิทธิพลอเมริกัน กลุ่มพ่อค้า-นายธนาคาร หรือ กลุ่มข้าราชการเก่า
ที่เป็นพรรคพวกหรืออยู่ในฐานอำนาจเดิมของรัฐบาลชุดก่อน ยังมีอิทธิพลอยู่เหนือวิถีชีวิตของประ
ชาชนส่วนใหญ่ ดังนั้น ถึงแม้จะมีรัฐธรรมนูญ มีการเลือกตั้งเกิดขึ้น แต่เรายังไม่สามารถทำ
ให้ระบบประชาธิปไตยแก่นปัญหาของประชาชนในชาติได้ ประชาชนก็จะถูกทอดทิ้งกลับไปสู่ความ
เจ็บปวดทรมานเคย รัฐบาลชุดนี้เป็นรัฐบาลชั่วคราว ตั้งขึ้นมาเพื่อที่จะพยายามสร้างอำนาจให้
ประชาชน แต่ตัวของรัฐบาลเองมีอำนาจหนุนหลังอยู่น้อยมาก อาจจะถูกรัฐประหารขึ้นมาเมื่อไร
ก็ได้ การกำจัดทรราชย์ 3 คนออกไปนอกประเทศนั้น มิใช่เป็นการกำจัดต้นตอของปัญหา เพราะ
ความเลวร้ายต่าง ๆ ในเมืองไทยได้ถูกปลูกฝังมาช้านานจนกลายเป็นระบบใหญ่โตไปแล้ว วิ
สาหกิจใหญ่ ๆ ที่ผูกพันชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและประเทศชาติ ก็ยังผูกขาดอยู่ในมือของ
เอกชนและกลุ่มอิทธิพลที่ใช้ระบบ "คนกินคน" ครอบงำการครองชีพของประชาชน ดังนั้น การ
ดำเนินนโยบายเพื่อขจัดอิทธิพลทั้งปวงของจักรพรรดินิยม ให้ประชาชนมีสิทธิประชาธิปไตยอันสม
บูรณ์ ประกันให้มีสวัสดิการที่ดีแก่กรรมกร ค่าจ้างการปฏิบัติที่ดินให้ชาวนามีที่นาทำกินของตนเอง
ให้เยาวชนมีหลักประกันในการศึกษา การมีงานทำ และมีบทบาทในการสร้างความเจริญให้แก่
สังคมและประเทศชาติ จึงอาจเป็นปัญหาของรัฐบาลชุดปัจจุบันที่ยังไม่อาจสามารถจัดการได้
เนื่องจากต้องรักษาเสถียรภาพไว้ให้นานที่สุด เพื่อที่จะสร้างอำนาจให้แก่ประชาชน และลดอำ
นาจของกลุ่มอิทธิพลอื่น ๆ

เสียงแห่งความเจ็บในหมู่มวลชนจึงยังดังอยู่ และจะดังก้องต่อไป トラบที่ภาวะปลดปล่อยยัง
ไม่จบสิ้น.

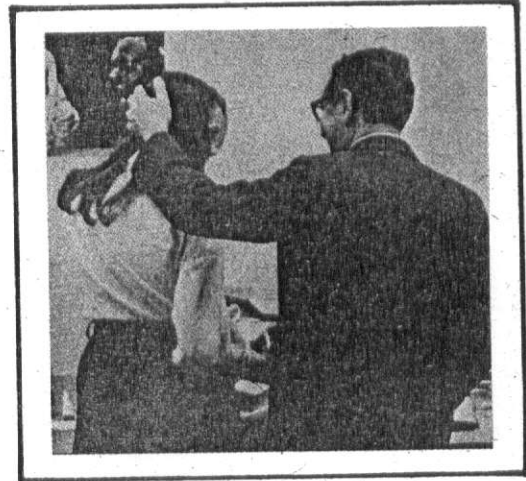

ปลาใหญ่กินปลาเล็ก

ชาตินิยมแบบมหา อำนาจ : ความตาย ของอุดมการ

ในที่สุดก็เป็นอย่างที่คาดกันกล่าวคือ นายคิสซิงเจอร์ได้รับการรับรองจากรัฐสภาสหรัฐฯ ในการเข้ารับตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาต่อจากนายวิลเลียม รอเจอร์ ซึ่งทำหน้าที่เป็นรัฐมนตรีในตำแหน่ง แต่หน้าที่จริงๆ เป็นเพียงเสมียนบริหารชั้นสูงมาเป็นเวลาสี่ปีกว่าๆ ไหนๆ เราก็จะต้องอยู่กับท่านดอกเตอร์จากมหาวิทยาลัยฮาวาดูนี้ อย่างน้อยอีกสามปี (เพราะนิกสันนั้นคงลอยลมแล้วสำหรับ คดีวอเตอร์เกต) จึงเป็นโอกาสอันดีที่เราจะพูดถึงงานของเขาและความเห็นของเขา พร้อมทั้งดูท่าทีของเขาว่าในอนาคตจะเป็นอย่างไร โดยมุ่งมองผลงานของเขาเฉพาะในเอเชียอาคเนย์

สิ่งที่ทำให้รัฐสภาสหรัฐ รวมทั้งวุฒิสมาชิก
 ฟูลไบรท์ ซึ่งเคยเป็นขั้วกับปูนตอนนโยบาย
 ของคิสซิงเจอร์ในเวียดนาม ยอมรับและยินดียิน
 รองการเป็นรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐของคิสซิง
 เจอร์นั้นมีความจริงอยู่ว่า ชาวอเมริกันไม่ว่าจะ
 เป็นผู้ลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้งประธานาธิบดี
 หรือเป็นวุฒิสมาชิกที่มีหัวซ้าย ขวา กลาง ต่ำ
 หรือสูง นั้นมีความเห็นหลักที่คล้ายคลึงกัน คือ
 ถือผลประโยชน์ (ตามแต่ละบุคคลจะนึกคิด)
 ของสหรัฐมาก่อนอื่นใด ประการที่สองความหวาด
 ระแวงและความกลัวลัทธิคอมมิวนิสต์ (ไม่ว่ารัส
 เซียหรือจีน) นั้นมีมากน้อยลดหลั่นกันไปตาม
 ความเห็นของแต่ละคน ซึ่งอาจถือตามรากฐาน
 นั้นว่าทุกคนมีความกลัวคล้ายๆ กัน ปฏิกริยาของ
 ประชาชนอเมริกันต่อคดีวอเตอเกต และปฏิกริยา
 ของประชาชนอเมริกันต่อการแอบทิ้งระเบิดใน
 ลาวและเขมรของรัฐบาลนิกสัน ซึ่งคิสซิงเจอร์
 เป็นผู้รู้เห็นด้วย ปรากฏว่าไม่มีความเห็นในชน

ส่วนใหญ่ ความดีอกดีใจทั้งของทางรัฐสภาและ
 ประชาชนอเมริกันอยู่ตรงที่เด็กอเมริกันจะไม่มา
 ตายในสงครามอินโดจีนอีกต่อไป สิ่งเหล่านี้ข้ออะไร
 บางอย่างให้เรารู้ถึงความเห็นของคนอเมริกันและ
 ผลการปฏิบัติงานของนายคิสซิงเจอร์เป็นอย่างดี
 คงเป็นคำถามที่น่าทึ่งหรืออาจจะน่าเบื่อก็ได้
 ถ้าเราถามตัวเองว่า นายคิสซิงเจอร์นั้นเกิดมาทัน
 เวลาสำหรับความสามารถพิเศษของเขา หรือว่า
 บางทีสถานการณ์การเมืองระหว่างประเทศขณะนี้
 เป็นสถานการณ์ที่พอเหมาะกับความสามารถของ
 นายคิสซิงเจอร์ เราคงจะหาคำตอบให้กับคำถาม
 เช่นนั้นลำบาก แต่สำหรับคนอเมริกันแล้วนาย
 คิสซิงเจอร์ได้ตอบสนองความต้องการของผู้ลงคะ
 แน่นเสียงเลือกนิกสันอย่างท่วมท้นเมื่อเร็ว ๆ นี้
 กล่าวคือคิสซิงเจอร์ทำอะไรบางอย่างที่ประชาชน
 อเมริกันไม่กล้าทำ หรือทำแต่ว่าไม่สำเร็จ เพราะ
 ไม่ยอมเผชิญความจริงซึ่งผิดไปจากการโฆษณา
 ชวนเชื่อที่ให้กับโลกและให้กับตนเอง สิ่งซึ่งคิด

ซิงเกอร์ทำสำเร็จก็เป็นที่รู้ๆ กันอยู่แล้วว่า คนอเมริกันนั้นกลัวจีน โดยเฉพาะจีนที่มีลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นอุดมการปกครองประเทศถึงขนาดที่ว่าอดีตรัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐอเมริกาคนหนึ่งเคยมีความเห็นว่า หากคนจีนลุกฮือขึ้นบุกสหรัฐแล้วอะไรจะเกิดขึ้น คนอเมริกันก็มีความเห็นว่า ถ้าการลดความตึงเครียดระหว่างจีนและสหรัฐ เป็นไปได้แล้วไซ้ สงครามเย็นอย่างสหรัฐก็จะหายไปทั่วห้องมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในขณะที่จีนสามารถผลิตอาวุธนิวเคลียได้ แต่ถึงแม้คนอเมริกันและประธานาธิบดีคนก่อนๆ จะมีความคิดอยากลดความตึงเครียด แต่ก็ไม่กล้าพอที่จะดำเนินวิถีทางการทูตเพื่อเปิดการเจรจาจริงๆ จังๆ กับจีนทั้งๆ ที่ทางกระทรวงต่างประเทศสหรัฐในระยะสิบปีที่ผ่านมา ได้มีบันทึกแนวนโยบายเสนอการลดความขัดแย้งระหว่างประเทศทั้งสอง แต่ทางรัฐบาลสหรัฐก็ไม่กล้าที่จะดำเนินนโยบายเช่นนั้น เพราะหวาดเกรงประชามติ และนักการเมืองอเมริกันบางคนก็คอย "ตีตรา" ผู้คนว่าเป็นคอมมิวนิสต์ในรัฐบาล

คิสซิงเจอร์ถึงแม้จะไม่ใช่ประธานาธิบดี แต่ก็ได้ผลักดันให้ประธานาธิบดียอมรับความเห็นทางการเมืองระหว่างประเทศของเขา และในที่สุดผลงานของเขาก็ปรากฏอย่างแจ่มชัดว่าเขาสามารถลดความตึงเครียดระหว่างจีนแดงกับสหรัฐได้ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ความเห็นทางนโยบายต่างประเทศของคิสซิงเจอร์จะเป็นหลักนำความ

สำเร็จดังกล่าวมาให้ แต่ความจริงก็ยังมียู่ว่า มีส่วนประกอบสองส่วนที่ช่วยให้เกิดความสำเร็จ กล่าวคือ ประวัติของประธานาธิบดีนิกสันที่คิสซิงเกอร์ทำงานด้วย และสภาพขัดแย้งระหว่างโซเวียตกับจีนแดง นิกสันนั้นในชีวิตทางการเมืองของเขาถือเป็นนักล่าคอมมิวนิสต์ด้วยมาก่อน ถึงขนาดทำให้เกิดการทุตผีมือตของสหรัฐ (โดยเฉพาะพวกที่มีความรู้เรื่องจีน) เช่น นายจอห์นเซอวิส ต้องกระเด็นจากกระทรวงต่างประเทศสหรัฐออกไปภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เพราะการล่าคอมมิวนิสต์ของนิกสันและวุฒิสมาชิกแมคคาทรี (แต่ชีวิตนี้แปลก ปรากฏว่าก่อนที่นิกสันจะไปเยือนปักกิ่ง เขาได้ส่งมือขวาของคิสซิงเกอร์ไปหานายจอห์นเซอวิสถึงที่บ้านในแคลิฟอร์เนีย เพื่อถามความเห็นเกี่ยวกับผู้นำจีน) พุดง่าย ๆ ก็คือว่านิกสันไม่มีวันยอมที่จะถูกกล่าวหาว่ามีอ่อนต้ออ่อนกับพวกคอมมิวนิสต์ ดังนั้นอนาคตทางการเมืองของเขาจึงไม่ถูกกระทบกระเทือนถ้าหากเขาเป็นผู้ติดต่อกับจีน ส่วนสัมพันธ์ภาพระหว่างจีนกับโซเวียตนั้นเป็นที่รู้ๆ กันอยู่แล้วว่าเลวร้าย

เพียงใดตลอดมาในประวัติศาสตร์ จีนต้องการให้สหรัฐรับตนเป็นรัฐที่ถูกต้องตามกฎหมายระหว่างประเทศและลดการคุกคามอธิปไตยของตนลง ดังนั้นเมื่อมีทหารรัสเซีย ๖๐ กองพลมาตั้งจังก้าอยู่ที่ชายแดนทางตอนเหนือ จีนจึงต้องออกโรงเล่นการเมืองระหว่างประเทศ เพื่อใช้สหรัฐมาถ่วงอำนาจของรัสเซีย ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับตนและ

ยังเป็นประเทศที่มีการขัดแย้งดินแดนกันอยู่ ประ
การที่สองที่คิสซิงเจอร์สามารถตอบสนองความต้องการ
การของสังคมนิยมได้ก็คือ การที่จะทำให้เด็ก
อเมริกันตายน้อยลงในอินโดจีน และคิสซิงเจอร์ก็
ตอบสนองคนอเมริกันได้อย่างดีใจ กล่าวคือ
สามารถลดอัตราการตายของเด็กอเมริกันได้ ใน
ขณะเดียวกันก็ยังสามารถลดอินโดจีน ออกเป็น
ส่วน ๆ ได้มากยิ่งขึ้น คือไม่เพียงตัดเวียดนามให้
เป็นสองส่วนและลาวเป็นสองส่วนเท่านั้น แต่ยัง
สามารถตัดเขมรให้เป็นสองส่วนได้อีกด้วย ที่
สำคัญที่สุดคิสซิงเจอร์ใช้ยุทธวิธีที่ทำให้ประชาชน
อเมริกันเข้าใจได้โดยไม่ต้องลงมือทำ เพราะเกรง
การเกิดสงครามกับรัสเซียหรือจีน สงครามเกา
หลยยังเป็นภาพที่ผู้ลงคะแนนเสียงชาวอเมริกันไม่
มีวันลืม ยุทธวิธีที่คิสซิงเจอร์ใช้ได้ผลก็คือการทิ้ง
ระเบิดขานอยและไฮฟองอย่างมหาดศาล โดยที่
สหรัฐไม่ต้องเสี่ยงต่อการทำสงครามกับรัสเซียหรือ
จีน ประธานาธิบดีคนอื่น ๆ ของสหรัฐไม่กล้าพอ
ที่จะทิ้งระเบิดเมืองทั้งสองของเวียดนามเหนือ แต่
คิสซิงเจอร์สามารถเร่งเร้าให้นักสันเชื่อว่า หาก
ทิ้งระเบิดเมืองดังกล่าวแล้วจะไม่มีภัยต่อการ
เกิดสงครามโลก เพราะนายคิสซิงเจอร์ได้ไป
ตกลงกับจีน สัมพันธ์มิตรสำคัญของเวียดนามเหนือ
มาก่อนหน้าที่สหรัฐจะทิ้งระเบิดเมืองทั้งสองแล้ว

เราจะต้องพยายามเข้าใจความจริงที่ว่า คิส
ซิงเจอร์นั้น หาได้ก่อหรือเสริมสร้างสถานการณ์
ซึ่งทำให้เขาประสบความสำเร็จไม่ คิสซิงเจอร์

เป็นเพียงผู้ยอมรับความจริงของสถานการณ์ทาง
การเมืองระหว่างประเทศ และใช้สถานการณ์นั้น
ให้เป็นไปตามหลักการการเมืองระหว่างประเทศ
ดังที่เขาเคยเขียนไว้มีอยู่ว่า โลกจะมีสันติภาพ
ได้ก็ต่อเมื่อมหาอำนาจแต่ละประเทศยอมเล่นการ
เมืองโดยใช้กฎอันเดียวกัน กล่าวคือ การเมือง
ระหว่างประเทศของแต่ละประเทศจะต้องเป็นการ
เมืองที่อยู่ในกฎ ทั้งนี้คำว่ากฎไม่ได้ครอบคลุมถึง
ความหมายในทางศีลธรรม แต่กฎหมายถึงสิ่งที่
ทำให้การขัดแย้งระหว่างประเทศจำกัดอยู่ในขอบ
เขตที่จะบังคับให้การขัดแย้งนั้นไม่ขยายตัวออกไป
จนกลายเป็นการทำลายมหาอำนาจด้วยกัน ซึ่งแปล
อีกทีก็หมายความว่าเพื่อป้องกันสงครามนิวเคลีย
ระหว่างประเทศมหาอำนาจ เพราะถ้าเกิดขึ้นแล้ว
มันไม่มีประโยชน์แก่ใครทั้งสิ้น ดังนั้นจึงเป็นการ
ดีกว่าถ้ามหาอำนาจจะสามารถต่อรองในเรื่องที่มี
การขัดแย้งกันได้ และถ้าตกลงกันไม่ได้ ความขัด
แย้งขั้นรุนแรงก็ไม่ควรรุนแรงถึงขั้นที่จะฆ่าตัวตาย
ไปพร้อมกัน ผลประโยชน์ของมหาอำนาจเป็น
ผลประโยชน์ที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเปลี่ยนแปลง
ทางการเมืองของประเทศเล็ก ๆ แต่ขึ้นอยู่กับว่า
การเปลี่ยนแปลงนั้น จะทำลายดุลย์อำนาจทาง
การเมืองของมหาอำนาจต่าง ๆ หรือไม่ ผลประ
โยชน์ของมหาอำนาจเป็นเหตุชั้นปฐม การรักษา
ดุลย์แห่งอำนาจ (ระหว่างประเทศมหาอำนาจ)
เป็นเหตุชั้นมัธยม เพื่อให้ได้มาซึ่งความปลอดภัย
จากสงครามนิวเคลีย อย่างไรก็ตาม คิสซิงเจอร์มี

ความเห็นว่าเป็นไปไม่ได้ที่สงครามประเภทอื่น ๆ จะไม่เกิดขึ้นในโลก พุคกันง่าย ๆ ก็คือสงครามจะมีต่อไปอีก ในความนึกคิดของเขาก็คือคนในชาติเล็ก ๆ ทั้งหลายยังจะต้องตายค่อไปอีกนั่นเอง แต่สงครามเล็ก ๆ น้อยๆ นั้นเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อหากจำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางดุลย์แห่งอำนาจ ในบางครั้ง เพราะถ้าการขัดแย้งของอำนาจมีถึงขั้นต้องใช้การตัดสินทางอาวุธแล้ว สงครามขนาดย่อมถือเป็นที่โอเอเซียที่ทีจะปลดปล่อยความอัดอั้นของความขัดแย้งนั้นๆ แทนที่จะปล่อยให้อัดแน่นอยู่จนระเบิดออกมาแหลกทั้งสองฝ่าย

ท่าทีของคิสซิงเจอร์ตลอดมาในการเจรจาสงบศึกระหว่างสหรัฐกับเวียดนามเหนือ นั้น คิสซิงเจอร์ใช้หลักการนี้ของเขาโดยตลอด คิสซิงเจอร์ไม่เคยพูดเลยว่า เขาจะพยายามป้องกันรัฐบาลของเหิงยวน วัน เทียว อันที่จริงแล้วเขาเคยให้สัมภาษณ์ว่าระหว่าง เทียวกับ เล ตึก ด่อนั้นเขายินดีจะกินข้าวเย็นกับ เล ตึก ด่อมากกว่าเทียว เขามักจะพูดแถมเสมอว่า การต่อสู้ของอเมริกันในเวียดนาม ไม่ใช่การต่อสู้ระหว่างประชาธิปไตยกับคอมมิวนิสต์ แต่เป็นการต่อสู้เพื่อรักษาโครงสร้างทางยุทธศาสตร์ของสหรัฐ และได้เคยแถมอีกว่า หลังการสงบศึกชั่วคราวหนึ่ง ถ้าหากเวียดนามใต้ไม่สามารถรักษาการแยกเป็นรัฐของตนได้สำเร็จ สหรัฐก็ช่วยอะไรไม่ได้ ด้อยแถลงคิสซิงเจอร์นั้นผิดกับด้อยแถลงของเจ้าหน้าที่ชั้นสูงของสหรัฐคนก่อนๆ มาก กล่าวคือคิสซิงเจอร์ยอมรับว่าสงคราม

เวียดนามมิได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์อย่างแท้จริงแก่สหรัฐ การต่อสู้ของสหรัฐในระยะหลัง ๆ เป็นการต่อสู้เพื่อรักษาหน้าของตัวเอง เมื่อทางเวียดนามใต้ไม่สามารถรักษาความเป็นรัฐที่แยกออกมาจากเวียดนามใต้ ก็เป็นเรื่องช่วยอะไรไม่ได้ในเมื่อสหรัฐได้ปฏิบัติตามความเห็นเดิมของคนอย่างเต็มที่แล้ว สำหรับคิสซิงเจอร์นั้นเวียดนามเหนือจะรวมเวียดนามใต้โดยที่สหรัฐจะไม่เข้าขัดขวางได้ ก็ต่อเมื่อการรวมเวียดนามทั้งสองเข้าด้วยกันนั้น จะไม่ทำลายดุลย์แห่งอำนาจของมหาอำนาจ ทั้งของจีน รัสเซีย และสหรัฐเอง คิสซิงเจอร์เคยเขียนไว้ว่า ถ้ามหาอำนาจยินยอมให้มหาอำนาจอีกชาติหนึ่งมาทำลายกฎการเล่นการเมืองระหว่างประเทศแล้ว ในไม่ช้าโลกก็จะอลเวงและหายนะก็จะมาถึงมหาอำนาจที่ยอมให้อีกมหาอำนาจหนึ่งมาทำลายกฎ สงครามในอินโดจีนสำหรับคิสซิงเจอร์เขาเห็นว่าเป็นตัวอย่างอันดีของกาที่มหาอำนาจไม่เล่นอยู่ในกฎ เขาถือว่าเวียดนามเหนือได้รับการสนับสนุนจากมหาอำนาจรัสเซีย และจีน เพื่อเข้ายึดครอง หรือพยายามยึดครองประเทศอื่น ๆ ในแหลมอินโดจีน และที่ร้ายยิ่งกว่านั้นก็คือมหาอำนาจทั้งสองใช้อุทุมการเป็นเครื่องมือในการขยายอิทธิพลของตน สำหรับคิสซิงเจอร์ถือว่าเป็นการยอมรับไม่ได้ เพราะถ้าหากสงครามเป็นการต่อสู้เพื่ออุทุมการแล้วก็เท่ากับว่าสหรัฐจะต้องตอบโต้อีกฝ่ายหนึ่ง โดยใช้อุทุมการเป็นมาตรา

ในการวัดความขัดแย้งทุกครั้งที่เกิดขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์อื่น ๆ ซึ่งก็เท่ากับสหรัฐ ต้องยอมรับกฎการต่อสู้ของฝ่ายตรงกันข้าม รวมทั้งการแปลความหมายของกฎนั้นๆ ด้วย สหรัฐเองคิสซิงเจอร์ ผู้นำในเรื่องอุดมการณ์ของตน เขามีความเห็น ว่าอุดมการณ์เป็นเรื่องภายในของแต่ละประเทศ ดังนั้นจึงไม่ควรนำเรื่องอุดมการณ์ของประเทศมาโยงกับการต่อรองทางการเมืองระหว่างประเทศเป็นอันขาด เมื่อมองโลกปัจจุบัน เราจะเห็นว่าบางที การเมืองระหว่างประเทศในขณะนี้ ได้หันไปมีความหมายอย่างที่คิสซิงเจอร์ต้องการ นั่นคือแม้รัสเซีย และจีนเองก็เริ่มใช้หลักการดังกล่าวเป็นแนวทางในการวางนโยบายทางการเมืองระหว่างประเทศตามกฎที่คิสซิงเจอร์ต้องการ สหรัฐจะทิ้งระเบิดฮานอยและไซฟองใต้หรือ ถ้าหากว่าจีนและรัสเซียไม่ได้ส่งสัญญาณบอกสหรัฐว่าให้ทำได้ จะเป็นไปได้หรือเมื่อสิบปีก่อนนี้ ที่ประธานาธิบดีสหรัฐจะนั่งคุยกับเมฆเซตงที่ปักกิ่ง ในขณะที่ลูกระเบิดของสหรัฐกำลังฆ่าคน ของพันธมิตรของจีนอย่าง โหดเหี้ยม เป็นไปได้หรือที่สหรัฐจะยินยอมขายข้าวสาลีอย่างขาดทุนให้รัสเซียในขณะที่เดียวกัน รัสเซียก็แสดงท่าทีอย่างเปิดเผยที่จะเห็นลาวทั้งสองฝ่ายตกลงกันได้คือยอมเห็นฝ่ายขบวนการปะเทดลาวตกลงตามความต้องการของฝ่ายขวา คงเป็นไปได้แน่ ถ้าหากทั้งจีนและรัสเซีย ยังคงใช้หลักการทางการเมืองระหว่างประเทศที่ขึ้นอยู่กับการใช้อุดมการณ์เป็นเครื่องวัดเพียงอย่างเดียว เมื่อเจ้าสีหนุให้สัมภาษณ์

ภาษาฝรั่งเศสที่ปักกิ่งเมื่อเดือนกันยายนนี้ ก็ได้แสดงให้เห็นว่า อนาคตของเขมรแดงซึ่งเคยได้รับการรับรองอย่างออกนอกหน้านอกตาจากจีนก็กำลังทำอะไรจะลดลงทางเวียดนามเหนือ นั่นเล่าก็มีปัญหาของตัวเองมากมายในการบูรณะประเทศ และการรวมเวียดนามเป็นประเทศเดียว อีกทั้งฐานทัพของสหรัฐก็ยังมียู่ในไทย ดังนั้นจึงย่อมไม่อยู่ในฐานะที่จะทำหน้าที่แทนจีนกับรัสเซียได้

ทั้งหมดนี้หมายความว่าอินโดจีน จะยังเป็นแหล่งของความขัดแย้งอยู่ต่อไป อินโดจีนได้ถูกตัดเป็นภาคอิทธิพลของมหาอำนาจ ทุกประเทศในอินโดจีนถูกแบ่งแยกออกเป็นสองส่วน สหรัฐสนับสนุนฝ่ายขวาทุกฝ่ายในแหลมอินโดจีน ฝ่ายจีน เวียดนามเหนือ และรัสเซียสนับสนุนฝ่ายซ้าย พุดกันง่าย ๆ ก็คือแทนที่การสงบศึกในอินโดจีนจะทำให้สันติภาพอันแท้จริงมาถึงประชาชน ก็ปรากฏว่าดินแดนดังกล่าวยังคงเพิ่มการเป็นขี้หมากรุกทางการเมืองระหว่างประเทศของมหาอำนาจต่อไป แต่ครั้งนี้เห็นชัดขึ้นแต่ก่อน ๆ แล้วแต่ว่าใครจะแลกเปลี่ยนเพื่อผลประโยชน์อะไรของใคร เหตุผลที่ทำไมเมื่อสงครามเวียดนามสำหรับสหรัฐก็ยุติลงตามกฎหมายระหว่างประเทศแล้ว แต่เหตุใดสหรัฐจึงยังคงกำลังรบของตนอยู่ในประเทศไทยอยู่มากมายเช่นเดิม เหตุผลก็เป็นดังที่กล่าวข้างต้นกล่าวคือ ยังต้องการแบ่งอินโดจีนออกเป็นส่วน ๆ อยู่ โดยเฉพาะเวียดนาม เมื่อใดสหรัฐมีความเห็นว่าการรวมกันเป็นประเทศเดียว

ของเวียดนาม และเวลานั้นไม่ขัดต่อผลประโยชน์ทางยุทธศาสตร์และไม่ทำลายดุลย์ทางอำนาจของคนแล้วจึงจะเชื่อที่ว่าสหรัฐคงยินยอม ส่วนเขมรนั้นถึงแม้จะมีความหมายทางดุลย์ของอำนาจน้อยกว่าประเทศทั้งสองแต่อนาคตของเขมรก็ขึ้นอยู่กับว่าสหรัฐมีความเห็นอย่างไรแน่เกี่ยวกับเวียดนามหรือการรวมเวียดนามเป็นประเทศเดียวกัน หากว่าฐานทางการเมืองระหว่างประเทศของสหรัฐยังคงตัวอยู่ เช่นที่นายคิสซิงเจอร์วางไว้ต่อไปในอนาคต มันก็ไม่ยากจนเกินไปนักที่จะทำนายเหตุการณ์ในอนาคต ว่าถ้าหากสหรัฐเห็นว่าการเป็นพันธมิตรกับเวียดนามเป็นหลักประกันความต้องการของผลประโยชน์ของสหรัฐในภูมิภาคแถบนี้แล้วไซ้เราก็จะเห็นท่าทีของสหรัฐเปลี่ยนไปในที่สุด บางท่านอาจจะบอกว่าเป็นไปไม่ได้ ทำไมจะเป็นไปไม่ได้ขอให้เรามองจีนกับสหรัฐในขณะนี้ดูก็แล้วกัน และถ้าเราจะมองดูประเทศต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์ก็จะเห็นว่าประเทศที่มีอิสระที่สุดในการรบ ความขยันหมั่นเพียร ความเป็นตัวของตัวเองและความอดทนนั้นเห็นจะไม่มีประเทศไหนนำหน้าเกินเวียดนามแน่ เมื่อความต้องการของสหรัฐเป็น ความต้องการที่จะเห็นภูมิภาคนี้เป็นภูมิภาคที่มีความแน่นอนและเป็นประโยชน์กับการเมืองระหว่างประเทศของสหรัฐในอนาคตกับมหาอำนาจอื่น ๆ แล้ว สหรัฐยอมจะหาทางเลือกพันธมิตรที่สามารถตอบสนองความต้องการของตน โดยที่จะเสียผลประโยชน์ให้เหยียดที่สุด

และได้ผลตอบแทนที่แน่นอน ปัจจุบันสหรัฐเป็นพันธมิตรกับไทย แต่สหรัฐก็เริ่มแสดงท่าทีที่จะเปิดโอกาสให้กับตัวเองในการเลือกพันธมิตรของคนไทยนั้นมีประโยชน์สำหรับสหรัฐก็เท่าที่สหรัฐยังต้องการ หรือในความเห็นของสหรัฐก็คือต้องการที่จะตัดอินโดจีนเป็นส่วนๆ เมื่อใดสหรัฐมีความเห็นว่าการรวมอินโดจีนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือการรวมเวียดนามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเป็นประโยชน์กับดุลย์ทางการเมืองระหว่างประเทศของสหรัฐมากกว่าแล้ว สภาพการเป็นพันธมิตรระหว่างไทยกับสหรัฐย่อมต้องมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วยแน่ ปัจจุบันสหรัฐยังต้องการให้กำลังรบของคนอยู่ในไทยต่อไปชั่วระยะหนึ่ง คือประมาณสามถึงห้าปี แต่หลังจากนั้นอะไรจะเกิดขึ้น ?

ปัจจุบันผู้เขียนเชื่อว่ากลุ่มการเมืองที่กำลังได้รับประสบการณ์อันเจ็บปวดและขมขื่นที่สุดคือกลุ่มขบวนการรักชาติทั้งหลาย ซึ่งเป็นเพียงส่วนประกอบของการเล่นการเมืองตามกฎหมายของนายคิสซิงเจอร์ และกลุ่มผู้สนใจการเมืองระหว่างประเทศทั้งหลายที่ยังไม่ยอมรับความจริงที่ว่าในกรณีระหว่างประเทศนั้นไม่มีพันธมิตรตลอดกาลมีแต่ผลประโยชน์ตลอดกาล แต่สำหรับกลุ่มขบวนการรักชาติทั้งหลายเชื่อว่าคงมีประสบการณ์ทางการเมืองมากพอที่จะ มองทะลุสถานการณ์อันเลวร้ายของคนขณะนี้ และหาทางแก้ปัญหาเฉพาะหน้าปัจจุบันได้ อย่างน้อยสิ่งหนึ่งซึ่งแสดงออกในขณะนี้ก็คือ คำกล่าวหาที่ว่ากลุ่มขบวนการรักชาติ

ทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมหาอำนาจนั้นเห็นจะ
พัวพันก็ค่อนข้าง

ปัญหาที่ผู้เขียนยังสงสัยอยู่ก็คือ ถ้าหากการ
เมืองระหว่างประเทศไทยเป็นไปในรูปแบบนั้น ขบวนการ
การรักชาติในอินโดจีนจะแตกแยกออกเป็นขบวนการ
การที่มุ่งเอาประโยชน์เพื่อตัวคนเดียว หรือว่าจะ
สามารถรวมกันได้ต่อไป สหรั้วได้ประสบผลสำเร็จ
ทางการเมืองในการแยกประเทศต่าง ๆ ใน
อินโดจีนออกเป็นสองส่วน แต่ขั้นต่อไปก็คือสหรั้ว
จะสามารถแยกขบวนการรักชาติต่าง ๆ ของอินโด
จีนออกจากกันได้หรือไม่ หากสามารถทำได้ก็เท่า
กับสหรั้วประสบผลสำเร็จขั้นสุดยอด แหล่งข่าว
ที่ใกล้ชิดกับนโยบายต่างประเทศของเวียดนาม
เหนือ บ่งว่าทางเวียดนามเหนือเองก็เข้าใจยุทธ
วิธีของคิสซิงเจอร์ดีและศึกษาปัญหาที่อยู่ เชื่อกัน
ว่าปัญหานี้แหละเป็นปัญหาที่เวียดนามเหนือต้อง
เผชิญระหว่างการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์เดิมกับ
ขบวนการรักชาติต่าง ๆ ในอินโดจีนกับการที่เวียด
นามเหนือจะถูกสหรั้วบีบโดยการทิ้งระเบิดหรือไม่
ก็ถูกบีบทางการทูตจากจีน หรือรัสเซีย ความ
ช่วยเหลือที่เวียดนามเหนือให้กับขบวนการรัก
ชาติลาวและเขมรแดงนั้น เป็นที่เชื่อกันว่าคง
จะต้องลดลง เพราะเวียดนามเหนือเองมีความจำเป็น
ที่จะต้องใช้พลังทางเศรษฐกิจของตนและกำลัง
พลเพื่อการบูรณะประเทศ อีกทั้งรัสเซียก็ทำท่า
จะลดความช่วยเหลือแก่ขบวนการรักชาติทั้งฝ่าย
ประเทศลาวและเขมรแดงเรื่อยลงเช่นกัน ทั้งนี้เพื่อ

รัสเซียจะได้แสดงให้เห็นว่าตนนั้นก็มีความ
ในการต่อรองกับสหรั้วเช่นกัน ไม่ใช่เงินเท่านั้น
ที่มีอำนาจดังกล่าว ดังนั้นเราอาจเห็นว่าขบวนการ
การรักชาติของลาว และเขมรในระบอบนี้คงจะต้อง
พยายามรักษาดินแดนซึ่งอยู่ภายใต้การปกครอง
ของตนไว้ และเนื่องจากดินแดนดังกล่าวทาง
ขบวนการสามารถยึดมาได้จากฝ่ายขวาในระยะ
สงคราม ดังนั้นขบวนการทั้งฝ่ายปะเทศลาวและ
เขมรแดงจึงมีความจำเป็น ที่จะก่อโครงสร้างทาง
การเมืองและบริหารของตนให้แข็งแรง เพื่อเป็น
ฐานในการต่อสู้กับฝ่ายขวาต่อไป งานดังกล่าวของ
ขบวนการรักชาติไม่ใช่งานเล็ก ๆ ในเมื่อดินแดน
ที่ตนยึดได้นั้นมีเขตกว้างขวางถึง ๗๐% ของดินแดน
ทั้งหมดของประเทศ ซึ่งเท่ากับจะต้องสร้างประ
เทศหรือสังคมตามอุดมการณ์ของตน ภายใต้ภาวะ
กึ่งสงคราม กึ่งสันติภาพ ซึ่งไม่ใช่งานง่าย

ผู้สังเกตการณ์ทางการเมืองหลายคนได้กล่าว
การลงนามในสัญญาหยุดยิงในอินโดจีนของสหรั้ว
นั้น เป็นการประกาศแก่โลกว่าสหรั้วไม่สามารถ
เอาชนะประเทศเล็ก ๆ อย่างเวียดนามเหนือได้
หรือว่าการลงนามนั้นเป็นการแสดงให้เห็นความ
สำเร็จของขบวนการรักชาติ ในการต่อต้านจักร
วรรดินิยม ผู้เขียนมีความเห็นว่า ถ้าจะวัดผล
ของสงครามเวียดนามจากค่านิยมเก่าของอเมริกัน
สมัยลึบห้าปีที่ผ่านมาก็อาจเป็นไปได้ว่าอเมริกัน
แพ้สงครามแต่ถ้าเราจะวัดสงครามเวียดนามจาก
ค่านิยมใหม่ของนายคิสซิงเจอร์แล้ว ก็ต้องนับว่า

สหรัฐมิได้แพ้สงครามเวียดนามแต่อย่างใด อันที่จริงทำท่าจะได้ประโยชน์เกินกว่าคาดตั้งที่ใดกล่าวมา สำหรับผลสำเร็จของขบวนการรักษชาติต่างๆ ในอินโดจีนรวมทั้งเวียดนามเหนืออันถ้าจะวัดกันในฐานะเป็นการทดลองกำลังระหว่างปลาใหญ่กับปลาเล็กแล้ว ขบวนการรักษชาติในอินโดจีนรวมทั้งเวียดนามเหนือก็เป็นปลาเล็กที่มหาศาล แต่สงครามอินโดจีนสำหรับกลุ่มผู้รักษชาติดังกล่าวไม่ใช่

การทดลองกำลังรบ แต่เป็นการต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ของเขา ถ้าเราใช้มาตรฐานวัด ก็ต้องถือว่าสงครามอินโดจีนยกที่แล้วเป็น สงครามที่ทางฝ่ายซึ่งต่อสู้กับสหรัฐยังไม่ประสบผลสำเร็จ แต่ก็นั่นแล มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศไหนบ้างที่ การต่อสู้จะใช้เวลาชั่วอึดใจเดียว ดังนั้นการต่อสู้ยกต่อไปจึงอาจมีขึ้นอีกเป็นแน่

พันศักดิ์ วิญญรัตน์

กากข้าวสีราวกรวด
 สุดเจ็บปวดกระเดือกทน
 เฟิงชกแสนขัดสน
 ทงอบจนผ้งพันกาย
 เห่งอกุสสร้างโลก
 แด่กุโสกรุหา
 จากเกิดถึงวันตาย
 เช่นวักวายใช้ไถนา
 จากเห่งมาเป็นงาน
 ให้ร้าวรานสุดทรมาน
 ไผ่เถาจะเห็นค่า
 ผู้ตาชากรรมาชน
 มอญนแหละสุ
 ทอมชุกทุกผู้คน
 พวกสูสีจอดล
 ปล้นกูจนยับชิว
 ย่างเหยียบทุกก้าวยา
 จงสู้อำให้จงดี
 สรรพสงทวปฐพี
 ทสูเสพหค่อแรงกู

เห่งอกุสปล้น
 เสกสรรค ประเสริฐกุล

วันมหาวิปโยค : จุดเริ่มต้นใหม่แห่งประชาธิปไตย?

เหตุการณ์นองเลือดที่เกิดเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ ซึ่งยังผลให้ผู้มีอำนาจเผด็จการแห่งตระกูล กิตติขจร และ จารุเสถียร มีอันต้องออกนอกประเทศไปนั้น จะนับได้หรือไม่ว่าเป็นจุดเริ่มต้นใหม่ของประชาธิปไตยเมืองไทย?

ก่อนที่จะตอบคำถามข้างต้นนี้ ขอให้เราหันมาพิจารณาวิวัฒนาการของเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้นเสียก่อน จุดปะทุ ซึ่งเป็นที่มาแห่งการสูญเสียอำนาจทางการเมืองของสมาชิกตระกูลกิตติขจรและจารุเสถียรนั้น น่าจะยอมรับกันได้ว่าเกิดจากการจับกุมสมาชิกกลุ่มเรียกร้องรัฐธรรมนูญ ในขณะที่กำลังแจกจ่ายเอกสารเผยแพร่ความรู้เรื่องประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยแก่ประชาชนเมื่อวันเสาร์ที่ ๖ ตุลาคม ศกนี้ กลุ่มเรียกร้องรัฐธรรมนูญ นั้น ประกอบด้วยประชาชนผู้มีอาชีพต่าง ๆ กัน การรวมตัวจึงเป็นไปอย่างหลวม ๆ ด้วยสมาชิกมีภูมิลำเนาและทัศนคติทางการเมืองต่าง ๆ กัน แต่ที่สามารถรวมตัวกันได้ ก็เพราะมีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการเร่งรัดให้รัฐบาลชุดที่แล้วร่างรัฐธรรมนูญให้แล้วเสร็จในเร็ววัน เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบของรัฐธรรมนูญที่พึงปรารถนาและเผยแพร่ความรู้เรื่องประชาธิปไตยแก่มวลชน การดำเนินงานเป็นไปโดยเปิดเผยและบริสุทธิ์ใจ ดังจะเห็นได้ว่า ในวันศุกร์ที่ ๕ ตุลาคม ตัวแทนของกลุ่ม ๆ ได้แถลง

ความเป็นมาและจุดประสงค์ของกลุ่ม ๆ แก่สื่อสารมวลชน ตลอดจนแจ้งให้ทราบว่า จะมีการแจกจ่ายเอกสารเผยแพร่ความรู้เรื่องประชาธิปไตยแก่ทวยราษฎร์ในวันรุ่งขึ้น พร้อมกันนั้น ก็ได้เตรียมจัดการอบรมความรู้เรื่องรัฐธรรมนูญแก่ปวงชนปลายเดือนตุลาคม (ซึ่งต้องล้มเลิกไปโดยปริยาย) เมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์ข้างต้นนี้ วิทยุชนย่อมเห็นได้ว่า การดำเนินงานของกลุ่มเรียกร้องรัฐธรรมนูญ เป็นไปตามสิทธิที่มนุษยชนพึงมี ทั้งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญการปกครองประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งแถลงไว้อย่างกระจ่างชัดว่า จะยึดถือจารีตประเพณีการปกครองระบอบประชาธิปไตย แม้ในวันที่แจกจ่ายเอกสารเผยแพร่ความรู้เรื่องประชาธิปไตยนั้นเอง จากคำบอกเล่าของผู้ต้องขังกาบฏบางคน ในจำนวน ๑๓ คน กับผู้ใกล้ชิดเหตุการณ์คนอื่น ๆ ปรากฏว่าตำรวจสันติบาลนอกเครื่องแบบได้ติดตามผู้แจกจ่ายเอกสาร ชนิดตัวต่อตัวตลอดเวลาพร้อมทั้งถ่ายรูปสมาชิก กลุ่มเรียกร้องรัฐธรรมนูญเหล่านั้นไว้ทุกคน ทั้งทางกลุ่มฯ ก็แจ้งให้ตำรวจสันติบาลเหล่านั้นทราบเป็นระยะๆว่า จะไปแจกจ่ายเอกสาร ณ ที่ใด การแจกจ่ายเอกสาร ก็แบ่งกลุ่มทั้งช่วงเป็นระยะๆ เพื่อกันมิให้ต้องขอหาชุมนุมทางการเมืองเกิน ๕ คน เป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อกลุ่มฯ เคลื่อนย้ายจากตลอดนันทองสนามหลวงไปบางลำพู ตำรวจห้องที่ได้ขอร้องให้เคลื่อนย้ายไปนอกห้องที่สถานีตำรวจของตน ซึ่งสะท้อนให้

เห็นวิธีการทำงานของตำรวจไทยได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม เมื่อเคลื่อนย้ายไปยังประตูน้ำ สมาชิกของกลุ่มฯ ๑๑ นาย ก็ถูกตำรวจจับกุม ด้วยข้อหาชุมนุมทางการเมืองเกินกว่า ๕ คน และ ข้อหาทักท้วง จากการสอบถามคำผู้ต้องหาส่วนใหญ่ปรากฏว่าตำรวจสันติบาลได้ให้ผู้ต้องหาทั้ง ๑๑ นาย ลงนามรับทราบข้อหาทั้งสองกระทงนี้ภายหลังจากที่มีการตรวจค้นบ้านในวันเสาร์ที่ ๖ ตุลาคม นั้นเอง แต่จากข่าวที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ ผู้ต้องหาทั้ง ๑๑ นายถูกจับด้วยข้อหาชุมนุมทางการเมืองเกิน ๕ คน ส่วนข้อหาทักท้วงจะเพิ่มเติมในภายหลัง และเมื่อมีการจับกุมผู้ต้องหาเพิ่มเติมอีก ๒ นาย จึงได้ตั้งข้อหา *การกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์* เพิ่มอีกข้อหาหนึ่ง การณ์ทั้งหมดนี้ย่อมให้เข้าใจเป็นอย่างอื่นมิได้ นอกจากว่าทางการพยายามสร้างข่าวเท็จ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจผิดว่า ตำรวจสันติบาลได้ตรวจสอบพบหลักฐานแน่ชัดว่าคนเหล่านี้เป็นกบฏและเป็นคอมมิวนิสต์ แม้เมื่อมีการเรียกร้องให้ปล่อยผู้ต้องหาทั้ง ๑๓ นาย ผู้รักษาการตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจขณะนั้นกลับให้สัมภาษณ์ว่าการสอบสวนปากคำผู้ต้องหายังไม่เสร็จสิ้น ทั้งๆที่จากคำบอกเล่าของผู้ต้องหากบฏส่วนใหญ่ปรากฏว่า การสอบสวนผู้ต้องหา มีเพียงครั้งเดียว คือ ในวันเสาร์ที่ ๖ ตุลาคม นั้นเอง เมื่อมาพิจารณาถึงข้อหาทั้งสามกระทงข้างต้นนี้ เวไนยสัตว์ทั้งหลายย่อมเห็นได้ว่า เหตุผลอ่อนเพียงใด *ในประการแรก* ออกเป็นที่น่าสนใจ

ว่า การแจกจ่ายเอกสารเผยแพร่ความรู้เรื่อง ประชาธิปไตยในที่สาธารณะ จะดีได้ละหรือว่าเป็นการชุมนุมทางการเมืองและถ้าหากดีเช่นนั้นทำไมผู้ที่แจกใบปลิวโฆษณาดี หรือเด็กชายหนังสือพิมพ์ก็ดี จึงไม่อยู่ในข่ายข้อต่อนี้ด้วย *ประการที่สอง* ไม่มีข้อความใดเลยในเอกสารที่แจก ที่ชักจูงให้ประชาชนก่อการจลาจลกระด้างกระเดื่อง และคิดล้มล้างรัฐบาล และที่น่าสมเพช ก็คือ บทความส่วนใหญ่ที่นำมาตีพิมพ์นั้น เคยตีพิมพ์ในที่ต่างๆมาก่อนแล้ว *ประการที่สาม* เอกสารต่างๆที่ตำรวจสันติบาลนำมาเปิดเผยต่อสาธารณชน ซึ่งถือเป็นหลักฐานว่าผู้ต้องหาทั้ง ๑๓ คน เป็นคอมมิวนิสต์นั้น สะท้อนให้เห็นถึงการไว้วางใจของตำรวจสันติบาลเพียงใด หนังสือที่ถือเป็นหลักฐานเหล่านี้ล้วนมีขายตามร้านหนังสือทั่วไป บางเล่มปรวกฎแน่ชัดว่าหยิบยืมจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ความดีของตำรวจสันติบาลยังพอมีอยู่บ้างที่มีได้กุหลักฐานเท็จขึ้นเมื่อพิจารณาเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ก็สมแล้วที่สภาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะประณามว่า การตั้งข้อหาทั้งสามกระทงดังกล่าวนี้เป็นกรกระทำที่ลึกลับอำนาจ

ข้อที่เราควรจะวิเคราะห้ ก็คือ การจับกุมและการตั้งข้อหาดังกล่าว เป็นคำสั่งของผู้รักษาการตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจขณะนั้น หรือเป็นการกระทำของตำรวจสันติบาลเอง โดยเหตุที่ไม่

ไปต่างๆ นานา สำหรับในส่วนที่เกี่ยวกับการจับกุมนั้น มีเหตุผลน่าเชื่อว่าเป็นไปตามคำสั่งของผู้รักษาการตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจขณะนั้น เพราะการจับกุม มิได้เกิดขึ้นทันทีทันใดที่มีการแจกจ่ายเอกสาร หากทว่าเกิดขึ้นภายหลังที่การแจกจ่ายเอกสารดำเนินไปแล้วประมาณครึ่งวัน ซึ่งแสดงว่า ช่วงระยะเวลาครึ่งวันนั้นต้องเสียไปในการติดต่อสื่อสารระหว่างตำรวจชั้นผู้น้อยกับนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ในรายงานการประชุมของกระทรวงมหาดไทย ครั้งที่ ๒๘/๒๕๑๖ เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม คกนี้ ประธานในที่ประชุม คือ นายประภาส จารุเสถียร แถลงไว้อย่างกระฉ่างชัดว่า ตนเป็นผู้สั่งให้มีการจับกุม “..โดยคิดว่าจับมาเพียงให้หยุดทำเท่านั้น แต่เมื่อจับมาแล้วตรวจพบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับลัทธิคอมมิวนิสต์และแผนการล้มล้างทหารรัฐบาล... จึงตั้งข้อหารุนแรง” (*เดลินิวส์* วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๑๖) ซึ่งแสดงให้เห็นชัดแจ้งว่า รัฐบาลชุดที่แล้วมิได้มีเจตน์จำนงอันบริสุทธิ์ที่จะให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย ใครที่จะแจกจ่ายเอกสารเผยแพร่ความรู้เรื่องประชาธิปไตย จะต้องถูกจับ เพื่อให้หยุดการแจกจ่าย เพราะฉะนั้นสาเหตุ *ประการแรก* ที่ทำให้ผู้รักษาการตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจขณะนั้นสั่งจับสมาชิก*กลุ่มเรียกร้องรัฐธรรมนูญ* ก็คงสืบเนื่องมาจากการไม่ต้องการให้ประชาชนชาวไทยตื่นตัวในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ โดยหวังให้การปกครองที่ยึดถือหลักอำนาจอธิธรรม

คงอยู่ต่อไปตราบนานเท่านาน เพราะการเรียกร้องรัฐธรรมนูญนั้นเท่ากับเป็นการสั่นคลอนฐานอำนาจแห่งตน **ประการที่สอง** เมื่อพิจารณาเหตุผลทางจิตวิทยา การสั่งจับกุมดังกล่าว อาจมิใช่การกระทำที่ลู่แก่อำนาจ หากทว่าอาจเป็นการหยั่งตุ๋นอำนาจแห่งตน เพราะมีข่าวเชื่อถือได้ว่าการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งทางทหาร ซึ่งเกิดขึ้นก่อนหน้านั้น อันยังผลให้อำนาจทางทหารของประภาส จารุเสถียรต้องลดลงนั้น เป็นไปโดยเจ้าตัวมิได้รู้ล่วงหน้า **ประการที่สาม** ผู้รักษาการตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจขณะนั้นอาจเชื่อถือรายงานข่าวและการตีความของตำรวจสันติบาล โดยคาดการณ์อย่างผิด ๆ ว่า การจับกุมคงไม่สัมฤทธิ์ผลกระทบทางการเมืองมากนัก เพราะเป็นระยะเวลาที่นิสิตนักศึกษากำลังติดสอบ และเรื่องก็คงจะเงียบไปเหมือนกรณีการจับกุม ส.ส. ๓ นายก่อนหน้านั้น ในส่วนที่เกี่ยวกับการตั้งข้อหา นั้น ในความเห็นของผู้ต้องหาหลายคนในจำนวน ๑๓ คนนั้น เชื่อกันว่า ตำรวจสันติบาลเป็นผู้ตั้งข้อหา ซึ่งถ้าเป็นจริงเช่นนั้นก็เท่ากับว่า นายตำรวจสันติบาลเหล่านั้นยอมตัวเป็นเบี้ยหมากรุกของผู้มีอำนาจ โดยหวังลาภยศบรรดาศักดิ์เป็นที่ตั้ง ทั้งมิได้คำนึงว่า การกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่มาสนองคตณแห่งตน จะก่อความเดือดร้อนแก่มวลชนอย่างไร

ถ้าหาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยคนที่แล้วคิดว่า พลังของนิสิตนักศึกษาอ่อนลง

ด้วยเป็นระยะเวลาที่มีการสอบไล่ การคาดการณ์นั้นก็ผิดนัด เพราะในวันจันทร์ที่ ๘ ตุลาคมนี้เอง กลุ่มอิสระกลุ่มต่างๆ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์พากันเสนอให้องค์การนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (อ.ม.ธ.) ประกาศให้นักศึกษางดสอบ เพื่อร่วมชุมนุมเรียกร้องให้รัฐบาลปล่อยตัวผู้ต้องหาทั้ง ๑๓ คน ในวันรุ่งขึ้นประจวบคฤคที่ใช่เป็นสถานที่สอบไล่ถูกล้อมด้วยโซ่และรุฎุญแจถูกอุตด้วยปูน บ่ายวันนั้นเอง ที่ประชุมคณะบดีก็ลงมติให้งดสอบโดยไม่มีกำหนด แม้ว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยคนที่แล้วจะพยายามกดดันมิให้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยประกาศงดสอบด้วยการเสนอให้ตำรวจเข้าไปอารักขานักศึกษาที่เข้าสอบก็ตาม แต่สถานการณ์ภายในมหาวิทยาลัย และสภาพจิตของนักศึกษาก็ไม่เอื้ออำนวยให้การสอบเป็นไปได้อีกต่อไป การชุมนุมในวันแรกๆ ประกอบด้วย นักศึกษาเพียงหยิบมือเดียว แต่จำนวนผู้ชุมนุมก็เพิ่มขึ้นทุกวัน จากจำนวนร้อยเป็นจำนวนหมื่น และเป็นจำนวนแสนในที่สุด ในระหว่างนั้น ตัวแทนผู้รักษาการอธิบดีกรมตำรวจขณะนั้นได้บอกกล่าวแก่ผู้นำนักศึกษา ให้การชุมนุมจำกัดอยู่ในรั้วโตม หากนิสิตนักศึกษาออกเดินขบวนเมื่อใด ทางกรมตำรวจจะใช้มาตรการเฉียบขาด ทางฝ่ายผู้นำนักศึกษาเองก็ต้องเผชิญปัญหานานัปการ ปัญหาที่สำคัญก็คือ ทำอย่างไรจึงจะชักจูงให้ประชาชนเข้ามาชุมนุมกันมากๆ เพื่อจะใช้เป็นอำนาจต่อรองให้รัฐบาลชุดที่แล้วปล่อยผู้ต้องหาทั้ง

๑๓ คน ในวันแรก ๆ ที่ชุมนุม ประชาชนจำนวนมากได้เข้ายื่นอุทธรณ์อยู่นอกมหาวิทยาลัย แต่ในวันหลัง ๆ ด้วยการพัฒนาของนักเรียนอาชีวศึกษาและนิสิตนักศึกษา จำนวนประชาชนที่มาร่วมชุมนุมจึงเริ่มเพิ่มขึ้น การประโคมข่าวของหนังสือพิมพ์มีส่วนอย่างสำคัญ ในการช่วยให้จำนวนผู้มาชุมนุมเพิ่มขึ้น ซึ่งแม้จะทำให้การรวมพลังเข้มแข็งขึ้น แต่ปัญหาที่ตามมา ก็คือรายจ่ายด้านอาหารและน้ำดื่มก็เพิ่มขึ้นตามด้วย ผู้นำนักศึกษาเริ่มวิตกกังวลถึงปัญหานี้แม้ว่าประชาชนจะสนับสนุนด้วยการบริจาคเงินจำนวนเรือนแสนก็ตาม อย่างไรก็ตามสิ่งที่กำลังใจในการต่อสู้ของ นิสิต นักศึกษา นักเรียน และประชาชนที่มาชุมนุมยังอยู่ในเกณฑ์ดี ศูนย์นิสิตนักศึกษาซึ่งสงวนหัวที่เมื่อแรกเริ่มที่มีการชุมนุม ก็เริ่มเข้ามามีบทบาทโดยตรงในเวลาต่อมา ขณะเดียวกัน แดงการณของคณาจารย์มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก็มีสัดส่วนสนับสนุนด้านกำลังใจในการนี้ด้วย อย่างที่ไม่เคยปรากฏเป็นประวัติก่อน

หน่วยงานสำคัญหน่วยหนึ่งในการชุมนุมครั้งนี้ ซึ่งไม่สู้มีข่าวกล่าวขวัญกันมากนักก็คือ *หน่วยข่าวกรองของนิสิตนักศึกษา* ซึ่งมีหน้าที่สืบเสาะหาข่าวสารและข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนประเมินสถานการณ์และอำนาจต่อรองของ นิสิต นักศึกษา การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพพอสมควร แม้จะต้องหวาดผวากับข่าวลือที่ว่า ทหารและตำรวจจะบุกกรรมศาสตร์อยู่เนื่อง ๆ ในคืนวันที่ ๓๐

๑๒ ตุลาคม นั้นเอง หน่วยข่าวกรองก็ได้รับรายงานการประชุมของกระทรวงมหาดไทย ครั้งที่ ๒๔/๒๕๑๖ ซึ่งเสนาบดีกระทรวงนั้นแถลงต่อที่ประชุม เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ศกเดียวกันว่า จำเป็นจะต้องเสียดสนิสิตนักศึกษา จำนวน ๒ % เพื่อความอยู่รอดของบ้านเมือง แต่กรรมการศูนย์นิสิตนักศึกษากลับเห็นว่า รายงานดังกล่าวลำสมัย จึงไม่สู้สนใจนัก แต่บัดนี้การณได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า บันทึกรายงานการประชุมดังกล่าวมีเนื้อหาแห่งความเป็นจริงเพียงใด

เมื่อจำนวนผู้มาชุมนุมประท้วงรัฐบาล เพิ่มขึ้นเป็นเรือนหมื่น ผู้นำนักศึกษาเริ่มประสบความยากลำบากใจในการควบคุมฝูงชนให้อยู่ในความสงบ ขณะเดียวกัน หากการเรียกร้องครั้งนี้ล้มเหลว ความศรัทธาของประชาชน ที่มีต่อศูนย์นิสิตนักศึกษาย่อมเสื่อมสูญไปโดยมีพักต้องสงสัย ทางฝ่ายรัฐบาลเองก็กลัวเสียหน้า หากต้องโอนอ่อนผ่อนตามข้อเรียกร้องของนิสิตนักศึกษา ในบรรดาผู้นำนักศึกษาด้วยกันเอง ความเห็นแตกแยกออกเป็น ๓ ฝ่าย *ฝ่ายที่หนึ่ง* ไม่เห็นด้วยกับการเรียกร้องครั้งนี้ โดยอ้างว่าบรรดาผู้ที่ถูกจับกุมเป็นพวกฝ่ายซ้ายทั้งสิ้น (ตามข่าวที่เชื่อถือได้ อย่างน้อยที่สุดมีนายกองกิจการนิสิตมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งที่มีความเห็นเช่นนั้น) *ฝ่ายที่สอง* เห็นว่าควรเรียกร้องให้ปล่อยผู้ต้องหา ๑๓ คน ก็พอ โดยใช้การเรียกร้องรัฐธรรมนูญเป็นอำนาจต่อรอง และ *ฝ่ายที่สาม* เห็นว่าควรเรียกร้องให้ปล่อยผู้ต้อง

หา ๑๓ คน และ เรียกร้องให้เร่งรัดรัฐธรรมนูญ เพราะเห็นว่าในการชุมนุมครั้งนี้ มีประชาชนมาร่วมด้วยเป็นอันมาก จึงน่าที่จะเรียกร้องสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อมวลชนด้วย อย่างไรก็ตาม ผู้นำนักศึกษาต่างตระหนักดีว่าในเมื่อจำนวนประชาชนมาร่วมชุมนุมมากมายเช่นนี้ หากปล่อยให้กาลเวลาล่วงเลยไปโดยไม่ทำอะไร และทั้งรัฐบาลก็ไม่มีที่ท่าว่าจะปล่อยผู้ต้องหาทั้ง ๑๓ คน ความล้มเหลวในการเรียกร้องย่อมจะเกิดขึ้น จึงประกาศที่จะเดินขบวนในวันเสาร์ที่ ๑๓ ตุลาคม เพราะคาดว่า หากเลยวันเสาร์และอาทิตย์ไป จำนวนผู้มาชุมนุมประท้วงรัฐบาลจะลดลง และอำนาจต่อรองก็จะลดลงด้วยประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง เมื่อมีคนชุมนุมนับแสนเช่นนี้ การควบคุมฝูงชนให้อยู่ในความสงบก็ยากลำบากขึ้น ผู้ที่มาชุมนุมเหล่านี้ต่างคาดหวังว่าศูนย์นิสิตนักศึกษา จักดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่เรียกร้อง มิใช่หนึ่งชุมนุมกันเฉยๆ เช่นนั้น เหตุฉะนั้น การเดินขบวนครั้งยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ชาติไทยจึงอุบัติขึ้นในวันเสาร์ที่ ๑๓ ตุลาคม นั้นเอง รัฐบาลซึ่งพยายามเสแสร้งทำเป็นไม่สนใจการชุมนุมประท้วงของประชาชน ด้วยการออกข่าวทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์เกี่ยวกับเรื่องนั้นน้อยที่สุดมาตั้งแต่แรก คงตระหนักในพลังของประชาชนในครั้งนั้น จึงยินยอมปล่อยตัวผู้ต้องหาทั้ง ๑๓ คน อย่างไม่มีเงื่อนไขในวันนั้นเอง พร้อมกับนั้นก็ให้สัญญาว่าจะร่างรัฐธรรมนูญ

ให้แล้วเสร็จในหนึ่งปี บรรดามวลชนที่ร่วมเดินขบวน แม้จะพอใจกับการปล่อยตัวผู้ต้องหาทั้ง ๑๓ คน แต่ก็มีเป็นจำนวนมากที่ไม่พอใจกับคำมั่นสัญญาอันหลัง ผู้นำนักศึกษาที่ควบคุมการเดินขบวนครั้งนี้ จึงแก้ปัญหาไม่ตกกว่า จะทำให้ฝูงชนสลายตัวได้อย่างไร โดยที่ไม่เกิดการจลาจลวุ่นวาย ในที่สุด จึงประกาศเดินขบวนไปเผ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยหวังพึ่งพระบารมีเป็นที่ตั้ง เพื่อให้การเดินขบวนสลายตัวโดยสงบ การณ์เป็นไปด้วยดีในขั้นแรก แต่แล้วการใช้แก๊สน้ำตา และการปราบปรามกลับจุกจุกชวนวนให้เกิดการจลาจลขึ้น

ในเช้าวันอาทิตย์ที่ ๑๔ ตุลาคม เวลา ๖.๓๐ น. เศษ ภายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เริ่มโกลาหล เมื่อนิสิตนักศึกษาที่อยู่รักษาการณ์ภายในมหาวิทยาลัยนั้นได้รับแจ้งว่า นักเรียนหญิงที่ไปชุมนุมที่สวนจิตรลดาถูกตำรวจตีตาย จำนวนคนตายที่ลือกันในขั้นแรกนั้นมีเพียง ๒ คน แต่เพิ่มเป็น ๕ คน ภายในชั่วโมงเศษต่อมา ความโกรธแค้นที่ถูกหักหลัง ประกอบกับความโกรธแค้นที่มีการตายด้วยน้ำมือตำรวจเกิดขึ้นทั้ง ๆ ที่ การเดินขบวนกำลังสลายตัว ทำให้นักเรียนอาชีวศึกษา และนิสิตนักศึกษาเริ่มรวมตัวกันอีกครั้งหนึ่ง เพื่อต่อสู้กันต่อไป แม้ว่าอาจารย์มหาวิทยาลัยนั้นจำนวนหนึ่งจะพยายามขอร้องให้อยู่ในความสงบ และรอฟังข่าวที่แท้จริงเสียก่อน แต่คนเหล่านี้ก็หาฟังไม่ ยิ่งเมื่อนิสิตนักศึกษาและนักเรียน

ที่ถูกแก๊สน้ำตาทยอยกลับมาชุมนุมที่ธรรมศาสตร์
ความโกรธแค้นก็ยิ่งทวีขึ้นอีก เพราะคนเหล่านี้ได้
ประสบเหตุการณ์มาด้วยตนเอง และแล้วในที่สุด
ผู้มีอำนาจทางการเมืองทั้งสามนายก็ต้องออกจาก
ประเทศไป ดังที่ปรากฏเป็นข่าวมาจนบัดนี้

เมื่อพิจารณาเหตุการณ์ที่ผ่านมาโดยตลอด
สาเหตุสำคัญแห่งการสูญสิ้นอำนาจของตระกูลกิติ
ขจรและจารุเสถียร น่าจะเกิดจากความงกเกลียด
จงชังของมวลชนที่มีต่อคนเหล่านี้โดยร่วมกัน การ
ฉ้อราษฎร์บังหลวงและการใช้อำนาจบาตรใหญ่
เพื่อผลประโยชน์แห่งตนและวงศ์ญาติเป็น
เรื่องทีกล่าวขวัญกันทั่วไปในหมู่ประชากร
แต่ช่องว่างระหว่างผู้มีอำนาจเหล่านี้กับปวงชน
ก็มีมากเสียจนคนเหล่านี้ไม่อาจสำเหนียกถึง
ความไม่พอใจที่คุกรุ่นอยู่ในใจประชาชนได้ ขณะ
เดียวกัน บรรดานักวิชาการโสเภณีและข้าทาส
ที่สอพลอทั้งหลายก็มีส่วนช่วยให้ช่องว่างดังกล่าว
ขยายวงเขตกว้างไกลออกไปอีก ชีวิตของเมือง
ไทยในรอบทศวรรษที่ผ่านมาจึงเป็นชีวิตที่โละ
เทะมาโดยตลอด นับเป็นสาเหตุสำคัญประการ
แรก ในประการที่สอง ความห่างไกลจากประ
ชาชนและการไม่พยายามเข้าใจประชาชน ยัง
ผลให้คนเหล่านี้ประมาดกำลังอำนาจแห่งตนมาก
กว่าที่ควร และประมาดพลังของมวลชนต่ำกว่า
ที่ควรจะเป็น ความไม่ยุติธรรมในสังคม ซึ่งปรากฏ
อยู่ทั่วไป และนับวันจะขยายตัวมากขึ้นนั้น เป็น
สิ่งที่ประชากรหวงแหนเสียใจอยู่ทุกเมื่อเชื่อนั้น ใน

ขณะที่ผู้มีอำนาจทางการเมืองเสเพลย์สุขจากความ
ทุกข์ยากของประชาชน เพราะฉะนั้นแรงกดดัน
ในใจของประชากรจึงมีอยู่แล้ว เพียงแต่
รอวันระเบิดเท่านั้น การใช้แก๊สน้ำตาและ
การใช้อาวุธประหัตประหารประชาชนผู้มีแต่ไม่
เศษอิฐ และระเบิดขวดเป็นอาวุธ จึงเท่ากับเป็น
การราดน้ำมันลงบนไฟ ในประการที่สาม การ
แตกแยกในหมู่ทหารเอง ก็มีผลสำคัญแห่งการ
สูญสิ้นอำนาจของตระกูลกิติขจรและจารุเสถียร
นายทหารจำนวนไม่น้อยคงอดคิดถึงต่อความอหัง
การและการข้ามหน้าข้ามตาของณรงค์ กิตติขจร
มานาน โดยที่คนคนนั้นลึมนึกไปว่าระบบอาวุโส
เป็นสิ่งที่ยึดถือกันเคร่งครัดในหมู่ทหาร ประกอบ
กับการใช้อาวุธทำร้ายประชาชนอย่างโหดเหี้ยม
ยังผลให้นายทหารจำนวนไม่น้อยอดรันทนไม่ได้
ในประการที่สี่ วัฒนธรรม “ไทยมุง” ได้มีส่วน
อยู่ไม่น้อยในการโค่นล้มอำนาจเผด็จการ ประชา
ชนจำนวนไม่น้อยที่ใคร่รู้ใคร่เห็น ส่วนหนึ่งอาจ
เป็นเพราะวัฒนธรรม “ไทยมุง” ผังรากลึกมา
นาน อีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะประชาชนเริ่มตระ
หนักแล้วว่า กรมประชาสัมพันธ์ กับ สถานีวิทยุ
และโทรทัศน์ทั้งหลายทำตัวเป็น *กระทรวงแห่ง
ความจริง* ผู้มีหน้าที่แถลงข่าวเท็จ จึงกระตุ้นให้
อยากรู้ อยากเห็นว่าเหตุการณ์จริง ๆ เป็นอย่างไร
การกล่าวหาว่า การเดินขบวนได้รับการยุยงจาก
มือที่สามก็ดี การกล่าวหาว่า “ผู้ก่อการจลาจล”
เป็นคอมมิวนิสต์ก็ดี และการกระจายข่าวว่าทหาร

และตำรวจถูกทำร้าย โดยไม่กล่าวถึงประชาชน
ที่เสียชีวิตจากน้ำมือของทหารและตำรวจก็ตี ทำ
ให้ประชาชนทั้งที่ใกล้ชิดเหตุการณ์และที่ได้รับ
คำบอกเล่าในหมู่ประชาชนด้วยกันเอง หมด
ความเชื่อถือในข่าวของทางราชการ ในประวัติ
ศาสตร์มนุษยชาติ ไม่เคยปรากฏว่า รัฐบาลที่
ประชาชนหมดศรัทธาจะดำรงอำนาจไว้ได้ นาน
บัดนี้ ถึงเวลาแล้วที่บรรดาผู้มีส่วนร่วมในการร่าง
แถลงการณ์และออกข่าวเท็จของรัฐบาล ควรจะ
พิจารณาตัวเอง แต่คนที่ยอมตนเป็นเบี้ยหมาก
รุกของผู้มีอำนาจทางการเมือง และคนที่กล้าโก
หกต่อสาธารณชนอย่างไม่วายเหล่านี้ จะมีคุณ
ธรรมสูงพอที่จะพิจารณาตัวเองละหรือ

สิ่งที่เราพึงพิจารณาในขณะนี้ ก็คือเราจะไป
ทางไหนกันและวันมหาวិปโยคที่ผ่านมานี้จะเป็น
จุดเริ่มต้นใหม่ของประชาธิปไตยเมืองไทยได้หรือ
แท้ที่จริง การโค่นล้มผู้มีอำนาจเผด็จการได้นั้น
หาได้หมายความว่า เรามีประชาธิปไตยที่แท้จริง
แล้ว อย่างที่หลายคนกล่าวอ้างกัน หนทางไปสู่
ความเป็นประชาธิปไตยมิได้ราบรื่นอย่างที่หลาย
คนคาดหวัง ใน**ประการแรก** ปวงชนชาว
ไทยจะต้องมีศรัทธาต่อระบอบการปกครองแบบ
ประชาธิปไตยโดยมั่นคงและโดยบริสุทธิ์ใจ
ทหารจะต้องแยกตัวออกจากการเมือง และ
ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะทหารที่แท้จริง แม้ว่า
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมคนปัจจุบันจะ
ยืนยันว่า ทหารจะไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมืองอีกต่อไป

แต่จะให้เชื่อโดยสนิทใจ คงเป็นไปได้ยาก ทราบ
เท่าที่มีนายทหารจำนวนไม่น้อยที่มีผลประโยชน์
ทางการค้าอยู่เช่นนี้เราไม่อาจคาดหวังได้ว่า ความ
ละโมภในอำนาจทางการเมืองจะไม่เกิดขึ้นอีก
เพราะฉะนั้นถ้าหากเราทั้งหลายต้องการให้ประ
เทศไทยเป็นดินแดนแห่งเสรีภาพ ผู้นำทางทหาร
จะต้องผูกใจไว้ในระบอบประชาธิปไตยอย่างจริงจัง
และเห็นแก่ประโยชน์สุขของปวงชนร่วมกัน มิฉะ
นั้นเราอาจต้องกลับไปสู่ยุคเผด็จการอีกครั้งหนึ่ง
ใน**ประการที่สอง** ในหมู่นิสิตนักศึกษาและนัก
เรียนจะต้องสมัครสมานสามัคคิกัน เพราะพลัง
ของนิสิตนักศึกษาและนักเรียน จะยังคงมีบทบาท
สำคัญในการพิทักษ์รักษารัฐธรรมนูญและระบอบ
ประชาธิปไตยในอนาคต ความแตกร้างในหมู่ผู้นำ
นักศึกษาในการเดินขบวนที่ผ่านมานี้ ควรจะหา
ทางเยียวยา และสมานรอยแผลที่เกิดขึ้น โดยหัน
หน้าเข้าหากันและยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้น
กันที่เป็นหนอนบ่อนไส้ ก็น่าที่จะพิจารณาตนเอง
และหาทางขจัดออกจากศูนย์นิสิตนักศึกษาโดยละ
มุนละม่อม ชดเชยด้วยกัน ศูนย์นิสิตนักศึกษาก็ไม่
ควรทำตัวเป็น ก.ต.ป. หน่วยที่สอง ไม่ควรก้าว
ก่ายงานของผู้อื่น ข้อสำคัญจะต้องวางตัวเป็นกลาง
ทางการเมือง และศึกษาปัญหาต่างๆของสังคม
อย่างถึงแก่น เพื่อประโยชน์ในการหาทางแก้ไข
ปัญหาเหล่านั้นสืบต่อไป วิธีการเช่นนี้ ไม่แต่จะ
ช่วยให้ศูนย์นิสิตนักศึกษาดำเนินบทบาทที่เป็น
ประโยชน์ต่อประเทศชาติได้เท่านั้น หากทว่ายัง

ช่วยให้ความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อศูนย์ ฯ เพิ่มขึ้นอีกด้วย ใน*ประการที่สาม* ในระหว่างที่ร่างรัฐธรรมนูญอยู่นี้ และแม้เมื่อการร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จ สื่อสารมวลชนควรจะมิบทบาทในการกระตุ้นให้ประชาชนเข้าใจและตระหนักในสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ชนมากขึ้น หนังสือพิมพ์ควรจะทำหน้าที่นี้ได้ดี แต่ก็น่าอนาคที่การเสนอข่าวในเวลาอัน เป็นไปอย่างไวจรรยาบรรณ โดยตีพิมพ์แม้กระทั่งข่าวลือ บางฉบับ (ซึ่งรวมทั้งหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษฉบับหนึ่ง) ก็เปลี่ยนน้ำเสียงเหมือนจิ้งจกเปลี่ยนสี ถ้าหากหนังสือพิมพ์ยังคงกอบโกยเงินด้วยวิธีการที่ไวจรรยาบรรณเช่นนี้ในอนาคต หากเสรีภาพที่ถาวรมีจริง เราย่อมคาดหวังได้ว่า การใช้เสรีภาพในทางที่ผิดจะเกิดขึ้นเป็นแน่นอน และไม่ต้องสงสัยเลยว่า หนังสือพิมพ์บางฉบับจะไม่ยอมตนเป็นเบี้ยหมากรุกของผู้มีอำนาจทางการเมืองและผู้มีอำนาจทางการเงินอย่างที่เคยเป็นมาและกำลังเป็นอยู่ บัดนี้ถึงเวลาแล้ว ที่บรรดามัคมนหนังสือพิมพ์ทั้งหลายจะได้พร้อมใจกันกำหนดจรรยาบรรณแห่งอาชีพของตนเพื่อเป็นหลักปฏิบัติร่วมกัน หากหนังสือพิมพ์ฉบับใดละเมิดจรรยาบรรณที่กำหนดไว้ ก็น่าที่จะว่ากล่าวตักเตือนกันเอง หากเป็นความผิดร้ายแรง ก็ควรประกาศลงโทษให้ประชาชนทราบโดยทั่วกัน ประชาชนก็ควรจะช่วยมือด้วยการไม่ซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับนั้น ขณะเดียวกัน รัฐบาลก็ควรหาทางช่วยเหลือทางการเงินแก่กิจการหนังสือพิมพ์

ในรูปเงินอุดหนุน (Subsidy) ที่ให้แก่อุตสาหกรรมกระดาษและอุปกรณ์การพิมพ์ ตลอดจนให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมหนังสือพิมพ์ในรูปเงินให้กู้ที่เสียดอกเบี้ยอัตราต่ำ เพื่อมิให้หนังสือพิมพ์ตกอยู่ใต้อิทธิพลของนายธนาคารและพ่อค้าอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่หลักเกณฑ์ในการให้เงินกู้ก็ไม่ควรเปิดช่องให้รัฐบาลเข้าไปมีอิทธิพลต่อความเป็นอิสระของหนังสือพิมพ์ด้วย ถ้าหากการเสนอข่าวลือ ของหนังสือพิมพ์ยังเป็นไปอย่างไวจรรยาบรรณเช่นนี้ ในอนาคตบ้างจึงตั้งกล่าวนี้อาจมีความสำคัญในการทำลายเสรีภาพของปวงชน ในด้านวิทยุและโทรทัศน์ ซึ่งทำตัวเป็นกระทรวงแห่งความจริง ผู้มีหน้าที่แถลงข่าวเท็จมาโดยตลอด ก็ควรที่รัฐบาลจะหาทางเปลี่ยนโครงสร้างเสียใหม่ เพื่อให้การเสนอข่าวตรงต่อข้อเท็จจริง มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น และเป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการ มีประสิทธิผลมากขึ้น ในอดีต การวิทยุและโทรทัศน์ แทนที่จะเป็นเครื่องมือในการรักษาอำนาจทางการเมือง กลับเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อช่องว่างแห่งความไม่เข้าใจกันระหว่างรัฐบาลกับประชาชน และกลายเป็นหมอกหม่อมที่มั่งคั่งผู้นำรัฐบาลชุดที่แล้ว *ประการที่สี่* เพื่อให้บรรยากาศแห่งประชาธิปไตยมีมากขึ้น รัฐบาลควรสนับสนุนให้กรรมกรแขนงอาชีพต่าง ๆ รวมตัวจัดตั้งเป็นสหบาลกรรมกรที่แท้จริง เพื่อป้องกันมิให้ชนเหล่านี้ถูกนายทุนกดขี่ขูดรีดอย่างไม่เป็น

ธรรม ขณะเดียวกันควรหาหนังสือชาวสวารโชน
เหล่านี้ได้เข้าใจถึงสิทธิและผลประโยชน์อันพึงได้
แห่งตน ทั้งนี้ เพื่อลดความอยุติธรรมในสังคมและ
เพื่อลดความขัดแย้งที่รุนแรงที่อาจเกิดขึ้น อีกด้วย
ประการที่ห้า หากเหตุการณ์ครั้งนี้จะให้บทเรียนแก่
เราได้บ้าง บทเรียนบทหนึ่งก็คือ ควรที่จะเปลี่ยนแปลง
โครงสร้าง วิธีการทำงานและทัศนคติของ
ตำรวจสันติบาลเสียใหม่ การทำตัวเป็นเบี้ยหมาก
รุกของผู้มีอำนาจทางการเมืองในอดีต เพียงเพื่อ
หวังลาภยศบรรดาศักดิ์ กลับจับสั้นลงด้วยเลือด
เนื้อและชีวิต การตั้งข้อหาคอมมิวนิสต์อย่างพล่อยๆ
และอย่างไรความรับผิดชอบ รังแต่จะก่อให้เกิด
ความแตกแยกในสังคมมากขึ้น ข้อที่เราน่าจะ
ถามก็คือ ในกรมตำรวจนั้นเองจะมีนายตำรวจ
สักกี่นายที่เข้าใจว่า *อะไร คือ คอมมิวนิสต์* และ
ที่เข้าใจนั้นเข้าใจว่าอย่างไร ข้อที่ตำรวจสันติบาล
น่าจะเข้าใจ ก็คือ คนที่ประท้วงและไม่เห็นด้วย
กับรัฐบาลนั้นหาใช่คนที่มีการกระทำอันเป็นคอม
มิวนิสต์เสมอไปไม่ และคนที่อ่านหนังสือที่เขียน
โดยพวกคอมมิวนิสต์ก็ดี หรือคนที่อ่านหนังสือ
เกี่ยวกับประเทศคอมมิวนิสต์ก็ดี ก็มีได้หมาย
ความว่า คนเหล่านี้จะเลือกใส่ศรัทธาในลัทธิการ
เมืองนั้น ถ้าหากไม่ต้องการให้คนไทยอ่านหนังสือ
ประเภทนี้ ก็ควรจะห้ามนำหนังสือประเภท
นี้เข้าประเทศ การณ์กลับตรงกันข้าม หนังสือ
ประเภทนี้กลับวางขายตามร้านหนังสือทั่วไป จริง
อยู่ ลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นลัทธิการเมืองที่ไม่พึง

ปรารถนา แต่เราจะปิดหูปิดตาตัวเอง ไม่ศึกษา
กลไกในการทำงานของประเทศที่ยึดถือลัทธิการ
เมืองดังกล่าวละหรือ แท้ที่จริงเราอาจได้บทเรียน
จากประเทศเหล่านี้ และถ้าหากเราจะถือว่าประ
เทศเหล่านี้เป็นศัตรู เราจะไม่ศึกษาจุดอ่อนของ
ศัตรูหรือหรือ ในที่กุ่มซึ่งผู้ต้องหา 'กบฏ' ใน
คราวนั้นนั่นเอง จากถ้อยคำของผู้ถูกจับ ปรากฏว่า
มีผู้ถูกกุ่มซึ่งเป็นอันมาก ที่ถูกจับด้วยข้อหาคอม
มิวนิสต์ เพียงเพราะคนเหล่านี้มีเชื้อชาติญวน
จีน และอื่นๆ ทั้งการขายเฮโรอีนภายในที่กุ่ม
ซึ่งนั่นก็เป็นสิ่งที่กล่าวขวัญโดยทั่วไป เหตุการณ์
ที่เพิ่งผ่านพ้นไปนี้ทำให้เราไม่อาจแน่ใจได้ว่า
คนเหล่านี้ได้รับความเป็นธรรมอย่างพอเพียง นำ
ที่อธิบดีกรมตำรวจคนใหม่ จักได้นำเรื่องขึ้น
มาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อความเป็นธรรมแห่ง
สังคมนี้ ซึ่งไม่เคยมีมาก่อน และพอจะมีความ
หวังให้เห็นอยู่บ้างในอนาคต แม้จะรีบหรีเพียง
ใดก็ตาม **ประการที่หก** ในรอบทศวรรษที่ผ่านมา
แนวโน้มที่นายธนาคารและพ่อค้าใช้ผู้มีอำ
นาจทางการเมืองในการแสวงหาผลประโยชน์
แห่งคนนั้น ปรากฏเด่นชัดขึ้น พฤติกรรมเช่น
นี้ยังผลให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวงกัน ชนาน
ใหญ่ในเบื้องต้น และก่อให้เกิดการแย่งชิงอำนาจ
ทางการเมือง และเลิรมส่งแนวโน้มในการปก
ครองแบบเผด็จการในเบื้องปลายเราจะขจัดแนว
โน้มเช่นว่านี้ได้อย่างไร ในขั้นปลายสุด หนทาง
แก้ไขอยู่ที่การระงับค้อนหาของเรารูทุกคน ลำพัง

แต่การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจจากระบบทุนนิยมในปัจจุบันเป็นระบบเศรษฐกิจแบบอื่น ย่อมไม่อาจแก้ปัญหานี้ได้ หนทางแก้ไขที่เป็นไปได้ อีกหนทางหนึ่ง ก็คือ การห้ามมิให้นักการเมืองยุ่งเกี่ยวกับธุรกิจการค้า แต่ในทางปฏิบัติ ข้อห้ามเช่นนี้จะมีประสิทธิผลหรือ ข้อนี้ชวนสงสัยอยู่ในฐานะผู้บริโภค อย่างดีที่สุดที่เราทำได้ ก็คือการไม่ให้ความสนับสนุนไม่ว่าจะเป็นทางใด แก่ธนาคารและบริษัทที่มีนักการเมืองเข้าไปเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม ขณะเดียวกันธนาคารแห่งประเทศไทยควรจะลงมือหาทางอุดช่องโหว่เกี่ยวกับการโยกย้ายเงินระหว่างประเทศ ซึ่งยังคงมีอยู่มากในขณะนี้ ทั้งรัฐบาลควรจะเริ่มพิจารณาออกกฎหมายห้ามการผูกขาด (anti-trust law) การไม่มีข้อจำกัดทางด้าน การผูกขาดเท่าที่ผ่านมา ไม่แต่จะเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่เสริมส่งเสริมให้มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงเท่านั้น หากทว่ายังมีผลกระทบในทางร้ายต่อระบบเศรษฐกิจโดยส่วนรวมอีกด้วย *ประการที่เจ็ด* ตลอดเวลาที่ผ่านมา รัฐวิสาหกิจเป็นจำนวนมาก เป็นแหล่งเสียนอนกินของผู้มีอำนาจทางการเมือง บัดนี้น่าจะถึงเวลาแล้ว ที่รัฐบาลควรจะพิจารณาอย่างจริงจังถึงเหตุผลทางวิชาการและข้อเท็จจริงว่าอุตสาหกรรมใดบ้าง ที่ควรให้มี

การประกอบการในรูปรัฐวิสาหกิจ และอุตสาหกรรมใดบ้าง ที่ควรให้มีการประกอบการอย่างเสรี รัฐวิสาหกิจใดที่มีเหตุผลสนับสนุนให้มีการประกอบอย่างเสรี ก็น่าที่จะปล่อยมือและสนับสนุนให้เอกชนเข้าไปทำ ขณะเดียวกัน รัฐวิสาหกิจที่กำหนดให้มีอยู่ต่อไป ก็น่าจะวางรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพและวางระเบียบเกี่ยวกับการใช้เงินได้ของรัฐวิสาหกิจให้รัดกุม รัฐวิสาหกิจที่ก่อผลเสียต่อระบบคุณค่าของสังคม เจกเช่น กองสลากกินแบ่ง ก็น่าที่จะยุบเลิกไป ส่วนรายได้ที่ขาดหายไปก็ควรวางชดเชยจากภาษีอากร

หนทางไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยมิได้ไปด้วยกลีบกุหลาบ แต่ถ้าจะถามว่า “วันมหาวิปโยค” ที่ผ่านมานี้ เป็นจุดเริ่มต้นใหม่ของประชาธิปไตยเมืองไทยได้หรือ คำตอบก็คงจะเป็นว่า ในรอบสี่ทศวรรษเศษที่ผ่านมา ยังไม่เคยมีครั้งใดที่เปิดช่องโอกาสให้มีการเริ่มต้นที่ดีเท่าครั้งนี้ ขอเพียงแต่ให้ทุกคนในชาติหันหน้าเข้าหากัน สามัคคีกัน และเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยอย่างจริงจังเท่านั้น *๒๕๖๖*

รังสรรค์ ฐานะพรพันธุ์

ฉบับหน้าอ่านการวิเคราะห์เกี่ยวกับ “วันมหาวิปโยค” ของนักเขียนของเราอีกครั้งหนึ่ง

— ข.ส.

ทำไมสังคมนิยม ?

สุรพงษ์ ชัยนาม

ในระยะ ๒-๓ ปีที่ผ่านมาได้มีการสัมมนา ตกเถียงถึงเรื่องอุดมการณ์สังคมนิยมกันมาก ทั้งใน วงการวิชาการ วงการราชการ และในหมู่นัก ศึกษาประชาชนผู้สนใจทั่วไป ทำให้ผู้เขียน เข้าใจว่าแม้สังคมไทยจะยังเป็นสังคมกสิกรรมด้อย พัฒนา ทั้งยังคงส่วนของศักดินาไว้มาก แต่ ระบบเศรษฐกิจเป็นแบบทุนนิยม และปรากฏ การณ์ในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ของระบบนายทุน ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำเนิน ชีวิตของสมาชิกในสังคมนายทุนได้ทำให้สมาชิก บางส่วนของสังคมไทยสามารถมองเห็นภาพของ

ความเหลื่อมล้ำค่าสูง ความไม่เสมอภาคทั้งใน
ด้านการเมืองเศรษฐกิจและสังคม ระหว่างสมา
ชิกของสังคม ทั้งพอจะตระหนักได้ดีว่า นับวัน
ความเหลื่อมล้ำค่าสูงดังกล่าวจะทวีความรุนแรง
มากขึ้นควบคู่ไปกับความก้าวหน้าของระบบนาย
ทุน ดังนั้นจึงเกิดความคิดขึ้นมาว่า “อุดมการ
สังคมนิยม” น่าจะเป็นสิ่งที่ช่วยขจัดความเหลื่อม
ล้ำค่าสูงที่มีอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน เพื่อให้เกิด

สังคม ‘สังคมนิยม’ ขึ้น พร้อมกับมีนโยบายที่จะ
ขจัดความอยุติธรรมต่าง ๆ ที่มวลสมาชิกของสังคม
กำลังประสบอยู่

ความคิดดังกล่าว หากเป็นความคิดที่เกิด
จากความบริสุทธิ์ใจก็น่าได้รับการสรรเสริญและ
สนับสนุน เพราะอย่างน้อยที่สุดย่อมเป็นเครื่อง
แสดงให้เห็นได้ ว่ายังมีกลุ่มบุคคลที่สนใจระบบ
ความคิดสังคมนิยม เมื่อมีกลุ่มบุคคลที่สนใจและ

* สำหรับคำจำกัดความของสังคมนิยม ผู้เขียนขอละเว้นที่จะให้คำจำกัดความ ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า ปัจจุบัน
หาได้มีระบบสังคมนิยมที่ทุกประเทศสังคมนิยมยึดปฏิบัติอย่างเดียวกัน แม้พื้นฐานทางปรัชญาและหลัก
การสำคัญของอุดมการส่วนใหญ่จะยึดถือร่วมกัน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้ได้มาซึ่งความสมบูรณ์
ของอุดมการสังคมนิยมก็ตาม แต่ทางปฏิบัติแล้วรัฐบาลสังคมนิยมของแต่ละประเทศจะดำเนินนโยบาย
สังคมนิยมของตนแตกต่างกันโดยขึ้นอยู่กับสภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการศึกษาของ
ประชาชนในแต่ละแห่ง อีกทั้งขึ้นอยู่กับฐานะของประเทศสังคมนิยมนั้นๆ ในทางการเมืองระหว่างประเทศ
ดังนั้นระดับของความเป็นสังคมนิยมมากกว่าหรือน้อยกว่าในหมู่ประเทศสังคมนิยมจึงแตกต่างกันออกไป

เนื่องจากสังคมนิยมถือกำเนิดโดยตรงมาจากระบบนายทุน ดังนั้นสาระแท้จริงของอุดมการสังคมนิยม
ก็คือความคิดซึ่งจัดเป็นระบบเกี่ยวข้องกับระบบเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ คือให้คำอรรถาธิบาย ตลอดจน
โจมตีระบบนายทุน เพราะถือว่าเป็นระบบที่นำความไม่เสมอภาคในทุกๆ ด้านมาสู่สังคมนิยมและลดค่า
ของความเป็นมนุษย์ลง สังคมนิยมไม่เคยสงสัยหรือประณามระบอบประชาธิปไตยเลย เพราะประชาธิปไตย
เป็นส่วนหนึ่งของสังคมนิยม แยกออกจากกันไม่ได้ เพราะประชาธิปไตยก็จะเป็นไม่ได้ ถ้าหาก
ปราศจากสังคมนิยมเช่นเดียวกัน และสังคมนิยมก็จะเป็นเพียงคำหลอกลวง ถ้าหากไม่มีประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยที่สังคมนิยมโจมตี คือประชาธิปไตยของนายทุนหรือที่มาร์กซ์เรียกว่า “ประชาธิปไตย
ของชนชั้นกลาง” เพราะเป็นประชาธิปไตยซึ่งอ้างว่าเพื่อมวลชนโดยส่วนรวม แต่ความจริง
เป็นเพียงประชาธิปไตยของนายทุน และชนชั้นอันซึ่งมีผลประโยชน์ร่วมกับระบบทุนนิยม สิ่งที่เรา
ไม่ควรลืมเกี่ยวกับอุดมการสังคมนิยมอีกประการหนึ่ง ก็คือพรรคการเมืองหรือรัฐบาลสังคมนิยมของประเทศใดก็ตาม
แต่ ย่อมยอมรับว่าทฤษฎีสังคมนิยมสามารถจะดำเนินมาถึงขั้นที่เป็นระบบที่มีความสมบูรณ์ได้
ก็เพราะมีคาล มาร์กซ์เป็นหัวใจที่สำคัญที่สุด เพราะเขาเป็นผู้เสนอทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติเพื่อให้ได้มา
ซึ่ง “สังคมนิยม”

ผู้เขียนมิได้มีความมุ่งหมายที่จะเขียนบทความเกี่ยวกับพื้นฐานและประวัติความเป็นมาของปรัชญา
และขบวนการสังคมนิยม แต่ผู้สนใจใคร่ทราบประวัติความเป็นมาของสังคมนิยมอาจหาอ่านเพิ่มเติมได้
จาก สังคมศาสตร์ปริทัศน์ (ฉบับเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน ๒๕๑๔, เดือนเมษายน ๒๕๑๖) และ
หนังสือ อุดมการกับสังคมไทย จัดพิมพ์โดยสมาคมสังคมนิยมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๕

ปรารถนาให้ระบบสังคมนิยมเกิดขึ้น และสามารถเกาะตัวเป็นกลุ่มก้อน จนสามารถเป็นพาหะของอุดมการณ์ให้เข้าถึงมวลชนได้เมื่อใด เมื่อนั้นสังคมนิยมจึงจะสามารถ撲ตัวขยายจำนวนแตกกิ่งก้านสาขาทั่วถึงมวลชน มีภูมิตำหนานอุดมการณ์นิยมซึ่งได้เปรียบมาก่อนทั้งในด้านการเมืองเศรษฐกิจและสังคม ข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็นเพียงหลักการกว้าง ๆ ในการดำเนินเพื่อสร้างฐานสนับสนุนให้แก่สังคมนิยม อย่างไรก็ตามการปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งอุดมการณ์จะเป็นผลได้ก็ต่อเมื่อมีการผ่องแผ้วทางทฤษฎีสังคมนิยมลงไป ในความคิดของมวลชน เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดนักทฤษฎีและนักปฏิบัติภายในตัวบุคคลเดียวกัน

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาจากภาพความเป็นจริงทางการเมือง เศรษฐกิจและทางสังคมของไทย เราต้องยอมรับว่าโอกาสที่จะอำนวยความสะดวกให้เกิดสังคมนิยมขึ้น ทั้งสามารถมีฐานสนับสนุนได้ นั้น นับว่ามีอยู่น้อยมาก ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยหลายประการที่จะต่อต้านและขัดขวางระบบสังคมนิยมเป็นธรรมชาติ ความหวังของสังคมนิยมในสังคมไทยแม้จะดูเลือนลางมากก็ตาม แต่ก็ยังไม่ถึงกับไกลสุดเอื้อม

เมื่อสภาพทางการเมืองไทยยังไม่มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลง โดยยินยอมให้สังคมนิยมเข้ามาเป็นอุดมการณ์ที่จะทำหน้าที่แข่งขันและคัดค้านอุดมการณ์ทุนนิยม เพียงแค่เราให้ความสนใจศึกษาประวัติความเป็นมาของขบวนการฝ่ายซ้ายในประ

เทศต่างๆ ของยุโรปตะวันตก ซึ่งได้วิวัฒนาการมาเป็นเวลาร่วม ๒๐๐ ปีแล้ว ก็ให้เห็นตัวอย่างว่ารัฐบาลสังคมนิยมในประเทศเหล่านั้นก็หาได้ประสพชัยชนะอย่างสมบูรณ์ในการแข่งขันทางการเมืองกับฝ่ายทุนนิยมไม่ จะเห็นได้ว่าตลอดเวลาที่ผ่านไป พรรคฝ่ายสังคมนิยมสามารถขึ้นมามีอำนาจทางการเมืองเป็นการชั่วคราวเท่านั้น เพราะในที่สุดพรรคฝ่ายนายทุนจะกลายเป็นตัวชูโรงตามเดิมทั้ง ๆ ที่ประเทศในยุโรปตะวันตก ระบอบประชาธิปไตยได้เปิดโอกาสให้ไว้อย่างมากทั้งทางเสรีภาพส่วนบุคคลและกลุ่มบุคคลของพรรคการเมือง ดังนั้น เมื่อพิจารณาขบวนการสังคมนิยมในประเทศต่าง ๆ ของยุโรปตะวันตกเปรียบเทียบกับขบวนการสังคมนิยมในประเทศด้อยพัฒนาแล้ว จะเห็นว่าสังคมนิยมในประเทศด้อยพัฒนาตกอยู่ในสภาพที่เสียเปรียบและมีอุปสรรคที่จำเป็นต้องเผชิญอย่างมากมาย

ความล้มเหลวของพรรคหรือรัฐบาลสังคมนิยมในประเทศยุโรปตะวันตก เป็นความล้มเหลวซึ่งเกิดจากการต่อต้านของระบบนายทุนเอง รวมทั้งความบกพร่องของกลุ่มผู้นำฝ่ายสังคมนิยม ศาสตราจารย์ Ralph Miliband ได้ให้เหตุผลของความล้มเหลวดังกล่าว พอจะสรุปได้ดังนี้

๑. เป็นความล้มเหลวซึ่งสืบเนื่องมาจากการที่ระบบทุนนิยมสามารถโฆษณาเกลี้ยกล่อมให้สมาชิกของสังคมนิยมเข้าใจผิดไปว่า ในสังคมอุตสาหกรรมไม่มีกลุ่มผลประโยชน์ใด ๆ หรือชน

ชั้นใด ที่จะสามารถเข้ามาอิทธิพลครอบงำสังคม โดยสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นในทางการเมืองหรือ เศรษฐกิจก็ตาม (Pluralist Theory)

๒. เป็นความล้มเหลวอันสืบเนื่องมาจากการที่พรรคสังคมนิยมไม่สามารถดำเนินนโยบายของพรรคให้บรรลุถึงเป้าหมายของอุดมการณ์ ทั้งนี้ เป็นเพราะผู้นำ และสมาชิกของพรรคส่วนใหญ่ไม่มีทัศนะที่จะคิดปฏิวัติระบบทุนนิยม หากแต่เพียงต้องการปฏิรูปตัวระบบเท่าที่สถานการณ์จะอำนวยให้เท่านั้น อีกทั้งผู้นำของพรรคก็ไม่เคยที่จะสงสัยหรือแคลงใจต่อตัวระบบทุนนิยม ดังนั้นจึงไม่สามารถมองเห็นได้ว่าระบบทุนนิยมเป็นเหตุผลสำคัญในการกีดขวางต่อต้านนโยบายสังคมนิยม อาจกล่าวได้ว่าทัศนคติของผู้นำฝ่ายสังคมนิยมนั่นเอง ที่ช่วยผดุงรักษาระบบทุนนิยมให้อยู่สืบไป

๓. เมื่อพรรคสังคมนิยมขึ้นมีอำนาจทางการเมืองครั้งใด สิ่งทีผู้นำของพรรคคำนึงและให้ความสำคัญมากที่สุด คือการรักษาสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศและภายในพรรค ดังนั้นจึงได้พยายามและพร้อมที่จะประนีประนอมกับทุกฝ่าย โดยไม่ค้อยคำนึงว่านโยบายของพรรคสังคมนิยมด้านใดมีความจำเป็นที่จะต้องประนีประนอมกับฝ่ายอื่นๆ หรือนโยบายด้านใดไม่จำเป็นต้องประนีประนอม เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นผลทำให้เกิดความแตกแยกกระหว่างสมาชิกภายในพรรค และเป็นผลทำให้ประชาชนขาดความศรัทธา จากข้อเท็จจริงทาง

ประวัติศาสตร์จะเห็นได้ว่า ความแตกแยกของพรรคฝ่ายซ้ายมักจะเป็นโอกาสเปิดช่องให้พรรคเผด็จการฝ่ายขวาเข้ามาแสวงอำนาจทุกครั้งไป

๔. พรรคฝ่ายซ้าย (สังคมนิยม) ทุกครั้งที่สามารถขึ้นเป็นรัฐบาล สถานการณ์ทางการเมืองในขณะที่ขึ้นเป็นรัฐบาลนั้น มักจะอยู่ในชั้นวิกฤตและขาดเสถียรภาพ ทำให้ผู้นำของพรรคฝ่ายซ้ายตกอยู่ในสภาพที่หนักใจและรวนเร ทั้งนี้ เพราะ ประชาชน ที่เลือกพรรคฝ่ายซ้ายให้ขึ้นคุมบังเหียนรัฐบาล ก็ด้วยหวังว่าจะสามารถนำเสถียรภาพกลับมา ทั้งขจัดความอยุติธรรมและแก้ไขปัญหาต่างๆ ทางการเมืองและเศรษฐกิจได้ พรรคฝ่ายซ้ายเองก็ทำการโฆษณาหาเสียงโดยได้ให้คำมั่นสัญญาแก่ประชาชนไว้มาก แต่การขาดเสถียรภาพที่มีอยู่ระยะนั้นทำให้ไม่สามารถรักษาคำพูดไว้ได้ทุก ๆ ประการ

๕. พรรคฝ่ายซ้ายขาดทุนทรัพย์ ไม่มีองค์การและจักรกลต่าง ๆ ที่จะเป็นเครื่องมือเผยแพร่อุดมการณ์และนโยบายสังคมนิยมให้เข้าถึงประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประสบการณ์และปัญหาของสังคมนิยมในประเทศยุโรปตะวันตกดังกล่าวข้างต้น น่าจะเป็นตัวอย่างก่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับอุปสรรคทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีอยู่ในระบบทุนนิยม ทั้งควรเป็นบทเรียนที่

1. Ralph Miliband "The State in Capitalist Society" London 1970.

ผู้ประสงค์จะให้สังคมนิยมมีขึ้นในเมืองไทยน่าจะ
ได้ศึกษาและจดจำไว้ เพราะอาจกล่าวได้ว่าความ
สำเร็จของสังคมนิยม (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประ
เทศไทย) หากจะมีขึ้นได้ ย่อมหมายถึงการเรียกร้อง
ความเสียสละ ความอดทนอย่างมหาศาล นอกจากนี้
จะต้องเปลี่ยนแปลงระบบทุนนิยมแล้ว ในกรณี
ประเทศด้อยพัฒนาขั้นแรกที่สุดจำเป็นต้องมีการปฏิวัติ
ความคิดของมวลชนเสียก่อน ซึ่งเป็นงานที่กิน
เวลาและต้องการความอดทนจากประชาชนที่ประ
สงค์จะให้สังคมนิยมเกิดขึ้นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะ
อิทธิพลของระบบศักดินาและทุนนิยมได้ฝังรากเง่า
อยู่ในความคิดของมวลชนมาเป็นเวลาช้านานแล้ว

เนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองของไทย
โดยทั่วไปมักจะถูกผูกมัดอยู่กับระบอบประชาธิปไตยแบบไทย ๆ ส่วนใหญ่ก็มักจะ
มีความหมายเพียงแต่ในกระดาษ หรืออีกนัยหนึ่ง
เป็นเพียงแค่นามธรรมเท่านั้น จึงพอที่จะสัน
นิษฐานได้ว่าโอกาสของสังคมนิยมที่จะเข้ามามี
บทบาทโดยตรงในทางการเมืองและเศรษฐกิจของ
ไทยมีอยู่ค่อนข้างจำกัด และจะมีขึ้นได้ย่อมขึ้น
อยู่กับเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง
ประกอบด้วยกัน ดังนี้

๑. เมื่อเหตุการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจ
ของประเทศเพื่อนบ้าน ประสบกับวิกฤตการณ์
อย่างรุนแรง อันเป็นผลทำให้ประเทศเหล่านั้น
ต้องสูญเสียเอกราชและอธิปไตยทางการเมืองและ
ทางเศรษฐกิจ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวจะมีผลกระท

ทบต่อโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจของ
ไทยถึงขั้นทำให้สั่นคลอน หรือมีฉันทันอาจมาจาก
อิทธิพลบีบคั้นจากประเทศมหาอำนาจ ซึ่งมีลัทธิ
อุดมการณ์ต่างกัน มากและมุ่งที่จะบีบบังคับให้ยอมรับ

๒. เมื่อวิถีทางการเมืองและเศรษฐกิจของ
ไทยเองได้รับการพัฒนาให้เป็นประชาธิปไตยมาก
ขึ้นจนเป็นที่ยอมรับของมวลชนโดยทั่วไป

๓. เมื่อมวลชนได้รับการศึกษาทั้งมีโอกาส
อย่างทัดเทียมกัน ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมหมายถึง
ความสำนึกทางการเมืองของมวลชนมีมากยิ่งขึ้น

๔. เมื่อมีวิกฤตการณ์ทางการเมืองและหรือ
ทางเศรษฐกิจเกิดขึ้นภายในสังคมไทยเองหรือได้
รับการสนับสนุนจากภายนอกทั้งโดยทางตรงหรือ
ทางอ้อม

เราพอจะเห็นได้แล้วว่า หากเหตุการณ์ในข้อ
๑ และ หรือข้อ ๔ เกิดขึ้น ความรุนแรงทางการเมือง
ย่อมเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยประชาชน
เองจะเป็นผู้รับเคราะห์มากกว่าใคร ๆ และเนื่อง
จากจะเป็นการเปลี่ยนแปลงโดยฉับพลัน สังคม
นิยมที่จะเกิดขึ้นตามนัยแห่งข้อ ๑ และ/หรือข้อ ๔
จะไม่สามารถมีอิทธิพลคงอยู่ได้ตลอดไป อีกทั้งจะ
คู่มิได้ลักษณะเสมือนเป็นอุดมการณ์ซึ่งผู้นำได้ยึดเยียด
ให้แก่มวลชน และมวลชนเองก็ไม่สามารถที่จะ
รับรู้และเข้าใจได้ ทั้งนี้เพราะมิได้เตรียมการ
ปลูกฝังความคิดและให้การศึกษาเกี่ยวกับสังคมนิยม
ไว้ล่วงหน้า เนื่องจากเหตุการณ์ในข้อ ๑

และ/หรือข้อ ๔ ได้ทำหน้าที่เป็นพาหนะนำเข้ามา เพราะฉะนั้น สังคมนิยมจึงน่าที่จะเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาได้หากมีความพยายามที่จะทำให้เกิดขึ้นตามหลักแห่งแนวเหตุการณ์ในข้อ ๒ และข้อ ๓ อย่างไรก็ตามก็ได้อาจพิจารณาอย่างปราศจากความลำเอียงแล้ว จะเห็นได้ว่าข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ของไทยย่อมเป็นสิ่งพึงอยู่ในตัวแล้วว่าการเปลี่ยนแปลงใดๆ ไม่ว่าจะในทางการเมือง เศรษฐกิจหรือสังคมเท่าที่ผ่านมา เป็นเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและสืบเนื่องมาจากอิทธิพลและแรงบีบจากภายนอกมากกว่าความประสงค์ของภายใน ที่ต้องการปรารถนาให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้น จึงน่าเกรงและวิตกว่าถ้าหากเรายังคงพอใจรอให้อิทธิพลและแรงบีบคั้นจากภายนอกมาเป็นตัวกระตุ้นบังคับ ให้เราเกิดความคิดที่จะพัฒนาการเมืองและเศรษฐกิจ เมื่อถึงเวลานั้นแล้วอาจจะสายเกินไป

ก่อนที่เราจะสามารถทำความเข้าใจว่า ระบบสังคมนิยมคืออะไร มีลักษณะของอุดมการณ์แตกต่างกับระบบทุนนิยมประการใด เราจำเป็นต้องพยายามวิเคราะห์ระบบทุนนิยมเสียก่อน เพื่อที่จะสามารถหาเหตุผลว่าทำไมระบบทุนนิยมจึงสามารถสร้างฐานกำลังสนับสนุน มีพลังทรงตัว และมีแนวโน้มที่จะขยายอิทธิพลออกไปอย่างไม่หยุดยั้ง การศึกษาระบบทุนนิยมเป็นทางเดียวที่จะชี้ให้เห็นอุปสรรค และปัญหาที่ระบบดังกล่าวมีต่อระบบสังคมนิยม อีกทั้งช่วยชี้แนวทาง

ว่ามีประการใด เพื่ออำนวยให้ระบบสังคมนิยมสามารถเข้ามาทดแทนระบบทุนนิยมได้

โดยทั่วไปพอจะสรุปสาระสำคัญได้ว่า ระบบทุนนิยมมีพลังทรงตัวและต้านทานภัยทางการเมืองและเศรษฐกิจจากภายในและภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพพอสมควร เนื่องจากมีสถาบันและองค์การต่างๆ ภายในระบบเอง ทำหน้าที่เป็นฐานกำลังสนับสนุน ดังนี้

๑. ฐานของรัฐ

ปัจจุบันยังมีบุคคลอีกมากที่ยังเข้าใจผิดอยู่ว่า รัฐในระบบทุนนิยมหาได้มีบทบาทโดยตรงต่อวิถีการดำเนินหรือมีส่วนค้ำจุนระบบทุนนิยมโดยตรง โดยเข้าใจกันว่า รัฐจะ รักษาความเป็นกลางแห่งบทบาทของรัฐที่มีต่อกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจภายในสังคม ทั้งนี้เพราะบุคคลที่หลงผิดในการดำเนินงานของระบบทุนนิยมยังคงเชื่อว่ามี “มือลึกลับ” (โดยไม่เคยคิดกันเลยว่าเจ้ามือลึกลับนั้นจะสกรปรกโลมหรือไม่) มาเป็นสิ่งที่ผู้มีอิทธิพลกำหนดและชี้หนทางการดำเนินของระบบทุนนิยม แต่ความเป็นจริงทั้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับระบบทุนนิยมหาได้เป็นการยืนยันความเห็นดังกล่าวข้างต้นไม่ เพราะในระบบทุนนิยมรัฐจะเข้ามามีบทบาทโดยตรงในการกำหนดนโยบาย ทั้งมีส่วนธำรงรักษาระบบทุนนิยมให้สามารถมีอิทธิพลอยู่เหนือสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ การที่รัฐเข้ามาแทรกแซงและมีบทบาทโดยตรงในทุกด้านของระบบเศรษฐกิจและการเมือง

หาใช่เป็นของใหม่ในประวัติความเป็นมาของระบบทุนนิยมไม่ ตรงกันข้ามการแทรกแซงของรัฐเป็นปัจจัยที่ทำให้กำเนิดระบบทุนนิยมหรืออย่างน้อยที่สุดรัฐก็มีส่วนกำหนดแนวทางและช่วยเหลือการดำเนินการในระยะแรกของระบบดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นทุนนิยมในประเทศตะวันตกหรือตะวันออกก็ตาม^๒ ดังนั้น จึงไม่เกินความเป็นจริงถ้าเราจะกล่าวว่า ในเมื่อรัฐเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งมีส่วนเกื้อกูลและธำรงรักษาระบบทุนนิยมไว้ครบจนทุกวันนี้ การที่ระบบสังคมนิยมมีนโยบายสำคัญโดยมุ่งอาศัยรัฐเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายเพื่อสนับสนุนให้ระบบสังคมนิยมมีพลังและประสิทธิภาพ จึงไม่น่าถือเป็นเหตุการณ์อันประหลาด หรือเป็นลักษณะเฉพาะของสังคมนิยม ข้อแตกต่างระหว่างรัฐทุนนิยมกับรัฐสังคมนิยมมีอยู่ตรงที่ว่า รัฐทุนนิยมไม่ว่าจะดำเนินนโยบายด้านใดย่อมจำต้องรับฟังความเห็นของกลุ่มผลประโยชน์ในระบบทุนนิยม ส่วนรัฐสังคมนิยมแม้จะรักษาเสถียรภาพทางการเมืองและเศรษฐกิจก็จำต้องฟังเสียงจากทุกฝ่ายแต่การตัดสินใจขั้นสุดท้ายจะเป็นของรัฐบาลสังคมนิยมเอง โดยไม่จำเป็นต้องวิตกว่ากลุ่มนายทุนจะใช้อิทธิพลโดยทางตรงหรือทางอ้อมมายับยั้งค้ำ ถ้าหากประชาชนส่วนใหญ่เป็นฝ่ายสนับสนุนและเลือกเข้ามาให้เป็นรัฐบาล

๒. ฐานของรัฐบาลและระบบราชการ

รัฐบาลในฐานะที่เป็นตัวแทนของรัฐทั้งเป็นจักรกลที่สำคัญในการนำนโยบายของรัฐให้มีผลในทางปฏิบัติ แม้ในทางทฤษฎีรัฐบาลคือเครื่องมือของรัฐก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติรัฐย่อมตกเป็นเครื่องมือของรัฐบาล เพราะคำว่ารัฐในตัวของมันเองจะมีความหมายก็เพียงแค่ว่าอำนาจธรรมเท่านั้น ในระบบทุนนิยมรัฐบาลต้องการเพียงแค่บริหารระบบที่มีอยู่ ตรงข้ามกับรัฐบาลสังคมนิยมซึ่งต้องการเปลี่ยนแปลงรัฐในระบบทุนนิยม ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าสำหรับรัฐนายทุนนั้น รัฐบาลทุนนิยมเห็นว่าเป็นเรื่องของการบริหารให้รัฐนายทุนมีประสิทธิภาพ ส่วนรัฐบาลสังคมนิยมนั้นเห็นว่าเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงรัฐนายทุนให้ได้มาซึ่งรัฐสังคมนิยม ส่วนในระบบราชการภายในสังคมนิยม คำว่า “ความเป็นกลาง” ของสถาบันราชการ ตลอดจนตัวของข้าราชการเอง ย่อมปราศจากความหมาย ย่อมเป็นที่ประจักษ์ชัดอยู่แล้วว่า ปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นข้าราชการทหารหรือพลเรือนต่างก็มีผลประโยชน์ผูกพันอยู่กับระบบทุนนิยมทั้งทางตรงและทางอ้อม ระบบทุนนิยมเองก็พยายามตูดกลืนสถาบันราชการ ตลอดจนตัวบุคคลในสถาบันดังกล่าวให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของตัวระบบโดยใช้วิธีบำเหน็จความดีความชอบและมุ่งหวังให้สถาบันราชการเป็นฐานสนับสนุนตัวระบบ ลักษณะของการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างบรรดาข้าราชการกับพ่อค้า

2. Barrington Moore Jr. "Social Origins of Dictatorship and Democracy" London 1966.

นักธุรกิจ หรือนายทุนทั้งหลายเป็นลักษณะเด่นอย่างหนึ่งของระบบทุนนิยม ซึ่งสื่อให้เห็นถึงประสิทธิภาพและความสามารถของตัวระบบในการดึงดูดสถาบัน ตลอดจนองค์การและกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งอยู่ภายนอกวงจรรอบตัวของระบบให้เข้ามาเป็นจักรกลส่วนหนึ่งของทุนนิยม จนปัจจุบันเราแทบไม่อาจแยกระบบราชการออกจากวงการภายนอกได้ และนับวันตัวแทนของระบบทุนนิยมจะเข้ามามีบทบาทในวงการรัฐบาลและราชการมากยิ่งขึ้น เหตุการณ์ดังปรากฏเป็นที่ประจักษ์อยู่แล้วในสังคมทุนนิยมแบบไทย ๆ ในปัจจุบัน

๓. ฐานของชนชั้น

ในสังคมทุนนิยม อิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองของชนชั้นนายทุนนับวันจะมีแต่ทวีความสำคัญยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากตัวแทนของระบบทุนนิยมสามารถแทรกซึมและเข้าไปมีบทบาทในวงการรัฐบาลและราชการ ถึงขั้นมีส่วนกำ

หนดนโยบายและเป็นกำลังหนุนที่สำคัญของรัฐบาลและระบบราชการ *

ชนชั้นนายทุนนอกจากจะมีอำนาจและอิทธิพลทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเหนือชนชั้นอื่น ๆ แล้ว ความคิดเห็นและค่านิยมของชนชั้นนายทุนยังสามารถมีอิทธิพลเหนือความคิดจิตใจของชนชั้นอื่น ๆ อีกด้วย ดังที่อันโตนิโอ กรัมชิ ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับข้อเท็จจริงดังกล่าวไว้ว่า เป็นเพราะกลุ่มผู้มีอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจในสังคมใด ย่อมอยู่ในฐานะเหนือกว่าชนชั้นซึ่งอยู่ใต้ปกครองและจะเป็นชนชั้นที่กำหนดค่านิยมของตนให้แก่สังคม (Total hegemony of the Dominant Class over the Subordinate Class)^๔

เกี่ยวกับเรื่องนี้มาร์กซ์เองได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า “ ความคิดเห็นของชนชั้นผู้ปกครองเป็นความคิดเห็นที่ปกครองมาทุกยุคทุกสมัย หรือ

* นายบุญชู โรจนเสถียร ซึ่งเป็นนายธนาคารใหญ่ และเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่ง เคยให้สัมภาษณ์นิตยสาร ชาวบ้าน และนิตยสารเพื่อน ฉบับเดือนมีนาคม ๒๕๑๖ ว่าคนเป็นนักสังคมนิยมและมีความศรัทธาในอุดมการณ์สังคมนิยม คำสารภาพที่มาจากปากคำของนายทุนใหญ่เช่นนี้เป็นเหตุการณ์ที่ไม่ปรากฏให้เห็นทุกวัน จึงควรที่จะพึงให้ความสนใจและพิจารณาให้ถี่ถ้วน การที่นายบุญชูให้เหตุผลว่าเป็นนักสังคมนิยมเพราะถือว่าไม่มีมนุษย์คนใดในโลกนี้สามารถอยู่อย่างโดดเดี่ยวในสังคม เป็นคำกล่าวที่เราไม่อาจปฏิเสธได้ เพราะเป็นการกล่าวเกี่ยวกับข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งในสันดานของมนุษย์ เพราะมนุษย์ไม่อาจมีความสำนึกว่าชนชั้นใดมีฐานะอย่างใดได้ ถ้าปราศจากความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์อื่น ๆ ดังนั้นคำพูดของนายบุญชูหาได้ทำให้เขากลายเป็นนักสังคมนิยมไม่ นอกจากนั้นก็ให้ความเห็นอีกมากเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจ เพื่อให้สมาชิกโดยส่วนรวมของสังคมในระบบทุนนิยมได้รับความเป็นธรรมและผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นข้อคิดที่ดีและดูสวยงาม แต่หาใช่เป็นข้อคิดของนักสังคมนิยมไม่ เพราะนายบุญชู ๆ เองไม่เคยตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพและคุณค่าของระบบทุนนิยม แต่ตรงกันข้ามกลับต้องการใช้ระบบทุนนิยมเป็นจักรกลในการดำเนินนโยบาย “สังคมนิยม” แบบทุนนิยมซึ่งฟังดูแล้วจะเป็นได้หรือ

4. Antonio Gramsci, "Prison Note Book", London 1972.

กล่าวอีกนัยหนึ่งชนชั้นซึ่งเป็นเจ้าของเครื่องมือการผลิตจะเป็นชนชั้นผู้เป็นเจ้าของความคิดของสังคม ชนชั้นซึ่งมีเครื่องมือการผลิตก็คือชนชั้นซึ่งมีเครื่องมือผลิตปัญญา ดังนั้นเราอาจกล่าวโดยทั่วไปได้ว่าความคิดของผู้ไร้เครื่องมือผลิตปัญญาย่อมตกอยู่ภายใต้อำนาจและอิทธิพลของฝ่ายที่มีเครื่องมือดังกล่าว ดังนั้นความคิดของชนชั้นผู้ปกครองจึงกลายเป็นความคิดของชนชั้นได้ปกครอง โดยฝ่ายหลังไม่อาจหลีกเลี่ยงการถูกยึดยึดความคิดของฝ่ายแรกได้”^๕

หรือที่มาร์กซ์กล่าวไว้อีกตอนหนึ่งว่า “วิธีการดำเนินการผลิตเป็นสิ่งกำหนดชีวิตทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และการศึกษาของสังคม ความสำนึกของมนุษย์หาใช่เป็นสิ่งที่กำหนดความเป็นอยู่ของมนุษย์ไม่ แต่ตรงกันข้ามความเป็นอยู่ของมนุษย์นั้นแหละที่จะเป็น สิ่งกำหนดความสำนึกของมนุษย์”^๖

เมื่อข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์สังคมเป็นดังกล่าวข้างต้น จึงไม่น่าประหลาดแต่อย่างใดที่มนุษย์ส่วนใหญ่ ทั้งชนชั้นผู้ปกครอง (ซึ่งตกเป็นเหยื่อคำโฆษณาของตนเอง) และทั้งชนชั้นผู้ถูกปกครองยังคงหลงเชื่อว่าระบบสังคมนิยม

หมายถึงระบบเผด็จการ ตามข้อเท็จจริงแล้วถึงแม้ระบอบการปกครองจะเป็นประชาธิปไตย แต่ก็ทำให้หมายความว่าระบบเศรษฐกิจจะเป็นประชาธิปไตยไม่ เช่นเดียวกันถ้ามีระบบเศรษฐกิจเป็นแบบสังคมนิยม ก็หาใช่ว่าระบอบการปกครองจะเป็นเผด็จการ นอกจากนั้นกลุ่มชนชั้นซึ่งจะสนับสนุนระบบเผด็จการก็เชื่อว่าจะเป็นเฉพาะชนชั้นกรรมาชีพไม่ ตรงกันข้ามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ย่อมเป็นเครื่องยืนยันได้อย่างดีว่า บรรดา ระบอบเผด็จการต่าง ๆ ซึ่งเคยมีในอดีตและที่มีอยู่ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ขึ้นมาใช้อำนาจได้ก็เนื่องจากอาศัยชนชั้นนายทุนและศักดินาเป็นกำลังค้ำจุนที่สำคัญ*

การที่ชนชั้นได้ปกครองตกเป็น ทาสความคิด และคำชวนเชื่อของชนชั้นผู้ปกครองดังที่กล่าวมาก็เพราะระบบทุนนิยมสามารถที่จะเผยแพร่ค่านิยมและความคิดเห็นของระบบให้แก่สมาชิกในสังคมทุนนิยมได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ศัพท์ทางวิชาการเรียกกันว่า Political Socialization หรือศัพท์มาร์กซ์เรียกว่า Bourgeoisification กล่าวคือการทำให้ชนชั้นอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เป็นชนชั้นนายทุนมีความคิดเห็นและยึดค่านิยมของระบบทุนนิยม

5. K. Marx, "The German Ideology", p. 61. Moscow 1969.

6. K. Marx, Preface to a "Contribution to the Critique of Political Economy", Marx and Engel Selected Works, Vol. I pp. 362-64. Moscow 1969.

* รายละเอียดเรื่องนี้โปรดอ่าน *อุดมการณ์กับสังคมไทย* (สมาคมสังคมนิยมฯ ๒๕๑๕) จากบทความเรื่อง "ความหมายและความสำคัญของอุดมการณ์" ซึ่งผู้เขียนได้ขยายความเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้

ปัญหาจึงมีอยู่ว่าการที่เราจะเผยแพร่ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสังคมนิยมควรกระทำกันอย่างไร และเน้นให้มวลชนเห็นลักษณะด้านใดของระบบทุนนิยม เพื่อก่อให้เกิดการเข้าใจและเห็นตักกับระบบสังคมนิยม อาจกล่าวได้ว่าหลักการสำคัญของอุดมการณ์สังคมนิยมคือการทำให้มนุษย์กลับไปสู่สภาพความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ ซึ่งเป็นการขจัดความเหลื่อมล้ำค่าสูงที่มีอยู่ในสังคมนายทุน ความเป็นมนุษย์จะมีความหมายได้ก็ต่อเมื่อมนุษย์สามารถทำความเข้าใจในตัว ของมนุษย์เองได้ตามสภาพความเป็นอยู่ที่ปรากฏ ดังนั้นสังคมนิยม จึงควรเน้นหนักให้มวลชนเห็นสภาพของระบบทุนนิยมตามที่เป็นจริง มิใช่ตามที่ระบบทุนนิยมอ้างว่าเป็นอยู่

ลักษณะของความสัมพันธ์และความเป็นอยู่ของมนุษย์ในระบบทุนนิยม พอจะสรุปได้ดังนี้

๑) มนุษย์ในระบบทุนนิยมเป็นมนุษย์ซึ่งห่างเหิน (Alienated) จากผลงานของเขา กล่าวคือมนุษย์ในสังคมนิยมไม่มีบทบาทหรือสามารถมีบทบาทในการตัดสินใจกระทำของเขา จนกลายเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งของความแตกร้าระหว่างมนุษย์กับการดำเนินชีวิตของเขา

๒) มนุษย์ในสังคมนิยมถูกแยกออกและมีความห่างเหินจากผลผลิตของตัวเอง กล่าวคือ ไม่สามารถควบคุมสิ่งที่ตนได้ผลิตขึ้นหรือผลที่ตามมา จากสิ่งที่ตนผลิตขึ้น ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ของ

ความแตกร้าระหว่างมนุษย์กับโลกของวัตถุโดยที่ตัวมนุษย์เองหาได้มีคุณค่า แต่สิ่งที่มนุษย์ผลิตขึ้นกลับมีคุณค่าขึ้นมาแทน

๓) มนุษย์จะถูกแยกออกจากเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เนื่องมาจากการแข่งขันและความขัดแย้งระหว่างมนุษย์หรือระหว่างชนชั้นของสังคมนิยม ซึ่งเป็นเหตุทำให้ความร่วมมือระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกันไม่อาจมีขึ้นได้ จนกลายเป็นปรากฏการณ์ของความแตกร้าระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์^๗

จากปรากฏการณ์ในการทำให้มนุษย์ห่างเหินและรู้สึก แตกต่างจากเพื่อนมนุษย์ด้วยกันและจากสภาพแวดล้อมซึ่งมีกำเนิดจากระบบทุนนิยม จึงเป็นผลให้มนุษย์ส่วนหนึ่งต้องตกเป็นทาสของเพื่อนมนุษย์ด้วยกันและสิ่งของที่มนุษย์เองผลิตขึ้น ความปวดร้าวและความทุกข์ยากของมนุษย์กลุ่มหนึ่งจึงกลายเป็นสิ่งที่ทำความบียดยิตินดีและนำความ ผาสุกมาให้แก่มนุษย์อีกกลุ่มหนึ่ง

ในเมื่อปรากฏการณ์ของ alienation ซึ่งมีอยู่ในสังคมนิยมเป็นปรากฏการณ์ที่ได้รับการสนับสนุนให้มีอยู่โดยระบบเศรษฐกิจและการเมืองแบบทุนนิยม ดังนั้นการที่ระบบสังคมนิยมจะเข้ามา มีบทบาทเพื่อเสริมสร้างอิทธิพลเหนือความคิดของทุนนิยม โดยเสนอแนวทางเพื่อให้ได้มาซึ่งสังคมที่มีความยุติธรรมและอำนวยผลประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมจึงไม่น่าจะเป็นปรากฏการณ์ที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวล ทั้งเป็นปรากฏการณ์ซึ่งสังคม

7. K. Marx, "The Economic and Philosophic Manuscripts," ed by Dirk J. Struik p. 111. New York 1969.

ทุนนิยมไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะระบบทุนนิยม เป็นเหตุผลของการมีอยู่ของอุดมการณ์สังคมนิยม สังคมนิยมต้องการสร้างสังคมซึ่งจะเป็น สังคมเพื่อมนุษย์ (Humanized Society) และมวลชน ผู้ปรารถนาการกำเนิดของ “สังคมนิยม” จะสามารถกระทำได้สำเร็จก็ต่อเมื่อมีความสำนึกว่าพลังของมนุษย์ (ทั้งความคิด และจิตใจ) คือพลังของสังคม⁸

ปัญหาที่สำคัญและปัญหาซึ่งมีลักษณะเร่งด่วนในขั้นแรกนี้ คือ ปัญหาการสร้างภาวะรวมระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ เพื่อขจัดข้อแตกต่างระหว่างคำว่าทฤษฎีและคำว่าปฏิบัติ ดังที่มาร์กซ์กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า “ทฤษฎีจะกลายเป็นพลังทางวัตถุได้ก็ต่อเมื่อสามารถเข้าถึงมวลชนและดึงเอามวลชนมาเป็นตัวแทนในทางปฏิบัติได้ เพราะการเป็นนักเปลี่ยนแปลงย่อมหมายถึงการเข้าถึงรากเงาของปัญหา สำหรับมนุษย์ ปัญหาทั้งปวงก็คือตัวมนุษย์เอง”⁹ ภาวะรวมระหว่าง

ทฤษฎีกับการปฏิบัติ ขึ้นอยู่กับความสำนึกทางการเมืองของมนุษย์และความสูงงอมของสภาพการในสังคมซึ่งจะทำหน้าที่เป็นตัวเร่งให้เกิดความเปลี่ยนแปลง (ปฏิวัติ) มวลชนจะประสบชัยชนะอย่างสมบูรณ์ได้ ก็ต่อเมื่อมีการมองปัญหาต่างๆ ครอบคลุมถึงทุกด้านทุกมุมของปัญหา มิฉะนั้นลักษณะการเปลี่ยนแปลงจะตกอยู่ในสภาพจำกัดเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การที่มวลชนจะคิดเปลี่ยนแปลงระบบทุนนิยมโดยหวังผลสำเร็จอย่างสมบูรณ์ได้ จำต้องมีความสำนึกและสังวรไว้ด้วยว่า การมีข้อผูกพันทางการเมืองเพื่อต่อต้านระบบที่ไม่พึงปรารถนานั้น เป็นสิ่งไม่เพียงพอ แต่จำเป็นต้องมีข้อผูกพันทางด้านทฤษฎีเป็นพลังไว้สนับสนุนเพื่อการดังกล่าวอีกด้วย¹⁰ และจำเป็นต้องตระหนักอีกด้วยว่าการจะได้มาซึ่งรัฐสังคมนิยม หมายรวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการเปลี่ยนแปลงเพื่อยกฐานะและให้คุณค่าของความเป็นมนุษย์คงไว้อีกด้วย¹¹ * * *

8. Roger Garaudy, "Marxism in the Twentieth Century" pp. 119-123 London 1970.

9. Ernst Fischer, "Marx in His Own Words" p. 84 London 1968.

10. Georg Lukacs, "History and Class Consciousness" London pp. 28-30.

11. Louis Althusser, "For Marx" Translated by Ben Brewster pp. 226-27, London 1971.

บ้าน
นิตยสารสำหรับคนไม่มีบ้าน
 เป็นหนังสือรายเดือน ของการเคหะแห่งชาติ
 บอกรับเป็นสมาชิกได้ที่ คุณสุปรีญา เชนยะวณิช บัณฑิต ๖๐ บาท เล่มละ ๕ บาท

ตั้งคมนิยมคืออะไร?

ทวี หมั่นนิกร

ตั้งคมนิยมนี้ได้ก่อร่างสร้างตัวในอังกฤษ ตั้งแต่ราว พ.ศ. ๒๓๒๐ หลังจากกรุงศรีอยุธยา ล่มครั้งสุดท้ายราว ๑๐ ปี ตั้งคมนิยมเป็นที่นิยม ของสังคมมากขึ้นเป็นลำดับ เพราะ พ.ศ. ๒๓๖๑ ฟ้าใต้สัง คาร์ล มาร์กซ์ มาเกิดในเยอรมัน เมื่อ เดวิดก็ไต้รำเรียนศึกษากฎหมาย วรรณกรรม ประวัติศาสตร์ และปรัชญาอยู่หลายมหาวิทยาลัย จนได้ปริญญาเอก เมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๕ หากมาร์กซ์ เข้าเรียนมหาวิทยาลัยเพียงเพื่อปริญญา และเมื่อ ได้ ดร. ก็เข้าทำงานตามกระทรวงทบวงกรม เป็น ใหญ่เป็นโตตามค่านิยมของสังคมแล้ว บางทีโลก อาจมีเพียงสองค่ายเท่านั้น คือค่ายประเทศนายทุน (เจ้าหนี้) กับค่ายประเทศนายทูน (ลูกหนี้)

แต่มาร์กซ์ไปทำหน้าที่พิมพ์วิพากษ์วิจารณ์สถาบันสูบริต และเผยแพร่ความคิดเกี่ยวกับสังคมนิยมอยู่ที่เมืองโคโลญ แล้วก็ย้ายสำนักไปที่กรุงปารีส ได้รู้จักกับนายทุนชื่อ *ฟรีดริช เองเกล* ซึ่งเป็นผู้ออกทุนให้มาร์กซ์ประมาณนายทุน

พ.ศ. ๒๓๘๘ มาร์กซ์ถูกไล่ออกจากฝรั่งเศส เพราะเสนอความคิดที่พวกสถาบันสูบริตเห็นว่าเป็นปฏิปักษ์ต่อกิจกรรมสูบริตอันเป็นปีกแผ่นแน่นหนา มาร์กซ์ไปสอนเศรษฐศาสตร์อยู่ที่เบลเยียม ๓ ปี (เพื่อเป็นการแก้เชิง) และคอยโอกาสอันเหมาะสมอยู่ เช่นเดียวกับอาจารย์บางคนที่สอนเศรษฐศาสตร์เป็นการเก็บเงิน และคอยโอกาสเป็นใหญ่เป็นโตอยู่ในไทยขณะนี้

แต่แล้วมาร์กซ์กับสหายนองเกลก็ร่วมกันออก *คำประกาศของคอมมิวนิสต์ (Communist Manifesto)* เป็นกิจลักษณะ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๙๑ และได้กลับมาเยอรมัน เข้าร่วมการปฏิวัติอย่างเข้มแข็ง แต่ไม่ประสบความสำเร็จ จึงลี้ภัยไปอยู่อังกฤษจนสิ้นอายุ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๖ รวมอายุได้ ๖๕ ปี

การที่คนส่วนมากให้สมญานามมาร์กซ์ว่าเป็น "บิดาแห่งสังคมนิยม" นั้น คงไม่เกินความจริงนัก คำว่าเศรษฐศาสตร์ของมาร์กซ์ชื่อ "*ดาส คอปิตาล*" เป็นหลักฐานพยานที่ปรากฏชัดโดยปราศจากข้อสงสัยใดๆ อยู่แล้ว มาร์กซ์เป็นผู้กระตุ้นเร่งรัดให้สังคมนิยมได้แพร่หลายอย่างรวดเร็ว เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้มีการปฏิวัติเรียกว่า

"การปฏิวัติเดือนตุลาคม" เกิดขึ้นในรัสเซีย วลาดีมีร์ เลนิน ได้ครองอำนาจและสถาปนา รัสเซียเป็นประเทศสังคมนิยมอย่างเป็นทางการ เป็นประเทศแรกของโลก

ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ก็มีหลายประเทศใช้นโยบายของสังคมนิยมมากบ้างน้อยบ้าง บางประเทศก็กำลังอยู่บนเส้นทางมุ่งสู่สังคมนิยม บางประเทศก็เป็นสังคมนิยมเต็มตัว

ประเทศที่ใช้นโยบายของสังคมนิยม และกำลังอยู่บนเส้นทางมุ่งสู่สังคมนิยม ต่างก็มีรูปแบบทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และศาสนา ต่างๆ กัน เช่นอังกฤษมีราชินีเป็นประมุข สวีเดนมีกษัตริย์เป็นประมุข ฝรั่งเศสเป็นชาติที่พัฒนาแล้ว ทานซาเนียยังเป็นชาติด้อยพัฒนา อาร์เจนตินาเป็นชาติที่นับถือนิกายคาทอลิกเป็นส่วนใหญ่ อัลจีเรียเป็นมุสลิม พม่าเป็นพุทธ เป็นอาทิ

ในเมืองไทยใครเรียกคำว่า "สังคมนิยม" เป็นคนแรก ตั้งแต่เมื่อใดก็ไม่ประจักษ์ชัด แต่เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๖ นั้น นายปรีดี พนมยงค์ได้เสนอ "*เค้าโครงเศรษฐกิจ*" อย่างเป็นทางการเป็นกิจลักษณะ นำเสียดายที่เค้าโครงดังกล่าวไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมนิยมไทยกลุ่มหนึ่ง

ก่อนที่จะพิจารณาถึงวิธีการของสังคมนิยม นั้น ใคร่ขอทำความเข้าใจระหว่าง "สังคมนิยม" กับ "คอมมิวนิสต์" เสียก่อน

สังคมนิยมกับคอมมิวนิสต์

บรรดาฝ่ายเสรีนิยมนายทุนมักเข้าใจสับสน

ระหว่าง “สังคมนิยม” กับ “คอมมิวนิสต์” อยู่เสมอ คาร์ล มาร์กซ์ ได้ชี้แจงไว้อย่างกระจ่างชัด โดยปราศจากข้อสงสัยแล้วว่า สังคมนิยมมี ๒ ชั้นด้วยกัน คือ

ชั้นต่ำ เป็นชั้นที่อยู่ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ มีการปรับปรุงโครงสร้างของสังคมอย่างเร่งรัด มีธาตุของนายทุนเหลือเดนอยู่ตามสมควร มีการปกครองด้วยพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียว ชั้นนี้คือ “สังคมนิยม” นั่นเอง ขณะนี้มีอยู่ ๑๔ ประเทศด้วยกัน อยู่ในยุโรปตะวันออก ๙ ประเทศ ได้แก่ อัลบาเนีย บัลแกเรีย เชคโกสโลวาเกีย เยอรมันตะวันออก ฮังการี โปแลนด์ รумыเนีย ยูโกสลาเวีย และรัสเซีย อยู่ในเอเชีย ๔ ประเทศ ได้แก่ จีนแดง เกาหลีเหนือ มองโกเลีย และเวียดนามเหนือ อยู่ในอเมริกาใต้ประเทศเดียว คือ คิวบา

ชั้นสูง คือชั้น “คอมมิวนิสต์” เป็นชั้นที่ได้บรรลุถึงโลกพระศรีอารียเมตไตรอย่างสมบูรณ์แบบ เป็นโลกที่ไม่มีความอึดอัดขัดแคลง ต้องการกินต้องการใช้อะไรเป็นต้องได้ตามปรารถนา ไม่มีการใช้เงิน ไม่มีกลไกของตลาด ไม่มีเศรษฐกิจของนายทุนหลงเหลืออยู่เลย ไม่มีการเป็นปฏิปักษ์ระหว่างชนชั้น อำนาจทางการเมืองหมดไป นับว่าเป็นสังคมที่มีความเสมอภาค สดชื่น เบิกบาน ไม่มีวันอับเฉา ปัจจุบันนี้รัสเซียเป็นประเทศสังคมนิยมที่ก้าวหน้าที่สุด เลนินภาคภูมิใจนักหนา ถึงกับทำนายเอาไว้ก่อนตายว่า รัสเซีย

โครงการหนังสือเล่มอันดับแรก
ของกองบรรณาธิการ

ศึกษาศาสตร์ปริทัศน์

การปฏิวัติของจีน

อ่าน

ลำดับเหตุการณ์ฝ่ายซ้ายในจีน

แนวร่วมประชาชนของอัลเลนเคอทำอะไร

การปฏิรูปที่ดินของจีน

สตรีในจีน

เศรษฐกิจของจีน

การเผชิญหน้าทางเศรษฐกิจระหว่างจีนกับอเมริกา

อเมริกากับการรัฐประหารในจีน

ความคิดทางการเมืองของอัลเลนเค

นักศึกษากับการเมืองในจีน

อัลเลนเค กับ คึกฤทธิ์ ปราโมช

สารสยาม

จำหน่าย

๑๔ - ๑๖ ตรอกนคร ท่าพระจันทร์

กรุงเทพฯ ๑ ๒ โทร. ๒๑๕๐๐๘

จักบรรลุถึงขั้นคอมมิวนิสต์ ใน พ.ศ. ๒๕๒๓ จะ
เป็นไปได้อย่างไรแค่ไหน ก็คอยดูเอาเองเถิด
จะเห็นได้ว่าทราบจนกระทั่งปัจจุบันนี้ก็ยัง
ไม่มีคอมมิวนิสต์อยู่ที่ไหนในโลกเลย มีแต่สิ่งแปลก
ประหลาดมหัศจรรย์อันอัศจรรย์พิเศษของโลกอยู่ที่
เมืองไทย คือ “พ.ร.บ. ว่าด้วยการปราบปราม
และป้องกันการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์” เมื่อ
ไม่มีคอมมิวนิสต์ เขาปราบใครปราบอะไรกัน ยัง
แถมป้องกันมิให้ไทยเป็นสังคมที่มีความเสมอภาค
สดชื่น เบิกบานอย่างเต็มที่ โดยไม่มีวันอันเฉา
เสียอีกด้วย นอกจากนี้ แดงการณของรัฐบาล
ไทย (ชุดเก่า) ครึ่งแล้วครึ่งเล่าทำนองว่า “รัฐ
บาลนี้มีเจตนาอันแน่วแน่ที่จะบริหารประเทศชาติ
บ้านเมืองด้วยความสุจริตใจ เพื่อให้ประชาชนอยู่
ดีกินดีโดยถ้วนหน้า” เจตนาเช่นนี้มีมันผิดแผก
แตกต่างไปจากเจตนาของคอมมิวนิสต์ละหรือ หรือ
ว่ามันเป็นเพียงเจตนาเท่านั้น โดยไม่เคยลงมือ
กระทำเพื่อให้เป็นไปตามเจตนาอันนั้นเลย รัฐบาล
จึงไม่เคยทำผิดพระราชบัญญัติที่รัฐบาลสร้างขึ้น
มา อนิจจา ภายใต้ดวงอาทิตย์ดวงนี้ มักมีปรากฏ
การณแปลกประหลาดมหัศจรรย์เกิดขึ้นเสมอ

เศรษฐกิจสังคมนิยม

ประเทศสังคมนิยมทั้งหลายได้ชื่อว่า เป็นผู้
ดำเนินรอยตามแนวความคิดของมาร์กซ์ ทั้งด้าน
ปรัชญา เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และ
จริยธรรม แนวคิดเหล่านี้เป็นลู่ทางสำหรับการ
จัดรูปของสถาบันต่าง ๆ และเป็นพลังผลักดันไป

สู่ความเป็นธรรมของสังคม

ลักษณะทั่วไปของระบบเศรษฐกิจสังคมนิยม
ที่แตกต่างไปจากระบบนายทุน พอสรุปสาระ
สำคัญได้ ๔ ประการ ดังนี้

๑) อำนาจทั้งหลายอยู่ที่พรรคการเมืองอัน
เป็นเพียงพรรคเดียวของระบบ และเป็นตัวแทน
ของชนชั้นกรรมาชีพ การบริหารงานของรัฐบาล
จักต้องเป็นไปตามนโยบายของพรรค พรรคกำ
หนดนโยบายทางเศรษฐกิจต่อเนื่องกันไป ใน
กรณีที่มีการขัดแย้งไม่ว่าด้วยเรื่องใด พรรคเป็น
ผู้ใช้วิจารณ์และตัดสิน วัตถุประสงค์และ
จุดมุ่งหมายของพรรคจึงวางไว้เพื่อชนชั้นกรรมา
ชีพซึ่งเป็นมวลชนส่วนใหญ่ในสังคม ไม่ปล่อยให้
ชนชั้นกฏุมพีซึ่งเป็นส่วนน้อยนิตของสังคมทำ
การสาวไส้สาวเอาตามอำเภอใจ ดังที่เป็นอยู่ใน
ระบบนายทุน

๒) สังคมเป็นเจ้าของวัตถุดิบปัจจัยในการ
ผลิต ในบรรดาปัจจัยการผลิต ๔ อย่างคือ ทุน
ที่ดิน แรงงาน และผู้ประกอบการนั้น รัฐเป็น
เจ้าของทุนและที่ดินตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติ
เป็นส่วนใหญ่ (เรียกรวมกันว่าวัตถุดิบปัจจัยในการ
ผลิต) ผู้ประกอบการได้ค่าจ้างเงินเดือนเช่นเดียวกับ
แรงงาน ไม่ใช่กำไรดังเช่น ระบบนายทุน
นอกจากนั้น กิจการสำคัญ ๆ เช่น อุตสาหกรรม
ธนาคาร การเงิน ตลอดจนการค้าในและต่าง
ประเทศก็ดำเนินการโดยรัฐด้วย รัฐเป็นผู้จัดหา
ที่ดินและทุนเพื่อการเกษตรและการอุตสาหกรรม

ส่วนผู้ประกอบการและคนงานต่างก็เป็นลูกจ้างของรัฐ ดังนั้นต้นทุนการผลิตจึงไม่มีดอกเบี้ย (จากทุน) และค่าเช่า (จากที่ดิน) มีแต่ค่าจ้างแรงงานและค่าวัตถุดิบโรงงานเป็นสำคัญ ในระบบนายทุนนั้นจึงต้องรวมดอกเบี้ยและค่าเช่าเป็นต้นทุนการผลิตด้วยส่วนหนึ่ง

๓) การวางแผนเศรษฐกิจส่วนกลาง สังคมนิยมแต่ละประเทศมีคณะกรรมการวางแผนแห่งชาติให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่พรรคกำหนดไว้เพื่อสังคมส่วนรวม การผลิตสินค้าอะไร แต่ละชนิดผลิตมากน้อยแค่ไหน ต้องคำนึงถึงความสำคัญและจำเป็นเพื่อส่วนรวมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เทคนิคการผลิตจะเป็นแบบใช้ทุนมาก ใช้ที่ดินมาก หรือใช้แรงงานมาก ก็ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมสำหรับการผลิตสินค้าประเภทนั้น ๆ ตลอดจนคำนึงถึงปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ด้วย ถ้าใช้ทุนมากเกินไปแม้ว่าจะผลิตสินค้าได้เร็วกว่า แต่ก็เกิดปัญหาการว่างงานเป็นต้น ชนิดและปริมาณของสินค้าที่ผลิตกับเทคนิคการผลิตต้องเป็นไปเพื่อสังคมส่วนรวม มิใช่เพื่อกอบโกยเอาแต่กำไรสูงสุดเพื่อส่วนตัวดังที่เป็นอยู่ในระบบนายทุนทุกวันนี้ กลไกของตลาดมีความหมายน้อยในระบบสังคมนิยม

๔) การกระจายรายได้ ในประเทศสังคมนิยมนั้น ถือว่า "ไม่ทำงาน ไม่มีกิน" รายได้จากน้ำพักน้ำแรงขึ้นอยู่กับปริมาณงานและคุณภาพของงานเป็นสำคัญ ผู้ที่ไม่อยู่ในวัยทำ

งาน เช่น เด็ก นักเรียน คนแก่ เหล่านี้ รัฐเป็นผู้แจกจ่ายสินค้าและบริการให้ด้วนหน้า ผู้หากินกับค่าเช่า (จากที่ดิน) ดอกเบี้ย (จากทุน) และกำไร (จากประกอบการ) แทบจะไม่มี เพราะรัฐเป็นเจ้าของที่ดินและทุนเป็นส่วนใหญ่ และผู้ประกอบการได้รับค่าจ้าง เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วก็ไม่มีความเคลื่อนไหวกันในระบบสังคมนิยม ราชาทิดิน ราชาทุน ตลอดจนราชาแก๊งกำไรที่เป็นเอกชนจึงไม่มี เพราะรัฐเป็นเสียเอง เมื่อรัฐเป็นผู้ได้ส่วนเกินจากที่ดิน ทุนและที่ประกอบการมากก็เอามาแจกจ่ายให้แก่พวกมือสั้น หรือพวกที่ทำงานไม่ได้ ผิดกับระบบนายทุนที่เอกชนส่วนน้อยเป็นเสือนอนกินค่าเช่า ดอกเบี้ย และกำไรโดยไม่ต้องเอามาแบ่งปันให้พวกมือสั้นที่เกิดมาเคราะห์ร้ายเลย ฉะนั้น การกระจายรายได้ในประเทศสังคมนิยม จึงมีความแตกต่างกันไม่มากนัก ไม่เหมือนประเภทนายทุนที่พวกมือยาวก็พุ่งกางหลังแบน พวกมือสั้นก็พุ่งก๊วหลังโค้ง

นั่นเป็นสาระสำคัญ ๆ ของระบบสังคมนิยมในระยะแรกเริ่มใช้ระบบนั้น ประเทศสังคมนิยมเข้มงวดกวดขันกับวิธีการต่างๆ อยู่มาก ครั้นเมื่อภาวะเศรษฐกิจเจริญก้าวหน้าไปมากแล้ว ก็ผ่อนคลายความตึงเครียดลงไป คือมีการปฏิรูปทางเศรษฐกิจเป็นระยะ ๆ

การปฏิรูปทางเศรษฐกิจ

การปฏิรูปทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในยุโรปตะวันออกและรัสเซียก่อน พ.ศ. ๒๕๐๓ นั้น เป็น

เรื่องของฝ่ายบริหารและข้าราชการ การให้เสรีภาพบางอย่างระหว่าง พ.ศ. ๒๔๙๙ — ๒๕๐๑ ในโปแลนด์ เยอรมันตะวันออก และฮังการีนั้น ได้รับปฏิกริยาตอบโต้ตามแบบฉบับของสตาลิน คือ ช่มชู้แล้วขนทหารขึ้นรถไปสวนสนามเตะเท้าเข้าตึงให้เป็นที่ขึ้นพรึงถึงชั่วหัวใจของชาวบ้าน เช่นเดียวกับทหารในประเทศด้อยพัฒนาทั้งหลาย อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นต้นมา ประเทศสังคมนิยมทั้งหลาย ได้มีการปฏิรูปทางเศรษฐกิจเป็นลำดับ วัตถุประสงค์ทั่วไปในการนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบให้สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะการพัฒนาประเทศได้ก้าวหน้าไปมากแล้ว ต่อไปนี้เป็นข้อสรุปของการปฏิรูปที่สำคัญ คือ

๑. การให้เสรีภาพจากการวางแผน ปัจจุบันนี้การวางแผนมีเงื่อนไขและข้อจำกัดน้อยลง มีแนวโน้มที่จะวางเป้าหมายอย่างกว้าง ๆ มีการเน้นหนักถึงการวางแผน ระยะยาวมากขึ้นแทนที่จะมุ่งอยู่แต่กับระยะสั้นดังที่เคยเป็นมา นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้วางแผนกับผู้ประกอบการก็กระชับแน่นขึ้น

๒. ผู้ประกอบการมีอิสระภาพมากขึ้น ผู้ประกอบการค้าและอุตสาหกรรมได้รับอิสระภาพมากขึ้นในการเลือกหนทางและวิธีการที่จะปฏิบัติการตามแผน การยื่นเรื่องราวเกี่ยวกับเศรษฐกิจที่เคยผ่านระบบ “ตามลำดับขั้น” ของราชการก็ลดน้อยลงไป ผู้ประกอบการสามารถติดต่อตนเองโดยตรงตามสัญญาได้มากขึ้น

๓. กำไร เป็นที่ยอมรับกันในประเทศสังคมนิยมแล้วว่า กำไรเป็นเครื่องวัดสมรรถนะของผู้ประกอบการ จึงได้ลดการบงการในกิจกรรมของผู้ประกอบการลงไปบ้าง

๔. เพิ่มแรงจูงใจทางวัตถุให้แก่แรงงานมากขึ้น ก่อนโน้นคนงานในประเทศสังคมนิยมได้รับแรงจูงใจนานแท้และดั้งเดิมเช่นเดียวกับคนงานในประเทศด้อยพัฒนาในค่ายเสรีนิยมตะวันตก เช่น “ชาวนาเป็นกระดูกสันหลังของชาติ” บ้างละ “กรรมกรคือผู้สร้างโลก” บ้างละ “ครูคือพ่อพิมพ์แม่พิมพ์ของชาติ” บ้างละ แต่ชาวนาก็แทบเหลือแต่กระดูก กรรมกรแทบไม่มีโลกซุกหัวนอน ครูก็ขยันเข้าพิมพ์นิ้วมือตามโรงรับจำนำ ปัจจุบันนี้คนงานในประเทศสังคมนิยมได้รับวัตถุเป็นสิ่งจูงใจมากขึ้น กำไรของที่ประกอบการได้นำมาแบ่งปันให้แก่คนงานและลูกจ้างทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงก็คือเงินตอบแทน ทางอ้อมก็เป็นพวกสวัสดิการต่าง ๆ การแบ่งปันเป็นไปตามปริมาณและคุณภาพของงานที่ทำ

๕. การปฏิรูปราคา ราคาที่ผู้ผลิตได้รับก็ใกล้ต้นทุนการผลิตมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อที่รัฐจักได้ลดเงินอุดหนุนลงบ้าง และเพื่อผู้ผลิตจักได้กำไรมากขึ้นในทำนองเดียวกัน ราคาที่เกษตรกรได้รับก็สูงขึ้นสัมพันธ์กับราคาสินค้าอุตสาหกรรม ทั้งนี้ เพื่อกระตุ้นการผลิตสินค้าเกษตร และเพื่อยกมาตรฐานการครองชีพของชาวชนบท ในบัลแกเรีย เชคโกสโลวาเกีย ฮังการี และยูโกสลาเวียนั้นมิได้

มีการใช้ระบบราคาที่สูงลงตามภาวะของตลาด

๖. การเงินและสินเชื่อมีบทบาทมากขึ้น ผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบทางการเงินมากขึ้น สินค้าทุนที่รัฐเป็นผู้จัดหาให้ก็เริ่มมีการคิดดอกเบี้ยกันบ้างแล้ว แทนที่จะใช้วิธีควบคุมโดยตรงเหมือนอย่างเคย เจ้าหน้าที่ของรัฐเริ่มเห็นความสำคัญของดอกเบี้ย สินเชื่อ และภาษีมากขึ้น

๗. การผลิตและการจำหน่าย ได้มีการชำระสะสางระบบการค้าส่งและค้าปลีกกันขนานใหญ่ เพื่อปรับปรุงการให้บริการแก่ผู้ซื้อดีขึ้น และเพื่อให้ผู้ผลิตทราบถึงความพอใจของลูกค้า ปัจจุบันนี้มีการคำนวณกำไรจากสินค้าที่ขาย ทั้งนี้ เพื่อทั้งผู้ผลิตและผู้ค้าจะได้หยั่งถึงความต้องการของลูกค้า

๘. การส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศแข็งขันขึ้น อานาจการผูกขาดของรัฐมนตรีกระทรวงการค้าระหว่างประเทศได้บรรเทาเบาบางลง โดยเปิดโอกาสให้รัฐมนตรีอื่นๆ สมาคมต่างๆ ตลอดจนที่ประกอบการบางประเภทได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วย เพื่อประสิทธิภาพดีขึ้น มีการจัดระบบให้ความมุ่งใจเพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เพื่อส่งเสริมการส่งสินค้าออกให้ได้ผล

นั่นเป็นลักษณะสำคัญๆ ของการปฏิรูปโดยย่อ การผ่อนคลายต่างๆ มีมากบ้างน้อยบ้างในบรรดาประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออก หากจะเรียงลำดับการผ่อนคลายมากไปหาน้อย ก็จะเป็นดังนี้ ยูโกสลาเวีย ฮังการี เชกโกสโลวาเกีย

บัลแกเรีย เยอรมันตะวันออก โปแลนด์ รัสเซีย รมานเนีย สำหรับอัลบาเนียนั้นยังไม่สู้มีการปฏิรูปที่สำคัญนัก การปฏิรูปทางเศรษฐกิจไม่ใช่เป็นปัญหาเฉพาะเศรษฐกิจเท่านั้น ยังเกี่ยวข้องกับปัญหาทางลัทธิ ทางสังคม และทางการเมืองด้วยการปฏิรูปจึงค่อยเป็นค่อยไป

ไม่ใช่เรื่องประหลาดมหัศจรรย์แต่อย่างใดที่ประเทศสังคมนิยมจะทำการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ก็เพราะประเทศดังกล่าวเป็นของสมาชิกสังคมนิยมส่วนใหญ่ เพื่อสมาชิกสังคมนิยมส่วนใหญ่ และโดยสมาชิกสังคมนิยมส่วนใหญ่ ในระยะแรกเริ่มของการเป็นรัฐสังคมนิยมนั้น ประชาชนส่วนใหญ่ต้องทำงานกันหนัก ช่วยกันพายช่วยกันจ้ำ จะมามัวกินแรงกันอยู่ไม่ได้ บัดนี้เรือของเขาลอยลำแล้วและมุ่งสู่แดนสุขาวดี แม้จะยังอยู่อีกไกล แต่ก็วางใจได้ ดังนั้นประชาชนส่วนใหญ่ในรัฐนาวาเช่นนั้น จึงควรที่จะได้พักผ่อนยืดเส้นยืดสาย คลายความตึงเครียดไปบ้าง

ในตอนต่อไป จะเป็นการพิจารณาข้อดีและข้อบกพร่องของระบบสังคมนิยม เมื่อเทียบกับระบบนายทุน ขอให้เข้าใจไว้เสียด้วยว่า ทุกระบบมีข้อดีและข้อบกพร่องด้วยกันทั้งนั้น ปัญหาอยู่ที่ว่า ส่วนที่คืบหน้าเป็นผลดีแก่คนส่วนใหญ่หรือส่วนน้อยของสังคม และข้อบกพร่องนั้นควรแก้ไขอย่างไร

ข้อดีทางเศรษฐกิจของสังคมนิยม

เมื่อเปรียบเทียบกับระบบนายทุนแล้ว สังคม

นิยมก็น่านิยมอยู่หลายกรณี ดังต่อไปนี้

๑. **หลักสำคัญของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ** กระบวนการผลิตไม่ได้ถูกกำหนดด้วยกลไกของตลาดที่ขาดความแน่นอนและสั่นคลอนด้วยแรงจูงใจจากกำไรของเอกชน แต่ถูกกำหนดด้วยแผนเศรษฐกิจเพื่อสังคมโดยส่วนรวม กำไรที่เกิดขึ้นเป็นเพียงเครื่องมือเสริมสร้างแรงจูงใจ ไม่ใช่เป็นวัตถุประสงค์ในอันที่จกต้องแสวงหากำไรให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังที่เป็นอยู่ในระบบนายทุน ตลาดเป็นเพียงเครื่องมือของการวางแผน คือ เป็นทาสมิใช่เป็นนายเหมือนระบบนายทุน

๒. **ระดับของการทำงาน** การที่สังคมเป็นเจ้าของวัตถุประสงค์ในการผลิต และการวางแผนส่วนกลาง ทำให้สามารถรักษาระดับการทำงานให้เต็มที่อยู่ได้เสมอ ประเทศสังคมนิยมไม่มีปัญหาสินค้าล้นตลาด ไม่มีความผันผวนขึ้นลงของเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ทั้งนี้เพราะส่วนวางแผนสามารถปรับปรุงกองทุน ค่าจ้างและกองทุนเพื่อสวัสดิการของสังคมได้

๓. **อัตราการเจริญทางเศรษฐกิจ** การที่สังคมสามารถควบคุมวัตถุประสงค์ในการผลิตเพื่อสังคมส่วนรวมได้ จึงเป็นระบบที่ใช้ได้ผลดีในการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว ตลอดช่วง พ.ศ. ๒๔๙๓ ถึง ๒๕๑๑ นั้น อัตราการเพิ่มของรายได้ประชาชาติ โดยเฉลี่ยของประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออกเป็นราว

๗๘% ต่อปี สำหรับประเทศนายทุนในช่วงระยะเวลาเดียวกันได้เพียง ๕% ต่อปีเท่านั้น เมื่อพิจารณาถึงอุปสรรคต่างๆ เช่น ไม่มีเมืองขึ้น มีความหายนะจากสงคราม กลุ่มตะวันตกรวมหัวกันไม่รับขนส่งทางเรือ ตลอดจนไม่ได้รับความช่วยเหลือจากประเทศนายทุนด้วยแล้ว ความสำเร็จขนาดดังกล่าวก็นับได้ว่าน่าทึ่งอยู่มากทีเดียว

๔. **ศักดิ์ศรีของแรงงาน** การที่สังคมเป็นเจ้าของวัตถุประสงค์นั้น แรงงานก็เป็นเจ้าของร่วมกัน ในที่ประกอบการที่เข้าทำงานอยู่ ลูกจ้างและนายจ้างต่างก็เป็นคนงานด้วยกัน ไม่มีความรู้สึกว่ามีใครขูดรีดใคร ไม่กลัวว่าจะต้องว่างงาน ไม่มีการนัดหยุดงาน จึงมีแต่บรรยากาศแห่งความร่วมมือกัน และภูมิใจในงานที่ทำ คนงานมีส่วนร่วมในการจัดการและควบคุมงานที่เขาทำด้วย

๕. **การกระจายรายได้** เนื่องจากไม่มีเอกชนเป็นเจ้าของวัตถุประสงค์ในการผลิต ดังนั้น ค่าจ้างและเงินเดือน (ไม่รวมค่าเช่า ดอกเบี้ย และกำไรของเอกชน) จึงเป็นแหล่งของรายได้ที่ทำมาด้วยน้ำพักน้ำแรง แม้ว่ารายได้ของคนงานจะแตกต่างกัน แต่รายได้ส่วนบุคคลก็ได้รับการอุดหนุนจนเจือจากกองทุนสวัสดิการสังคม และแม้ว่ามาตรฐานการครองชีพโดยทั่วไปในประเทศสังคมนิยมโดยเฉลี่ยแล้วจะต่ำกว่าประเทศเสรี นายทุน แต่ความเหลื่อมล้ำค่าสูงของรายได้ก็ไม่ได้ห่างกันราวฟ้ากับดินเหมือนในประเทศเสรีนิยม

ตะวันตก ไม่มีนายจ้างคนใดขูดรีดแรงงาน และ
ผู้บริโภครักษาประโยชน์เข้าพกเข้าห่อของตน
เองได้ โอกาสที่จะได้รับการศึกษาและความก้าวหน้า
ในอาชีพการงาน ขึ้นอยู่กับความสามารถ
เฉพาะตัวของเขา ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความร่ำรวย
และอิทธิพลของวงศ์วานว่านเครือดังที่เป็นอยู่ใน
ประเทศเสรีนิยมตะวันตก

๖. ผลได้และผลเสียของสังคมนิยม ในระบบ
สังคมนิยมนั้น ประโยชน์ของสังคมส่วนใหญ่ย่อม
อยู่เหนือประโยชน์ของสังคมส่วนตัว การพิจารณา
ผลได้ผลเสียของสังคมนิยมรวม จึงทำให้สะดวก
ในประเทศสังคมนิยม ส่วนในประเทศนายทุน
นั้น ผลประโยชน์ส่วนตัวอยู่เหนือส่วนรวม แต่
ละคนจึงแสวงหาประโยชน์ส่วนตัวให้มากที่สุดเท่า
ที่จะทำได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าคนอื่น ๆ ในสังคม
จะเป็นอย่างไร การตั้งโรงงานตามริมแม่น้ำลำ-
คลอง และการปล่อยสิ่งโสโครกปนเปื้อนลงแม่น้ำ
ลำคลอง ก็เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวโดยเฉพาะ
ผู้ที่อาศัยแม่น้ำลำคลองเดียวกันจะเป็นอย่างไรช่าง
หัวมัน การตัดไม้ทำลายป่าก็เพื่อประโยชน์ส่วน
ตัว การทำเช่นนั้นเป็นเหตุหนึ่งของความแห้ง
แล้ง โครเคียวอนก็ช่างหัวมัน

๗. ความสูญเปล่า การผลิตและการจำหน่าย
สินค้าในระบบนายทุนมีความสูญเปล่าอยู่มาก
การประดิษฐ์ประดอยสินค้าของตนให้แตกต่างไป
จากของคนอื่นก็ดี การทุ่มเทด้านโฆษณาสินค้า
ก็ดี การก่อสร้างอาคารโดยมุ่งประกวดประชันใน

ความหรูหราเก๋ไก๋ การรับคนเข้าทำงานในหน่วย
งานของรัฐบาลทั้งด้านพลเรือนและทหาร เพื่อ
บรรเทาภาวะว่างงานก็ดี การให้เอกชนผลิตอาวุธ
ยุทโธปกรณ์ทางทหารอันเป็นการกระตุ้นให้รัฐ-
บาลต้องหาเหตุก่อสงครามและจลาจลในต่างประ-
เทศก็ดี ล้วนแล้วแต่เป็นความสูญเปล่าทาง
เศรษฐกิจทั้งสิ้น สิ่งเหล่านี้ไม่ปรากฏในประเทศ
สังคมนิยม

จากข้อดีที่สรุปมาเพียงส่วนหนึ่ง ก็ให้เห็น
ได้ชัดแล้วว่า ประเทศในยุโรปตะวันออกได้ปลด
เครื่องพันธนาการแห่งความเลวร้ายออกไปได้มาก
ในระยะเวลาอันสั้น ความเป็นประเทศล้าหลังก็
ดี ผู้คนส่วนใหญ่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ก็ดี ผล
ผลิตต่ำก็ดี วิกฤตการณ์ต่าง ๆ ก็ดี ภาวะการว่าง
งานก็ดี ระบบจ้าวขุนมูลนายก็ดี นอกจากจะได้
กลับทิศไปในทางตรงข้ามแล้ว ยังกำลังดำเนิน
ไปได้อย่างรวดเร็วเสียอีกด้วย ไม่น่าสงสัยอะไร
เลย ที่ประเทศด้อยพัฒนา เช่น อัลจีเรีย พม่า
ชิลี กินี อินเดียน มาลี ซีเรีย ทานซาเนีย
สาธารณรัฐอาหรับ ต่างก็หันมาใช้เส้นทางไปสู่
สังคมนิยมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของเขา

จุดอ่อนทางเศรษฐกิจของสังคมนิยม

แม้จะมีส่วนต่ออยู่มากก็ตาม ระบบสังคมนิยม
ย่อมมีจุดอ่อนอยู่บ้าง ซึ่งไม่น่านิยมน้อยหลายกรณี
ดังต่อไปนี้

๑. เศรษฐกิจภายใต้แนวคิดของคาร์ล มาร์กซ์
มาร์กซ์เห็นว่า แรงงานเท่านั้นที่เป็นผู้ผลิต เมื่อ

เป็นเช่นนี้ค่าเช่า (จากที่ดิน) และดอกเบี้ย (จาก
ทุน) จึงไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนการผลิต
นั้นก็เท่ากับว่าที่ดินและทุนไม่ใช่สิ่งหายาก ด้วย
เหตุนี้ รัฐจึงต้องเป็นผู้จัดหาที่ดิน และทุนเพื่อ
การผลิต การกระทำดังกล่าวอาจไม่มีประสิทธิภาพ
นัก นอกจากนั้น การที่พรรคเป็นผู้ตัดสินใจ
นั้น อาจเพื่อเหตุผลทางการเมืองมากกว่าทาง
เศรษฐกิจ

๒. ระบบข้าราชการที่ตั้งตัว การวางแผน
เศรษฐกิจส่วนกลางนั้น แม้ว่าจะมีการกระจาย
อำนาจออกไปบ้างแล้วก็ตาม แต่ก็ต้องการนักวาง
แผนนักบริหาร ผู้ตรวจการที่เชี่ยวชาญรอบรู้ และ
ยังต้องมีข้าราชการตามลำดับชั้นอีกมากมาย ข้าราชการเหล่านี้ ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมถือว่าเป็นผู้ไม่ผลิตดอกออกผลอะไร การบริหารและการวางแผนตามลำดับชั้นเช่นนี้ออกจะเป็นการตั้งตัวเกินไป ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ทันที่

๓. ส่วนรวมกับส่วนบุคคล ระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมนั้นก็เพื่อส่วนรวม เพื่อส่วนใหญ่ของสมาชิกสังคม จึงละเลยเสรีภาพส่วนบุคคลในอันที่จะประกอบธุรกิจ มีกิจการบางประเภทที่เอกชนทำได้ดีกว่าโดยไม่ขัดแย้งกับแผนที่ส่วนรวมวางเอาไว้

๔. ความคลาดเคลื่อนของแผน การแต่งตั้งผู้วางแผนส่วนกลางเป็นเรื่องของการเมือง การตัดสินใจจึงต้องสอดคล้องกับเจตนาารมย์ของพรรค ซึ่งอาจขัดแย้งกับเหตุผลทางเศรษฐกิจและความ

ต้องการของประชาชนได้ ความผิดพลาดคลาดเคลื่อนของแผนจึงเกิดขึ้นได้เสมอ

๕. การไม่ใช้ระบบราคา ราคาไม่ได้บ่งให้เห็นต้นทุนการผลิต เพราะไม่รวมค่าเช่ากับดอกเบี้ยเอาไว้ในต้นทุน การตั้งราคาสินค้าต่างๆ ก็มีหลักเกณฑ์ต่างๆ กันไป ราคาจึงไม่เป็นเครื่องมือในการจัดสรรสินค้าและทรัพยากร

๖. การกินอยู่ ประเทศสังคมนิยมเน้นหนักในเรื่องการสะสมทุน จึงต้องส่งเสริมการประหยัดทุกวิถีทาง ประชาชนไม่มีเสรีในการเลือกใช้จ่ายเท่าใดนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในจำพวกสินค้าฟุ่มเฟือย นอกจากนั้น ในเรื่องที่พักอาศัย การสาธารณสุข ผลิตผลทางเกษตร ถือว่ามี ความสำคัญอันดับรอง ฐานะและสวัสดิการของผู้บริโภคจึงต่ำ

๗. ความหมางใจ มาร์กซ์ประสงค์จะขจัดความหมางใจระหว่างชนชั้น แต่ก็หาได้หมดไปโดยสิ้นเชิงไม่ ความหมางใจระหว่างผู้ประกอบการกับเจ้าหน้าที่ชั้นสูง ระหว่างคนงานกับผู้ประกอบการ และระหว่างสามัญชนกับรัฐยังคงมีอยู่เสมอ

นั่นก็เป็นการสรุปจุดอ่อนของสังคมนิยม ซึ่งถ้าจะพิจารณาดูแล้วก็เป็นเรื่องของการจำกัดเสรีภาพบุคคลเป็นสำคัญ การไม่ปล่อยให้มีการแข่งขันกันในด้านการผลิต การจำหน่าย การตั้งราคาคงจนวนการจับจ่ายใช้สอยของผู้บริโภค จึงออกจะเป็นการทารุณจิตใจส่วนบุคคลอยู่ ซึ่งในเรื่องนี้

แหละที่ผู้นิยมชมชอบระบบเศรษฐกิจแบบนายทุน ได้ยกขึ้นมาโจมตีระบบสังคมนิยม โดยอ้างถึงกฎบัตรของสหประชาชาติเกี่ยวกับสิทธิของมนุษยชน

ส่งท้าย

บางทีข้อเขียนนี้อาจทำให้ผู้อ่านพอเห็นโลกอีกฝ่ายหนึ่งได้บ้าง ถึงแม้จะไม่ชัดเจนอะไรนัก ก็ยังดีกว่าไม่เห็นอะไรเอาเสียเลย

ผู้อ่านอาจจงงุนว่า ไทยเราใช้ระบบเศรษฐกิจแบบไหนกันแน่ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๒ ก็ได้มีการวางแผนเศรษฐกิจส่วนกลางคล้ายสังคมนิยม แต่ก็ปล่อยให้เอกชนดำเนินการเป็นส่วนใหญ่

ขณะเดียวกันสมาชิกของรัฐบาลก็เข้าควบคุมกิจการใหญ่ๆ เช่น เป็นประธานบริษัท ประธานธนาคาร และยังคงดำเนินธุรกิจเองก็มี คือคล้ายกับระบบนายทุนเสรี นอกจากนั้น สมาชิกของสังคมไทยก็ไม่มีเสรีภาพทางการเมือง คล้ายอยู่ในระบบเผด็จการ ชำร่วยยังมีการฉ้อราษฎร์บังหลวงกันเป็นล่ำเป็นสัน เหมือนกันกับระบบทรราชย์ด้วย

ผู้เขียนเรียกเป็นการส่วนตัวว่า ระบบนายทุนทรราชย์เผด็จการสังคมนิยมเสรี ส่วนผู้อ่านจะเรียกว่าเป็นระบบไทยๆ ก็ตามใจ

กิ่งตบสวสักริปริกัสวี	
ขอแนะนำ นิตยสารรายสัปดาห์เกิดใหม่ ก้าวหน้าและเป็นกลาง จากพลังของคนหนุ่ม	
ประชาชน	รายสัปดาห์
หนังสือประมวลและวิเคราะห์ข่าวเล่มใหม่ ที่ให้ข้อเท็จจริง และการวิเคราะห์อย่างละเอียด เล่มแรกวางตลาด ๑๕ พฤศจิกายน น	
และ	
สัญญา	
เสียงเพื่อสังคมใหม่ นิตยสารรายเดือน โดยสำนักพิมพ์หนังสือและชมรมพระจันทร์เสี้ยว	

การเมืองไทย กับทางไปสู่อ

สังคมนิยม

พิรุณ ฉัตรวนิชกุล

บทความนี้ จะไม่ท้าวความถึงประวัติศาสตร์ที่แนวความคิด และบทบาททางสังคมนิยมได้เริ่มก่อตัวขึ้น ตั้งแต่การปฏิวัติ ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ดังปรากฏใน *สมุดปกขาว* ของนายปรีดี พนมยงค์ หรือพรรคการเมืองที่มีนโยบายสังคมนิยมในระยะต่อ ๆ มา และสหพันธ์กรรมกรต่าง ๆ แต่จะมุ่งเฉพาะการวิเคราะห์เหตุการณ์ทางการเมืองในช่วงที่ใกล้ที่สุด นับแต่ปลายปี ๒๕๑๔ ถึงวันที่เขียนบทความนี้ (๑ กันยายน ๒๕๑๖) ว่าผลทางการเมืองปัจจุบันกับอุดมการณ์ทางสังคมนิยมจะบังเกิดเป็นเส้นขนานหรือบรรจบกันได้ทีจุดใด ปฏิบัติการของความเสื่อมหลังการรัฐประหาร

ยังคงจำกันได้แม่นยำว่า ข้ออ้างสำคัญของคณะทหารในการ *ประหารรัฐ* ครั้งที่ผ่านไป มีประเด็นสำคัญ ๆ คือ เสถียรภาพทางการเมืองภายใน นโยบายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะที่จะมีต่อสาธารณรัฐประชาชนจีน ภายหลังที่จีนได้รับการรับรองให้เป็นสมาชิกสหประชาชาติแทนเกาะไต้หวัน และประการสุดท้ายกล่าวโทษการก่อความวุ่นวายของนิสิตนักศึกษา

แล้วปรากฏการณ์ที่ไร้ความหมายและความหวัง นอกจากสร้างความสลัดใจต่อหน้าประวัติศาสตร์ทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยอีกคำรบหนึ่ง กระบวนการทางการเมืองที่มีรัฐธรรมนูญและ

การเลือกตั้ง ซึ่งอย่างน้อยที่สุดได้สร้างสำนึกให้กับประชาชนส่วนหนึ่ง (โดยเฉพาะนักศึกษา) ให้มีความรับผิดชอบต่อความร่วมมือสัมพันธ์ของวิถีชีวิตกับการเมืองส่วนท้องถิ่นและการเมืองในระดับชาติ ก็ถูกทำลายไปเสียสิ้น ด้วยการเห็นแก่การรักษาผลประโยชน์ส่วนคณะตนเพียงประการเดียว การแสดงประสิทธิภาพและความเข้มแข็ง โดยการกวาดล้างจับกุมผู้ต้องหา ในคดีว่าด้วยการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ทั่วประเทศกว่า ๓๐๐ คน เป็นผักชีฟ้าใหญ่ที่หวังจะโรยหน้าคบคาบประชาชน เพราะแท้จริงแล้วอธิบดีกรมตำรวจก็สามารถจะสั่งจับได้ หากมีหลักฐานเพียงพอ โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยการรัฐประหารและกฎอัยการศึกแต่อย่างใด ยิ่งเป็นการแสดงให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้น ว่าคอมมิวนิสต์มักจะมีปัญหาเกี่ยวกับการรัฐประหารทุกครั้งไป ถ้าบ้านเมืองอยู่สงบตามปกติ ก็มักไม่มีปัญหาคอมมิวนิสต์

นโยบายระหว่างประเทศ คณะรัฐประหาร แสดงการเปลี่ยนท่าทีโดยการเปลี่ยนตัวบุคคล ให้ พ.อ. (พิเศษ) ธนิต คอมันตร์ และ พล.ต.สง่า กิตติขจร ออกจากการเป็นรัฐมนตรีว่าการ และช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ความเชยอย่างไม่น่าจะทนมองได้ สำหรับกลุ่มคนที่หวังว่าจะเห็นการถือโอกาสดำเนินนโยบายระหว่างประเทศอย่าง “ก้าวหน้า” และ “เข้าถึงจุดสำคัญ” ของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่สร้างไว้กับประเทศเพื่อนบ้าน กับการประกาศเอกราชและ

ความเป็นกลาง โดยจะไม่ตามหลังและยอมรับใช้สหรัฐอเมริกาอีกอย่างเคย และคณะรัฐประหารจะหากันก็มีฝีมืออื่นมารับหน้าที่แทน กลับกลายเป็นว่า จอมพล ถนอม กิตติขจร ที่แสนจะเห็นเดี๋ยวต้องมารับภาระอีกด้านหนึ่ง แม้จะได้ พล.จ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นผู้ช่วย ก็ไม่สร้างศรัทธาหรือความเชื่อ ต่อความหวังในการเปลี่ยนแปลงนโยบายระหว่างประเทศได้ เพราะก็ยังเป็นเหล่าเก่าในยี่ห้อเก่าที่ติดอากรใหม่เท่านั้นเอง แม้ถึงวันนี้ การเจรจาเพื่อที่จะปิดฐานทัพบางแห่งของสหรัฐอเมริกาในไทยจะดำเนินอยู่ ก็ไม่เป็นสิ่งที่หวังว่า สถานการณ์หลังจากนั้น จะคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น ประวัติศาสตร์ได้ย้ำไว้หนักแน่นถึงคราว “เจ้าเล่ห์แสนกลและร้ายกาจอย่างลึกซึ้ง” ของอเมริกันอย่างน่าสยงขวัญ จนไม่อาจคาดการณ็ล่วงหน้า อย่างตรงไปตรงมากับนโยบายของประเทศนี้อีกต่อไป ผลสำเร็จของ “การทูตบึงปอง” อาจจะนำไปสู่ผลได้ทางกรรค้าของพ่อค้าไทยที่ได้เคยติดต่อกับการค้ากับประเทศจีนมาทุกสมัยเพียงบางคนเท่านั้น และไม่มีสิ่งที่จะข่งให้เห็นว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่จะพลอยได้รับการเผื่อแผ่ถึงแต่อย่างไร แม้เพียงการจัดการแข่งขันบึงปองครั้งที่ผ่านไปของสมาคมนี้ ก็เป็นข่าวอื้อฉาวในทางเสียหายอย่างมากมาย

วิกฤตการณ์ที่ต้องเผชิญ

นอกจากปัญหาเดิมที่คณะรัฐประหารไม่สามารถแก้ไขแล้ว กลับยังต้องเผชิญวิกฤตการณ์

ใหม่คือปัญหาทางเศรษฐกิจ ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลกระทบกระเทือนจากภาวะเศรษฐกิจทั่วโลก ภาวะเงินเฟ้อ และการลดค่าของเงินดอลลาร์อเมริกัน สงครามที่มีท่าทีว่าจะสงบลงในเวียดนาม ทำให้เกิดการกักตุนและเก็งกำไรในสินค้าอุปโภคบริโภค ประกอบกับการขั้้นเติมของสภาพทางธรรมชาติ และการขาดการส่งเสริมปรับปรุงทางวิทยาการที่เพียงพอ ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของไทย เช่น ข้าว มีปริมาณลดลง ก้าวไม่ได้เตรียมพร้อม สำหรับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า นำความยากลำบากมาสู่ประชาชนมากมาย โดยเฉพาะกรรมกร ชาวไร่ชาวนา หรือชนชั้นที่มีรายได้น้อย (ข้าราชการชั้นผู้น้อย) ความลำบากแม้จะเป็นเช่นตั้งเคย แต่ปฏิกริยาที่ตามมานี้อาจเป็นสิ่งที่ผู้ใช้อำนาจจะต้องหนักใจในไม่ช้าก็เร็ว

กลุ่มบุคคลที่จะแสดงผลสะท้อนเป็นแรงกดดันทางการเมืองที่สำคัญยังคงเป็นนักศึกษา การเดินขบวนครั้งที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ไทยเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ.นี้ นอกเหนือจากการปกป้องสิทธิเสรีภาพของการแสดงออกทางความคิดเห็นของนักศึกษาภายในสถาบันการศึกษา ข้อเรียกร้องอื่น ๆ ทั้งการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และการเรียกร้องรัฐธรรมนูญ จนกระทั่งเกิดความคิดถึงกับจะร่างรัฐธรรมนูญกันเอง เป็นปรากฏการณ์ใหม่ทางการเมืองแม้ผลของการกระทำนั้น หลายฝ่ายอาจเห็นว่า จะไม่ประสบความสำเร็จจาก

การกระทำแต่อย่างใด แต่โดยลึกซึ้ง ก็ได้แสดงถึงความสิ้นสุดแห่งศรัทธาทั้งหมดที่นักศึกษาจะมอบให้แก่ผู้บริหารประเทศอีก กลอุบายเอารัฐธรรมนูญเป็นเบ้าหลอนหลอกล่อ ให้ทุกคนตั้งความหวังรอคอยจะไม่เป็นผลอีก คณะรัฐประหารน่าจะสำนึกถึงกำลังและเสถียรภาพของตนเองได้แล้ว เหตุทั้งหมดนี้ เกิดขึ้นในขณะที่นักศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความหวังบริสุทธิ์ และใช้วิธีการประนีประนอม ทำให้สัมพันธภาพของผู้นำนักศึกษาทุกคนจะพบเสมอว่า ไม่ต้องการให้เหตุการณ์นำไปสู่การนองเลือดแต่อย่างใด คณะรัฐประหารก็ตั้งตัวแทบไม่ติดแล้ว หากทางฝ่ายทหารไม่ยั้งคิดจะก่อเหตุนองเลือดแล้ว โฉมหน้าจะเป็นอย่างไร

สิ่งที่น่าเสียดาย คือนักศึกษายังไม่ถึงก้าวที่จะลงมาจับมือกับกรรมกรและประชาชนอย่างแท้จริง นั่นอาจเป็นข้อพิสูจน์ให้เห็นลง ๆ ได้ว่า แม้นักศึกษาจะมีความตั้งใจมานานหลายปี เพียรที่จะได้สัมผัสกับชีวิตของประชาชนชาวชนบท ด้วยการตั้งค่ายอาสาพัฒนา เพียรที่จะโอบอุ้มชีวิตที่ขาดแคลนในแหล่งสลัมด้วยกิจกรรมการสังเคราะห์ต่าง ๆ การกระทำเหล่านั้นยังขาดหลักการสำคัญที่จะทำลาย **ปรากฏการณ์ชนชั้น** แท้จริงระหว่างนักศึกษากับประชาชนผู้ถูกกดขี่โดยส่วนใหญ่ลงได้ นอกจากปรากฏการณ์ชนชั้น ความกริ่งเกรงสำคัญ ที่นักศึกษาไม่กล้าจับมือกับประชาชน โดยเฉพาะกรรมกรอย่างกระชับแน่น คือปัญหาความเข้าใจผิดพลาดทางการเมือง เรา

ถูกโฆษณาชวนเชื่อมาช้านาน ว่าการร่วมมือกับ
กรรมกร การจัดตั้งองค์การกรรมกรเพื่อเรียกร้อง
สิทธิ จะมีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์ แท้จริง
การมุ่งขจัดความไม่เสมอภาคและไม่เป็นธรรมทาง
รายได้ของประชาชนเป็นทางสูงสุดแห่งการบรรลุด
ถึงรัฐสวัสดิการ และประชาชนโดยส่วนรวมจะ
ได้รับการประกันสังคม ผู้ไม่เห็นแก่ความทุกข์ยาก
ของประชาชนโดยส่วนใหญ่เท่านั้นที่จะให้ร้ายแก่
การปฏิบัติตามอุดมการณ์นี้ หากนักศึกษาจัด
ข้อเรียกร้องและความผูกพันกับชนชั้นเดิมลงเสียได้
การกระทำของนักศึกษาต้องมุ่งที่หลักใหญ่ๆ คือ
ประการที่ ๑ การสร้างสำนักความรับผิดชอบทาง
การเมืองต่อประชาชนอย่างเทียมป่าเทียมไหล่กัน
ยุค ข้อคิดที่จะแยกตัวหรือเป็นผู้นำของประชาชน
เสีย การกระทำทุกอย่างจะต้องขอความร่วมมือ
ความเห็นชอบและความสนับสนุนจากประชาชน
ตั้งในกรณีของการร่างรัฐธรรมนูญเองเป็นต้น
นักศึกษาร่างกันเอง แม้จะได้แสดงถึงความ
สามารถและการทำหายอย่างอหังการ ก็จะได้
ประโยชน์อันใด หากรัฐธรรมนูญที่ร่างนั้นไม่ได้
เกิดจากความเห็นชอบหรือเกิดจากการเรียกร้อง
รับรองของประชาชน ข้อพึงระวังที่สุดสำหรับ
นักศึกษา คืออย่าปฏิบัติตนเป็นอีกกลุ่มคนหนึ่ง
ที่ในที่สุดจะเข้ากับใครไม่ได้ เมื่อได้ต่อต้านฝ่าย
บริหารแล้วอย่างรุนแรงทั้งโดยหลักการ และวิธี

การ แต่ความมุ่งหมายก็มิได้รับการสนับสนุน
อย่างเต็มที่จากประชาชน (เพียงแต่อ้างประชาชน
เป็นเครื่องมือ) นักศึกษาก็จะพบความสำเร็จได้
ยาก **ประการที่ ๒** นักศึกษาต้องแบ่งปันการ
ศึกษาที่ตนมีอยู่ให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับทั้ง
ตามความสนใจและความจำเป็น โดยการดำเนิน
โครงการ “เปิดประตูมหาวิทยาลัย” ให้ได้
รับความสำเร็จอย่างจริงจัง*

ที่นายินดี แต่คงน่าหนักใจที่สุดสำหรับ
คณะรัฐประหาร คือบทบาทสำคัญของกรรมกร
ในรอบหลายเดือนที่ผ่านมา การประท้วงขอขึ้น
ค่าแรง การแสดงความกระตือรือร้นต่อการศึกษา
เพิ่มเติม ปรากฏการณ์นี้เป็นดัชนีให้เห็นความ
จริง ๓ ประการคือ ๑) ความกตัญญูของนายทุน
ที่มีต่อกรรมกรนั้นได้เกินขีดที่ความใจเย็นอดทน
และประนีประนอมอย่างไทย ๆ จะทนต่อไปได้
๒) ความละเลยและการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐที่รับ
ผิดชอบต่อกรรมกร ได้ปรากฏผลเสียให้เห็นชัดเจน
๓) ไม่มีความยุติธรรมอันใดที่กรรมกรจะได้มา
โดยปราศจากการเรียกร้อง และกระทำโดย
กรรมกรเอง

ถัดจากความกดดันของการเมืองภายใน การ
เมืองภายนอกจะเป็นแรงบีบสำคัญอีกประการหนึ่ง
ที่คณะรัฐประหารต้องเผชิญ หากการทิ้งระเบิดใน
เขมรของสหรัฐอเมริกายุติลงจริง เกือบจะไม่เป็น

*รายละเอียดอ่าน “เปิดประตูมหาวิทยาลัย เราจะเป็นอย่างอื่นเดียวกับประชาชน” โดยผู้เขียนใน นิตยสาร
มหรรณพ ฉบับวันเสาร์ที่ ๒๘ กรกฎาคม และวันเสาร์ที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๑๖

การสงสัยเลยว่า เจ้าสีหนุจะไม่ประสบความสำเร็จในที่สุด จากข้อตกลงในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของขบวนการปลดแอก เขมร เวียดนามเหนือ ลาว เมื่อประชาชาติเหล่านี้มีความสุข ไม่หมายถึง เขาจะหวนมาล้างแค้นเพื่อนบ้านอย่างไทยโดยทันที แต่การสนับสนุนที่มีต่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย หรือขบวนการปลดแอกอื่นๆ ย่อมจะเป็นไปได้สะดวกและมากยิ่งขึ้น นั่นเป็นสิ่งที่คณะรัฐประหารจะต้องหาทางรับมืออย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

เราจะไปทางไหนกัน

ทางออกของคณะรัฐประหาร มาตรการต่างๆ ที่ดำเนินอยู่ทุกวันนี้ คือ การมุ่งแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจโดยวิธีการทางการเมือง การบังคับโดยการกำหนดราคาสินค้าขั้นต่ำ ห้ามการกักตุนสินค้า ล้วนแล้วแต่เป็นการแก้ปัญหาปลายเหตุและเป็นการแก้ปัญหาระยะสั้น การหาสาเหตุของวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการหาทางส่งเสริมให้การผลิตในสินค้าแต่ละประเภท ให้ได้ปริมาณที่มากขึ้น ผลิตรวมทางอุตสาหกรรม ที่สามารถขยายผลผลิตด้วยการเลิกการผูกขาด เพิ่มจำนวนการลงทุน ผู้ประกอบการ เครื่องจักร วัตถุดิบ ให้มากขึ้น ในส่วนของเกษตรกรรม หาทางให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตในเนื้อที่ที่มีเท่าเดิมให้ได้ปริมาณผลได้มากขึ้นด้วยวิทยาการต่างๆ และหาทางให้สินค้านั้นไปถึงมือผู้บริโภคสะดวกขึ้นโดยกำจัดชั้นค่อนที่ไม่จำเป็นระหว่างกลางเสีย ราคา

สินค้าก็จะปรับตัวไปหาดุลยภาพได้ในที่สุด แต่บทบาทของ ก.ต.ป. ที่ทำอยู่ ดูออกจะเหมาะสำหรับการสร้าง “พระเอก” คนใหม่ แทนมิตร ชัยบัญชา ที่ตายไปแล้วเท่านั้น

การควบคุมอย่างเข้มงวด ต่อปฏิกริยาของนักศึกษาและกรรมกร คาดว่าจะเป็นวิธีที่ตามมาหลังจากวิธีเกลี้ยกล่อมไม่ได้ผล แต่จากกระบวนการของการเกลี้ยกล่อม ทั้งนักศึกษาและกรรมกรพึงระวังให้ดี วิธีการที่ฝ่ายบริหารใช้ได้ผลสำเร็จมาทุกสมัย คือการ “ยุให้รำ คำให้รำ” การใช้รางวัลอามิสสินจ้าง การสมคนนี้ต่อหน้า ว่าคนโน้นลับหลัง โดยการใช้นักศึกษาและกรรมกรเอง ได้ทำให้ขบวนการต่างๆ ของนักศึกษาและประชาชนพังพินาศมาแล้วหลายครั้ง ข้อพึงยึดมั่นคือ “สามัคคีกันไว้” ธีรารามถูกต้องดีงามถึงที่สุด อย่าทำลายมิตร ควรพิชิตแต่ศัตรู และอย่าหุเบา” เมื่อความนิยมพลที่แผ่กระจายเล็ดถ่วงการก่อกวนไม่ได้ผล วิธีการรุนแรงคงจะตามมา การกวาดล้าง โดยอ้างข้อหา “เพื่อเสถียรภาพและความมั่นคงภายในประเทศ” “มีการกระทำอันเป็นคอมมิวนิสต์” ฯลฯ ปัญหาที่ต้องคิดก็คือว่า คณะรัฐประหารมั่นใจเพียงใด ว่าตนเองจะแข็งเพียงพอในขณะดำเนินการ และป้องกันการแทรกแซงจากขุมกำลังอื่นได้หรือไม่ แน่ใจได้อย่างไรว่า วิธีการรุนแรงนี้ จะไม่ได้รับการตอบโต้อย่างรุนแรงเช่นกัน เมื่อถึงจุดที่สุดจะทนได้ นักศึกษาและประชาชนอาจต้องตัดสินใจ “ยอม

“ให้มือเบือนเลือด” คือว่า “หนอยู่หนึ่งเฉยอย่าง
อภัยศ” ใครจะรู้ได้?

ส่วนปัญหาภายนอกประเทศ เห็นจะฝากไว้
ที่ เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศ
ไทยอีกตามเดิม สุดแล้วแต่จะกรุณา

รัฐประหาร ซ้อน ๆ ๆ

การรัฐประหารซ้อนอีกครั้ง เห็นจะเป็นการ
คาดเดาอย่างสุดเหวี่ยง แต่ “ไม่มีอะไรภายใต้ดวง
อาทิตย์นี้ ที่ทหารจะทำได้” นั้นเป็นคำขวัญ
ของลูกหลานประชาชน ที่ทำหน้าที่วีรของชาติ
สถานการณ์ธรรมดาค่า ๆ เมื่อสมัยยังมีผู้แทนราษฎร
เขาก็อ้างเป็นเหตุรัฐประหารได้ และเราจะหวัง
การแก้ปัญหที่ชาญฉลาดอื่นใดได้จากกลุ่มผู้บริ
หารมากไปกว่าการรัฐประหาร เพราะกระบวนการ
แห่งการรัฐประหาร มักจะสร้างความชะงัก
และล้มเหลวของประชาชนได้เสมอ นิสัยคนไทย มัก
จะมีเมตตา ให้อภัย และขอดูท่าทีไปสักระยะหนึ่ง
ก่อน ให้โอกาสเขากลับอีกครั้ง นิทานและวรรณ
คดีในแนวเรื่อง “โจรกลับใจ” ก็มีอยู่มาก คณะ
รัฐประหารมักถือช่วงที่ “ให้คำสัญญาและขอความ
ร่วมมือ” ทำการรุกรานและปราบปรามอย่างได้
ผลเสมอ แต่การรัฐประหารจะเกิดได้หรือไม่ขึ้น
อยู่กับ ๑) ท่าทีของ “บุรุษเหล็ก” หลังจาก
พร้อมที่จะปรากฏตัวอย่างมั่นใจว่า จะได้รับการ
สนับสนุนจากประชาชนหรือไม่ ๒) มีกลุ่มผู้กุม

อำนาจทางการเมืองและทหาร (รวมตำรวจ) กลุ่ม
อื่นเข้ามาแทนหรือไม่ ๓) ซีไอเอ. ของสหรัฐ
เห็นว่าคณะรัฐประหารชุดนี้ จะยังสามารถกุม
สถานการณ์ภายในประเทศและดำเนินความประ
สงค์ตามนโยบายของชาตินั้นได้ประสิทธิภาพมาก
น้อยเพียงไร

อุดมการณ์แห่งชาติ และสังคมนิยม

เมื่อรัฐประหารผ่านไปใหม่ ๆ สิ่งทีคณะรัฐ
ประหารได้ทำอย่างครึกโครมมากคือ การพูดถึง
อุดมการณ์แห่งชาติ ถึงขนาดมีการจัดอภิปรายหน้า
พระที่นั่งที่หอประชุมใหญ่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
หลังจากนั้นก็มีการพูดหลาย ๆ แห่ง โดยมี
พันเอก ณรงค์ กิตติขจร เป็นผู้ริเริ่มกระทำการ
สำคัญ พูดได้ว่าช่วงนั้น หายใจเป็นเรื่องอุดมการณ์
แห่งชาติขนาดพูดอบรมเกี่ยวกับการสอนทัศนคติธรรม
ก็ยังมีเรื่องอุดมการณ์แห่งชาติด้วย นับเป็นเรื่องขัด
เสาะไม่คล่องคอของนักวิชาการและนักศึกษาบาง
กลุ่มได้อย่างสนุกสนาน ความเพ้อเจ้อที่ทำความ
งุนงงต่อผู้ฟังที่สุด คือการกล่าวถึงอุดมการณ์แห่งชาติ
ว่าหมายถึง “การมีแหล่งกำลังที่แข็งแกร่ง มีความ
รู้พอควรและมีระเบียบวินัย” หรือ “การกิน
คืออยู่ดี ที่จะทำให้สุขภาพจิตของคนดีไปด้วย”
หรือ “การมีวินัย การไม่ละเมิดศีลข้อ ๔ การ
นับถือศาสนาอย่างจริงจัง ไม่ใช่ถือโชคกลาง”
ซึ่งล้วนไม่เกี่ยวกับ “อุดมการณ์” เลย อย่างไรก็ตาม

๑. จากข่าวใน “ธง” หนังสือรวมข้อคิด ข้อเขียนของนักศึกษา ประชาชน คอลัมน์ “โนบ้าน” โดย
บางขุนเทียน หน้า ๕.

นักพูดให้คนหลงเชื่อคนสำคัญของไทย ก็กู่หน้า
ไว้ได้อีกตามเคย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช พูดถึง
“สังคมนิยม” การขจัดช่องว่างระหว่างคนรวย
กับคนจน และเรียกร้องให้คนรวยเสียสละเพื่อ
ชาติ นับว่าเป็นการพูดเข้าประเด็นที่สุด นำ
เสียดายที่ข้อเสนอนี้ ขาดน้ำหนักสำคัญของการ
ผลักดันให้ไปสู่การปฏิบัติ เพราะผู้พูดเป็นคนพูด
เก่งมากประการหนึ่ง แต่ไม่ค่อยได้เชื่อจริงจังกับ
คำพูดของตนเองตามที่พูด คนฟังก็นึกเพียงว่า
เรื่องนี้เป็นเรื่องใช้พูดกันสนุกให้เฮกันเล่นเท่านั้น
ประการที่ ๒ คนฟังระดับหนึ่ง เลิกเชื่อถือความ
คิดเห็นของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ไปนานแล้ว โดยเฉพาะเรื่องสังคมนิยม ดังปรากฏว่า ในหนังสือ
ฟ้าใหม่ รวมข้อคิด ข้อเขียนของนักศึกษาและประ
ชาชน คอลัมน์ “จ.ม. จากผู้อ่าน” นายสมบัติ ธรรม
พล ได้เขียนเป็นการเตือนว่า ม.ร.ว. คึกฤทธิ์เป็น
ผู้หนึ่งที่กีดกันระบบ และตัวบุคคลที่มีความคิด
ระบบสังคมนิยมมาตลอด และเคยเสนอไว้ในหน้า
หนังสือพิมพ์ *สยามรัฐ* ก่อนการรัฐประหาร ให้
ทำการจับกุมบุคคลที่มีหัวเอียงซ้ายไว้ทั้งหมด ก่อน
เปิดสัมพันธทางการทูตกับจีนแดงด้วยซ้ำ แต่ใคร
จะพูดไม่นำเชื่อถือเพียงไร ไม่ใช่ประเด็นสำคัญ
การพิจารณาอยู่ที่ว่า

๑) สังคมนิยมเหมาะที่จะยึดถือเป็นอุดมการ
แห่งชาติหรือไม่ คำตอบคือ การปกครองใดก็ตาม
ที่ยึดถือเอาความสุขสมบูรณ์ของประชาชนทุกคน

๒. จากหนังสือที่อ้างถึง เล่มเดียวกัน

เป็นที่ตั้ง ให้ความเท่าเทียมกันในสิทธิและการ
ปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคมส่วนรวม มีการประกันสวัสดิ
ภาพและมีการรักษาความยุติธรรมตามกฎหมาย
ไม่ว่าจะเรียกขานเป็นอุดมการณ์ชนิดใด ย่อมได้
รับความเห็นชอบจากประชาชนทั้งสิ้น

๒) อุดมการสังคมนิยมนี้ เป็นอุดมการเดียว
กับที่คณะรัฐประหารต้องการนำเสนอและปฏิบัติ
ต่อประชาชนด้วยหรือไม่ หรือเป็นเพียงข้อเสนอ
เก๋ ๆ ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ เท่านั้น คณะรัฐประ
หารไม่ได้มีเจตนาหมายด้วยตามนั้น (แม้ภายหลัง
จะมีการพูดถึงการจัดสรรที่ดิน ฯลฯ) แต่ถ้าม.ร.ว.
ประหารต้องการบรรลุอุดมการสังคมนิยมจริง ก็
ไม่จำเป็นต้องรัฐประหาร ควรจะเปิดโอกาสให้
พรรคการเมืองอื่นที่มีนโยบายทางสังคมนิยมอยู่
แล้ว เช่น พรรคแนวร่วมเศรษฐกิจ ของ นาย
เทพ โชติณัฐิต ขึ้นมาเป็นรัฐบาล โอนลูกพรรค
สหประชาไทยเป็นลูกพรรคแนวร่วมเศรษฐกิจเสีย
ทั้งหมดเรื่องหมดราว

๓) อุดมการใดก็ตาม เป็นการสะสมความ
รู้สึกนึกคิด การพอกพูนความเชื่อ การกลั่นกรอง
และพิสูจน์แนวความคิดทางปฏิบัติ จนในที่สุด
เป็นความยึดมั่น ไม่ใช่ความคิดชั่วแล่น อยากร
เป็นไอ้โน่น เปลี่ยนเป็นไอ้นี้ คณะรัฐประหาร
ชุดนี้ก็แค่เป็นคณะเดียวกับชุดที่ปกครองประเทศไทย
มาเกือบ ๒๐ ปีแล้ว แต่ก่อนแต่ไร เอาแต่จับกุม
พวกที่มีแนวความคิดนี้ นายเทพ โชติณัฐิต เอง

ก็เคยถูกจับกุมหลายครั้ง ยังคนสำคัญของชาติคนอื่น ๆ ที่มีแนวความคิดนี้อีก ล้วนถูกจับกุม ถูกเนรเทศแล้วทั้งสิ้น พอรัฐประหารเสร็จ ก็เกิดสนใจสังคมนิยมขึ้นมา ดูเป็นเรื่องไม่น่าเชื่อถืออยู่

๔) หรือการพูดถึงอุดมการณ์แห่งชาติและสังคมนิยม เป็นเพียงต้องการป้ายเบเนอความนึกคิดของนักวิชาการและประชาชน ที่ต้องการเรียกร้องรัฐธรรมนูญและการปกครองแบบประชาธิปไตย เสีย ให้มาสนใจกับข้อเสนอใหม่ ที่อาจจะดีกว่า และสร้างความคิดใหม่ไว้ ภายใต้การปกครองโดยคณะรัฐประหารชุดนี้ ประชาชนมีทางจะได้มีส่วนร่วมเย็นเป็นสุขแน่ ๆ โดยไม่จำเป็นต้องมีรัฐธรรมนูญและประชาธิปไตย

๕) ล้อหัวเต่าออกจากกระดอง จะได้ทำการจับกุมถนัดขึ้น

พระมหากษัตริย์กับสังคมนิยม

เห็นจะไม่มีอะไรสำคัญเท่ากับ พระราชดำริของสมเด็จพระประมุขแห่งชาติที่พระราชทานแก่นักศึกษาของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งว่า สังคมนิยมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ในประเทศไทย ถ้าหากว่าจะมีการกระทำกันจริงจัง นั้นนับเป็นครั้งแรกที่พระมหากษัตริย์ได้ตรัสถึงอุดมการณ์สังคมนิยม ไม่เป็นการนำสงสัยเลยว่า ประชาชนชาวไทยยังคงความเคารพอย่างสูงสุด และถือพระราชประสงค์แห่งองค์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นเสมือนตัวแทนแห่งเจตนารมณ์ที่ปวงชนชาวไทยจะอุทิศแรงกายแรงใจสนองตามพระราชกระแสรับสั่งนั้นอย่าง

พร้อมที่จะพลีชีวิตให้ ข้อพิจารณาสำหรับกรณีนี้ อยู่ที่ว่า อุดมการณ์สังคมนิยมนี้ เป็นเพียงพระมหากรุณาธิคุณที่พระองค์ทรงเล็งเห็นว่าจะเป็นการให้พลกราชราษฎรได้ประสบความสุขสมบูรณ์ในกาลอนาคต โดยหวังว่า รัฐบาลในได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทจะได้นำไปไตร่ตรองหาทางสนองพระมหากรุณาธิคุณต่อไป หรือพระองค์ได้มีพระราชดำริจะกระทำการนี้เพื่อประชาชนเอง การพิจารณานี้ จะเห็นความคิดชัดทั้ง ๒ ทาง ทางแรก รัฐบาลได้กระทำการหลงทางจากประชาชนไปเสีย นานแล้ว ส่วนประการหลัง ข้อคิดชัดอยู่ที่ว่า พระองค์ต้องดำรงตนให้ทรงอยู่เหนือการเมือง ซึ่งจะทำให้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจให้สำเร็จตามพระราชประสงค์ไม่สะดว จากการทำให้นิวพิจารณาข้อเสนอของนักวิชาการทางการปกครองบางคน ที่เสนอให้พระมหากษัตริย์ได้มีบทบาททางการเมืองมากยิ่งขึ้น โดยให้โอนอำนาจบางส่วนถวายคืนแต่พระเจ้าอยู่หัว เพราะพระองค์จะต้องมีทศพิธราชธรรมเป็นเครื่องกำหนดให้ทรงต้องกระทำตามอยู่แล้ว แต่จะหวังให้คณะรัฐบาลมีทศพิธราชธรรมนั้นเป็นการเหลือวิสัย ส่วนอีกความคิดหนึ่ง คือข้อเสนอทางการเมืองในระบบ "ราชประชาสมาสัย" อันเป็นระบบที่ผนึกกำลังของพระมหากษัตริย์และปวงชนเข้าด้วยกัน ให้องค์พระประมุข เป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาประเภทที่สองด้วยพระองค์เอง หรือให้มีคณะองคมนตรีเป็นผู้คัดเลือกให้ หรือถึงขนาดให้

มีการถวายคืนอำนาจในการปกครองทั้งหมดให้แก่ กษัตริย์ ให้พระองค์ทรงเลือกและแต่งตั้งคณะรัฐบาล และสมาชิกสภานิติบัญญัติตามพระราชอัชฌาศัย^๓ แนวความคิดนี้ น่าจะมีการพิเคราะห์ กันให้ลึกซึ้ง บทเรียนจากประวัติศาสตร์ แม้จะ ไม่ใช่สิ่งที่จะต้อง “ชั่วคราว” เสมอไป แต่ก็ควร เป็นข้อประกอบการใคร่ครวญให้มากคือ

๑) การถวายคืนอำนาจคืนกษัตริย์ โดยพระองค์ต้องทรงสละพระราชฐานะ “เหนือการเมือง” ลงมานั้น จะเป็นการทำให้สถาบันกษัตริย์ล่อแหลมต่อการถูกกระทบกระเทือนมากยิ่งขึ้นหรือไม่ ผู้เขียนเชื่อว่า แม้สถานการณ์บ้านเมืองจะเป็นอย่างไร ประชาชนก็ยังต้องการให้สถาบัน กษัตริย์ดำรงไว้ ตัวอย่างจากเจ้าสีหนุในเขมร น่า จะเป็นอุทาหรณ์หรือไม่ว่า ถ้ากษัตริย์ทรงลงมา เกี่ยวข้องกับการเมืองแล้ว จะประสบความทุกข์ ยากไร้แผ่นดินอยู่อย่างไร ซึ่งประชาชนไทยคง เห็นกษัตริย์ไทยทรงต้องรับความลำบากเช่น นั้นไม่ได้แน่

๒) ความคิดที่ว่า ถ้าได้รับชื่อว่าเป็น “คน ของโน้ทลง” แล้วย่อมมีความศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ บุคคลผู้นั้นต้องประกอบคุณงามความดี โดยมีประ เทศชาติเป็นเป้าหมาย อันสำคัญเหนือสิ่งอื่นใดจะ เป็นเหตุผลที่ยอมรับได้ตามหลักตรรกวิทยาหรือไม่

๓) การถวายคืนอำนาจให้กษัตริย์โดยสัน

เชิง จะเป็นการยุติปัญหาการรัฐประหารครั้งแล้ว ครั้งเล่าหรือไม่ ในเมื่อในประวัติศาสตร์ สมัยมี การปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราช ก็มี การเปลี่ยนราชวงศ์กันเสมอเช่นกัน

พรรคการเมืองกับสังคมนิยม

เราเคยมีพรรคการเมืองที่มีนโยบายสังคมนิ ยมมาหลายพรรคทุกสมัย ชื่อน่าคิด คือพรรคการเมืองนั้นมีเพียงนโยบาย ความเชื่อส่วนตัวหัวหน้า พรรคเป็นสังคมนิยมเท่านั้น และเป็นพรรค ที่ไปหาเสียงกับกรรมกรในคราวเลือกตั้ง ให้ ความสนใจปัญหากรรมกรในช่วงสมัยที่มีรัฐธรรมนูญ และมีผู้แทนราษฎร เมื่อเลิกรัฐธรรมนูญ เลิกกฎหมายพรรคการเมือง การทำงานของพรรค แนวสังคมนิยมก็พลอยเลิกไปด้วย สิ่งสำคัญอยู่ที่ พรรคการเมืองสังคมนิยมจะต้องก่อตัวขึ้นจาก บุคคล ที่มีการจัดการดำเนินงานเพื่อบรรลุแนว ความคิดโดยไม่มีการขาดสาย ต้องมีโครงการที่ แน่นนอนสำหรับเป้าที่จะกระทำ คือเพื่อประชา ชนที่ใช้แรงงานโดยแท้จริง ไม่ใช่มีจุดมุ่งหมาย เพียงเฉพาะต่อนหาเสียง และควรมีความทะเยอ ทะยาน มีโครงการใหญ่สำหรับการจะเป็นผู้กุม บังเหียน ไม่ใช่ “ขึ้นชกหวังแค่ไม่โดนมือค” หรือ “แพ้กี้ไม่ว่าเราชนะใจคนดู” เสียที.

แต่การกล่าวว่าพรรคการเมืองแนวสังคมนิยม ทั้งหลาย ที่ไม่มีการกระทำดังว่าเสียทีเดียว ก็

๓. รายละเอียดดู “แนวความคิดเรื่องประชาธิปไตยแบบไทย” ของ กัมล สมวิเชียร ใน *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์* ฉบับประจำวันอาทิตย์ที่ ๑๘ และ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๖

ไม่ถูกต้องนัก ข้อเท็จจริงมีว่า เมื่อสิ้นรัฐธรรมนูญ
ครั้งใด นักการเมืองแนวสังคมนิยมก็มักไม่ค่อยมี
เหลือไว้ดำเนินการ โดยไม่ขาดสายอยู่นอกคุก
เท่าไรนัก

ข้อคิดสำคัญสำหรับพรรคที่จะมีแนวความคิด
ทางสังคมนิยม ก็คือ พรรคสังคมนิยมจะสามารถ
ดำรงตนร่วมไปกับการพัฒนาทางการเมืองในระบบ
ของประชาธิปไตยแบบไทย ๆ นี้ได้หรือไม่ หรือ
แนวความคิดทางสังคมนิยม จำเป็นต้องมีการ
เสนอตัวในรูปอื่น ที่อาศัยหลายพรรคไม่ได้

นักศึกษากับสังคมนิยม

นักศึกษาส่วนใหญ่ ดูจะไม่ค่อยเคียงสาบ
สังคมนิยมเท่าใดนัก ความรู้โดยกว้าง ๆ คือสังคมนิยม
เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีการวางแผนจากส่วน
กลาง และรัฐเป็นเจ้าของกิจการทางเศรษฐกิจ
เป็นส่วนใหญ่ เป้าหมายการดำเนินกิจกรรมทาง
เศรษฐกิจจะมีเพื่อประชาชน ภายในรัฐ จะมี
ระบบภาษีแบบก้าวหน้า ใครมีรายได้มากเสีย
มาก มีรายได้น้อยเสียน้อย กิจการบริการของ
รัฐจะมุ่งเพื่อสวัสดิการของประชาชนโดยเสมอหน้า
กัน เช่น บริการโรงพยาบาล โรงเรียน ฯลฯ
กรรมกรคนงาน จะได้รับการประกันการว่างงาน
ส่วนระบบการเมือง เป็นระบบที่มีเสรี คนจะ
แสดงความคิดเห็นได้ กิจการเอกชนก็สามารถมีได้
ในบางส่วน จึงเรียกกันอีกอย่างว่า “สังคมนิยม
แบบเสรี” ดูรู้สึกว่ นักศึกษาจะพอใจกันมากอยู่
แต่ความสนใจและความพอใจนี้ บนพื้นฐาน

ของความเพ้อฝันถึงการได้อยู่ใน รัฐแบบอุดมคติ
มากกว่าที่นักศึกษาจะมีการจัดการเพื่อให้การบรรลุ
อุดมการณ์สังคมนิยมอย่างจริงจัง เช่นร่วมกันเรียกร้อง
ความเป็นธรรมให้ผู้ใช้แรงงานร่วมกัน เสนอ
ให้มีพระราชบัญญัติที่ให้ความเป็น ธรรมกับผู้ใช้
แรงงานมากขึ้น และในที่สุด หากจะต้องบรรลุ
อุดมการณ์สังคมนิยม โดยนักศึกษาต้องสูญเสียความ
สะดวกสบาย และอภิสิทธิ์ที่ชั้นชั้นของตนเองยึด
ครองอยู่ เพื่อแบ่งส่วนเกินนั้นให้กับผู้ใช้แรงงาน
นักศึกษาจะยอมสละตนได้จริง ๆ หรือ ในเมื่อนัก
ศึกษาดูถูกพุ่มพักให้อยู่กับความพึงเพื่อ หรืออยู่
ทุกงานบอลด์ ระหว่างการบรรลุอุดมการณ์สังคมนิยม
กับการต้องเลิกขบถ การพาเหรด ในวันฟุตบอล
ประเพณี ให้นักศึกษาขาดใจตายลงเสียบัดนี้
เถอะ เราขอไม่ได้

กรรมกรกับสังคมนิยม

กรรมกรดูน่าจะมีบทบาท และรัฐซึ่งในสังคมนิยม
นิยมมากกว่าคนชนชั้นอื่น เพราะเป็นผู้ถูกอ้าง
ถึงมากที่สุดของระบบสังคมนิยม แต่กรรมกรไทย
ไม่คิดว่าโดยสภาพแวดล้อมของการเมืองแบบไทย
นี้ จะมีโอกาสได้รับการเรียนรู้ถึงสังคมนิยมได้
เพราะสื่อสารมวลชนทุกประเภทจากฝ่ายรัฐและ
เอกชนดูไม่ประสงค์จะปลุก “เสือให้ตื่นจากภวังค์”
กันเท่าไร จากสหพันธ์กรรมกรในอดีต และการ
ร่วมตัวเรียกร้องและการประท้วงบ้างในช่วงเวลา
อันใกล้นี้ สิ่งที่ต้องพิจารณาสำหรับกรรมกรไทย
คือ

๑) การเรียกร้อง การรวมตัว จะดำเนินถึงขั้นการจัดองค์การเป็นสหพันธ์กรรมกรหรือไม่

๒) หากถึงขั้นเป็นสหพันธ์กรรมกร จุดมุ่งหมายของสังคมนิยมในทัศนะของกรรมกร คือการเรียกร้องค่าแรงงานสวัสดิการ ฯลฯ เพื่อตัวเองจะได้ "ส่วนที่เหลือ" ของนายทุนเพิ่มขึ้น เพื่อไม่ให้ตกตายนั่น หรือจะมีการดำเนินบทบาทของกลุ่มอิทธิพลสำคัญทางการเมือง เช่นพร้อมที่จะเสนอพระราชบัญญัติ ให้มีผลเพื่อการคุ้มครองแรงงานเด็กและสตรี ฯลฯ ในที่สุดให้นโยบายของรัฐบาลเป็นนโยบายของรัฐบาล เป็นนโยบายที่ดำเนินโดยประชาชนผู้ใช้แรงงานเพื่อชาวชนคนงาน ไม่ใช่แค่รวบเศษที่เหลือจากนายทุนเพิ่มขึ้น

๓) ความยุ่งยากที่จะตามมาสำหรับสหพันธ์กรรมกรที่ไม่มีจุดมุ่งหมายในข้อ ๒. แน่نون จะทำให้เกิดความแตกแยก ระหว่างกลุ่มที่ไม่มีจุดมุ่งหมายทางการเมืองกับกลุ่มที่มีจุดมุ่งหมาย อาจล้มลุกคลุกคลานทั้ง ๒ ฝ่าย เหมือนในสหรัฐอเมริกาช่วงต้นศตวรรษที่ ๒๐^๔

๔) ความเข้าใจของผู้ใช้แรงงาน ไม่จำกัดเพียงกรรมกรที่ทำงานหนักในโรงงานทอผ้าเหมือง โรงเลื่อย โรงถลุงเหล็ก ฯลฯ เท่านั้น แต่ได้รวมถึงอาชีพสาขาอื่น ๆ เสมียนที่นั่งโต๊ะ ผู้จัดการ (ที่ได้เฉพาะเงินเดือน) ไปจนถึงผู้ประกอบการอาชีพทางศิลปะ นักเขียน นักหนังสือ

พิมพ์ ฯลฯ ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการเสนอผลงาน ถูกกดค่าแรง ฯลฯ ไม่มีข้อพิพาทใดที่บุคคลประการหลัง จะทำตนวิเศษกว่า เพราะประกอบงานใช้กำลังกายน้อยกว่า แล้วเลิกตนไม่ยอมรับภาระที่จะต้องต่อสู้ร่วมกันกับกรรมกรแต่อย่างใด

ทางไปสู่สังคมนิยม

พิจารณาจากภาวะการแผ่ขยายโดยทั่วไป และจากกลุ่มบุคคลที่มีส่วนสำคัญต่อสภาพและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ความหวังสำหรับทางไปสู่สังคมนิยมเห็นจะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยาก โดยเฉพาะหากอุดมการณ์สังคมนิยม จะสร้างขึ้นมาจากรากฐาน และโครงสร้างทางการเมืองปัจจุบันของไทย ยังเป็นสิ่งที่หวังไม่ได้ เพราะเป้าหมายของรัฐบาลปัจจุบัน เป็นการรักษาผลประโยชน์ และเสถียรภาพของคนกลุ่มน้อยที่สามารถใช้อำนาจเป็นธรรม แต่อุดมการณ์สังคมนิยมจะต้องมุ่งที่ประชาชนโดยส่วนรวม และใช้ความยุติธรรมเป็นธรรม แนวทางทั้ง ๒ นี้จะอยู่ร่วมกันไม่ได้เด็ดขาด

ข้อเสนอและข้อควรพิจารณาสำหรับทางไปสู่สังคมนิยมคือ

๑. เมื่อจุดมุ่งหมายและโครงสร้างเดิมของการเมืองไทยปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยกับจุดมุ่งหมายทางสังคมนิยม ประชาชนที่มีความจริงจังตามอุดมการณ์นี้ จะหาทางใด ให้บรรยากาศเดิมสลาย

๔. ดูได้จาก Chaplin, Ralph *WOBBLY*. The University of Chicago Press. 1948

ตัวลง และรวมพลัง ความเข้าใจและตั้งใจมั่น
ของประชาชนก่อสร้างโครงสร้างใหม่ขึ้นมาแทนที่

๒. ข้อพึงพิจารณาสำหรับโครงสร้างใหม่ จะ
ต้องมีองค์การที่เหมาะสมสำหรับเสถียรภาพและประ
สิทธิภาพของการวางแผนพัฒนาการทางเศรษฐกิจ
จากส่วนกลาง ในขณะที่เดียวกันองค์การนั้นก็
สนองประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวม โดยไม่
ขัดกับหลักประชาธิปไตย หรือความเหมาะสม
ของการสมดุลงานอำนาจทางการเมือง ตัวอย่างการ
สมดุลงานอำนาจทางการเมือง คือการมีพรรคการเมือง
เมือง ๒ พรรคหรือมากกว่า เพื่อให้พรรคการเมือง
แต่ละพรรคเป็นตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ
คอยหักห้ามหรือเป็นพรรคฝ่ายค้านให้รัฐบาลดำ
เนินตามนโยบายอย่างถูกต้องตามทำนองคลอง
ธรรม แต่การมีพรรคการเมือง ๒ พรรคหรือมากกว่า
หากมีการสับเปลี่ยนพรรครัฐบาลกันอยู่เสมอ แม้
จะมีความสมดุลงานแต่ก็เสียเสถียรภาพทางการเมือง
และกระทบกระเทือนนโยบายการวางแผนพัฒนา
การทางเศรษฐกิจจากส่วนกลาง ถ้าแต่ละพรรค
มีนโยบายและวิธีการไม่เหมือนกัน หากพรรค
การเมืองมีเพียงพรรคเดียว ซึ่งภายในพรรคเดียว
นั้น มีนโยบายการวางแผนพัฒนาการทางเศรษฐกิจ
ก็อย่างเดียวกันทั้งระยะสั้นและระยะยาว เสถียร
ภาพและประสิทธิภาพในการบรรลุเป้าหมายทาง
เศรษฐกิจย่อมจะได้ผลมากกว่า แต่การมีพรรค
การเมืองพรรคเดียว จะเป็นการตัดการสมดุลงาน
ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยหรือไม่ หาก

ได้มีการวางกฎระเบียบดีแล้วให้พรรคเดียวนั้นมี
ตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เป็นระบบ
ความสมดุลงานภายในพรรคโดยตัวของมันเอง วิธีนี้
น่าจะเป็นการขจัดปัญหาการขาดความสมดุลงานหรือ
ความเกรงเกรงว่าจะนำไปซึ่งการเผด็จการได้เพียง
พอหรือไม่

๓. อุปสรรคสำคัญที่สุดของการบรรลุอุดม
การทุกอย่าง คือความลังเล ไม่มีความมั่นใจจริง
ไม่มีความเชื่อและศรัทธา ขาดความอดทน ความ
วิริยะอุตสาหะและการหันหน้าเข้าปรึกษาเพื่อขจัด
อุปสรรคร่วมกัน การทำอะไรไม่ทำจริงเป็นความ
บกพร่องอย่างสำคัญ และวิธีแก้ปัญหาสำหรับ
ความไม่เอาจริงนี้ คือการพยายามบำเพ็ญอุดม
การนั้น ๆ ด้วยการเติมวิธีการ “แบบไทย ๆ” เข้า
ไป แล้วยกเหตุผลประกอบให้ไขว้เขวภายหลัง
การจะยึดอุดมการใด ผู้เขียนเห็นด้วยว่า ทั้ง
หลักการ และวิธีการเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องสร้าง
ขึ้นและดำเนินการไป โดยได้ศึกษาถึงพื้นฐาน ข้อ
จำกัดประการต่าง ๆ ตั้งแต่ภูมิหลัง วัฒนธรรม
ทัศนคติ การยึดถือคุณค่าทางสังคมต่างๆ ฯลฯ
ของประชาชนไทยเสียก่อน แต่หลักการและวิธี
การนั้น จะต้องไม่พลอยให้จุดมุ่งหมายสำคัญ
ของอุดมการต้องบิดเบือนไปด้วย ประชาธิปไตย
แบบไทย ๆ เป็นตัวอย่างหนึ่งของการบิดเบือน
เป้าหมายของคณะบริหารปัจจุบัน เมื่อคำว่า
“แบบไทย ๆ” เติมลงท้ายอุดมการใด อุดมการ
นั้นจะต้องตายสนิททันที ๖๐

สังคมนิยมกับประเทศ

กาลังพัฒนา

จูเลียส ไนเยอเรเร

จุดมุ่งหมายหลักของลัทธิสังคมนิยม คือ การ
กินคืออยู่ดีของประชาชน และสมมุติฐานหลักคือ
การยอมรับความเสมอภาคของมนุษย์ ลัทธิสังคม
นิยม เชื่อว่ามนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะมีความเชื่อ ชาติ
ตระกูล ศาสนา เพศอะไร ล้วนเป็นสมาชิกสังคมน
ที่เสมอภาคกัน มีสิทธิและหน้าที่ในสังคมโดยทัด
เทียมกัน

คนที่ไม่ยอมรับความเชื่อนี้ อาจยอมรับ
นโยบายหลายอย่างของนักสังคมนิยม แต่แม้กระ

นั้นเขาก็ไม่ใช่สังคมนิยม เช่นเดียวกันสังคมน
ที่มีการจัดองค์การที่วางอยู่บนรากฐานของความ
ไม่เสมอภาคทั้งหลาย ย่อมไม่ได้รับความสนับ
สุนุนจากนักสังคมนิยม ไม่ว่าจะดำเนินการทาง
การเมืองและเศรษฐกิจ จะเป็นไปในรูปใด สิ่ง
ที่เรียกว่า “สังคมนิยม” ของพวกนาซีเยอรมัน
ไม่ได้มีความเป็นสังคมนิยมมากไปกว่ารัฐ
บาลรังเกียจผิวของสหภาพอัฟริกาใต้ แม้ว่าประ
เทศทั้งสองจะมีนโยบายในการให้รัฐบาลเป็นผู้
ควบคุมระบบเศรษฐกิจก็ตาม ในลัทธิสังคมนิยม

ย่อมไม่มีที่ว่างสำหรับลัทธิรังเกียจผิวหรือลัทธิ
อำมาตยาธิปไตย (aristocracy) รวมทั้งไม่มีที่
ว่างสำหรับความหยิ่งผยอง ที่ทำให้ผู้ได้รับการศึก
ษาดูถูกผู้ไร้การศึกษา ความเสมอภาคของมนุษย์
ต่อหน้าพระเจ้าซึ่งเป็นพื้นฐานของศาสนาใหญ่ ๆ
ทุกศาสนาเป็นพื้นฐาน ของปรัชญาทางการเมือง
ลัทธิสังคมนิยมด้วย

แม้กระนั้นลัทธิสังคมนิยมก็ไม่ใช่โลกแห่ง
ความฝันเพียง (Utopian) หรือปราศจากการ
ตระหนัก ว่ามนุษย์เราไม่ได้มีความสามารถที่เท่า
เทียมกัน ตรงกันข้าม ลัทธิสังคมนิยมมีรากฐาน
อยู่ที่ความจริงเกี่ยวกับ ธรรมชาติของมนุษย์เป็น
ลัทธิที่ยอมรับมนุษย์อย่างที่เขาเกิดมา และเรียกร
้องให้มีการจัดการ สังคมเพื่อขจัดความไม่เสมอ
ภาคของมนุษย์ให้หมดไป

ความจริงแล้ว ลัทธิสังคมนิยมคือการนำเอา
หลักแห่งความเสมอภาคของมนุษย์มาประยุกต์ให้
เข้ากับการจัดองค์การทางสังคม ทางเศรษฐกิจ
ทางการเมืองของสังคม ลัทธินี้ตระหนักว่า มนุษย์
บางคนแข็งแรง บางคนอ่อนแอ บางคนฉลาด
บางคนทึม บางคนมีความสามารถในการใช้มือ
อย่างคล่องแคล่ว บางคนงุ่มง่ามและตระหนักด้วย
ว่ามนุษย์เราทุกคนมีสัญชาตญาณที่เห็นแก่ตัวและ
สัญชาตญาณทางสังคมซึ่งมักจะขัดแย้งกัน แนว
ความคิดแบบสังคมนิยม คือ การเรียกร้องให้มีการ
จัดองค์การชนิดที่จะป้องกันไม่ให้ผู้หนึ่งผู้ใดสนอง
ความต้องการของตัวด้วยการเอารัดเอาเปรียบผู้

อื่นได้หรืออย่างน้อยก็ให้เป็นไปได้ยากขึ้น

สำหรับรัฐสังคมนิยม ความต้องการดังกล่าว
มีทั้งแง่ลบและบวกเพราะ นอกจากเราต้องคอย
ป้องกันไม่ให้มนุษย์เอาเปรียบกันแล้ว เรายังต้อง
จัดให้มีสถาบันและองค์การชนิดที่จะสนองความ
ปรารถนาของมนุษย์และก้าวหน้าไปอย่างประสาน
กลมกลืนในขณะเดียวกันด้วย

ลัทธิสังคมนิยมต่อต้านการเอารัดเอาเปรียบ และความ อับติธรรม

ในอดีต การเอารัดเอาเปรียบเกิดขึ้นได้ ๒
ทางด้วยกัน ทางแรกคือการใช้กำลังต่อสู้ เริ่ม
จากการใช้กำลังกาย มาสู่การผูกขาดกำลังอาวุธ
ทำให้คนบางคนมีอำนาจเหนือคนอื่น ๆ กองทัพ
คือเครื่องมือที่ชนส่วนน้อย บังคับให้ชนส่วนใหญ่
ที่ถูกกดขี่ยอมเชื่อฟัง การปฏิวัติอย่างที่เกิดขึ้นใน
อียิปต์ ซึ่งกองทัพเปลี่ยนจากการเป็นเครื่องมือใน
การกดขี่มาเป็นเครื่องมือของประชาชนในการต่อ
ต้านการกดขี่นั้น เป็นเรื่องที่ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยนัก
ส่วนมากแล้ว การกดขี่จะค่อยลดระดับลงตาม
ความเจริญของกฎหมาย และหลักการแห่งความ
เสมอภาคในทางกฎหมายจนกระทั่งประชาชนอยู่
ในฐานะที่จะเป็นผู้ควบคุมโชคชะตาของตัวเองได้

แต่ความเสมอภาคทางกฎหมาย หรือแม้แค่
ทฤษฎีความเสมอภาคในการร่างกฎหมายแค่นั้น
ยังไม่เพียงพอ เพราะว่าความเสมอภาคเป็นสิ่งที่
ไม่อาจแบ่งแยกออกจากกันกล่าวคือเราไม่อาจมี
ความเสมอภาคในแง่ใดแง่หนึ่ง ขณะที่แง่อื่นยัง

ไม่เสมอภาคได้ ดังนั้นในสังคมอำมาตยาธิปไตย “คนชั้นสูง” กับ “ชาวบ้าน” จึงไม่ได้มีความเสมอภาคกันในทางกฎหมาย และเป็นไปได้ยากมากที่ฝ่ายหลังจะเป็นฝ่ายชนะคดีฝ่ายแรก หรือว่าได้รับการตัดสินเวลาต่างคนต่างทำผิดกฎหมายโดยทัดเทียมกันเช่นเดียวกับที่คนจน ย่อมไม่ได้รับความยุติธรรมที่เสมอภาคกับคนรวยเวลาที่มีเรื่องมีราวกัน

กฎหมายที่ว่าด้วยความเสมอภาคเป็นเครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการป้องกันการเอารัดเอาเปรียบ แต่จะมีผลในทางปฏิบัติได้ก็ต่อเมื่อสังคมทั้งหมดตั้งอยู่บนรากฐานของความเสมอภาค หรืออีกนัยหนึ่งคือนโยบายของสังคมนิยม เนื่องจากมนุษย์เรามีโอกาสที่จะทำผิดพลาดได้ ลัทธิสังคมนิยมจึงไม่ได้รับประกันความยุติธรรมโดยสิ้นเชิง หากแต่เราจะต้องสร้างมันขึ้นมาและคอยรักษามันไว้แม้แต่ในสังคมที่เป็นสังคมนิยมแล้ว แต่เป็นที่แน่นอนว่า ความยุติธรรม ย่อมไม่อาจสร้างขึ้นได้อย่างจริงจัง นอกจากภายในขอบเขตของสังคมนิยมเท่านั้น

การเอารัดเอาเปรียบทางที่สองเกิดขึ้นจากการ **มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนตัว** เพราะเมื่อคนใดคนหนึ่งควบคุมเครื่องมือในการทำมาหากินของคนอื่น (เพื่อให้ได้มาซึ่งอาหารเสื้อผ้าที่อยู่อาศัย) ความเสมอภาคก็มีขึ้นไม่ได้ คนที่เครื่องมือในการดำรงชีวิตถูกควบคุมโดยอีกคน ต้องสนองผลประโยชน์ของเจ้าของเครื่องมือชิ้นนั้น ไม่ว่าเขาจะมีความปรารถนาและความต้องการของ

ตัวเองอย่างไร ประเทศที่ผ่านประสบการณ์ของระบบศักดินาย่อมรู้ถึงความจริงข้อนี้ดี และมันยังคงเป็นความจริงอยู่เสมอแม้ในสังคมระบบทุนนิยม ซึ่งอุตสาหกรรมอาจจะเล็ก ลดหรือขยายกิจการโดยที่คนงานไม่มีส่วนในการตัดสินใจแต่อย่างใด ทั้งยังไม่มีทางเลือกในการจะไปทำมาหากินอย่างอื่นด้วย

ถ้าหากเราต้องการสังคมที่ประกอบไปด้วยพลเมืองที่เสมอภาคกัน คนแต่ละคนจะต้องเป็นผู้ควบคุมปัจจัยในการผลิตของเขาเอง ชาวอนาโกลมีจอบ ช่างไม้มีเลื่อยของตนเอง และไม่ขึ้นอยู่กับใคร เครื่องมือในการผลิตต้องอยู่ในความควบคุมของคนแต่ละคน หรือกลุ่มซึ่งเขาผูกพันชีวิตไว้

ในสังคมแบบดั้งเดิมของอัฟริกา นี่เป็นเรื่องธรรมดาที่สุด ตัวอย่างเช่นในแทนซาเนียนั้น มีภูมิภาคน้อยแห่งมาก ที่พัฒนาไปไกลระบบศักดินา ส่วนใหญ่แล้วคนจะมีที่ทำกินซึ่งตัวเองได้ไปบุกเบิกเอง มีเครื่องมือของตัวเอง และใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อตัวเอง แต่เราไม่สามารถกลับไปหา ระบบโบราณนั้นได้อีกแล้วเพราะระบบเศรษฐกิจแบบแลกเปลี่ยนด้วยเงินตราได้เข้ามาแทนที่ระบบเก่าจะมีประสิทธิภาพก็แต่ในสมัยศักดินาบรรพ์เท่านั้น โดยที่ประชาชนยังต้องตกเป็นเหยื่อของภัยธรรมชาติต่าง ๆ มากมาย **การเป็นเจ้าของร่วมหรือให้ชุมชนเป็นเจ้าของ**

เราจำเป็นต้องใช้ประโยชน์จากความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อพัฒนาฐานะความเป็นอยู่ของเราให้ดีขึ้น ดังนั้นการให้ทุกคนเป็นเจ้าของเครื่องมือการผลิตจึงเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ อีกต่อไป ประชาชนของเราต้องการผลิตผลได้ทีละมากๆ และชีวิตที่สะดวกสบายขึ้นจากการใช้เทคโนโลยี แม้นแต่ในด้านเกษตร เราก็ไม่อาจหยุดอยู่ที่การให้ชาวนาแต่ละคนมีไถมีจอบของตัวเองทำนาไปวัน ๆ ได้ เพราะวิธีการเช่นนั้นให้ผลผลิตน้อยมาก แต่เมื่อเราเริ่มนำเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและซับซ้อนมาใช้มากขึ้น การจะให้ชาวนาแต่ละคนมีเครื่องมือของตัวเอง เป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้หรือเสียค่าใช้จ่ายมากโดยไม่คุ้มค่า เพราะเครื่องมือสมัยใหม่นั้นจะใช้ให้ได้ประโยชน์สูงสุดก็ต่อเมื่อนำมาใช้ในเนื้อที่ที่กว้างพอเท่านั้น ถึงแม้ว่าชาวนาครอบครัวใดจะหาที่ไถกว้างถึงขนาดนั้น เขาก็ย่อมไม่สามารถทำงานทั้งหมดด้วยตัวเองได้และต้องจ้างคนอื่นมาช่วย ซึ่งย่อมจะทำให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบขึ้นมามาก

ดังนั้นสำหรับการผลิตบางสาขา การให้เอกชนเป็นเจ้าของเครื่องมือการผลิตเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ การให้เครื่องมือในการผลิตเป็นสมบัติของกลุ่ม จึงเป็นทางเดียวที่จะป้องกันไม่ให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบขึ้นได้ การให้ชุมชนเป็นเจ้าของนี้อาจจะผ่านทางรัฐ ซึ่งเป็นตัวแทนของพลเมืองทุกคน หรือผ่านทางสถาบันอื่น ๆ ซึ่งควบคุมโดยผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น สหกรณ์

หรือ เจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นก็ได้

ในด้าน การกระจายผลผลิต และการแลกเปลี่ยนก็เป็นไปในทำนองเดียวกัน ในสังคมเกษตรขนาดเล็ก เป็นไปได้ที่ผู้ปลูกหรือผู้ผลิตจะนำสินค้าของเขา มาแลกเปลี่ยนกันที่ตลาด แต่การผลิตซึ่งต้องอาศัยความชำนาญเฉพาะอย่างมากขึ้นทุกที ตามกาลสมัยที่เปลี่ยนไปทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยเทคนิคที่ซับซ้อนกว่านั้น ดังนั้นในที่สุดเอกชนบางคนจึงสามารถอยู่ในสถานะที่จะเป็นผู้ควบคุมฐานะความเป็นอยู่ของคนอื่นได้อีกครั้งหนึ่ง โดยการเรียกค่าตอบแทนจากการขนส่ง จากการหักเปอร์เซ็นต์การขาย หรือจากการเอารัดเอาเปรียบด้วยการผูกขาด

การให้ชุมชนเป็นเจ้าของเครื่องมือการกระจายผลผลิต เช่น รถไฟ รถบรรทุก ร่วมกันและเป็นเจ้าของกิจการค้าขายร่วมกัน ย่อมจำกัดการเอารัดเอาเปรียบชนิดนี้ออกไปได้ ขณะเดียวกัน การให้ชุมชนเป็นเจ้าของร่วมกันทั้งในด้านการผลิต และการจำหน่าย ย่อมทำให้มีเครื่องมือที่สามารถนำความคิดริเริ่มสำหรับโครงการการกินที่อยู่ดีของสาธารณชน ไปใช้ให้เกิดผลได้ ตัวอย่างเช่น ชาวนาที่มารวมกลุ่มกัน ย่อมสามารถรวบรวมเงินได้ก้อนใหญ่พอที่จะซื้อหาเครื่องมือสำหรับท่อน้ำในแม่น้ำลำคลองไปใช้ได้ หรือประชาชนในเขตใดเขตหนึ่ง อาจช่วยกันสร้างถนนหรือสะพาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ร่วมกันได้ โดยไม่ต้องกังวลว่า ถ้าสร้างแล้วจะเป็น

ประโยชน์เฉพาะคนที่มียอดบรรทุก ซึ่งอาจจะไม่ยอมลดค่าขนส่ง ใดๆ ที่รถของเขาได้รับประโยชน์จากการที่ชาวบ้านสร้างถนนหรือสะพานให้แล้วก็ตาม (เพราะรถบรรทุกเป็นสมบัติของส่วนรวมแล้ว)

ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีสมัยใหม่จะทำให้การเป็นเจ้าของเครื่องมือการผลิตและแลกเปลี่ยนร่วมกัน เป็นสิ่งที่มีเหตุผล แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะใช้ได้อย่างเหมาะสมเสมอไป หลักการของการให้สังคมเป็น เจ้าของและผู้ควบคุม ไม่สามารถให้คำตอบกับปัญหาทุกปัญหาได้อย่างละเอียดพอ เพราะมันมีทางเป็นไปได้ว่า ชาวเขาก็ยังอาจจะถูกเอาเปรียบจากสหกรณ์หรือรัฐได้ด้วยเหมือนกัน หากการดำเนินงานเป็นไปอย่างไม่ถูกต้องผู้จัดการและคนงานไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่ซื่อสัตย์ และมีทางเป็นไปได้ว่า การเป็นเจ้าของร่วมกัน อาจจะยังผลให้เกิดการพัฒนาที่ล่าช้าลงจนอาจจะ เป็นประโยชน์น้อยกว่าระบบที่เอกชนมีกรรมสิทธิ แต่อยู่ภายใต้ความควบคุมเสียอีก เพราะว่ามันยังไม่เป็นการดีเพียงพอที่เราจะทำแค่ปิดกั้นให้คน เล็กเห็นแก่ตัว การพัฒนาเรียกร้องให้มีการทดแทนสิ่งนี้ด้วยแรงจูงใจทางสังคมอย่างมีผล ถ้าหาก ยังไม่มีสิ่งทดแทนแล้ว เราจำเป็นต้องคิดอย่างหนักว่า การตัดทอนแรงจูงใจในการหากำไรของเอกชน จะมีผลเสียหายต่อเศรษฐกิจหรือไม่และ มากน้อยเพียงไร

จุดมุ่งหมายหลักของการจัดองค์การแบบ สังคมนิยมอยู่ที่ปัจจัยศูนย์กลาง

ดังนั้นเราจึงมีปัญหาว่ากิจกรรมอะไรที่ควรจะเป็นสมบัติและควบคุมโดยสังคม ในแต่ละชั้นของการพัฒนา แม้แต่กิจการที่เป็นหลักของระบบเศรษฐกิจการโอนเป็นของสาธารณะอาจจะยังไม่ใช่สิ่งจำเป็น หรือคำตอบที่ถูกต้องเสมอไปในช่วงใดช่วงหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าการโอนเป็นของสาธารณะในทันทีทันใด ย่อมหมายถึงความผันผวนของอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้ว การใช้วิธีควบคุมย่อมเป็นทางเลือกที่เหมาะสมกว่า ซึ่งประการหลังนี้อาจจะทำให้หลายวิธีด้วยกัน เช่น โดยการออกกฎหมาย การขยับยั้ง การปรึกษาหารือ ฯลฯ การตัดสินใจควรขึ้นอยู่กับสถานการณ์และทัศนคติของประชาชนในช่วงเวลานั้น หรืออีกนัยหนึ่งความสำเร็จของการให้การศึกษาทางการเมืองเกี่ยวกับเรื่องสังคมนิยม การที่จะตัดสินใจในเรื่องเหล่านี้ได้ จุดมุ่งหมายหลักของการจัดองค์การแบบสังคมนิยมจะต้องอยู่ที่ปัจจัยศูนย์กลาง (central factor) จุดมุ่งหมายนั้นก็คือการรับใช้ประชาชน เราจะต้องไม่รับใช้ประชาชนด้วยการกระทำที่กระหนกระเทือนความรู้สึกของพวกเขา แม้ว่า การกระทำเหล่านั้น จะตั้งใจให้พวกเขามีอำนาจควบคุมปัจจัยที่มีความสำคัญต่อฐานะความเป็นอยู่ของพวกเขาเองก็ตาม

ยกตัวอย่างเช่นปัญหาที่ดิน ในแทนซانيا เราสามารถเลิกกรรมสิทธิ์ส่วนตัวได้ภายหลัง

จากการประกาศเอกราชไม่นาน เคียวนี่ที่ดิน
เป็นของประเทศหมดแล้ว แต่สิ่งนี้ไม่ได้ทำร้าย
ความรู้สึกของประชาชนแต่อย่างใดเพราะการมี
กรรมสิทธิในที่ดินร่วมกันเป็นธรรมเนียมของประเทศ
เรามาช้านาน การถือกรรมสิทธิ์ที่ดินโดยเอก
ชนต่างหากที่เป็นของแปลกหน้าสำหรับพวกเขา
ตามขนบธรรมเนียมของเผ่าเอกชนหรือครอบครัว
จะมีสิทธิในที่ดินก็ต่อเมื่อเขากำลังใช้มันอยู่ มัน
เป็นที่ดิน ของครอบครัวใดครอบครัวหนึ่งต่อเมื่อ
เขาบุกเบิกและเพาะปลูก แต่เวลาอื่นถือเป็น
สมบัติของเผ่า และถ้าครอบครัวใดเลิกใช้มันก็จะ
กลับคืนไปเป็นของเผ่า กฎหมายใหม่ของเรา
เพียงแต่เปลี่ยนจากการให้ที่ดินของเผ่ามาเป็น
ของชาติเท่านั้น เราจึงไม่มีปัญหาอะไรในเรื่อง
นี้เมื่อเทียบกับประเทศอื่น ซึ่งถือเอาการปฏิรูปที่
ดินเป็นปัจจัยอันหนึ่งในการปฏิวัติ

แต่ปัญหาไม่ได้จบลงแต่การเป็นเจ้าของหรือ
เข้าควบคุมที่ดิน เราต้องตัดสินใจว่าเราจะทำ
อย่างไรกับที่ดินนั้นและด้วยวิธีใด แล้วเราก็ต้อง
ปฏิบัติตามการตัดสินใจนั้นเพื่อให้เกิดผลด้วย ซึ่ง
ย่อมหมายถึงการตัดสินใจแบบลงไปถึงระดับหมู่
บ้านชนิดที่จะทำให้ประชาชนยอมรับได้ ขณะ
เดียวกันก็เข้ากันได้กับจุดมุ่งหมายที่ใหญ่กว่าและ
ผลประโยชน์ของสังคมทั้งหมด การตัดสินใจใน
ระดับค่าเช่นนี้ย่อมแตกต่างกันไป ตามแต่ละสเป
การณ์ของประชาชนและสภาพทางภูมิศาสตร์ของ
ท้องถิ่นนั้น ๆ

นโยบายทางสังคมนิยมของประเทศต่างๆย่อม
แตกต่างกันออกไปไม่แต่เพียงในประเด็นความ
สัมพันธ์ระหว่างที่ดินกับการเกษตรเท่านั้น ใน
แทนชาเนียเราได้โอนการบางอย่างมาเป็นของ
ชาติไปแล้วบ้างเมื่อเร็ว ๆ นี้ รวมทั้งได้เข้าควบคุม
ธุรกิจเอกชนส่วนใหญ่ไว้แล้ว เรากำลังอยู่ใน
ขั้นที่ประชาชนกำลังอภิปรายกันว่าเราทำถูกหรือ
ไม่ บางคนไม่เห็นด้วยกับการโอนกิจการบางอย่าง
มาเป็นของรัฐในทันทีทันใด บางคนยังไม่พอใจที่
เราไม่โอนอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมทั้งหมด
มาเป็นของรัฐ บางคนวิพากษ์วิจารณ์การที่เรา
ยังใช้เจ้าของคนเก่าเป็นผู้จัดการอุตสาหกรรมและธุ
รกิจของรัฐอยู่ ในขณะที่บางคนก็เห็นด้วย เรายินดี
ต้อนรับการถกเถียงเหล่านี้ トラบเท่าที่มันเป็นไปได้
เพื่อสนองความต้องการของแทนชาเนีย ทั้งนี้เพื่อ
เราจะได้มองเห็นอะไรได้ชัดเจนขึ้น และใช้ความ
มีเหตุผลนำเราไปสู่หนทางของสังคมนิยม

**นโยบายของสังคมนิยมย่อมแตกต่างกันไป
แล้วแต่สถานที่**

เป็นไปได้ที่ประเทศซึ่งตั้งต้นจาก ระบบ
เศรษฐกิจแบบเกษตรจะดำเนินนโยบายสังคมนิยม
ความอย่างประเทศซึ่งตั้งต้นจาก ระบบเศรษฐกิจ
แบบทุนนิยมที่เจริญแล้วอย่างมากไปทุกฝี่ก้าว
เช่นเดียวกับที่ประเทศล้าหลังซึ่งมีพื้นฐานมาจาก
ระบบศักดินากับที่มีพื้นฐาน มาจากระบบกรรม
สิทธิ์ร่วมแบบโบราณ ย่อมไม่ใช้นโยบายไปใน
ทางเดียวกัน แต่ละรัฐย่อมต้องเลือกทางให้เหมาะ

สมกับจุดตั้งต้นของตัว

แต่ถึงแม้ว่าประเทศที่มีจุดมุ่งหมายทางสังคมนิยมจะมีหนทางที่ต่างกัน เราก็ยังสามารถเรียนรู้จากกันและกันได้โดยไม่น้อย ทั้งข้าพเจ้าก็เชื่อว่าเราสามารถเรียนรู้ได้จากแม้แต่ประเทศที่ไม่ได้อ้างว่าตัวเป็นสังคมนิยมแต่ได้จัดการกับปัญหาการพัฒนาประเทศในทำนองที่คล้ายๆกัน การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชน โดยนโยบายที่เข้มแข็งของรัฐบาลนั้น เป็นการพัฒนาขั้นใหม่ในประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ เรายังมีประสบการณ์น้อยมากที่จะมาช่วยนำทางเรา และเราต้องคลำหาทางไปข้างหน้าอยู่เสมอ เป็นไปได้โดยไม่ต้องสงสัย ที่เราอาจจะผิดพลาดบ้างในกรณีที่เรากระตือรือร้น หรือแม้แต่ระมัดระวังเกินไป บางครั้งเราจำเป็นต้องทดลองทำดู ทั้งที่เรายังไม่พร้อม บางครั้งเราอาจจะไม่ได้เลือกหนทางที่ดีที่สุดที่มีอยู่และบางครั้งเราอาจจะเสียโอกาสที่จะได้ก้าวทะยานเพราะการระมัดระวังเกินไป

ในขณะที่ไม่มีใครในหมู่เราจะมียาคอบ เครียมไว้พร้อม เราในฐานะประเทศด้อยพัฒนาสามารถช่วยกันและกันได้ โดยเฉพาะถ้าเรามีจุดมุ่งหมายทางสังคมนิยมเหมือนกัน ปัญหาบางอย่างของเรามีลักษณะคล้ายกัน และเราต่างก็ได้หาทางจัดการกับมันโดยวิธีต่างๆ ในเวลาที่ต่างกันออกไป เหตุใดเล่าเราจึงจะไม่ถือประสบการณ์ของประเทศอื่น เป็นประสบการณ์ของเราด้วย *การไม่ยอมเรียนรู้จากประเทศอื่น ย่อมเป็นเพียงการ*

แสดงออก ของความหลงชาติ ซึ่งไม่เกี่ยวกับลัทธิสังคมนิยมที่เชื่อในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของมนุษย์แต่อย่างใด โอกาสของการร่วมมือร่วมใจและเรียนรู้จากกันมีอยู่ไม่รู้จบสิ้น เราชาวแทนซาเนียเชื่อมั่นว่าเราสามารถให้ประโยชน์จากประสบการณ์อันยาวนานกว่าของสาธารณรัฐอาหรับได้ เราจะไม่เพียงแต่จำแบบไปทำตามอย่างเท่านั้น แต่เราจะแสวงหาคำคิดและประสบการณ์ ซึ่งเราสามารถนำไปดัดแปลงให้เข้ากับสถานการณ์ของเราได้ ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ด้วยว่า แม้เราจะตั้งต้นที่หลัง แต่แทนซาเนียก็มีสิ่งที่จะให้แก่ประเทศสังคมนิยมอื่นๆที่ต้องการด้วยเหมือนกัน อย่างน้อยเขาเต็มใจที่จะเปิดโอกาสให้ประสบการณ์ของเราเป็นประโยชน์แก่คนอื่น ๆ ที่ต้องการ

ขอให้ข้าพเจ้าสรุปข้อสังเกตนี้ด้วยการกลับมาที่จุดตั้งต้นเพราะถึงแม้ข้าพเจ้าจะย้ำความจริงที่ว่าหนทางไปสู่สังคมนิยมไม่ได้มีอยู่ทางเดียว แต่ข้าพเจ้าก็หวังว่าข้าพเจ้าได้พูดพอแล้วว่ามันมีบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งจะขาดเสียมิได้เป็นพื้นฐานร่วมกันอยู่ และสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญมากต่อการนำ (leadership) และต้องงานของประชาชนกลุ่มที่ได้รับการศึกษาระดับสูงของเรา

สังคมนิยมไม่ใช่สิ่งที่จะขัดเขี่ยให้ประชาชนได้

ในปี ๑๙๖๒ ข้าพเจ้าได้พูดว่า สังคมนิยมเป็นเรื่องของทัศนคติที่อยู่ในใจคน (attitude of

mind) ข้าพเจ้ายังเชื่อมั่นว่ามันเป็นความจริงอยู่ แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าสถาบันและองค์การ เป็นสิ่งที่ไร้ความหมาย มันหมายความว่า ถ้าไม่มีทัศนคติที่ถูกต้องแล้ว สถาบันย่อมถูกบิดเบือน ไปจากจุดมุ่งหมายที่แท้จริงได้ ประการแรกและ สำคัญที่สุด จะต้องมีการยอมรับความเสมอภาค ของมนุษย์เสียก่อน จากนั้นก็ต้องมีความปรารถนา และความตั้งใจที่จะรับใช้ และเป็นพวกเดียวกับ มวลชน ในหมู่ผู้นำ ประชาชนจะต้องมีและรู้ ว่าเขามีอำนาจอธิปไตย เราอาจจะชี้ทางให้ เขานำทางเขา แต่ไม่ใช่บังคับเขา แต่ในท้าย ที่สุดแล้ว เขาจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่าง กว้าง

ถ้าหากประชาชนไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับ การที่ รัฐเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์และไม่สามารถควบคุม นโยบายได้แล้ว การโอนกรรมสิทธิ์เป็นของรัฐ ก็จะไปสู่ลัทธิฟาสซิสต์ มากกว่าสังคมนิยม ถ้า หากประชาชนไม่มีอำนาจอธิปไตยเขาก็จะอยู่ ภายใต้อำนาจเผด็จการซึ่งอ้างชื่อพวกเขาทั้งหมด ถ้าหากคนที่ประชาชนมอบความรับผิดชอบให้ ไม่ได้รับใช้อย่างซื่อสัตย์แล้ว การฉ้อฉลก็จะทำลาย ความพยายามของพวกเขา และทำให้พวกเขาละ ทิ้งหลักการของสังคมนิยม

สถาบันและองค์การทางการเมือง ซึ่งจะ แสดงออกถึงอำนาจอธิปไตยของประชาชน อาจ จะแตกต่างกันไป แล้วแต่จะรู้ แล้วแต่กาลเวลา โดยขึ้นอยู่กับปัจจัยทางประวัติศาสตร์และภูมิ-

ศาสตร์เป็นสำคัญ แต่โดยหลักใหญ่แล้วสังคมนิยมจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อประชาชนทั้งหมดนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับรัฐบาลทั้งในทางด้านการเมือง และเศรษฐกิจ เราจะต้องใช้ความพยายามของเขา ให้เกิดประโยชน์อย่างทั่วถึง (Their efforts must be mobilized) แม้ว่าบางครั้งมันจะ หมายถึงการไปช้ากว่าหรือเร็วกว่า การตัดสินใจ ทางด้านวิชาการก็ตาม แต่การให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญมาก สังคมนิยมจะไม่มี ความหมายอะไรเลย ถ้าไม่ใช่สังคมนิยมเพื่อ ประชาชน

ปัจจุบันเป็นยุคสมัยของเทคโนโลยี และมี ปัญหาหลายประการที่ไม่อาจให้มวลชนตัดสินใจ โดยตรงได้ ความรับผิดชอบอันหนักจึงตกอยู่ที่ เราผู้มีโอกาสได้รับการศึกษาชั้นสูง เราได้รับการ ศึกษามาโดยการใช้ทรัพยากรของประชาชน บัด นี้เราต้องเป็นผู้ทำหน้าที่บริการจัดการกับปัญหา ด้านเทคนิค และเลือกตัดสินใจ ซึ่งจะมีผลกระท บังถึงฐานะความเป็นอยู่ของประชาชน ในนาม ของพวกเขา เรามีความรับผิดชอบในการให้คำแนะนำแก่ประชาชนสำหรับปัญหาที่ยังไม่กระจ่าง เราจะต้องทำสิ่งเหล่านี้ให้ดีที่สุดเท่าที่เราจะ สามารถทำได้ แต่เราจะต้องตระหนักด้วยว่าหน้าที่ของเราก็คือการรับใช้ การนำทางประชาชนผ่าน ความซับซ้อนของเทคโนโลยีสมัยใหม่ การเสนอ การอธิบาย และการชักชวน การได้รับการศึกษา ไม่ได้ทำให้เรามีสิทธิเหนือประชาชน ดังนั้นจึง

เป็นการไม่สมเหตุผลที่เราจะรู้สึกลำพองหรือคิดว่า
ตัวเองวิเศษกว่าพวกเขา

ระบบราชการ อุตสาหกรรม หรือมหาวิทยาลัย
มีขึ้นด้วยเหตุผลที่ฟังชันอันเดียวคือ เพื่อ
ความกินที่อยู่ดีของมนุษย์ผู้ประกอบกันเป็นสังคม
เราผู้มีอำนาจไม่ว่าจะเป็นทางการเมืองหรือความ
รู้ย่อมไม่สามารถรับใช้พวกเขาได้ ถ้าหากเราไม่

รู้สึกเป็นพวกเดียวกับประชาชน เรามีโอกาสมาก
มายอย่างที่ไม่เคยมีมาก่อนเลยในประวัติศาสตร์
เราจะต้องเผชิญกับสิ่งที่ทำลายนี้ด้วยความกล้า
หาญและความอ่อนน้อมต่อมตน ฯ๑๖๖๖

วิทยาการ เชียงกุด. แปลเก็บความจาก
The Varied Paths to Socialism ตีพิมพ์ใน
หนังสือ *Ujamaa Essay on Socialism*

เปลี่ยพญา

๑ ถ้าลอบตามความในใจไม่หลกดี
ราตรีหรีตา-อย่าว่าเรา
โกสมปทุมมาศสะบักกัน
ดอกโกสนบานเข้า-เราคนเซย

๒ สวนท่งสวนอวลอบสคนธ์หอม
บัตจะหนีมีเปลี่ยกร พือพา

๓ มากมวลดสคนธรสเคยสศศรี
เคยหอมไม่หาย จะกลายกลอน
และ-ทรวดโถมโนมเนื้อเริ่มเรือเหลืออง
พิกฤกรุ่นกลั่นกล้า ทังน้ำตา

๔ ไร่ แผ่นดินพระนครจะรอนเซญ
เหมือนมาลีสีเซยวที่เพียววย
ถ้าดอกไม้ในเมื่องมันเหลือองหมด
สวนสยามย่อมตยองสุวิยัน

๕ ซ้ำก่อน-ดอกไม้ในเครื่องแบบ
เปลี่ยฎากด้ากลุกเกล้าเสาวคนธ์
น้ำไหลไฟสว่างทางยอมเรียบ
ไฟอวรมณ์คนยากจักแก่นคอ

ดอกจำปียันย่นว่า-ฉันเปล่า
ยัดเคำบอกใครใครว่า-ไม่เคย
พู่ระหงพิมบ่น-ฉันคนเคย
มีคิดเลยในมนัสทัทยา

เคยแต่ทวนชวนคอมซาบนาสา
จะกัตกร่อนมามาลมลายรอน

ไม่มี, เริ่มไซสโมสร
จะอ่อนโอนไอโรคยา
ไม่เคยเซยวรองเรื่องจะโทษหา
มะลิลาโรยร้างเหมือนนางร้าย

เคยเยียบเย็นสีจะแห่งระแหงหาย
เมื่องเราอันตรายไปทุกวัน
คนคดแผ้วกว้างเกินขวางกัน
จันทร์มันก็จะจืดจะมีตมณ

อย่าอิงแอบชิตบึงกำบังปล้น
ถ้ากลมสุแข็งสูแกร่งพอ
น้ำไม่ไหลไฟยอมเงียบ ฉะน้หนอ
ถ้าน้ำไม่ไหลเพราะท่อถูกรับประทาน ฯ๑๖๖๖

ไพบุลย์ วงษ์เทศ

การประชุมแห่งชาติครั้งแรกของ “พรรคเยาวชนสังคมนิยม” (young socialists) ได้จัดขึ้นที่ห้องประชุมของวิทยาลัยอินเตอร์ ในนครนิวยอร์ก เมื่อวันที่ ๒๖-๒๗ พฤษภาคม ศกนี้ สารของการประชุมได้พูดถึงปัญหาสำคัญทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งภายในและระหว่างประเทศ ผู้เข้าร่วมประชุมเป็นผู้แทนเยาวชน มีนักศึกษาและกรรมกรจากทุกภาค (เกือบทุกรัฐ) ของสหรัฐอเมริกา และมีผู้แทนเยาวชนจากอังกฤษ ฟิลิปปินส์ เข้าร่วมด้วย รายงานข่าวนี้จะพูดถึงความเป็นไปของพรรคเยาวชนสังคมนิยม จุดมุ่งหมาย โครงการ

และทัศนะบางประการที่ได้จากการพูดคุยกับสมาชิกบางคนของพรรค เป็นกรส่วนตัว พรรคเยาวชนสังคมนิยมของสหรัฐอเมริกา ความสับสนของ ขบวนการ สังคมนิยม ในอเมริกามีเหมือนกับแห่งอื่นๆ เช่นในฝรั่งเศส มีการแตกแยกทางความคิด การยึดถือปฏิบัติกันอย่างมากมาย และต่างก็อ้างว่าวิธีการของพรรคตนนั้นถูกต้องที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็ทับถมกลุ่มอื่นๆ ว่าเป็นของปลอม แต่โดยส่วนใหญ่ พวกจะแบ่งด้วยวิธีจำแนกตามตัวบุคคลที่แต่ละกลุ่มยึดถือ อันมี ทรอสกี (Trotskyist) เลนิน (Leninist) สตาลิน (Stalinist) เมาเซตุง (Maoist)

วลา ความแตกต่างในการยึดถือตัวบุคคลสัมพันธ์มา ถึงทางปฏิบัติที่ เน้นหนัก ๑) การศึกษาที่มุ่งตีความ ในทางทฤษฎี และ ๒) การปฏิบัติการ เพื่อการ ก่อตั้งพรรคกรรมกร รักษา ผล ประโยชน์ของ กรรมกร และประท้วงนโยบายของชาติในทุกทางที่ จะกระทบกระเทือนความเป็นอยู่ของกรรมกร กล่าว โดยง่าย หมายความว่า ในกลุ่มแรกมักไม่มีการ กระทำเพื่อบรรลุผลทางการเมือง แต่กลุ่มหลังมุ่ง ถึงความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ด้วย เป็นสำคัญ ที่เหมือนกันของทั้ง ๒ กลุ่ม คือนิยมในแนวความคิด ของ มาร์กซ์ (Karl Marx) เหมือนกันโดย ไม่มีข้อ สงสัย

พรรคเยาวชนสังคมนิยมนี้ ยึดถือ *ทรอสกี* เป็นหลักทางทฤษฎีสำหรับ *Troskyist* ในฝรั่งเศส มักเป็นพวกมีแนวโน้มในการศึกษาทฤษฎี ซึ่งถูก โจมตีเสมอว่าเป็นพวกที่ “ดีแต่พูด” ไม่ค่อยจะทำ อะไรจริงจัง ที่อเมริกาที่มีการสับสนกันอยู่ เพราะมี ถึง ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งปฏิบัติตนเหมือนพวกในฝรั่งเศส แต่จากการยืนยันอย่างหนักแน่นของสมาชิกพรรค เยาวชนสังคมนิยมหลายคนกล่าวว่า พรรคของตน นั้นเป็นพรรคเดียวในอเมริกาเพียงวัน ที่มีการปฏิบัติ

เป็นขบวนการ เพื่อชนชั้นกรรมาชีพอย่างจริงจัง มีกิจกรรมเข้มแข็งที่สุด และเป็นคนละพวกกับ *Troskyist* พวกแรกซึ่งนอกจากไม่ทำอะไรแล้ว ยังไม่เชื่อในการให้ความสนับสนุนการปฏิวัติของ กรรมกรในระหว่างประเทศอีกด้วย กลุ่มของเขา นี้ ถือว่า ประสบการณ์จากการปฏิบัติจะเป็น เครื่องเสริมให้แตกฉานในทฤษฎีของ มาร์กซ์เอง ในบ้านปลาย การศึกษาทางทฤษฎีและการปฏิบัติ จึงต้องไปด้วยกัน เข้าใจว่า พรรคเยาวชนสังคม นิยมนี้เป็นไปตามการสนับสนุน เพื่อบรรลุถึง “ก้าวที่ ๔ (*Fourth Attempt*) ของนโยบายเข้าถึง เยาวชน ของ *Socialist Labors league* หรือ *Workers league* ใน อเมริกา กระบอกเสียง สำคัญของพรรคเยาวชนสังคมนิยม คือหนังสือพิมพ์ รายสัปดาห์ชื่อ *young Socialists* กับ *Bulletin* สมาชิกและกรรมการกลางทั้งหมด ล้วนเป็นเยาวชนอายุไม่เกิน ๓๐ ปีทั้งสิ้น

จุดมุ่งหมายของพรรค : พรรคมีจุดมุ่งหมายคือ

๑. เพื่อระดมเยาวชนทั้งหมดเข้าสู่ขบวนการ ปฏิวัติ และการต่อสู้เพื่อบรรลุถึงอุดมการณ์สังคมนิยม
๒. เพื่อปกป้องเยาวชนและกรรมกรจากการ

กคช. ของรัฐบาลและบรรดานายทุน

๓. เพื่อให้เยาวชน ได้เข้าสู่สหพันธ์กรรมกร และต่อสู้เพื่อเสรีภาพทางการเมืองของชนกรรมาชีพ

๔. เพื่อฝึกฝนความเป็นผู้นำในหมู่เยาวชน และอบรมให้มีความเข้าใจในหลักการสำคัญของสังคมนิยม

โครงการของพรรค โครงการที่สำคัญที่สุดอัน เป็นจุดสรุปของทุกโครงการคือ "เราจะสร้างพรรค กรรมกรเดี่ยวนั้น" นอกนั้นเป็นปัญหาเฉพาะหน้า และข้อเรียกร้องอื่นๆ เช่น

๑ การว่างงาน

- สหพันธ์กรรมกร ต้อง ต่อสู้อย่างหนัก หนักว่ไม่ให้มีปัญหาการว่างงาน
- ให้มีการฝึกวิชาชีพอย่างจริงจังในโรงเรียนภายใต้การควบคุมของสหพันธ์ และนักศึกษา ค่าตอบแทนในขณะที่ฝึกงาน ต้องจ่ายตามค่าจ้างของสหพันธ์ และรัฐบาลต้องจ่ายให้แก่ผู้ว่างงานจนกว่าจะหางานได้
- ให้จ่ายค่าจ้างในอัตรา ๔๐ ชั่วโมง สำหรับการทํางาน ๓๐ ชั่วโมง เพื่อแก้ปัญหาการว่างงาน

๒ กรรมกรและเยาวชน

- ไม่ให้มีความแตกต่างสำหรับค่าแรง ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ ค่าแรงต้องจ่ายตามผลของงานโดยเสมอกัน
- ทุกโรงงานอุตสาหกรรมต้องมีการฝึกงานให้เยาวชน ภายใต้การควบคุมของสหพันธ์ และเยาวชน
- กรรมกรเยาวชนทุกคนมีสิทธิเข้าร่วมในสหพันธ์ และมีสิทธิเท่าพวกผู้ใหญ่
- เรียกร้องให้กรรมการกลาง สหพันธ์ กรรมกร เตรียมการประท้วงต่อนักสน

๓ การศึกษา

- ประท้วงการตั้งงบประมาณทางการศึกษา
- ให้สหพันธ์อาชีพครู และสโมสรนักศึกษา ทำการประท้วงนั้น
- ให้การศึกษาระดับสูงฟรีกับทุกคน

๔ วิทยาลัย

- สนับสนุนการต่อสู้ของ ชนกรรมาชีพ และชาวนาในวิทยาลัยให้ต่อต้านรัฐบาลจักรวรรดินิยมอเมริกาและรัฐบาลของเที่ยว
- ประท้วงการส่งทหาร อาวุธสงคราม และการเข้าร่วมในสงครามอินโดจีนโดยทันที
- สนับสนุนให้ทหารทั้งปวงต่อต้านการทำสงคราม และความสะเออะอย่างหน้าด้านของอเมริกา

นอกจากนี้เป็นโครงการที่กล่าวถึงปัญหา นักโทษการเมือง การแบ่งแยกผิว การรวมกลุ่มเยาวชนตามท้องที่ต่างๆ และอื่นๆ

ทัศนะบางประการต่อพรรคเยาวชนสังคมนิยม

ผู้สื่อข่าว - คุณมีความมั่นใจเพียงไร ต่อความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่พรรคของคุณได้วางไว้

เยาวชน - ผมมั่นใจมาก โดยเฉพาะในช่วงโอกาสนี้เป็นจังหวะที่ดีที่สุด คคือวอเตอร์เกต วิกฤตการณ์เงินดอลลาร์ และความชบเซาในวงการธุรกิจใหญ่ๆ ทำให้ประชาชนโดยเฉพาะกรรมกรตื่นตัว ให้ความสนใจต่อการเมือง และ

เศรษฐกิจของชาติอย่างมาก กรรมกร
เริ่มสำนึกว่า ประเทศชาติภายใต้การ
นำของพวกนายทุนเป็นการหลอกลวง
เป็นการฉวยโอกาส เป็นความสกปรก
และในที่สุดเมื่อ กรรมกร นั้น ตามมาถึง
ผู้ที่ต้องรับในผลกรรมที่พวกนายทุน
ก่อไว้คือกรรมกรอีกนั่นแหละ เพราะ
ฉะนั้น ถึงเวลาแล้ว ที่กรรมกรจะต้อง
เข้าจัดการ การเมือง เศรษฐกิจของ
ชาติด้วยตนเอง เพื่อกรรมกรทั้งหมด
รูปการปกครองแบบทุนนิยมและจักร
วรรดินิยมจะต้องพินาศลงไป และ
พรรคกรรมกร จะต้องเข้าทำการบริ
หารแทน เราต้องสร้างพรรคกรรมกร
ขึ้นมาให้ได้

ผู้สื่อข่าว- วิธีการที่คุณพูดถึง หมายความว่า จะ
มีการตั้งพรรคกรรมกรเพื่อจะส่งผู้แทน
เข้าร่วมการแข่งขันในการเลือกตั้งประ
ธาณาธิบดีกับพรรครีพับลิกัน และ
พรรคเดโมแครตในสมัยต่อไป หรือ
หมายถึง การปฏิบัติที่จะมีแต่ พรรค
กรรมกรพรรคเดียว

เย้าวาน - ในที่สุด จะต้องเหลือพรรคกรรมกร
เพียงพรรคเดียว เพราะเราจะปฏิบัติ
งานอยู่ภายใต้ โครงสร้างในระบบเดิม
ไม่ได้ พรรคกรรมกรจะบรรลุเป้า
หมายได้ ต้องมีการเปลี่ยนแปลง
โครงสร้างทั้งหมด หมายถึงทั้งการ
เมือง เศรษฐกิจ และสังคมคุณเชื่อ
หรือเปล่าว่าเราจะทำได้

ผู้สื่อข่าว - พูดอย่างตรงไปตรงมา ผมไม่เชื่อว่า
ในสังคมที่ทุนนิยมได้ฝังรากลึกถึงเพียง

นี้ พรรคคุณจะสามารถปฏิบัติได้สำ
เร็จคุณย่อมรู้ดีกว่าผมว่า อเมริกาปก
ครองอยู่ได้ทั้งหมดโดยการควบคุม
กลายๆ ของครอบครัวผู้ยิ่งใหญ่ ๖๐
ครอบครัว (หมายถึงพวก รอกกัฟเฟิล
เลอว์ มอร์แกน ดูปองด์ ฯลฯ) ที่
แทรกอยู่ในทุกวงการของอเมริกา- คู่
ต่อสู้ของพวกคุณ คือ พวก ๖๐ ครอบครัว
นั้น ไม่ใช่รีพับลิกัน หรือ เดโม
แครต หรือ นิกสัน ที่พวกคุณบริภาษ
เชยทุกประโยคคำพูด พวกเขามี
พร้อมทุกอย่างเครื่องไม้เครื่องมือที่ดี
กว่า เพราะเขาเป็นเจ้าของหนังสือ
พิมพ์ทั้งรายวัน รายสัปดาห์ และราย
เดือน ธนาคารเกือบทุกธนาคารโรง
งานอุตสาหกรรมเกือบทุกประเภท
 ฯลฯ ซึ่งคุณต้องยอมรับว่าเครื่องมือ
เหล่านี้สำคัญมาก คุณจะมีทัศนคติ
เขาได้หรือในสงครามของการแพร่
ขยายลัทธิความเชื่อและการแย่งคน
ใน ส่วน ของชน ชั้น กรรมกรที่ คุณ
อ้างถึง คุณปฏิเสธได้หรือว่า การ
เลือกตั้งคราวที่แล้ว กรรมกรไม่ได้
เลือกนิกสัน ผลของการเลือกตั้ง ไม่
เพียงเป็นดัชนีชี้ให้เห็น ความผิด
ปรกติของระบบการเมืองในประเทศ
ของคุณเท่านั้นแต่หมายถึงบาง สิ่งบาง
อย่าง ที่ผมยังไม่อยากพูดว่าเป็นความ
บกพร่องในจิตใจของ ประชาชน ด้วย
ที่สำคัญ คือ ชนชั้นกลางในประเทศ
ของคุณมีจำนวนมาก และเขาเหล่านี
นั้นมีฐานะมั่นคง ไม่เดือดร้อนพวก

เขาวชน

นี้มีแนวโน้มทางอนุรักษ์นิยม ยากที่พวกคุณจะเปลี่ยนให้เขามาชื่นชมกับความเชื่อของพวกคุณได้ ผมจึงมองเห็นว่า ทางสำเร็จมีน้อย

ผมก็เห็นด้วยกับเหตุผลที่คุณยกมาทั้งหมดแต่ในอเมริกาอะไร ๆ ที่คิดว่าเกิดขึ้นไม่ได้ก็เกิดขึ้นมามากแล้ว ผมจึงยังมั่นใจอยู่ว่า ถ้าเราพยายาม เราต้องทำได้เครื่องมือเรามีน้อยกว่า แต่คุณก็เห็นแล้วว่า บรรดาหนังสือพิมพ์ของพวกเขาทุกวันนี้มีสาระอะไรบ้าง นอกจากโฆษณาสินค้า เราก็พยายามออกหนังสือพิมพ์อย่างรายสัปดาห์หนังสือพิมพ์ *Bulletin* ที่คุณเห็นอยู่นี้ ตอนนี้มีเราขายได้ กว่า ๒๕,๐๐๐ (สองหมื่นห้าพันฉบับ) ซึ่งเราจะขยายให้ออกเป็นรายวันได้ ปัญหาชนชั้นกลางผมว่าพวกนี้ไม่แน่นอน ถึงวันหนึ่ง เมื่อความคิดสังคมนิยมของพวกเราเป็นที่แพร่หลาย ชนชั้นกลางก็ต้องหันมาเข้ากับพวกเราเอง รอจนเขามีโอกาสศึกษาเท่าที่ควร เรื่องการเลือกตั้งคราวที่แล้ว พรรคกรเดอิกนิกสันเพราะแมคโกเวร์นอ่อนน้อมและแมคโกเวร์นก็ไม่มีนโยบายเพื่อกรรมกร ถ้ามีคนมีนโยบายเพื่อกรรมกรจริงจังแล้วกรรมกรก็จะเลือกคนถูกได้

ผู้สื่อข่าว ผมจะคอยดูต่อไป ขอให้พวกคุณโชคดี

ตลอดระยะเวลา ๒ วัน การประชุมจริงจังพอสมควร แม้จะมีการชักช้าผิดเวลา ไปบ้าง แต่การประชุมก็บรรลุจุดมุ่งหมายด้วยดี ธรรมเนียมของพรรคจุดมุ่งหมาย โครงการต่าง ๆ ผ่านการรับรองของที่ประชุมไปได้ ระหว่างการประชุมมีการฉายภาพยนตร์เรื่อง *ทางไปสู่พลังของชนชั้นกรรมาชีพ* (The Road to worker's Power) ซึ่งเป็นหนังสือประวัติศาสตร์แสดงการต่อสู้เพื่อก่อตั้งสหพันธ์กรรมกรในประเทศอังกฤษ เป็นภาพยนตร์ปลุกใจให้กรรมกร มีความหวังในชัยชนะที่จะมีต่อนายทุนในบั้นปลาย ตลอดการประชุมไม่มีตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายราชการแม้แต่เจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยเจ้าของสถานที่เข้ามายุ่งเกี่ยวแต่อย่างใด อย่างน้อยที่สุดประเทศทุนนิยมหรือจักรวรรดินิยมอย่างอเมริกา ก็มีควมน่ารักที่เบ็ดเสร็จภาพเต็มที่สำหรับการชุมนุมเพื่อความคิดเห็นทางการเมือง แม้ความคิดเห็นนั้นมุ่งเพื่อเป็นปฏิปักษ์และแกล้งแฉ่งว่าจะทำการปฏิวัติล้มล้างระบบเดิมก็ดี เขาก็อนุญาต ชื่อน่าสงสัยมีว่า ในอนาคต ถ้าพรรคกรรมกรชนะ ได้ปกครองอเมริกาในที่สุด พรรคกรรมกรจะมีความใจกว้างพอจะเปิดโอกาสสำหรับการชุมนุมทางการเมือง เมื่อไม่เห็นด้วยกับระบบสังคมนิยม หรือไม่เพียงใด

ผู้สื่อข่าวประจำนิวยอร์ก

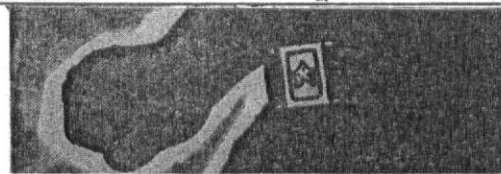

หวงหงเหวิน

แนะนำสาธารณรัฐประชาชนจีน

การประชุมใหญ่พรรค คอมมิวนิสต์จีน ครั้งที่ ๑๐

ในประเทศสังคมนิยม ซึ่งไม่มีการประชุมของสภาแห่งชาติ (National Congress) หรือการประชุมใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์ (Party Congress) ที่แน่นอนทุกปี การเรียกประชุมใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์และสภาแห่งชาติแต่ละครั้งจึงมีความสำคัญมาก เพราะมันหมายถึงว่านโยบายใหม่ ๆ หรือโครงการปฏิบัติใหม่ ๆ อาจเกิดขึ้นได้ภายหลังการประชุมนั้น ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์มักนิยมใช้การเรียกประชุมใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความสนับสนุนจากสมาชิกพรรค เพื่อเปลี่ยนแปลงนโยบายภายในประเทศและต่างประเทศใหม่ หรือเพื่อการรณรงค์ล้มล้างคู่แข่งทางการเมืองของตน

พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้เรียกประชุมครั้งสุดท้ายเมื่อปี ๑๙๖๙ การประชุมดังกล่าวมีสาระ

สำคัญคือ

หนึ่ง เป็นการประกาศภาวะความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศเป็นครั้งแรกนับแต่การปฏิวัติวัฒนธรรมปี ๑๙๖๖ เป็นต้นมา การปฏิวัติวัฒนธรรมเป็นไปตามจุดมุ่งหมายทางการเมืองของเมาเซตุงคือเพื่อกวาดล้างหลิวเซาซีและพรรคพวก ซึ่งเป็นคู่แข่งทางการเมืองของเมา การกวาดล้างก่อให้เกิดการจลาจลอย่างรุนแรงทั่วประเทศ ดังนั้น ภายหลังจากที่หลิวเซาซีตกปราบ เมาก็จัดให้มีการประชุมใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ ๙ ขึ้น เพื่อเป็นการประกาศภาวะความมั่นคง

สอง ในที่ประชุมใหญ่ ได้มีการประกาศหายาห์ผู้สืบอำนาจทางการเมืองของเมาเซตุงอย่างเป็นทางการ คือ นายพลลินเปียวซึ่งได้รับอนุญาตให้กล่าวสุนทรพจน์ต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรค

ภายหลังที่ว่างเว้นจากการประชุมใหญ่มา ๕ ปี ผู้นำพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้เรียกประชุมใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนทั่วประเทศครั้งที่ ๑๐ ณ กรุงปักกิ่ง การเรียกประชุมเป็นไปโดยมิได้มีการประกาศล่วงหน้าอย่างเป็นทางการ ผู้แทนพรรคคอมมิวนิสต์จีนทั่วประเทศ ๑๒๔๙ คน ได้มาประชุมระหว่างวันที่ ๒๔—๒๘ สิงหาคม ๑๙๖๓ วาระการประชุมเป็นไปอย่างเปิดเผย แต่ก็สิ้นสุดลงด้วยเวลาอันรวดเร็วเพียง ๕ วัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การประชุมครั้งนี้ได้มีการจัดเตรียมอย่างดี และการอภิปรายก็ไม่ได้ยืดเยื้อเกินกำหนด

ผลของการประชุมโดยทั่วไป

การประชุมใหญ่ครั้งที่ ๑๐ ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ได้มีการแต่งตั้งสมาชิก Politburo เพิ่มเติมจากตำแหน่งที่ว่างมาตั้งแต่การปฏิวัติวัฒนธรรมปี ๑๙๖๖ ซึ่งสมาชิกใน Politburo ถูกกวาดล้างไปจนเหลือเพียงครั้งหนึ่ง และการประชุมใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ ๙ ก็ไม่ได้แต่งตั้งสมาชิกพรรคให้เข้าดำรงตำแหน่ง Politburo ที่ว่าง การประชุมครั้งที่ ๑๐ นี้ ได้มีการแต่งตั้งสมาชิก Politburo ทั้งสิ้น ๒๔ คน แบ่งเป็นสมาชิกประจำ ๒๑ คน และสมาชิกสลับเปลี่ยน (Alternative Member) ๔ คนจากสมาชิกประจำ ๒๑ คน มีสมาชิก Politburo หน้าเก่าที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ ๑๓ คน คือ เมาเซตง, โจวเอนโล, เจียงชิ่ง, เยี่ยเจียนอิ่ง, ๘๖

จูเตอะ, จางซุนเฉียว, เยาวินชวน, คังเซิง, ต่งมู่, หลิวเปาะเจิน, หลีเซียนเนียน, ลีซื่อโยว และเจินซีเหลียน สมาชิกสลับเปลี่ยนจากครั้งที่แล้ว ๓ คน คือ จี้เต็งชุย, หลีเตอะเซิน, และหวังจงชิ่ง สมาชิกที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่ ๕ คน คือ หวังหงเหวิน, เว่ยกวอชิ่ง, เจินหยุงกั๋ว, ฮัวกวอเฟิง, และอู่เตอะ สมาชิกสลับเปลี่ยน ๔ คน คือ อู่กั๋วเสียน, ซูเจินหัว, หมินจื่อผู้ และไล่ฟู่คิน

นอกจากนี้ยังได้มีการเพิ่มจำนวนสมาชิกคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีนจากเดิม ๒๕๗ คน เป็น ๓๑๙ คน สมาชิกใหม่ๆ ที่ได้รับแต่งตั้ง คือ จี้เมิงเฟย, เฉียวกั๋วทัว, ฮวงหัว, ฮวงเจิง, อังเวินเซิง, หรือแนนซี้กั๋ว อย่างไรก็ตาม การแต่งตั้งที่สำคัญที่สุดของการประชุมครั้งนี้คือ การแต่งตั้งรองประธานพรรคคอมมิวนิสต์จีนทั้ง ๕ คน คือ โจวเอนโล, หวังหงเหวิน, คังเซิง, เยี่ยเจียนอิ่ง, และหลีเตอะเซิน ข้อสังเกตจากการแต่งตั้งรองประธานพรรคสมาชิก POLITBURO และคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จีน

๑) การแต่งตั้งสมาชิก Politburo และคณะกรรมการกลาง แสดงถึงความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศของจีน เป็นที่ทราบกันดีว่า องค์กร Politburo เป็นองค์กรสูงสุดในการกำหนดนโยบายบริหารประเทศ สมาชิก Politburo จัดว่าเป็นสมาชิกในระดับสูงสุดของ

พรรค ซึ่งมีอำนาจและอิทธิพลทางการเมืองเท่าเทียมกัน สมาชิก Politburo ของจีนได้ว่างเว้นมาตั้งแต่การปฏิวัติวัฒนธรรมปี ๑๙๖๖ และไม่ได้มีการแต่งตั้งซ่อม เพราะผู้นำจีนเห็นว่าสถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศยังไม่มั่นคง การแต่งตั้งสมาชิก Politburo ซ่อม อาจก่อให้เกิดปัญหาการต่อสู้หรือความขัดแย้งทางการเมืองได้ หากพรรคคอมมิวนิสต์จีนไปแต่งตั้งพรรคพวกของ หลิวเซวซี และ เติ้งเสี่ยวผิง ที่หลงเหลืออยู่ เพราะการกวาดล้าง หลิวเซวซี และพรรคพวกสมัยปฏิวัติวัฒนธรรมไม่ได้มีการกวาดล้างจนหมดสิ้น สมาชิกพรรคในระดับสูงบางคนอาจจะยังเห็นด้วยกับนโยบายเก่าของ หลิวเซวซี ดังนั้นการแต่งตั้งสมาชิก Politburo เพิ่ม อาจก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งขึ้นอีก แต่การแต่งตั้งสมาชิก Politburo เพิ่มจนครบ ๒๕ คนครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้นำจีนคิดว่า สถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศมั่นคงพอที่จะเปิดโอกาสให้มีการท้าทายทางการเมืองได้อีก

การแต่งตั้งสมาชิกคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์จีนเพิ่มเติม ถือเป็นแผนการเพิ่มความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศเช่นกัน เพราะสมาชิกส่วนใหญ่ที่ได้รับแต่งตั้ง ล้วนเป็นข้าราชการประจำ ซึ่งเป็นพวกของนายกรัฐมนตรีโจวเอินไฉ่ทั้งสิ้น การแต่งตั้งสมาชิกเพิ่มเติมโดยเลือกจากพรรคพวกของฝ่ายบริหาร ช่วยให้คณะกรรมการชุดปัจจุบันมีอิทธิพลในคณะกรรมการ

ธการกลางเพิ่มขึ้น ซึ่งจะช่วยสร้างเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศให้กับฝ่ายบริหาร

นอกจากนี้ ถ้าพิจารณาจากมติของที่ประชุมใหญ่ซึ่งสนับสนุนให้มีการวิพากษ์วิจารณ์จากส่วนล่างและห้ามเจ้าหน้าที่ชั้นสูงของพรรค ปรวบรวมการวิพากษ์วิจารณ์ของสมาชิกในระดับค่านั้น เป็นการสนับสนุนข้อเสนอที่ว่า ผู้นำจีนเห็นว่า สถานการณ์ทางการเมืองภายในมั่นคงพอที่จะเปิดโอกาสให้มีการวิพากษ์วิจารณ์จากส่วนล่างได้แล้ว

๒) การประกาศแต่งตั้งรองประธานพรรคคอมมิวนิสต์จีน ๕ คน แสดงถึงการใช้นโยบาย “ผู้นำร่วม” (Collective Leadership) ในการบริหารประเทศภายหลังการตายของเมาเซตุง ความประวัติของพรรคคอมมิวนิสต์จีน นับแต่ปี ๑๙๔๙ พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้พยายามแต่งตั้งทายาทผู้สืบอำนาจทางการเมืองแทนเมาเซตุง ๒ ครั้ง ครั้งแรกได้แก่ หลิวเซวซี และครั้งที่ ๒ ได้แก่ ลินเบี่ยว การแต่งตั้งทั้ง ๒ ก่อให้เกิดปัญหาการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างเมาเซตุงกับตัวทายาท การต่อสู้ทางการเมืองแต่ละครั้ง ก่อให้เกิดการจลาจลไปทั่วประเทศ จากบทเรียนทั้ง ๒ ครั้งดังกล่าว ทำให้ผู้นำจีนเปลี่ยนความคิดจากการแต่งตั้งทายาททางการเมืองเพียงคนเดียว มาเป็นการใช้ระบบผู้นำร่วม ภายหลังการตายของ ลินเบี่ยว ในปี ๑๙๗๑ โจวเอินไฉ่ได้สัมภาษณ์ว่าทางแก้ปัญหายาททางการเมืองของเมา คือ

การใช้ระบบผู้นำร่วมบริหารประเทศ ดังนั้น การแต่งตั้งรองประธานพรรค ๕ คน โดยเลือก จากฝ่ายข้าราชการพลเรือน ๒ คน คือ โจวเอินไต และ คังเซิน จากทหารประจำกองทัพแดง ๒ คน คือ เยี่ยเจียนอิง และ หลีเตอะเซิน และจากกลุ่มขบวนการ (Red Guard) ๑ คนคือ หวังหงเหวิน แสดงให้เห็นถึงการรักษาสมาชิก ของกลุ่มอำนาจ ๓ กลุ่มในการเมืองของจีน คือ กลุ่มข้าราชการประจำ กลุ่มทหารประจำและ กลุ่มปฏิวัติวัฒนธรรม ฉะนั้น รูปการปกครอง ของจีนในอนาคตคงจะเป็นไปตามระบบผู้นำร่วม โดยประสานผลประโยชน์ของกลุ่มอำนาจทั้ง ๓ กลุ่ม ในการบริหารประเทศ

๓) การแต่งตั้งรองประธานพรรค ๕ คน โดยเลือกจากกลุ่มตัวแทนขบวนการ ๑ คน คือ หวังหงเหวิน แสดงถึงการก้าวขึ้นสู่อำนาจทาง การเมืองของคนหนุ่มรุ่นใหม่ในสังคมจีน นักวิชา การโดยทั่วไปมักพิจารณาว่า ภายหลังจากตายของ กลุ่มผู้นำจีนปัจจุบันซึ่งมีอายุเฉลี่ย ๗๕ ปีนั้นแล้ว ประเทศจีนจะขาดช่วงของผู้นำรุ่นใหม่ เพราะ ไม่ปรากฏว่ามีคนหนุ่มได้รับการสนับสนุนให้ก้าว สู่ตำแหน่งสูง ๆ ทางการเมือง การเสนอชื่อ หวังหงเหวิน เป็นรองประธานพรรคจึงเป็นการ ประสานช่องว่างของผู้นำจีนในระดับแก่และระดับ หนุ่ม นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงให้เห็นว่าสังคมจีนยังเปิดโอกาสให้ตน ก้าวขึ้นสู่ ตำแหน่งทางการเมืองระดับสูงได้ หวังหงเหวิน

นับเป็นตัวแทนสำคัญของคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ เพราะเขามีอายุเพียง ๓๖ ปีเท่านั้น เขาก้าวขึ้น มาจากตำแหน่งคนงานทอผ้าในเซียงไฮ้ มาเป็น ผู้นำฝ่ายขบวนการของกรรมกรในเซียงไฮ้ ระหว่าง การปฏิวัติวัฒนธรรม เป็นผู้ตรวจการทางการเมือง (Political Commissar) ของกองทหาร ในนานกิงและเซียงไฮ้ และในที่สุดเป็นผู้นำ พรรคคอมมิวนิสต์จีนสาขาเซียงไฮ้

ผลของการประชุมก่อนนโยบายการปกครอง ภายในประเทศ

ในระหว่างการประชุม นักสังเกตการณ์ทาง การเมืองระหว่างประเทศต่างคาดหมายว่าการ เปลี่ยนแปลงทางการเมืองบางอย่างจะเกิดขึ้นภายใน ประเทศจีน บางคนคาดว่า การเปลี่ยนแปลง อย่างรุนแรงทางการเมือง เช่น การปฏิวัติวัฒนธรรมหรือการเปลี่ยนตัวผู้นำทางการเมืองอาจจะ เกิดขึ้น ภายหลังจากการประชุม ผลของการประชุม ไม่ได้แสดงว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง อย่างรุนแรง หากแต่เป็นการผนึกอำนาจทางการเมืองของคณะผู้ปกครองประเทศจีนชุดปัจจุบันให้ มั่นคงยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันก็เป็นการลดอำนาจ ของฝ่ายนิยมความรุนแรง คือ ฝ่ายปฏิวัติวัฒนธรรม

กลุ่มอำนาจทางการเมือง ในประเทศจีน ปัจจุบันอาจแบ่งออกได้เป็น ๓ กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

๑. กลุ่มปฏิวัติวัฒนธรรม อยู่ภายใต้การ นำของ เจียงชิง ภรรยาของเมาเซตุง ซึ่งพยายาม

สร้างอำนาจทางการเมืองให้กับตัวเอง โดยการเป็นรองประธานการปฏิวัติวัฒนธรรม และผู้สนับสนุนคนสำคัญของขบวนการยามแดง นอกจากเจียงซิงกี้มี้ จางซุนเฉียว ผู้ตรวจการทางการเมืองสูงสุดของกองทหารนาวิก วัังตงซิง ผู้อำนวยการคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์ เยาวเวินยวน รองเลขาธิการคณะกรรมการกลางพรรคท้องถิ่นของเซียงไฮ้ กลุ่มปฏิวัติวัฒนธรรมสนับสนุนการปฏิวัติที่รุนแรงเพื่อสร้างสังคมใหม่ ได้รับเสียงสนับสนุนจากคนหนุ่มสาวรุ่นใหม่ซึ่งไม่พอใจระบบสังคมเก่าๆ

๒. **กลุ่มข้าราชการประจำ** ผู้นำกลุ่มได้แก่ โจวเอนโล, หลีเซียนเนียน รองนายกรัฐมนตรี กลุ่มข้าราชการประจำนี้สนับสนุนนโยบายปกครองประเทศแบบทางสายกลาง ไม่นิยมความรุนแรง เพราะกลุ่มนี้ต้องรักษาความมั่นคงภายในประเทศและความก้าวหน้าของการพัฒนาเศรษฐกิจ กลุ่มนี้วางอำนาจของตัวเองจากประสบการณ์และชื่อเสียงในการบริหารประเทศ

๓. **กลุ่มนายทหารประจำ** ผู้นำสำคัญของกลุ่ม คือ **เยี่ยเจียนอิง** ผู้รักษาการในตำแหน่งรัฐมนตรีกลาโหม หลีเตอะเซิน ผู้รักษาการณ์ในตำแหน่งเสนาธิการกองทัพบกจีน **เจินซีเหลียน** และ **สี่ซ้อโยว** กลุ่มนี้วางอำนาจของตัวเองบนการสนับสนุนของกองทัพแดง และจัดเป็นกลุ่มที่ไม่นิยมความรุนแรง ต้องการรักษาระเบียบและความมั่นคงของประเทศเพื่อเผชิญกับการคุก

คามทางทหารของรัสเซีย

จากรายชื่อของรองประธานพรรค ๕ คน รองประธานพรรค ๒ คน มาจากกลุ่มข้าราชการประจำ รองประธานอีก ๒ คน มาจากกลุ่มนายทหารประจำ และรองประธานอีกคนมาจากกลุ่มปฏิวัติวัฒนธรรม คือ หวังหงเหวิน อย่างไรก็ตาม แม้หวังหงเหวิน จะเคยเป็นผู้นำยามแดงของเซียงไฮ้มาก่อน เขาก็เป็นผู้นำยามแดงในระดับกลาง การได้รับแต่งตั้งเป็นรองประธานคนที่ ๒ ไม่ได้มีอะไรแสดงว่า เขาได้รับการสนับสนุนโดยตรงจากกลุ่มปฏิวัติวัฒนธรรมของเจียงซิง ข้อที่น่าสังเกตอีกประการ คือ ผู้นำกลุ่มปฏิวัติวัฒนธรรม เช่น เจียงซิง หรือ จางซุนเฉียว หรือ เยาวเวินยวน ไม่ได้ได้รับการเสนอชื่อให้เป็นรองประธานพรรค ทั้ง ๆ ที่บุคคลทั้ง ๓ ได้พยายามสร้างบารมีทางการเมืองให้กับตัวเองตลอดมา และทำไมกลุ่มปฏิวัติวัฒนธรรมจึงสนับสนุนสมาชิกในระดับกลาง เช่น หวังหงเหวิน ทั้ง ๆ ที่ เจียงซิง หรือ จางซุนเฉียว หรือ เยาวเวินยวน ต่างก็พร้อมที่จะเป็นรองประธานพรรคได้ คำตอบของปัญหานี้ น่าจะอยู่ที่ว่า กลุ่มปฏิวัติวัฒนธรรมสูญเสียอำนาจทางการเมืองบางส่วนลง การที่หวังหงเหวิน ได้รับเลือกเป็นรองประธานพรรคคนที่ ๒ นั้น เป็นการเลือกของฝ่ายบริหาร คือ หวังหงเหวินได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มข้าราชการประจำมากกว่ากลุ่มปฏิวัติวัฒนธรรม การที่เจียงซิง จางซุนเฉียวและ

เขาเวินยวน ได้รับแต่งตั้งเป็นเพียงสมาชิก Politburo แสดงว่า กลุ่มปฏิวัติวัฒนธรรมถูกลดอำนาจและบทบาททางการเมืองบางส่วนลง

การสูญเสียอำนาจทางการเมืองของกลุ่มปฏิวัติวัฒนธรรม จะช่วยผลักดันอำนาจทางการเมืองของฝ่ายบริหาร คือ ฝ่ายข้าราชการประจำภายใต้การนำของโจวเินโล ในทางการเมือง เราถือว่า ฝ่ายหนึ่งสูญเสียอำนาจทางการเมืองไป อำนาจที่สูญเสียไปนั้นก็จะเป็นไปเพิ่มให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง การที่กลุ่มปฏิวัติวัฒนธรรมสูญเสียอิทธิพลและอำนาจทางการเมือง จะช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถบริหารประเทศให้เป็นไปตามนโยบายสายกลางได้มากขึ้น

สิ่งที่แสดงให้เห็นชัดถึงการเพิ่มอำนาจทางการเมืองของฝ่ายบริหารภายใต้การนำของ โจวเินโล คือ รายงานของสมาชิก Politburo และสมาชิกคณะกรรมการกลางพรรคที่ตั้งขึ้นใหม่ สมาชิกคณะกรรมการกลางพรรคที่ตั้งใหม่ได้แก่ จีผิงเฟย รัฐมนตรีต่างประเทศของจีน เฉียงกั๋วท้าว เอกอัครราชทูตจีนประจำแคนาดา ฮวงหัว เอกอัครราชทูตจีนประจำสหประชาชาติ ฮวงเจิน หัวหน้าคณะผู้แทนจีนประจำสหรัฐอเมริกา และท้ายที่สุด กังเวินเซิง หรือที่รู้จักกันในนาม แมนซี กัง ล่ามประจำตัวของประธานาธิบดีนิกสันขณะเยือนปักกิ่ง ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งใหม่ล้วนมาจากกลุ่มข้าราชการประจำ ซึ่งสนับสนุนนโยบายบริหารประเทศของโจวเิน

โล เช่น นโยบายเปิดความสัมพันธ์กับประเทศสหรัฐอเมริกาเพื่อต่อต้านการคุกคามของรัสเซีย

การสูญเสียอำนาจทางการเมืองของกลุ่มปฏิวัติวัฒนธรรม และการเพิ่มอำนาจของกลุ่มข้าราชการประจำสะท้อนให้เห็นถึงนโยบายการบริหารภายในประเทศจีนต่อไปว่าจะลดความรุนแรงลง นโยบายของประเทศต่อไป ส่วนใหญ่จะเป็นไปเพื่อความมั่นคงทางการเมืองภายในประเทศ และเพื่อความก้าวหน้าของการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น ถึงแม้สุนทรพจน์ของ หวังหงเหวิน ต่อที่ประชุมใหญ่ของพรรคจะเรียกร้องให้มีการฉลาด เช่น การปฏิวัติวัฒนธรรมต่อไปตามความเชื่อของเม่าที่ว่า ควรมีการปฏิวัติวัฒนธรรมทุก ๆ ๗ หรือ ๘ ปีก็ตาม สุนทรพจน์ดังกล่าว ก็ไม่ได้เสนอโครงการหรือทำที่การปฏิบัติเปลี่ยนแปลงรุนแรงแต่อย่างใด รายงานของโจวเินโล ต่อที่ประชุมใหญ่ก็เป็นการประณามลินเปียวซึ่งตายไปแล้วและไม่ได้มุ่งโจมตีบุคคลอื่นแต่อย่างใด นอกจากนี้ การรวมกลุ่มผู้นำร่วมจากกลุ่มทหารและกลุ่มข้าราชการประจำแสดงให้เห็นว่านโยบายการปกครองภายในประเทศต่อไป จะเป็นไปตามทางสายกลาง การฉลาดหรือปฏิวัติอันรุนแรงจะไม่เกิดภายในระยะอันใกล้ (๒-๓ ปี) นี้ ส่วนนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจจะเป็นไปตามนโยบายเดินด้วยสองเท้า คือ อาศัยการพัฒนาทางเกษตรกรรมมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทางอุตสาหกรรม

ผลของการประชุมค่อนโยบายต่างประเทศ

รายงานของโจวเินโล คอ์ที่ประชุมใหญ่ของพรรคในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายต่างประเทศนั้น ไม่ได้แสดงถึงการเปลี่ยนนโยบายไปจากเดิม แต่ประการใด จุดสำคัญที่โจวเินโลพูดถึง คือ

๑) ความสัมพันธ์ระหว่างรัสเซียกับจีน ความสัมพันธ์ระหว่างรัสเซียกับจีนในอนาคตอันใกล้จะไม่เปลี่ยนไปจากรูปปัจจุบัน คือ การเป็นศัตรูและการโจมตีซึ่งกันและกัน จากรายงานของโจวเินโลไม่ได้แสดงว่ามีการพัฒนาความสัมพันธ์ในทางที่ดีขึ้นแต่ประการใด โจวเินโลยังคงประณามรัสเซียว่าเป็นประเทศสังคมนิยมในถ้อยคำ และจักรวรรดินิยมในความเป็นจริง โจวเินโลยังคงเตือนประชาชนจีนให้เตรียมพร้อมที่จะเผชิญภัยสงครามรุกรานจากรัสเซีย

อย่างไรก็ดี โจวเินโลเสนอว่า จีนพร้อมจะเจรจาสันติภาพกับรัสเซียภายใต้หลัก ๕ ประการของการอยู่ร่วมกันโดยสันติ (Peaceful Coexistence) คือ การเคารพเขตแดน อำนาจอธิปไตย และความมั่นคงของกันและกัน การไม่รุกรานซึ่งกันและกัน การไม่แทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่น ผลประโยชน์ที่เท่าเทียมกันทั้ง ๒ ฝ่าย และการอยู่ร่วมกันโดยสันติ โจวเินโลเสนอให้รัสเซียเป็นฝ่ายแสดงความปรารถนาดีที่จะผ่อนคลายความตึงเครียดโดยถอนทหารออกจากเช็กโกสโลวาเกีย คินหมู่เกาะคูร์ิลให้ญี่ปุ่น และถอนทหารออกจากมองโกเลีย ซึ่งเป็นไปไม่ได้ว่า รัส

เซียจะรับข้อเสนอนี้ ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างรัสเซียกับจีนจึงจะไม่พัฒนาขึ้นเลย

๒) ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา โจวเินโลกล่าวรายงานยอมรับว่า ได้มีการเปิดความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกา แต่การเปิดความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาต่างกับความสัมพันธ์ระหว่างรัสเซียกับสหรัฐอเมริกา เพราะรัสเซียคบกับสหรัฐอเมริกาคด้วยความปรารถนาที่จะแบ่งโลกออกเป็น ๒ ฝ่ายภายใต้การนำของรัสเซียและอเมริกา จีนไม่มีความปรารถนาเช่นนั้นเพราะจีนยังเข้าข้างประเทศด้อยพัฒนาซึ่งต้องการปลดแอกจากจักรวรรดินิยมรัสเซียและอเมริกา ถึงแม้โจวเินโลจะโจมตีสหรัฐอเมริกาว่า ต้องการเป็นเจ้าโลก แต่เขาก็ไม่ได้กล่าวถึงอุปสรรคต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาแต่ประการใด ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐอเมริกาคจะพัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ ครอบงำที่ผู้นำจีนเห็นว่า ภัยจากรัสเซียยังคงคุกคามประเทศจีนอยู่

กล่าวโดยทั่วไป การประชุมใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ ๑๐ ช่วยผลักดันอำนาจการเมืองของฝ่ายบริหารให้มั่นคงยิ่งขึ้น ซึ่งจะมีผลต่อการวางนโยบายต่างประเทศจีนคือ ช่วยให้ฝ่ายบริหารสามารถเจรจามั้ญหาระหว่างประเทศด้วยความเชื่อมั่น และมีอำนาจต่อรองมากขึ้น ในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ความมั่นคงภายในประเทศจะช่วยให้ประเทศมีอำนาจการต่อรอง

มากขึ้นในการเจรจาปัญหาทางการเมือง ฝ่ายบริหารภายใต้การนำของโจวเอนโหลจะอ้างได้เต็มที่ว่า นโยบายของตนได้รับการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์จีน เพราะการประชุมใหญ่ครั้งนี้เป็นการรับรองนโยบายต่างประเทศของจีนในปัจจุบัน ซึ่งหมายถึงว่า นโยบายต่างประเทศของจีนในอนาคตอันใกล้จะยังคงดำเนินไปตามรูปแบบปัจจุบัน สิ่งที่เพิ่มขึ้นก็คือ การดำเนินนโยบายที่มีนัยสำคัญเท่านั้น

สรุป

การประชุมใหญ่ของพรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้ง

ที่ ๑๐ เป็นไปเพื่อประโยชน์ของการผนึกอำนาจทางการเมืองให้กับกลุ่มผู้บริหารประเทศชุดปัจจุบัน นโยบายการบริหารภายในประเทศ นโยบายการพัฒนาทางเศรษฐกิจและนโยบายต่างประเทศจะยังคงดำเนินไปตามทางสายกลางภายใต้การนำของโจวเอนโหล ส่วนปัญหาผู้นำจีนในอนาคตนั้น จะเป็นไปตามระบบผู้นำร่วมเป็นสำคัญ

ชาญณรงค์ เตชะรัชต์กิจ

คนกับสิ่งแวดล้อม

การรับเทคโนโลยีต่าง
ประเทศ : กรณี
ไทย-ญี่ปุ่น

สำหรับประเทศไทย เทคโนโลยีเป็นความต้องการ เป็นความปรารถนา เป็นเป้าหมายแห่งชาติในแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ

สำหรับประเทศญี่ปุ่น เทคโนโลยีเป็นที่มาแห่งปัญหาแห่งชาติ ปัญหาสภาพแวดล้อม เป็นที่มาของการระดมสรรพชีวิตเพื่อการรุกรานใน

ประวัติศาสตร์ การรับและพัฒนาเทคโนโลยีของญี่ปุ่นก่อให้เกิดการรวมศูนย์ของทุน เกิดธุรกิจไซบัตซี (กลุ่มนายทุน) ตลอดจนทั้งการขยายตัวและการรุกรานทางเศรษฐกิจ

ประวัติการรับเทคโนโลยีต่างประเทศของไทยนั้น เทคโนโลยีเครื่องปั้นดินเผาจากจีนรับเข้า

มาในสมัยสุโขทัย อำนวยชีวิตการบริโภคให้ สะดวกขึ้นให้ทั้งดงามขึ้นและเป็นสินค้าออกเข้าไป ในญี่ปุ่น รวมทั้งวัฒนธรรมการดื่มชาด้วย ด้วย ชาวมังโกลในสมัยมุโรวาชิเป็นแฟชั่นนิยมสูงใน สมัยนั้น

เทคโนโลยีอาวุธโดยเฉพาะปืนไฟจากยุโรป โดยผ่านปอร์ตุเกสนั้นเริ่มในสมัยอยุธยา ในสมัย รัชกาลพระรามาธิบดีที่ ๖

เทคโนโลยีคมนาคม ต่อเรือกำปั่น สำหรับ ค้าขายข้ามทะเลนั้น ในสมัยพระนารายณ์ได้รับความช่วยเหลือจากฝรั่งเศส โดยผ่านเจ้าพระยา วิชาเยนทร์ (ฟอลคอน) ส่วนการประปาโดย ใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำ “ซับเหล็ก” ไปยังวังพระ นารายณ์ที่ลพบุรี

เทคโนโลยีจากต่างประเทศในสมัยรัชกาลที่ ๔-๕ เป็นช่วงสมัยการรับเทคโนโลยีจากต่าง ประเทศอย่างจริงจังและในหลายด้าน เช่น- การ รดไฟ การชลประทาน เรือชุดแร่ (วิทยาการใน การชุดแร่ดีบุกนั้น เรือชุดแร่แบบกระทู้ที่ตีที่สุด ในโลกมีเป็นลำแรกในเกาะภูเก็ต และคนไทยก็ เป็นเจ้าของถึง ๑๓ ลำ)

การรับเทคโนโลยีต่างประเทศหลังสงคราม สงครามโลกครั้งที่สอง รู้จักกันในนามของ “ความ ช่วยเหลือจากต่างประเทศ” (ญี่ปุ่นใช้คำว่าความ ร่วมมือระหว่างประเทศ) ในรูปของการแบมือ รับในรูปของผู้เชี่ยวชาญ ทุนการศึกษา สถาบัน ค้นคว้าอุปกรณ์ และ Contract Service เช่น

โครงการ สัญญาแลกเปลี่ยนอาจารย์ระหว่างมหา วิทยาลัยในประเทศกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ

การรับเทคโนโลยีต่างประเทศหลังการปฏิวัติ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ นั้น รวบรวมเป็นแผนขึ้นโดย สภาพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ เรียกว่า *แผนพัฒนา เศรษฐกิจแห่งชาติ* และแผนนี้ระหว่างช่วงปี ๒๕๐๔-๒๕๐๕ ได้แสดงลักษณะของเป้าหมาย แห่งชาติที่ทุ่มเทและให้ความสำคัญต่อเทคโนโลยี อย่างมากมาย

สำหรับประเทศญี่ปุ่นนั้น ที่มาสำคัญของ เทคโนโลยีคือจีนและตะวันตก ในสมัย *Jomon* และ *Yayoi* ก่อนที่เทคโนโลยีจีนจะเข้ามาพร้อม กับศาสนาพุทธ วิทยาการมีเพียงการทำเครื่องปั้น ดินเผาโดยใช้เชือกผูกกรอบ ๆ แล้วเผา (รอยเชือก เมื่อเผาเสร็จกลายเป็นลวดลายซึ่งถือกันว่าเป็นแพ ชั่นของสมัยนั้นไป) สมัยนั้นระดับเทคโนโลยีกระ ดับชั้นเล็กน้อย เป็นเพียงความละเอียดของฝีมือ การปั้นดินเผาเท่านั้น

ปี ค.ศ. ๕๕๒ เป็นยุคใหม่ของการรับเทค โนโลยีต่างประเทศอย่างจริงจังเป็นครั้งแรก กล่าว กันว่าเป็นเทคโนโลยีรวมกับความกระหายทาง ศาสนาและวังเป็นต้น ได้มีการรับเข้ามาอย่างม ากมาย ญี่ปุ่นในสมัยนั้นมีปัญหา กับจีนยิ่งกว่ากับ อเมริกาในสมัยนั้นมากนัก เพราะศาสนาธิลป วัฒนธรรมจีนได้ครอบงำชีวิตจิตใจคนญี่ปุ่นอย่าง สิ้นเชิง

เทคโนโลยีอาวุธ โดยเฉพาะปืนไฟ รับเข้า

มาเป็นระยะเดียวกับสมัยต้นอยุธยา บทบาทของเทคโนโลยีที่รับเข้ามาในระยะนี้มีอิทธิพลมหาศาลช่วยทำให้ประเทศที่แตกเป็นก๊กกลับรวมกันได้ด้วยอาวุธปืนไฟ

โอดะ โนบุงาวะ ได้ยิงคนจากเมืองหนึ่ง ไปสู่เมืองหนึ่ง เมื่อยิงจนศัตรูหมดสิ้นแล้ว เอกภาพของชาติก็กลับคืนมา ภายหลังที่แตกแยกถึง ๑๐๐ ปี

การรับเทคโนโลยีทางกองทัพสงคราม ในปลายสมัยโตกุกาวา ขณะที่ปิดประเทศอยู่โดยผ่านซอลันดานั้นเป็นตัวอย่างแบบฉบับของวัตถุประสงค์โดยปฏิเสธรสปีริตแห่งเทคโนโลยีนั้น ๆ โดยสิ้นเชิง

ยุคเมจิเป็นยุคใหม่ที่กำเนิดจากการข่มบังคับด้วยเทคโนโลยีที่เหนือกว่าจากต่างประเทศจนก่อให้เกิดปมด้อยทางประวัติศาสตร์ในบุคลิกภาพของคนญี่ปุ่นจนถึงทุกวันนี้ นายพลเรือเปอรวีร์ได้พากองเรือเหล็กแล่นข้ามครึ่งโลกมาจอดใกล้เมืองเอโดะ เมืองหลวงขณะนั้น และกองทัพพร้อมอาวุธได้ยกพลขึ้นบก และขอเข้าพบโชกุนในลักษณะของชาติที่มีเทคโนโลยีสูงกว่า ปัญหาที่เกิดจากการข่มขู่ครั้งนั้นมีอิทธิพลต่อชะตากรรมของแผ่นดินใหญ่เอเชียอย่างมหาศาล

การรับเทคโนโลยีต่างประเทศเข้ามานั้น เครื่องมือที่ถูกใช้ในอันดับแรกคือ “คนหนุ่ม” ในรูปของนักคิดต่างชาติ นโยบายแห่งชาติตลอดสมัยเมจิคือ ความเข้มแข็งทางการทหารและอุตสาหกรรม

กรรม คนหนุ่มที่ถูกส่งออกไปในยุโรป อเมริกา จำนวนมาก ศึกษาวิชาที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ จากปีแรกถึงปีสุดท้ายแห่งสมัยเมจิ (ค.ศ. ๑๘๖๘-๑๙๑๒) ระยะ ๔๕ ปีนั้นคนหนุ่มเหล่านี้มีจำนวนถึง ๕๕๓ คน

ในจำนวน ๕๕๓ คนนี้มีบทบาทอย่างมากต่อการนำเทคโนโลยีที่ศึกษามาเผยแพร่ในประเทศแม่ในช่วงปีเมจิ ๑๐-๑๒ ระยะประมาณ ๑๐ ปีนี้ ได้เกิดสมาคมซึ่งจัดตั้งโดยนักเรียนนอกเหล่านั้นหลายสมาคม เฉลี่ยแล้วประมาณ ๑ สมาคมต่อปี ตัวอย่างของสมาคมเหล่านั้นคือ *สมาคมคณิตศาสตร์* ตั้งเมื่อปีเมจิ ๑๐ *สมาคมภูมิศาสตร์* ตั้งเมื่อปีเมจิ ๑๒ *สมาคมทางแผ่นดินไหว* ตั้งเมื่อปีเมจิ ๑๓ *สมาคมทางชีววิทยา* แห่งโตเกียวตั้งเมื่อปีเมจิ ๑๔ *สมาคมทางเหมืองแร่* ตั้งเมื่อปีเมจิ ๑๔ *สมาคมสร้างบ้าน* ตั้งเมื่อปีเมจิ ๑๕ *สมาคมทางไฟฟ้า* ตั้งเมื่อปีเมจิ ๒๑ การปลดแอกทางเทคโนโลยีโดยการเชิญอาจารย์จากต่างประเทศออกจากตำแหน่งการงานที่ทำ และให้นักเรียนนอกเข้าสวมงานแทนนั้น ปรากฏว่า ราวปีเมจิ ๑๕ สามารถปลดแอกได้เกือบหมด ทางด้านวิทยาศาสตร์นั้น จนถึงปีเมจิที่ ๑๘ อาจารย์ต่างประเทศที่เคยจ้างมา ๔๕ คน สามารถจะให้นักเรียนนอกเข้าแทนที่ได้ถึง ๔๘ คน

เทคโนโลยีตะวันตกซึ่งใช้เวลาพัฒนาในระยะประมาณ ๒๐๐ ปี ปรากฏว่ามีชาวญี่ปุ่นเดินทางไปเรียนถึงเกือบพันคน ตลอดสมัยเมจิ ๕๐ ปีเป็น

เรื่องที่น่าแปลกที่ว่าเทคโนโลยีสามารถเวียนเก็บเอามาใช้ได้โดยคนเพียงไม่กี่คนในระยะเวลาอันสั้น ปัญหาถัดไปคือปัญหาของอุตสาหกรรมคือจะใช้เทคโนโลยีนั้นในลักษณะอย่างไร และเพื่อใครบ้าง

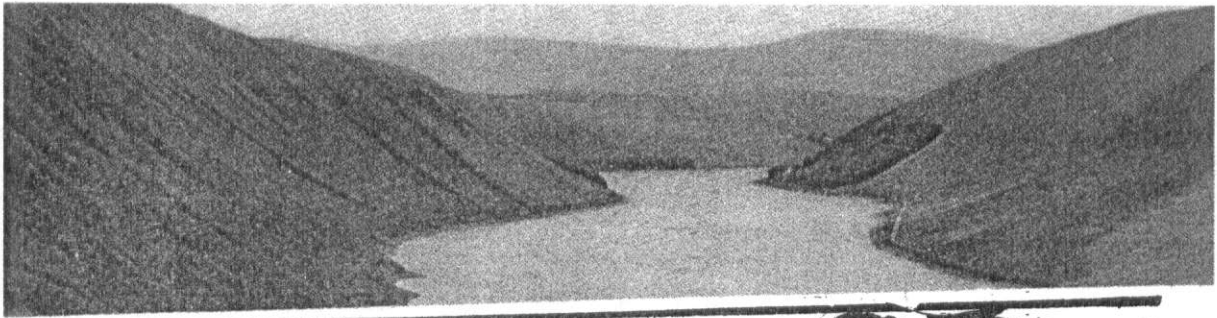
เทคโนโลยีเป็นเรื่องของสากลซึ่งไม่อาจผูกขาดกับชนชาติ วัฒนธรรม หรือศาสนาชนใด ๆ ได้ ต่างจากวิชาการอื่น ๆ เช่นดนตรี วรรณคดี ศิลปะ หรือภาษา ซึ่งการถ่ายทอดและการรับถ่ายทอดสามารถเป็นไปได้ในบางลักษณะเท่านั้น

อย่างที่ได้เน้นชัดมากก็คือ ตัวอย่างการถ่ายทอดและการรับเทคโนโลยีของญี่ปุ่นจากชาติตะวันตก

สำหรับประเทศไทย เทคโนโลยีในลักษณะไหน การปรับให้เข้ากับสภาพของภูมิประเทศและสังคมไทยเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด และให้ใครทำ ควรเป็นเรื่องที่ต้องเป็นอุตสาหกรรมที่แน่นอนของชาติเสียที่

ประเสริฐ จิตวิวัฒน์พงศ์

<p>มองเชือกเส้นใหญ่ในมือ บ้านฉันอยู่ลำพูน กึ่งกลางระหว่างตัวเมืองและป่าที่มีแต่ต่อไม้ บ้านฉันหลังเด็กยกพื้นสูง มันทำด้วยไม้ไผ่ทั้งหลัง บ้านฉันอยู่ในที่ลุ่ม น้ำจึงท่วมถึงอกและลึกกว่าบ้านของคนอื่นๆ</p> <p>พยายามปั่นขึ้นไปตามเสา น้ำท่วมครั้งแรก ครอบครัวยุของฉันทิ้งเสื้อผ้าที่ติดกายอยู่ ฉันทิ้งเสื้อผ้าและชุดกลอยมาเกินเหมือนคนอื่น ๆ เพียงวันหนึ่งไม่และกลอยหมดป่าแล้ว ฉันทิ้งเอาแว่นมาเลี้ยงกันไปได้วันหนึ่ง</p> <p>ตอนน้ำท่วมครั้งที่สองเราเอาไอ้ต่างมาทำอาหารได้เกือบอาทิตย์ ลูกทั้งหกของฉันทิ้งเล่นที่วัดและคอยรับของที่เขาอาจจะมาแจก พี่ชายไปรับจ้างที่สถานีรถไฟ เขาให้วันละสามบาทเพราะเขาต้องเอารถยนต์บุกน้ำมารับ ฉันทิ้งจะไปรับจ้างหรือขายตัว เขาก็ไม่เอา เพราะฉันทิ้งหอมมากและลูกยังไม่ยอม</p> <p>ผูกเชือกกับขื่อและทำบ่วงสวมคอ คราวนี้น้ำท่วมครั้งที่สามห่างจากครั้งก่อนสองวัน ฉันทิ้งจะไปคอยรับของแจกก็ไม่ได้เพราะน้ำสูงและเปื่อยยุ่ย เสื้อฉันทิ้งก็ต้องให้ลูกใส่ไปแล้ว เวลาเขามาแจกของนั้นฉันทิ้งไม่เคยได้เพราะบ้านฉันทิ้งอยู่ไกลจนไม่มีใครมาถึงและผู้ใหญ่บ้านให้พวกตัวหมด วันนี้ลูกฉันทิ้ง พี่ชายไม่สบายแต่ยังไปรับจ้างอยู่ ฉันทิ้งไม่ได้กินอะไรมาสองวันแล้ว</p> <p>โจนลงมาจากขื่อ พี่ชายและลูก ๆ คงจะกินเนื้อฉันทิ้งได้หลายวัน</p>	<p>เหตุการณ์จากครอบครัวหนึ่งที่บ้านลำพูน</p> <p>อุดม รุ่งเรืองศรี</p>
--	---

เรื่องสั้นอินเดีย

มันมากับนักการเมือง

มุลัก ราช อานันท์

ทุกคนทราบดีแล้วว่าอินเดียกำลังชะงักเข้มน้้นต่อโครงการพัฒนาอย่างขนานใหญ่ เพื่อบันดาลความก้าวหน้าให้แก่อิสราภาพซึ่งพวกเราเพิ่งได้รับมาใหม่ ๆ มันเป็นโครงการที่กว้างขวางครอบคลุมถึงกิจกรรมมากหลาย อันเคยเป็นเพียงความใฝ่ฝัน เพื่อสนองความต้องการของประชาชน คณะผู้นำของเราเคยให้คำมั่นสัญญาว่าเมื่อประเทศชาติได้รับเอกราชแล้วท่านจะกระทำสิ่งต่าง ๆ และขณะนี้ท่านกำลังเร่งมือทำตามสัญญาที่ให้ไว้ ท่านเคยกล่าวดั่ง ๆ เพื่อให้โลกทั้งโลกรับทราบไว้ว่า ต้องการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอิสราภาพโดยสมบูรณ์

“เรามั่นใจว่า” ท่านผู้นำประกาศก้อง “มันเป็นสิทธิโดยชอบธรรมของชาวอินเดีย เช่นเดียวกับ ประชาชาติอื่น ๆ ที่จะมีเสรีภาพและได้รับผลจากแรงงานของพวกเขา กับที่จะมีทุกสิ่งซึ่งจำเป็นสำหรับ ชีวิต เพื่อว่าจะได้มีโอกาสเติบโตเต็มที่ เรายังเชื่ออีกด้วยว่ารัฐบาลโคที่จำกัดสิทธิและกดขี่ประชาชน พวกเขาย่อมมีสิทธิที่จะล้มล้างรัฐบาลนั้นเสีย”

ด้วยคำขวัญที่ฉุนแฉะอยู่ในดวงใจ คณะผู้นำของเรากำลังทุ่มชีวิตให้กับงานอย่างหนัก เพื่อให้ ได้ส่วนกับชนาคติหมาของประเทศและปัญหาอันใหญ่หลวง ปัญหาสำคัญข้อหนึ่งของประเทศเราก็คือ ความมอดอยากขาดแคลน โรคกระเพาะพิการที่เป็นกันมาหลายชั่วคนยังเป็นโรคร้ายแรงของคนรุ่นนี้ ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหานี้ ๓๗๗ นายกรัฐมนตรีได้มีบัญชาให้สร้างเขื่อนขนาดใหญ่ ตามแบบเขื่อน ดินเนอร์ ของโซเวียตรัสเซีย และเขื่อน ที.วี.เอ. ของสหรัฐอเมริกา

ประมุขของประเทศเราแถลงว่า ภายในระยะเวลา ๑๐ ปี เขื่อนเหล่านี้และความมหัศจรรย์ทาง วิทยาศาสตร์ด้านอื่นแห่งยุคใหม่จะกำจัดโรคความหิวร้ายแรงให้หมดสิ้นไป ประชาชนออกจะสงสัย แผนการมักใหญ่ใฝ่สูงเอามาก ๆ แต่คณะผู้นำบอกว่าอาณัติพระคัมภีร์ของประชาชนมักคับแคบเสมอ ไม่ สามารถมองเห็นอนาคตรุ่งโรจน์ และยืนยันว่ายุคแห่งความสมบูรณ์อยู่แค่เอื้อมนี้เอง

ด้วยเหตุที่ต้องคอยนาน ๑๐ ปี (นับเป็นกรรมอย่างหนึ่งของประเทศที่หึงยาวและกว้าง) คณะ ผู้นำจึงริบเร่งรณรงค์โครงการ “ผลิตอาหารเพิ่มขึ้น” โดยผ่านรัฐบาลประจำรัฐต่าง ๆ ของอินเดีย และอนุมัติเงินจำนวนมากแก่ผู้ปรารถนากระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเสริมสร้างประเทศชาติด้วยการกำจัด โรคหิวของประชาชน

ศรีชัต ราม โมहन มิสรา หัวหน้าวิศวกรประจำอำเภอสีตาปุระ ผู้ลาออกจากราชการภายใต้ รัฐบาลอังกฤษก่อนเกษียณอายุ ๑ ปีเต็ม เพื่อแสดงให้เห็นว่ามีความภักดีเพียงไรต่อขบวนการกอบกู้ เอกราชของอินเดีย ได้รับการแต่งตั้งอีกครั้งโดยกระทรวงโยธาธิการ ทันทีที่รัฐบาลพรรคองเกรสขึ้น ครองอำนาจ ศรีชัต มิสรา เริ่มค้นปฏิบัติงานตามอุดมคติรักชาติด้วยการร่างโครงการปรับปรุงความ เป็นอยู่ของประชาชนในอำเภอสีตาปุระ ในบทนำของรายงานที่นำเสนอรัฐบาลแห่งรัฐคุครประเทศ ว่าด้วยสภาพของประชาชนในอำเภอสีตาปุระ เขาชี้ให้เห็นว่ารัฐบาลอังกฤษจากไปพร้อมกับปล่อยให้ เขตนั้นทั้งเขตอยู่ในสภาพสิ้นเนื้อประดาตัว ทุกครอบครัวมีอาหารกินอย่างมากวันละมือ คำกว่าระดับ จะทนอยู่ได้ ชาวนาผู้เป็นชนส่วนใหญ่ของประชากรต้องกินพืชที่มีลักษณะอย่างเดียวกับหญ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นอยู่ของหมู่บ้านแห่งหนึ่งที่ชื่อ รามเครวะห์ มีสภาพสุดแสนจะทนต่อไปได้ทั้งคน และสัตว์ เพราะขาดแคลนน้ำเนื่องจากปีก่อนฝนแล้ง

ในบทหน้านั้นเขาเสนอโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำ เพื่อป้องกันหุบภิกขภัยอันอาจเกิดจากสภาพขาดแคลนน้ำในปัจจุบัน งบประมาณค่าก่อสร้างอ่างเก็บน้ำราวๆ ๗๕,๐๐๐ รูปี แต่โครงการนี้จะให้ผลคุ้มค่ากับทุนที่ลงไป เพราะมันจะเป็นเครื่องยกระดับชื่อเสียงของรัฐบาลโดยแสดงให้เห็นว่ารัฐบาลคือเอาสวัสดิภาพของประชาชนเป็นเรื่องสำคัญ และจะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นว่ามีสิ่งซึ่งเป็นขั้นเป็นอันเกิดขึ้นจริงๆ เพื่อการเปลี่ยนแปลง ศรีชิต มิสรา ยังเน้นด้วยการกล่าวว่าแม้จะเป็นที่รู้แพร่หลายกันในประเทศทั่วโลกว่า ชีวิตในประเทศอินเดียคับแคบเพราะประชาชนส่วนใหญ่อดคัด ซึ่งก็เป็นความจริงนั้น ความเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งแม้ว่าจะเล็กน้อยและไม่สำคัญ แต่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอีกหลายอย่างติดตามมาภายหลังได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว ต่อไปบ้านจำนวนหลายล้านหลังจะถูกสร้างขึ้น โรงเรียนก็จะเปิดใหม่ ห้างราคาสินค้าที่จำเป็นก็จะถูกลง ความเป็นที่เรายอมรับว่าชีวิตในประเทศเราแร้นแค้น แต่ที่เรากำลังเร่งปรับปรุง โลกจะให้เกียรติเราสำหรับความซื่อสัตย์และจริงใจ ยิ่งกว่านั้นอาจร่วมสร้างชีวิตที่ดีกว่าด้วยการช่วยเหลือและให้กู้ยืมจากธนาคารโลก

ข้อเสนอฉบับนี้ได้รับการต้อนรับอย่างดีจากคณะรัฐมนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรู้จักกับภรรยาของ ศรีชิต โมहन มิสรา มานานราว ๑๒ ปีแล้ว เพราะนางมีความเลื่อมใสต่อ *มหาดคมา คานธี* และนิยมแต่งกายด้วยผ้าฝ้ายทอด้วยมือ นางบั่นฝ้ายเองก่อนที่ ศรีชิต มิสรา จะลาออกจากราชการของรัฐบาลอังกฤษเสียอีก

ในสมัยประชุมใบไม้ร่วงของรัฐสภาประจำรัฐ รายการเงิน ๗๕,๐๐๐ รูปี สำหรับอ่างเก็บน้ำได้ถูกบรรจุเข้างบประมาณและผ่านการอนุมัติด้วยคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงโยธาธิการกำชับให้การก่อสร้างเป็นไปอย่างดีที่สุด เพราะอาจเปลี่ยนที่ดินที่แห้งแล้งให้เพาะปลูกได้ เพื่อเป็นที่ทำมาหากินสำหรับผู้พวยพามาจากรัฐปัญจาบ ทั้งนี้ถือว่าเป็นผลพลอยได้นอกเหนือไปจากการแก้ไขความขาดแคลนน้ำของหมู่บ้านรามเคราะห์

ศรีชิต ราม โมहन มิสรา ได้ริเริ่มแผนการอย่างละเอียดสำหรับการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ เขาปรึกษากับเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญจากต่างประเทศ แต่ส่วนใหญ่ยึดหลักของอาจารย์ทางสถาปัตยกรรมอินเดีย เพราะต้องการให้เป็นอ่างเก็บน้ำ *สวาเทซี* ตามวิถุญาณและอุดมคติการขุดสระของอินเดียอันรุ่งเรืองแต่ปางบรรพ์ นอกจากนี้ยังอาศัย “คัมภีร์ศิลปศาสตร์” ซึ่งบรรยายถึงกฎเกณฑ์อย่างแจ่มชัดเกี่ยวกับตำแหน่งของดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาว และลม เสร็จแล้วนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงโยธาธิการเพื่อขอรับการอนุมัติ แน่แน่นอนเนื่องจากเป็นเอกสารของผู้เชี่ยวชาญซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดทางเทคนิคและภาพแพรวพราว เอกสารเช่นนี้จะทำได้ก็เฉพาะ

โดยวิศวกรอาชีพแท้จริง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงโยธาธิการเห็นชอบ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยผู้ประทับใจกิจกรรมของภริยาของ ศรีชาติ ราม โมहन มิสรา ยังได้ย้ำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงโยธาธิการถึงความรักชาติของวิศวกรผู้นี้

ศรีชาติ ราม โมहन มิสรา หุ่นเหล็กใจและวิญญาณลงในงานการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ เขามีได้เป็นเพียงวิศวกรธรรมดาๆ คนหนึ่งเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้สร้างและผู้บริหารเช่นเดียวกับวิศวกรชั้นสูงในประเทศของเรา เนื่องจากสุขภาพบุรุษผู้นี้แตกฉานในความรู้ทางสันสกฤตเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมในพงศาวดารอินเดีย กับยังมีนิสัยสวดสวดตีพระวิศวกรรมเทพแห่งการช่างเป็นประจำวัน เขาจึงเป็นนักก่อสร้างที่สำคัญคนหนึ่ง ชั่วเวลา ๖ เดือน หลังจากที่โครงการได้รับอนุมัติการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำก็สำเร็จลง ศรีชาติ ราม โมहन มิสรา ส่งรายงานไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงโยธาธิการเกี่ยวกับความสมบูรณ์ของงาน และถูกเก็บรักษาไว้ในสำนักงานเลขานุการ

เพื่อตอบแทนผลงานอันล้ำเลิศของ ศรีชาติ ราม โมहन มิสรา เขาได้รับเลือกให้เป็นที่ปรึกษาในการสร้างเขื่อน พักขรา ซึ่งจะสร้างขึ้นในรัฐปัญจาบ สำหรับทดน้ำเข้าหล่อเลี้ยงแผ่นดินแห้งแล้งกว้างขวางทางภาคเหนือ ดังนั้นตำแหน่งว่างของเขาจึงถูกแทนโดย จันกิตาส ผู้เป็นญาติห่างๆ ของเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จันกิตาส เพิ่งสำเร็จวิชาวิศวกรรมศาสตร์จากสหรัฐอเมริกามาหยกๆ

กระทุ้งสองสามข้อได้ถูกยกขึ้นในสภาเกี่ยวกับการแต่งตั้ง สมาชิกฝ่ายค้านประณามว่ารัฐบาลกองเกรสเล่นพวก แต่ผู้ลงชื่อแห่งการขัดแย้งหมดไปโดยเร็วเพราะประเทศของเรามีวิศวกรที่สามารถไม่เพียงพอ

หลังจากที่เข้าปฏิบัติงานไม่นานนัก จันกิตาส ได้เข้าพบศรีชาติ ราม โมहन มิสรา ทาริอกันเกี่ยวกับอ่างเก็บน้ำที่รามเคราะห์ และมองเห็นข้อบกพร่องเล็กๆ น้อยๆ ในโครงการเดิม เพราะไม่มีบันไดไว้ให้ชาวบ้านลงไปอาบน้ำในอ่างเก็บน้ำ หรือลงไปตักน้ำและซักเสื้อผ้า โดยเฉพาะเมื่อฝนแล้งและระดับเดิมของน้ำสูงไม่พอ ศรีชาติ ราม โมहन มิสรา กล่าวว่าเขาได้รับคำร้องเรียนจากชาวบ้านมากมาย ทว่าสะเพร่าที่ละเลยส่วนสำคัญที่สุดในการก่อสร้าง ดังนั้นเขาจึงขอร้องวิศวกรหนุ่มว่าอย่าให้คนแก่หัวหงอกต้องเสียชื่อเสียงถ้าข้อบกพร่องนี้แพร่หลาย ขอให้เสนองบประมาณพิเศษ ๔๕,๐๐๐ รูปีเพื่อใช้สร้างบันไดขนานกับคานหนึ่งของอ่างเก็บน้ำ

จันทิหาสมิได้โยคีคือความหัวทงอกของคนแก่เท่าใดนัก แต่เมื่อพบลูกสาวคนเดียววัย ๒๕ ปีของ ศรีชิต ราม โมहन มิสรา ที่งานเลี้ยงน้ำชา เขารู้สึกว่าจะต้องพิสูจน์ความสามารถของตนเองด้วยการปรับปรุงแผนผังของชายแก่และเติมรายการบันไดลงไป ดังนั้นเขาจึงเสนอโครงการไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงโยธาธิการ แนะนำว่าอ่างเก็บน้ำที่ออกแบบไว้แต่เดิมมีจุดมุ่งหมายเพียงต้องการส่งน้ำให้ไร่นาและสร้างด้วยวงเงินที่ต่ำมาก เพื่อให้เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้นสำหรับการใช้ในครอบครัวควรวสร้างชั้นบันไดราคาประมาณ ๑๕,๐๐๐ รูปี ซึ่งนับเป็นจำนวนเล็กน้อยเมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ชาวนาแห่งรามเคราะห์ เขากล่าวว่างบประมาณ ๑๕,๐๐๐ รูปี ที่เสนอโดย ศรีชิต ราม โมहन มิสรา น้อยเกินไปนอกจากเป็นเพียงการวางรากฐาน ทั้งนี้เป็นเหตุผลว่าทำไมจึงไม่สร้างบันไดเสียตั้งแต่ครั้งนั้น

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงโยธาธิการได้รับความประทับใจลึกซึ้งต่อเหตุผล และถูกรบเร้าให้นำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี ศรีชิต ราม โมहन มิสรา ก็ฉวยโอกาสย้ำความคิดเห็นในเอกสารของจันทิหาส รัฐมนตรีต้องการคำแนะนำทางเทคนิคและบันทึกความเห็นชอบอย่างหนักแน่นต่อรัฐบาลในบึงบประมาณใหม่ เงินจำนวน ๑๕,๐๐๐ รูปีก็ได้รับการอนุมัติเพื่อใช้จ่ายในการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำรามเคราะห์

เนื่องจากหัตนะเกี่ยวกับชีวิตใหม่ค่อย ๆ แผ่ขยายเข้ามาในประเทศอินเดีย การสมรสไม่ได้จัดกัน ในดวงสวรรค์ดั้งเดิม หากแต่จัดกันในโลกนี้จริง ๆ ด้วยเหตุผลอย่างชาวโลกธรรมตาสามัญ เพราะการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำที่รามเคราะห์ ทำให้จันทิหาสมิโชคได้สมรสกับลูกสาวคนเดียววัย ๒๕ ปี ของ ศรีชิต ราม โมहन มิสรา ดังนั้นเขาจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวที่มีความสุข ถูกยกขึ้นสู่ความมีชื่อเสียงและอิทธิพลโดยอาศัยพ่อตาผู้เป็นนักก่อสร้างและผู้รักประเทศชาติ ซึ่งขยายโครงการพิเศษช่วยเหลือชาวนาผู้ยากจนด้วยคำมั่นสัญญาว่า จะมีน้ำพอเพียงแม้เมื่อเกิดความแห้งแล้งติดต่อกันหลาย ๆ ปี

ภายหลังการสมรสของจันทิหาสกับครอบครัวสำคัญอย่างของ ศรีชิต ราม โมहन มิสรา เขาไม่สามารถอยู่ในอำเภอเล็กๆ เช่น สีตาปุระ ได้อีกต่อไป ดังนั้นจึงวิ่งเต้นเข้ารับตำแหน่งในบริษัทอังกฤษเก่า ซึ่งถูกซื้อกิจการมาโดยนักอุตสาหกรรมชาว มรวรวิ ผู้มั่งคั่งคนหนึ่งในกัลกัตตา มีหน้าที่ควบคุมเครื่องจักรของโรงงาน

ศรีชิต ราม โมहन มิสรา แต่งตั้งวิศวกรหนุ่มผู้เป็นหลานชายของภรรยาเขาเอง - เข้าดำรง

ตำแหน่งแทนจันทิทาส เจ้าหน้าที่คนใหม่ชื่อ **ราชโคपाल** แต่เดิมเป็นพนักงานตรวจตราฝ่ายโยธาธิการ ด้วยเหตุที่ทำงานหนักจึงได้รับอนุปริญญจากหลักสูตรทางไปรษณีย์และได้รับอนุญาตให้เข้าเป็นสมาชิกของวิศวกรรมสมาคมแห่งหนึ่งในอเมริกา รัฐบาลมีความเชื่อถือศรัทธา ราม โมहन มิสรา เป็นอย่างสูงเพราะเขาได้เสนอโครงการยาวเหยียดเกี่ยวกับเขื่อนพักขรธา ดังนั้นทางการจึงยอมรับคำรับรองของเขาสำหรับราชโคपाल

มิใช่เพียงเท่านั้น รายงานที่ศรัทธา ราม โมहन มิสรา และราชโคपाल วิศวกรใหม่ร่วมกันร่างขึ้นเกี่ยวกับปรับปรุงอ่างเก็บน้ำรามเคราะห้ชั้นต่อไปยังได้รับอนุมัติอีก เหตุการณ์มีอยู่ว่า ๒ ปีภายหลังจากก่อสร้างอ่างเก็บน้ำซึ่งเป็นที่แจกน้ำในชนบท โคลนตมจำนวนมากไหลมารวมตัวอยู่กับอ่างและขัดขวางต้นกำเนิดของแหล่งน้ำนั้น การขุดลอกอย่างจริงจังเป็นทางเดียวที่จะขจัดการขัดขวางให้หมดไป วิศวกรทั้งสองเสนอว่าค่าใช้จ่ายตกราว ๒๕,๐๐๐ รูปี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงโยธาธิการแลเห็นว่าไม่มีประโยชน์อันใดที่จะทำลายแหล่งน้ำเพราะเหตุด้วยขาดค่าใช้จ่ายพิเศษเพียงเล็กน้อย ดังนั้นท่านจึงเสนอโครงการต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีก็อนุมัติให้ตามที่เสนอ

ขณะที่รายงานการขุดลอกอ่างเก็บน้ำถูกนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงโยธาธิการ เผื่อนู มร. คอนดอร์ วิศวกรชาวอังกฤษเดินทางมาประเทศอินเดีย เพื่อสำรวจงานและโครงการใหม่ซึ่งรัฐบาลกลางกระทำขึ้น เนื่องจากได้รับแต่งตั้งโดยรัฐบาลกลางเขาจึงออกตระเวนสัมภาษณ์รัฐมนตรีว่าการกระทรวงโยธาธิการประจำรัฐต่างๆ และได้พบแฟ้มเอกสารเกี่ยวกับหมู่บ้านรามเคราะห้ ซึ่งบันทึกถึงการก่อสร้างขนาดใหญ่โดยเจ้าหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประชาชน บันทึกนั้นทำให้เขาเกิดเมสสนใจ เขาขออนุญาตเดินทางไปชมอ่างตัวอย่างนั้น

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงโยธาธิการเรียกตัวราชโคपाल วิศวกรประจำอำเภอสีดาประเข้าพบ มีคำสั่งให้น้า มร. คอนดอร์ ไปชมอ่างเก็บน้ำรามเคราะห้ ราชโคपालให้เหตุผลว่าเขารู้สึกไม่ค่อยสบายอีกประการหนึ่งหาก มร. คอนดอร์แจ้งให้ทราบล่วงหน้าสักระยะหนึ่งเขาอาจมีเวลาจัดที่พักดี ๆ และอาหารแบบอังกฤษให้ได้ เนื่องจากหมู่บ้านรามเคราะห้เป็นสถานที่พระเจ้าทรงทอดทิ้ง ฉะนั้นเป็นการลำบากมากสำหรับชาวยุโรปที่จะไปเผชิญกับสภาพดังกล่าว เขายังให้คำแนะนำเพิ่มเติมอีกว่าจะเป็นการดีหาก มร. คอนดอร์ เดินทางไปพร้อมกับ ศรัทธา ราม โมहन มิสรา ระหว่างการพักผ่อนฤดูใบไม้ร่วงปีหน้า เพราะเป็นช่วงเวลาเหมาะที่สุดในการเดินทางท่องเที่ยวชนบทและยิงเป็ดป่า

อย่างไรก็ตามออกจะโชคร้ายสักหน่อย เพราะ มร. คอนดอร์ เป็นคนชนิดที่เรียกว่าชีพจรลงเท้า

เขาต้องการไปดูให้ได้เดี๋ยวนั้น หากขัดข้องก็ไม่ดูเสียเลย ด้วยเหตุว่าเขาเป็นชาวอังกฤษผู้มีความสามารถ ทั้งเอาใจใส่ต่อหน้าที่และกระหายที่จะได้เห็น ว่า ชาวอินเดียผู้ซึ่งเพื่อนร่วมชาติของเขามอบอิสรภาพให้กำลังใช้อิสรภาพให้เป็นประโยชน์ เขาหาเหตุผลประกอบข้ออ้างและขอร้องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงโยธาธิการเป็นผู้นำทางเองถ้าทำนว่างในคอนบ่ายวันเสาร์

เนื่องจากเป็นหน้าที่ของรัฐมนตรีในการอำนวยความสะดวกให้แก่ มร. คอนดอร์ ท่านจึงต้องเตรียมการเพื่อเดินทางไปหมู่บ้านรามเคราะห์ในวันสุดสัปดาห์

ถนนและทางเกวียนที่นำเข้าสู่หมู่บ้านเล็ก ๆ ซึ่งเปลี่ยวเปลี่ยวอย่างรามเคราะห์เป็นเพียงเส้นทางคละคลั่งไปด้วยฝุ่นท่ามกลางป่าตงพงทึบ พนักงาน ขับรถบิวอิกที่นำคนทั้งสองไปตรวจราชการไม่สามารถหาทางออกได้ ในที่สุดหลังจากกระเซอะกระเซิงอยู่หลายชั่วโมงเขาได้พบทางเข้าสู่ร้านโรงผูกพันห่อมหนึ่ง ซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่ารามเคราะห์

ผู้ตรวจราชการขอร้องให้ชาวบ้านนำไปดูอ่างเก็บน้ำที่สร้างขึ้นเพื่อทดน้ำเข้านา แต่ชาวบ้านตอบว่าไม่เคยเห็นอ่างที่ว่ำนั้นเลย

ถึงแม้ว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงโยธาธิการจะเป็นชาวชนบทโดยกำเนิด พูดภาษาท้องถิ่นได้คล่องแคล่ว ยังคิดว่าชาวนาไม่เข้าใจท่านถูกต้อง จึงสั่งให้ไปตามหัวหน้าหมู่บ้านมาพบ ท่านซักถามชายชราหนวดคดอีกว่าอ่างเก็บน้ำอยู่ที่ไหน ชายชราเบิกตาโพลงด้วยความตกตะลึง พูดไม่ออกได้แค่กระตักหนวดเป็นเชิงปฏิเสธ

เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำหมู่บ้านก็ให้คำตอบในทำนองเดียวกัน

ผู้ตรวจราชการเดินทางกลับไปยังเมืองลัคเนาด้วยอารมณ์เกรงเกรียง เพราะทั้งหิวทั้งกระหาย และสะเทือนใจต่อความจริงที่ปรากฏ

มร. คอนดอร์คิดจะเขียนจดหมายส่วนตัวถึง ฯ พณ ฯ นายกรัฐมนตรีแห่งประเทศอินเดีย แต่บุคคลผู้ยิ่งใหญ่ท่านนี้ก็ช่างมีภาระล้นเหลือจริง ๆ

อย่างไรก็ตาม ชาวเรื่องอ่างเก็บน้ำที่รามเคราะห์ไม่มี ยังวิ่งไหลออกไปจนได้และกระทู้ถูกตั้งขึ้นในรัฐสภา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงโยธาธิการแถลงตอบว่า กำลังตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างเร่งรีบ

เนื่องจากพยานรายสำคัญของคดีนี้ คือ ศรีชิต ราม โมहन มิสตรา ได้ถึงแก่กรรมด้วยโรคหัวใจวายเมื่อสองสามเดือนที่ผ่านมา กระทู้จึงยังไม่ได้รับตอบมาจากสวรรค์.....หรือขุมนรกไหน ๆ ทั้งนี้

ปริษา ซ่อปทุมมา แปลจากเรื่อง *The Elixir of Life*

ปฏิกิริยา

ผมไม่กลัว “ผู้ก่อการร้าย”!

อ่าน *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ประจำเดือนสิงหาคม ซึ่งผู้จัดทำได้พยายามบรรจุเรื่องราวเกี่ยวกับปัญหาผู้ก่อการร้ายในเมืองไทยไว้เกือบทุกหน้า บางครั้งบางตอนรู้สึกว่าคุณน่าจะหนัก หนัก ทั้งเนื้อหาสาระและความรู้สึกหนักอึ้งเกิดจากเรื่องราวเหล่านั้น น่าชมเชยทีเดียวว่า กองบรรณาธิการของ *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ได้ใช้อุตสาหกรรมและความรอบคอบอย่างยิ่ง ที่พยายามเสนอเรื่องราวและแง่คิดจากหลาย ๆ ด้านหลายฝ่ายไว้มากพอ ทำให้ผมมองเห็นชัดขึ้นว่า คอมมิวนิสต์หรือผู้ก่อการร้ายในเมืองไทยมีหรือไม่ และเป็นใครตามวัตถุประสงค์ที่กองบรรณาธิการวางไว้

ถ้าจะให้สรุปกันจริง ๆ เมื่ออ่าน *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* ฉบับนี้จบทั้งเล่ม ผู้อ่านระดับชาวบ้านธรรมดาที่มีเวลาคิดไม่พอ หรือมีความเข้าใจอย่างเลือนลางอยู่ต่อปัญหาของคอมมิวนิสต์ จะเต็มไปด้วยความยุ่งยากลำบากใจ เพราะไม่สามารถจะจับความชัดเจนได้ว่าคอมมิวนิสต์หรือผู้ก่อการร้ายในเมืองไทยคืออะไรและอย่างไร เพราะข้อเขียนแต่ละชิ้นอาจจะพยายามสรุปเรื่องราวของคอมมิวนิสต์ออกให้ชัดเจนที่สุดและรวบรัดที่สุดอย่าง *บทนำ* หรือ *ข่าวจากนาแก* ของพันศักดิ์ วิญญรัตน์ หรือ *สงครามในภาคเหนือของไทย* ของเจฟฟรีย์ เรช แต่เมื่อถึงเรื่อง *ก่อการร้ายในประเทศไทย* ที่คุณสมบัติ พิธสอาด แปลจาก *A STAFF REPORT* ของรัฐสภาสหรัฐแล้ว ก็ทำให้ไขว่เขวยิ่งขึ้น เพราะวาทะของคอมมิวนิสต์หรือผู้ก่อการร้ายที่ *สังคมศาสตร์ปริทัศน์* กำลังจะจับขึ้นมาชี้ให้เห็นเป็นตัวเป็นตนนั้น กลับเลือนลางและรู้สึกว่าคุณห่างไกลจากความจริงมากขึ้น

ความจริงการก่อการร้ายในเมืองไทยนั้นได้มีมาตลอดเวลาอันยาวนานของประวัติศาสตร์ไทย จุดมุ่งหมายของการก่อการร้ายที่มีแทบนับครั้งไม่ถ้วนนั้นเนื่องมาจากความไม่พอใจของคนกลุ่มหนึ่งที่ไม่พึงพอใจต่อการปกครอง ผู้ปกครอง และสถาบันของเขา การต่อสู้ผู้คนและการรวมหัวกันของประชาชนพลเมืองที่จะกบฏต่อผู้ปกครองในยุคนั้น ๆ ตั้งแต่ขบถพระยาสุรสีห์ในสมัยกรุงศรีอยุธยา การทรยศของพระยาสุรสีห์ในสมัยกรุงธนบุรีหรือ *ขบถผีบ้านผีบุญ* ในสมัยรัชกาลที่ ๕ เป็นเรื่องของการก่อการร้ายที่เนื่องมาจากความไม่พอใจต่อผู้ปกครอง การปกครอง และสถาบันในยุคสมัยของเขาทั้งสิ้น

ความไม่พอใจเหล่านั้นก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในระหว่างคนในชาติ ความขัดแย้งจำเป็นจะต้องมีอยู่ในสังคมของปวงชน ครอบงำที่ปวงชนเหล่านั้นยังมีผู้เป็นฝ่ายถูกและเป็นฝ่ายผิด

คอมมิวนิสต์ในเมืองไทยอาจจะสรุปลงไปได้เลยว่า เกิดมาจากความไม่พอใจของคนบางคนบางกลุ่ม

ที่มีต่อระบบการปกครอง ผู้ปกครอง และสถาบันของเขา ซึ่งเป็นความขัดแย้งอย่างธรรมดาสามัญที่สุดในสังคมที่เป็นชาติ ไม่ว่าชาติใด ๆ ไม่มีความน่าหวาดหวั่นสพึงกลัวอะไรมากมายไปกว่าการก่อการร้ายนับครั้งไม่ถ้วนที่มีมาแล้วในประวัติศาสตร์ ถ้าหากว่าคนเหล่านั้นจะไม่เอาคำว่า *คอมมิวนิสต์* มาใช้ในการแสวงหาทางออกของความไม่พอใจที่เป็นอยู่นั้น

คอมมิวนิสต์หรืออุดมการณ์ของคอมมิวนิสต์ เท่าที่รู้จักทั่วไป ได้แผ่เข้ามาสู่ประเทศไทยตั้งแต่ยุคก่อนเปลี่ยนการปกครอง ในรูปของการบอกกล่าวและเรียนรู้ที่อยู่ในวงจำกัด เคยมีผู้เขียนไว้ว่า เมื่อเปลี่ยนการปกครองปี ๒๔๗๕ ยังไม่เคยมีหนังสือตำราหรือเรื่องราวของคอมมิวนิสต์เข้ามาถึงไทยแม้แต่เล่มเดียว ต่อมาตัวตนของคอมมิวนิสต์ที่มีคนรู้จักกันก็เป็นพวกเวียดนามที่พอจะหาได้ในคูบวงขวางเพียงคนสองคนเท่านั้น แต่ในช่วงแห่งความผันผวนปั่นป่วนของการเมืองระหว่างประเทศ ที่ระบอบไปทั่วโลกขณะนั้นเอง มีข่าวว่าพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยได้ก่อตัวขึ้นในประเทศไทย และได้ดำเนินงานมาตลอดเวลาเกือบสี่สิบปี โดยที่ยังไม่มีการก่อการร้ายใดๆ ให้แก่ประเทศไทยและคนไทยแม้แต่ครั้งเดียว

ไม่มีปัญหาอะไรเลยว่าอุดมการณ์ของคอมมิวนิสต์หรือความสนใจในลัทธิคอมมิวนิสต์ได้มีอยู่ในหมู่คนไทยจำนวนหนึ่ง ซึ่งไม่เป็นเรื่องแปลกประหลาดอะไรที่คนเราจะแสวงหาสิ่งใหม่มาถ่ายทอดความซุกซ้นจำเจของชีวิตตนและของประเทศ ความสนใจในลัทธิคอมมิวนิสต์ของคนไทย น่าจะไม่ต่างอะไรกับความสนใจของนักวิทยาศาสตร์ ข้าราชการ ผู้ลากมากดีของเรากลุ่มหนึ่งที่กำลังหันไปสนใจการทรงจำเจ้าผี และตั้งสถาบันขึ้นมาอย่างสำนักปฐวรศักดิ์ เพราะเป็นทางเลือกประการหนึ่งสำหรับชีวิตที่หาทางออกไม่ได้ดีไปกว่านั้น

ปลายลมเพลมพัดของลัทธิคอมมิวนิสต์ได้เข้ามาสู่เมืองไทยนั้นเป็นความจริง แต่เมื่อเทียบกับความคิดของคนอีกกลุ่มหนึ่งในยุคเดียวกัน คือกลุ่มคณะราษฎรที่ต้องการเปลี่ยนการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นประชาชน และได้ลงมือทำกันอย่างกล้ากล้าโค่นแล้ว ลัทธิคอมมิวนิสต์ที่เริ่มมาเยือนในยุคนี้ก็น่ากลัวน้อยกว่ามาก เพราะในยุคนี้เป็นเพียงอุดมการณ์หยิบมือเดียว

คอมมิวนิสต์ดูเหมือนจะมีขึ้นมาจริง ๆ และพอมองเห็นตัวได้บ้าง ก็เป็นระยะหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ชัยชนะของจีนแดงที่มีต่อรัฐบาลก๊กมินตั๋งและการต่อสู้เพื่อปลดความเป็นอาณานิคมของคนผิวดำในอินโดจีนและเอเชีย ได้เริ่มปลุกให้คนในย่านนี้แม้กระทั่งคนไทยเริ่มหันมาสำรวจตรวจสอบสถานะของตัวเองมากขึ้น และเริ่มเรียนรู้มากขึ้นว่าตัวเองและประเทศชาติอยู่ในสภาพอย่างไร เพื่ออะไรและจะต้องทำอย่างไรต่อไปในอนาคต การร่วมมือเพื่อแสวงหาความยุติธรรมและอิสรภาพจากการเป็นทาสคนผิวดำของคนในภูมิภาคนี้ได้กระทำติดต่อกันมานับร้อยปี และได้มองไปที่ความสำเร็จของสาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งใช้อุดมการณ์คอมมิวนิสต์เป็นเครื่องชี้นำ

ความคิดเหล่านี้ได้เกิดขึ้นแก่คนไทยส่วนหนึ่ง ซึ่งน่าจะน้อยที่สุดและแก่บที่สุด การเริ่มการแสวงหาออกของผู้ที่มีความเลื่อมใสศรัทธาคอรัลลัทธิ ได้ออกมาในรูปหนังสือและเอกสารทั้งจากภายนอกและภายในประเทศ แต่ถึงกระนั้น ผู้ที่เห็นด้วยกับการเรียกร้องสันติภาพหรือการแก้ปัญหาเศรษฐกิจหรือการปลดแอกจากต่างประเทศ ก็ยังพอมองเห็นอยู่ว่าคนที่ยอมรับอุดมการณ์ของคอมมิวนิสต์จริง ๆ หรือเป็นคอมมิวนิสต์

ไปทั้งเนื้อทั้งตัวนั้นหายาก คอมมิวนิสต์หรือผู้ก่อการร้ายในยุคนี้มีความน่ากลัวหรือได้ทำบาปต่อประชาชนน้อยกว่าการคอร์รัปชันกินจอบกินเสียมของราชการและนักการเมืองในยุคนี้เป็นไหน ๆ

เหตุการณ์ของโลกและสภาพของเมืองไทยและการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ในยุคนี้ คนไทยส่วนมากเริ่มต้นตัวคือปัญหาของชาติบ้านเมือง เริ่มเรียนรู้ว่าจะอะไรเป็นอะไร และยอมรับความจริงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ความจริงเหล่านั้นเป็นความจริงที่บังเอิญว่าคอมมิวนิสต์ได้นำมาใช้เป็นทฤษฎีของตนไปแล้ว เพราะฉะนั้นใครก็ตามที่เริ่มเปิดหูเปิดตามองเห็นความจริงและยอมรับความจริงที่เกิดขึ้นในขณะนั้นแล้ว ก็จะต้องไปพ้องเข้ากับทฤษฎีคอมมิวนิสต์และถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ไปได้ง่าย

ถึงกระนั้น ผู้ที่เป็นคอมมิวนิสต์จริง ๆ ในเมืองไทยก็มีตัวน้อยไม่ก็คน และยังไม่เคยมีการก่อความเจ็บช้ำน้ำใจอะไรให้แก่ประชาชน ซึ่งเมื่อเทียบกับสถาบันอันธพาลและสถาบันอัศวินของพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ในยุคนี้แล้ว คอมมิวนิสต์หรือผู้ก่อการร้ายก็เป็นเพียงสิ่งห้อยที่มีเพียงแสงเรืองรางหรือหริบหรี่ที่ปลายกันของตัวเท่านั้น

คอมมิวนิสต์ฟังจะมารเริ่มต้นมีมากและเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางเอาในยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ราวปี พ.ศ. ๒๕๐๑ ซึ่งปรากฏว่า ได้มีการกวาดต้อนคนไทยคนจีนแทบทุกภาคเป็นจำนวนมากแม้กระทั่งพระภิกษุมาขังไว้ในคุกฐานเป็นคอมมิวนิสต์

คอมมิวนิสต์จำนวนพัน ๆ คน ตั้งแต่ศาสตราจารย์พระสงฆ์องค์เจ้าที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์กวาดต้อนเอามานั้น นักประวัติศาสตร์และผู้เชี่ยวชาญคอมมิวนิสต์ในต่างประเทศบางคนเสาะหาหลักฐานและเหตุผลไม่ได้ว่าทำไมคนเหล่านั้นจึงเป็นคอมมิวนิสต์ จนกระทั่งบัดนี้ การยืนยันลงไปว่าคอมมิวนิสต์คือใครและทำไม จึงยังหาเหตุผลไม่ได้เลยจนแล้วจนวนรอด

ในจำนวนคอมมิวนิสต์จำนวนมากที่จอมพลสฤษดิ์จับเอามาขังไว้ในยุคนี้ เท่าที่ปรากฏว่าเป็นคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นสมาชิกพรรคจริง ๆ แล้ว มีอยู่ไม่เกินสองคนเท่านั้น!

คอมมิวนิสต์ที่ว่ามีอยู่ไม่เกินสองคนนั้น ถ้าจะพิจารณาตามประวัติและการดำเนินชีวิตของเขา น่าจะยืนยันลงไปได้แล้วว่า เขาไม่มีเวรมีภรรยาหรือต่อคนอื่นหรือต่อชาติไทยมากนัก คนเหล่านี้จะไม่เคยเอ่ยปากถึงเรื่องอุดมการณ์ จะไม่ชักชวนและไม่แสดงออก จะไม่เข้าไปก่อความที่ไหนแต่จะวางตัวอย่างสุภาพชนธรรมดาสามัญที่สุด พิชสงของคนพวกนี้เท่าที่ทราบมีอันตรายน้อยกว่าตำรวจจราจรบนท้องถนนที่คอยทำบาปทำกรรมกับแท็กซี่หลายพันเท่า

จะโชคดีหรือโชคร้ายก็ตาม ผมบังเอิญเกิดมาร่วมยุคร่วมสมัยกับคนพวกนี้ เคยกินเคยนอนกับคนพวกนี้ ในสมัยยี่สิบกว่าปีก่อน ผมใช้เวลาเร่ร่อนอยู่ทางภาคใต้ ตั้งแต่หาดใหญ่ สงขลา ไปจนกระทั่งถึงชายแดนมาลายู โจรจีนกำลังก่อตัวอย่างซุ่มซ่าม ผมได้พบตัวเองว่าคนที่คอมมิวนิสต์ในภาคนี้ทั้งคนไทยและคนจีนหลายคนแสดงความต้องการขัดแย้งว่าต้องการตัวผมให้ไปร่วมเป็นร่วมตายกับเขาคตามอุดมการณ์ของเขา แต่เขาเหล่านั้นไม่ได้โง่งอย่างที่ใครคิด เขาไม่ยอมให้ใครเป็นคอมมิวนิสต์กับเขาอย่างง่าย ๆ อย่างที่ชอบโพชนทนา การติดตามเพื่อจะชักชวนคนอย่างผมให้เลื่อมใสต้องใช้เวลาแรมปี เพื่อ

พิจารณา ทดสอบ และให้ความคิด ซึ่งเขาจะกระทำอย่างสุภาพ นุ่มนวล ไม่ระคายเคือง หรือโดยที่เราไม่
อาจรู้ตัวได้ การคบกับคอมมิวนิสต์ในยุคนั้นจนกระทั่งบัดนี้ ผมยังรู้สึกว่ามีความปลอดภัยและอบอุ่นมาก
กว่าคบคนที่ไม่เป็นคอมมิวนิสต์ในยุคนั้นหลายพันเท่านี้

แต่ทำไมจึงมีการใช้อาวุธและมีกรอการร้ายเกิดขึ้น ?

ตัวอย่างอาจจะอ้างได้ไม่ยาก กรณีคอมมิวนิสต์ที่ตำบลพุน อำเภอดวาง อาจจะเป็นตัวอย่างได้
ดี ในตอนแรกๆ มีคนอยู่ไม่กี่สิบคน ซึ่งเป็นพวกชาวนาและคนกรีดยางทั้งสิ้น คนเหล่านี้มีการศึกษา
สูงไม่เกินประถมสี่ ได้ร่วมกันแสดงท่าทีเหมือนคอมมิวนิสต์ขึ้นมา ซึ่งอาจจะเป็นมากหรือน้อยหรือไม่
เป็นเลยก็ได้ เจ้าหน้าที่บ้านเมืองในสมัยนั้นก็บุกเข้าไปกวาดจับต่อนลุมเมี้ยชาติพี่น้องเข้ามาขังไว้ที่นครศรี
ธรรมราช ที่รอดจากการถูกจับก็ต้องหนีขึ้นเขา พวกที่พ้นจากการถูกจับกุมหรือถูกปล่อยตัวก็รีบขึ้นเขา
เมื่อขึ้นไปแล้ว ก็ต้องหาอาวุธ เพราะเป็นทางเดียวเท่านั้นที่จะเอาตัวรอดได้ เมื่อมีอาวุธก็ต้องสู้ตาต่อตา
ฟันต่อฟันตามวิสัยมนุษย์ เช่นเดียวกับที่นครพนมหรือนาแกเองก็ตาม เมื่อมีการรุกรานกันจนตั้งตัวไม่ติด
คนเหล่านี้ก็เข้าป่าและจับอาวุธขึ้นมาสู้ การต่อสู้ที่ต้องทำในเดือนให้คอมมิวนิสต์รู้ว่าโอกาสที่จะไม่ใช้อาวุธ
ต่อสู้กับผู้ใช้อาวุธนั้นหมดหนทางเสียแล้ว ทางรอดจึงมีอยู่ทางเดียวเท่านั้นคือใช้อาวุธด้วยกัน

การตั้งยิงปืนนายรวม วงษ์พันธ์ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นการประกาศที่แน่ชัดและบอก
กล่าวว่าคอมมิวนิสต์จะไม่มีทางเลือกทางอื่นในการต่อสู้ นอกจากการใช้อาวุธ

ตัวเลขของอเมริกันใน A STAFF REPORT ที่กล่าวว่ากำลังของผู้ก่อการร้ายคิดอาวุธในประเทศไทย
มีอยู่ประมาณ ๗,๓๔๐ คน ถึง ๗,๗๗๐ คนนั้น ผมขอปฏิเสธเด็ดขาดว่าเชื่อไม่ได้และไม่มีเหตุผล
เพียงพอที่จะเชื่อ เช่นเดียวกับที่อเมริกาหรือฝรั่งพวกนี้เคยยกเมฆสถิติการเกิดของประชากรในเมืองไทย
สูงถึง ๓.๓ เปอร์เซนต์ เพื่อจะหาทางขายยาคุมกำเนิด ทั้งๆ ที่ตัวเลขจริงนั้น สถิติการเกิดของคนไทยสูง
เพียง ๒.๖๖ เปอร์เซนต์เท่านั้น

จริงอยู่ จำนวนผู้ที่ต่อสู้กับทางการหรือเจ้าหน้าที่บ้านเมืองอาจจะมีขนาดนั้นหรือมากกว่านั้นได้ แต่
คนเหล่านั้นไม่ใช่คอมมิวนิสต์ แต่เป็นคนหนีจากการกดขี่และความอยุติธรรมของบ้านเมืองเป็นส่วนใหญ่
คนเหล่านี้จับอาวุธขึ้นต่อสู้จนแน่ใจแล้วว่าจะมีทางรอดก็ถึงมามอบตัวสักครั้งหนึ่ง แต่คนที่เป็คอมมิวนิสต์
จริงๆ ที่เป็นสมาชิกพรรคและมีอุดมการณ์จะมีจำนวนไม่ถึง ๑,๐๐๐ คน แน่แน่นอน เพราะถ้าเมืองไทยมี
คอมมิวนิสต์ด้วยอุดมการณ์อย่างถึงแก่นบ้านเมืองไทยคงจะพยุเป็นแถบๆ ไปนานแล้ว

ปัญหาผู้ก่อการร้ายในเมืองไทยไม่ได้เกิดจากคอมมิวนิสต์ฝ่ายเดียว แต่เกิดจากความขัดแย้งหลาย
ฝ่ายที่มาจากความไม่พอใจสภาพสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ แต่การที่ทำให้คอมมิวนิสต์เป็นเรื่องใหญ่
โดยการใช้คำว่าคอมมิวนิสต์และปลุกผัดคอมมิวนิสต์ขึ้นมา ก็เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหากินของคนกลุ่มหนึ่ง
เฉพาะอย่างยิ่งอเมริกาต้องการหาเหตุเข้ามามีอิทธิพลและครอบครองประเทศไทยในฐานะผู้พิทักษ์

ข้อเขียนชื่อ สงครามในภาคเหนือของไทย ของนายเจฟฟรีย์ เรช เป็นหลักฐานที่จะนำมาสนับสนุน
ได้ เฉพาะที่อ้างพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งทรงตรัสแก่นักศึกษาของวิทยาลัยวิชา
การศึกษาว่า "มีชาวแม้วไม่กี่คนเท่านั้นที่เป็นพวกแดง" (หน้า ๕๗) บอกชัดว่าสถิติหรือประมาณการหา

จำนวนผู้ก่อการร้ายของอเมริกันเป็นการยกเมฆอย่างไม่มีข้อสงสัย ยิ่งการเอ่ยถึงกองพล ๙๓ หรือทหาร
ก็กมิตั้งในภาคเหนือขึ้นมาเกี่ยวข้องกับแล้ว ยิ่งไม่มีเหตุผลอะไรที่จะเชื่อว่าในภาคเหนือมีคอมมิวนิสต์
มากมายน่าสยงกลัวอย่างที่ว่าๆ กัน เพราะกองพล ๙๓ นั้น ก็คือทหารที่ ซี.ไอ.เอ. จ้างไว้เพื่อก่อความและ
ทำลายพม่าร่วมกับรัฐบาลไทยและทำหน้าที่ปลุกผีสำหรับ ซี.ไอ.เอ. ที่จะนำมาผลิตเฮโรอีน เพื่อเอาเงิน
มาโค่นล้มรัฐบาลและก่อการร้ายขึ้นในประเทศต่างๆ ท่ออเมริกันต้องการสร้างความแตกแยกและเข้าไปยึด
ครอง เอกสารหลักฐานดังกล่าวมีอยู่และได้เปิดเผยเป็นที่รู้จักน้อยทั่วโลก

คอมมิวนิสต์ในเมืองไทยมีอยู่จริง แต่การก่อการร้ายในเมืองไทยไม่ใช่คอมมิวนิสต์หรือเกิดจาก
อุดมการณ์ของคอมมิวนิสต์ทั้งหมด แต่เกิดจากประชาชนอีกหลายพวกที่ได้รับการกดขี่ข่มเหงจากฝ่ายปก
ครองซึ่งเรื่อวังมานานแสนนาน

คอมมิวนิสต์เมืองไทยที่เป็นคอมมิวนิสต์จริงๆ ที่อยู่ใต้น้ำหรือติดอาวุธจะมีจำนวนไม่มากนัก โดย
สภาพทางภูมิศาสตร์และลักษณะของสังคมไทย คอมมิวนิสต์ต้องการต่อสู้ทางการเมืองและโดยวิธีสันติมาก
กว่าการใช้อาวุธ ถ้าหากมีทางเลือกได้

การที่คอมมิวนิสต์หรือผู้ก่อการร้ายในเมืองไทยเป็นเรื่องใหญ่เรื่องโตขึ้นมา หรือที่จู่ๆ ก็จับเข้าไป
คุมขังในคุกเป็นพันๆ คนอย่างที่กระทำในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์นั้น ก็ไม่ได้มีสาเหตุอะไรอื่นนอก
จากความประสงค์ของอเมริกาที่ต้องการจะให้มันขึ้น เพื่อผลประโยชน์ของอเมริกา แน่แน่นอน ถ้าไม่อ้างว่ามี
ผู้ก่อการร้าย อเมริกาก็ไม่สามารถจะเข้ามาสร้างความสัมพันธ์หรือเป็นผู้พิทักษ์อารักขาประเทศไทยได้
เพราะคำว่า “คอมมิวนิสต์” คำเดียวเท่านั้นที่อเมริกายังหวังอยู่ว่าจะสามารถใช้เป็นผีที่หลอกคนทุกคนได้
ตลอดไป ทรราชอเมริกายังไม่มึมน้ำในผลประโยชน์ที่ดินต้องการจะสูบริดหรือทรราชใดที่อเมริกานยังไม่
พ่ายแพ้ไปอย่างในเวียคนาม

ผมซาบซึ้งต่อพระดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ทรงเตือนเจ้าหน้าที่ว่า “ในการ
ปฏิบัติการปราบปรามนั้นให้ใช้ดุลยพินิจให้มาก” เพราะในทัศนะของพระองค์ทรงเห็นว่า “มีชาวแม้วไม่
กี่คนเท่านั้นที่เป็นพวกแดง หากเราทำการผิดพลาดไป ชาวเขาทั้งเผ่าอาจเป็นพวกแดงและจะก่อปัญหา
ไม่สิ้นสุดให้เราต่อไป

ประเทศไทย มีลักษณะเฉพาะหลายประการที่แตกต่างออกไปจากบรรดาประเทศในเอเชียด้วยกัน
เฉพาะอย่างยิ่ง วัฒนธรรม ความเชื่อและความเป็นมาในประวัติศาสตร์ การเกิดขึ้นของคอมมิวนิสต์และ
ยุทธวิธีของคอมมิวนิสต์ย่อมจะใช้เหมือนกับที่ใช้ในประเทศอื่นๆ ไม่ได้ และระยะเวลาของความสำเร็จ
ตามอุดมการณ์ของคอมมิวนิสต์ก็จะยาวนานผิดกันกับในประเทศอื่น ถ้าคอมมิวนิสต์ไม่หยุดยั้งในการจะเผยแพร่
ลัทธินี้ ปัญหาของการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์หรือการหวาดกลัวคอมมิวนิสต์จึงไม่ควรมุ่งอยู่ที่ตัวคอมมิ
วนิสต์และลัทธิคอมมิวนิสต์ แต่อยู่ที่ตัวเราเอง - สังคมไทยของเราเอง เราจะแก้ไขภาวะของสังคมที่เนา
เหม็นของเราได้อย่างไร นี่คือนสิ่งที่เราควรจะต้องกลัวอย่างยิ่ง ถ้าสภาพสังคม การเมืองและเศรษฐกิจของ
เรายังคงมีแนวโน้มไปในทางระยำอับริยอยู่เช่นนั้นแล้ว ความวิบัติหายนะไม่จำเป็นจะต้องเกิดขึ้นจากฝีมือ
ของคอมมิวนิสต์ แต่มันเกิดจากสนิมของความชั่วร้ายที่เกาะกร่อนในตัวเอง

ยอดคง ทัฬหวัณ

ขณะที่ว่างจากการพูดคุยอย่างตื่นเต้น ถึงวีรกรรม รัฐธรรมนูญ รัฐบาลใหม่ ฯลฯ เรา
อยากให้คุณได้อ่านหนังสือ แต่ควรเป็นหนังสือมีสารประโยชน์ เช่น

การปฏิวัติของชาติ	ผลงานของ กองบรรณาธิการสังคมศาสตร์ปริทัศน์
อนาคต	นิตยสารของสมาคมอนุรักษฯ
มหาสาวกาสมัยพุทธกาล	ผลงานของ ส. ศิวรักษ์
บ้าน	นิตยสารของการเคหะแห่งชาติ
เสน่ห์หาใจ	ผลงานของ คีพร้อม ไชยวงศ์เกียรติ
ไทยการต	นิตยสารของสมาคมไทยการต
ความสำเร็จและความล้มเหลว	ผลงานของ ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ

ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกของสังคม
ผลงานของ พัทธา สายหู
หนังสือชุดมหาวิทยาลัยสำหรับชาวบ้าน
ของ สำนักพิมพ์เคสตีไทย ลำดับที่ ๓

หนังสือเหล่านี้ จะทยอยกันออกมารอท่านอยู่ตามแผงหนังสือกว่า ๕๐๐ แผง
ในกรุงเทพฯ และอีกกว่า ๒๐ จังหวัด

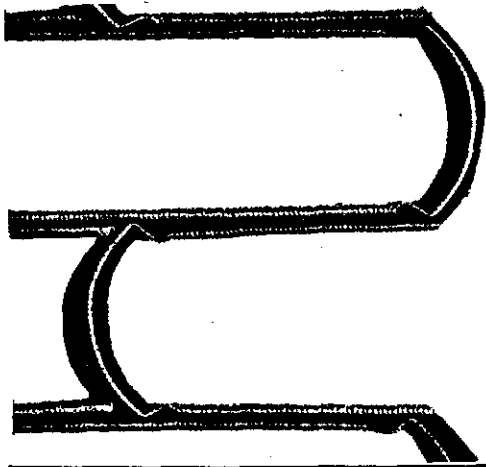

สยาม

สำนักงานจัดจำหน่ายหนังสือ

๑๔-๑๖ ตรอกนคร ถนนมหาสารฯ ท่าพระจันทร์

กรุงเทพฯ ๒ โทร. ๒๑๕๑๐๘

Trends in Thailand

M. Rajaretnam and Lim So Jean (ed.)
(Institute of Southeast Asian Studies,
Singapore, 1973, 114 pp. S \$ 10.00

หนังสือเล่มนี้เกิดขึ้นจากการสัมมนาเกี่ยวกับเมืองไทยที่จัดขึ้นโดยสถาบันศึกษาเอเชียอาคเนย์ (Institute of Southeast Asian Studies) ที่สิงคโปร์ เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๑๖

หนังสือเล่มนี้เริ่มด้วยการสรุปเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเมืองไทยในระยะสองสามปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการยึดอำนาจของทหาร การสรุปนี้ได้คลุมถึงการเศรษฐกิจ การเมือง การต่างประเทศ และบทบาทของนักศึกษา ทั้งนี้โดยรวบรวมข้อมูลและข่าวสารจากหนังสือพิมพ์เป็นหลัก แม้ว่าการสรุปนี้จะขาดการวิเคราะห์ที่ลึกซึ้ง แต่ก็นับว่าเป็นการสรุปที่ถนัดพอสมควร

ต่อจากการสรุปก็เป็นบทความที่คนไทยเขียน บทความเหล่านี้ประกอบด้วย บทความเกี่ยวกับปัญหาชน ที่สุลักษณ์ ศิวรักษ์ เขียน บทความเกี่ยวกับสถานะของคนจีนในเมืองไทย ของบุญสนอง บุญโยทยาน บทความเกี่ยวกับเศรษฐกิจไทย ของอำนาจ วิวิธธรรม บทความเกี่ยวกับเสถียรภาพทางการเมืองของ เสน่ห์ จามริก และบทความเกี่ยวกับการต่างประเทศของ ถนัด

ถนัด

ในบทความเกี่ยวกับปัญหาชน ผู้เขียนมีความรู้สึกว่ ปัญหาชนนั้นแม้จะมีโอกาสและเสรีภาพในการขีดเขียนและแสดงความคิดเห็นได้ค่อนข้างเต็มที่ แต่การเปลี่ยนแปลงสังคมในทางสร้างสรรค์นั้นทำได้ยากและเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลามาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการบริหารบ้านเมืองนั้น ตกอยู่ในมือของทหาร และทหารก็ไม่แยแสต่อความคิดของปัญหาชน นอกเสียจากปัญหาชนบางคนที่รับใช้คนเท่านั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าสื่อสารมวลชนของเมืองไทยนั้นยังไม่ได้ทำหน้าที่เสนอข่าวสารที่ดีที่มีข้อมูลเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง ปัญหาชนเองก็ยังมีมัดต่ะเลาะกัน ไม่ทำอะไรเป็นชิ้นเป็นอันให้แก่สังคม ผู้เขียนมีความเห็นว่า ถ้าจะให้สังคมเปลี่ยนไปในทางที่ดี ปัญหาชนควรทำทุกสิ่งภายใต้ระบบที่เป็นอยู่ โดยค่อยทำค่อยไป ถึงแม้วิธีการนี้จะช้าไปสำหรับคนบางคน แต่ก็ใช่วิธีที่นุ่มนวลและจะให้ผลดีในระยะยาว

บทความที่เกี่ยวกับคนจีนในเมืองไทยนั้น ผู้เขียนได้สรุปเอาความคิดของนักวิชาการชาวต่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยจัดแบ่งเป็นหมวดหมู่ทำให้เข้าใจได้ง่าย แคนำหนักของบทความนี้อยู่ที่การโต้ตอบข้อกล่าวหาของนายกรัฐมนตรืสิงคโปร์ ลี กวนยิว ที่ว่าประเทศไทยได้ใช้วิธีการจักรวรรดินิยมทางวัฒนธรรม (Cultural imperialism) เพื่อทำลายวัฒนธรรมของคนจีนในเมืองไทย จนทำให้คนจีนในเมืองไทยขาดบุคลิกภาพ และความสามารถในการสร้างสรรค์ ผู้เขียนมีความเห็นว่า คำกล่าวหาของลี กวนยิวนี้ อาจเกินความจริงไป

ก็ได้ ทั้งนี้เพราะอิทธิพลของวัฒนธรรมจีนในเมืองไทยนั้นเป็นสิ่งที่ปรากฏให้เห็นได้ชัดเจนมาก เป็นสิ่งที่มีมานาน และบางอย่างก็ไม่อาจบอกได้ว่าเป็นไทยหรือเป็นจีนกันแน่ นอกจากนั้นคนจีนในเมืองไทยก็มีหลายพวกหลายเผ่า และความสัมพันธ์ของพวกนี้คือเมืองไทยก็แตกต่างกันมาก การที่จะกล่าว ว่าวัฒนธรรมของจีนในเมืองไทย ถูกบังคับให้ทำลายจนหมดสิ้นนั้นย่อมไม่เป็นความจริงและเป็น การกล่าวหาที่แสดงว่าไม่เข้าใจสภาพของเมืองไทยมากกว่า

บทความเกี่ยวกับเศรษฐกิจนั้น อ่านแล้วก็ เหมือนกับอ่านรายงานเศรษฐกิจของรัฐบาล ทั้งนี้ เป็นเพราะบทความนี้ไม่ได้เสนออะไรที่ผิดจากสิ่งที่กำลังทำอยู่โดยรัฐบาล บทความนี้ยังคงเน้นความสำคัญของการลงทุนต่างประเทศ ในเมืองไทยดู คล้ายๆ กับว่า การลงทุนต่างประเทศนั้นก็สามรถ จะสร้างวิมานร้อยแปดให้แก่เราได้ บทความนี้ยัง ยังคงเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมดังที่เราากำลังทำ อยู่ เรื่องเกี่ยวกับการแจกแจงรายได้ การป้องกัน อากาศเป็นพิษ น้ำเสีย หรือการควบคุมโรงงาน เพื่อไม่ให้สร้างความเดือดร้อนให้สังคมนั้น ไม่ได้ กล่าวถึงเลย เรื่องเกี่ยวกับการจัดองค์การของแรง งานก็ไม่ได้พูดถึง อย่างไรก็ดี แม้ผู้เขียนจะไม่ได้ กล่าวถึงปัญหาสำคัญของเมืองไทยในปัจจุบันแต่สิ่งที่กล่าวถึง ผู้เขียนก็ได้วิเคราะห์ตามหลักเศรษฐกิจ อย่างตรงไปตรงมาโดยปราศจากอคติใด ๆ

บทความที่เกี่ยวกับเสถียรภาพทางการเมือง นั้น เป็นบทความที่ให้ข้อคิดและชี้ถึงปัญหาอนาคต ของไทยได้ชัดเจนมาก ผู้เขียนได้เน้นว่าการยึด อำนาจทางการเมืองโดยสันติของทหาร นั้นทำให้ การวิวัฒนาการทางการเมืองได้ถอยหลังไปอย่างน่า เสียหาย ผู้เขียนเห็นว่าถึงเวลาแล้วที่เราควรมีการ

กระจายอำนาจกันเสียที ให้ประชาชนโดยเฉพาะที่ อยู่ในชนบทมีสิทธิมีเสียงในขบวนการเมืองของประเทศ เพื่อเขาจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนตามสิทธิ โดยชอบธรรมของเขา ถ้าหากว่ารัฐบาลมิได้ถอย หลังเข้าคลองอย่างนี้ ความวุ่นวายในชนบทคงจะมีเรื่อง ๆ และนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น และ นับวันจะเป็นปัญหาที่แก้ยากขึ้นทุกที

บทความที่เกี่ยวกับการต่างประเทศนั้น ผู้เขียนได้เห็นว่าเหตุการณ์ของโลกได้เปลี่ยนแปลงไป มาก แต่นโยบายการต่างประเทศของเรานั้นยังไม่ เปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับบรรยากาศใหม่นี้ เรา ยังหลับหูหลับตา ต้องการให้สหรัฐช่วยเราตะพึด ตะพือไป เรายังคิดว่าสหรัฐยังคงเป็นสหรัฐเก่าที่ เราเคยรู้จัก ยังเป็นสหรัฐที่ต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ เราไม่ได้คิดเลยว่าการมีฐานทัพอเมริกันในเมืองไทย นั้น จะทำให้เราปรับปรุงและหันเหนโยบายต่าง ประเทศของเราให้เหมาะสมกับสภาพการมีใหม่นี้ ได้ลำบากมาก เรายังหลอกตัวเราเองว่าฐานทัพ อเมริกันในเมืองไทยจะสามารถป้องกัน การรุกราน ของศัตรูได้

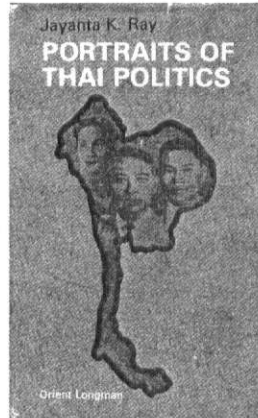
สิ่งที่น่าสังเกตจากหนังสือเล่มนี้ก็คือ ผู้เขียน เกือบทุกคนได้แสดงความเสียตายเป็นที่สภามุแทนราษฎร ที่ได้รับเลือกตั้งที่แล้ว ๆ มายังขาดความรับผิดชอบ และเห็นแก่ตัวจนเกินไป จนทำให้หลายคนขาด ความศรัทธาในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมีสภามุแทนราษฎร และเป็นสิ่งที่ให้ทหาร ใช้เป็นข้ออ้างทำการยึดอำนาจทางการเมืองจากปวง ชนชาวไทย

แต่เราไม่ควรลืมข้อเท็จจริงสองประการที่เกี่ยว กับการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมีสภามุแทนราษฎร ประการแรกคือ ผู้แทนที่รับผิดชอบนั้นมีมากกว่า ผู้แทนที่ไม่รับผิดชอบไม่ว่าสมัยใดก็ตาม ถ้าหาก

เรามีสื่อสารมวลชนที่ดีที่ไม่คอยบงกษความไม่รับผิดชอบของผู้แทนแล้ว ๆ ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนน้อยผู้แทนแล้ว ๆ นี้ก็มีโอกาสเลวได้น้อยลง นอกจากนั้นหากประชาชนสนใจการเมืองอย่างจริงจัง ผู้แทนแล้ว ๆ เหล่านี้จะถูกเลือกเข้ามาเป็นผู้แทนอีกก็คงจะยาก อีกประการหนึ่งก็คือ เรายังไม่ได้ให้โอกาสแก่เมืองไทยดำเนินการปกครองตามระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงโดยติดต่อเป็นเวลานานพอที่จะปลูกฝังประเพณีประชาธิปไตยให้แก่เมืองไทยได้ เรื่องเกี่ยวกับสถาบันการปกครองนี้ จะต้องใช้เวลาในระยะต้น ๆ จะต้องมีปัญหามากมาย จนเราเอือมระอาได้ แต่เมื่อทุกคนชินต่อการปกครองนี้แล้ว ปัญหาที่มีอยู่แม้จะไม่ลดน้อยลงแต่ก็คงเปลี่ยนรูปเป็นอย่างอื่น ๆ อย่างน้อยที่สุดเราก็คงไม่แก้ปัญหโดยยกเลิกการปกครองแบบนั้น และนำเอาการปกครองแบบกษัตริย์เข้ามาแทน

จงอย่าลืมว่าการได้พระราชย์ของระบบกษัตริย์อำนาจครั้งที่แล้วนั้น ทำให้คนต้องเสียชีวิตและบาดเจ็บเป็นจำนวนพันกว่าคน การตายและความทรมานของพวกเขา ย่อมทำให้ผู้คนที่มีชีวิตอยู่รู้สึกไม่สบายใจ (guilty) ไม่มากก็น้อย หลายคนคิดจะสร้างอนุสาวรีย์ที่เป็นดาววิดุกให้แก่เขาเหล่านั้น แต่อนุสาวรีย์ที่มีความหมายที่สุดคงไม่ใช่สิ่งที่แต่ละคนทำได้โดยกายสัมผัสทั้งห้า หากเป็นสิ่งที่เกิดจากจิตสำนึกที่ว่าประชาธิปไตยเป็นสิ่งเดียวที่มีความหมายต่อมวลชน เป็นสิ่งเดียวที่เราต้องหวงแหน และเป็นสิ่งเดียวที่จะอยู่รอดได้ถ้าเราทุกคนพยายามที่จะมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในขบวนการปกครองบ้านเมืองอย่างแท้จริง

วารินทร์ วงศ์หาญเขาว
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Portraits of Thai Politics
By Jayantra Kumar Ray
(New Delhi : Orient Longman, 1972)
217 P., Tc. 90.00

หนังสือเล่มนี้เป็นการรวบรวมบันทึกของอดีตนักการเมืองไทย ๓ ท่านคือ นายทวี บุณยเกตุ มรว. เสนีย์ ปราโมช และจอมพล ป. พิบูลสงคราม (ซึ่งท่านผู้หญิงละเอียด เป็นผู้เขียนแทน) ผู้รวบรวมให้ชื่อหนังสือที่น่าฟังน่าอ่านมาก คือ *ภาพเหมือนของการเมืองไทย* ในวงการศิลปะเมื่อพูดถึง *ภาพเหมือน* (Portrait) แล้ว ทุกคนย่อมเข้าใจและมองเห็นจุดประสงค์ของภาพนั้น ๆ ได้ไม่ยากนัก ในทางการเมือง *ภาพเหมือน* ของนักการเมืองแต่ละคน ที่อยู่ในยุคสมัยเดียวกันหรือต่างสมัยกันก็ตาม อาจเสนอภาพที่มองแล้วเห็นรูปร่างลักษณะที่เหมือนจริงของการเมืองทั้งหมดได้ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้วาดว่าจะสามารถนำชิ้นส่วนสำคัญของภาพเหมือนมาประกอบกันเข้า โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบให้ถูกต้องดังเช่นในภาพวาด ความสัมพันธ์ที่ถูกต้องของตา หู จมูก และปาก กับโครงกระดูกที่ระหัดระเหว จะเป็นปัจจัยกำหนดความเหมือนของใบหน้าเป็นต้น

บันทึกความทรงจำทางการเมือง ของ ๓
อดีตผู้นำสำคัญ ถ้าจะเทียบกับภาพวาด ก็เปรียบ
เสมือนการวาดใบหน้า ที่มีแต่ ตา หู จมูก และ
ปาก โดยขาดโครงกระดูกที่ระบะ อีกทั้งความ
สัมพันธ์ของแต่ละชั้นส่วน ก็ดูเฉินไปตามอารมณ์
ในบันทึกของแต่ละท่าน บางครั้งเราจึงได้ภาพที่
คาบกับปากอยู่ติดกันเกินไป หรือดวงตาทั้งสองข้าง
ไม่อยู่ในระดับเดียวกัน เป็นต้น

เมื่อพูดถึงภาพเหมือน อริสโตเติลเคยกล่าว
ไว้ว่า ภาพเหมือนนั้นแสดงให้เห็นในรูปลักษณะ
๓ ประการ กล่าวคือแสดงให้เห็นภาพที่ดีกว่า
แบบที่เป็นจริง ส่วนใหญ่ได้แก่รูปเหมือนใน
อุดมคติ (Idealised likeness) แบบที่สอง
แสดงให้เห็นถึงภาพที่เหมือนแบบที่เป็นจริง และ
แบบที่สาม แสดงให้เห็นภาพที่เลวกว่าแบบที่
เป็นจริง เช่นภาพล้อหรือภาพการ์ตูน ในหนังสือ
เล่มนี้ ก็จะมีภาพเหมือนอยู่เพียงสองแบบเท่านั้น
คือแบบที่ ๒ กับแบบที่ ๓

บันทึกของนายทวี บุญยเกตุ ให้ภาพเหมือน
ที่ใกล้เคียงความจริงพอสมควร โดยเริ่มเล่าตั้งแต่ได้รู้
จักกับผู้ก่อการในฝรั่งเศส การยึดอำนาจกระทำได้
อย่างง่ายดาย เพียงแต่สามารถคุมกำลังทัพที่สำคัญๆ
ในกรุงเทพฯ ได้ นับเป็นตัวอย่างและแบบเรียนที่
บรรดานายทหารรุ่นหลังๆ จดจำและยึดถือปฏิบัติ
กันในเวลาต่อๆ มา การจัดตั้งคณะรัฐบาล ตั้งแต่
ชุดแรกของพระยามโนปกรณนิติธาดา มาถึงชุด
ปัจจุบัน (ก่อนการเปลี่ยนแปลง ๑๔ ตุลาคม ๑๖)
ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ ยึดถือหลักอาวุโส
เกรงคำรณานันทนาถ่าจะตั้งผู้ก่อการเป็น รัฐมนตรี
จากนั้นก็ก่อให้เกิดภาวะวิกฤตในบ้านเมือง เพื่อสวม
รอยเข้ายึดอำนาจ เพื่อจะอ้างกับประชาชนได้เต็ม

ปากเต็มคำยิ่งขึ้น กำลังทหารในกรุงเทพฯ กลาย
เป็นตัวกำหนดความสำเร็จหรือล้มเหลว ของการรัฐ
ประหารในการเมืองไทย ก็เริ่มขึ้นเมื่อพระยาทรงฯ
ออกคำสั่ง ให้เก็บกระสุนปืนส่วนหนึ่งจากต่างจังหวัด
มาไว้ในกรุงเป็นต้น

หลังการเปลี่ยนแปลง ๒๔๗๕ การแตกแยก
ของกลุ่มการเมืองก็เริ่มขึ้น ระหว่างฝ่ายทหารกับ
พลเรือน ระหว่างหัวเก่ากับหัวใหม่ ระหว่างฝ่าย
ราชวงศ์กับพลเรือนที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นพวกซ้าย
กล่าวอย่างย่อๆ ฝ่ายพลเรือนแตกกันเองมากกว่า
ทหาร ประกอบกับทหารมีอาวุธอยู่ในมือ จึงไม่
แปลกอะไรเลย ที่ตลอดเวลา ๔๐ กว่าปีมานี้ทหาร
สามารถขึ้นครองอำนาจทางการเมืองได้นานและติด
ต่อกันมาโดยแทบจะไม่ขาดสาย

ลักษณะเด่นของการปกครองโดยทหาร นาย
ทวีได้เล่าให้เห็นถึงการเข้าควบคุมกรมตำรวจ และ
ใช้เป็นกำลังสำคัญอันหนึ่งในการปราบปราม
ฝ่ายตรงข้ามรัฐบาล โดยเปรียบเทียบ หลวง
อดุลย์ฯ อธิบดีกรมตำรวจสมัยจอมพล ป. ว่าเหมือน
กับหัวหน้าเกสตาโป (หน้า ๑๕) นอกจากนั้น
บรรดาผู้ห้อมล้อมอยู่ใกล้ซิดจอมพล ป. ก็ล้วนแล้ว
แต่ ทุ้มๆ (dummies) ทั้งนั้น สิ่งเหล่านี้เป็น
ความจริงมาแทบทุกยุคทุกสมัยของการเมืองไทย ที่
ชักจูงให้บรรดาผู้นำทางการเมืองต้องจบชีวิตอย่าง
อนาถมาแล้วนับไม่ถ้วน จึงน่าที่ผู้มีอำนาจและ
กำลังแสวงหาอำนาจทั้งหลายพึงจะตระหนักเอาไว้

ถ้าดูจากบทบาทของการเป็นนักการเมืองแล้ว
นายทวีได้แสดงให้เห็นถึงการเล่นการเมืองในระบอบ
ประชาธิปไตยได้อย่างดี ในขณะที่มีผู้เล่นคนอื่นๆ
โดยเฉพาะผู้มีอำนาจไม่ค่อยเคารพและปฏิบัติตาม
กฎเกณฑ์ประชาธิปไตยเท่าใดนัก วิธีการต่อสู้ใน

สถานิติบัญญัติของนายทวีก็แสดงให้เห็นว่าประชาธิปไตยสามารถดำเนินไปได้โดยมีประสิทธิภาพพอควรทีเดียว การต่อรองทางการเมืองก็เป็นไปตามหลักการ จึงไม่อาจกล่าวได้ว่าการเมืองไทยในอดีตจนถึงปัจจุบันล้มเหลวลงเพราะเราไม่สามารถใช้ระบอบประชาธิปไตยแบบนานาชาติได้ จนถึงขนาดนักวิชาการของสถานีวิทยแห่งหนึ่งตีพิมพ์บทความและกระจายเสียงอยู่เสมอมาในรอบ ๓-๔ ปีมานี้ ว่าประเทศไทยต้องใช้แต่ระบอบประชาธิปไตยแบบไทยๆ เท่านั้น ซึ่งเมื่อประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ ๒๕๑๑ กระบอกลงเสียงดังกล่าวก็น่าจะเป็นรัฐธรรมนูญแบบไทยๆ ซึ่งมีข้อจำกัดสิทธิเสรีภาพและข้อบกพร่องอื่นๆ หลายประการ ต่อมาเมื่อไม่มีรัฐธรรมนูญ ก็อ้างว่าการไม่มีรัฐธรรมนูญคือการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบไทยๆ อีก

การเมืองไทยหลังสงครามโลกที่ ๒ ได้แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัด ถึงความแตกแยกอย่างปราศจากหลักการของนักการเมืองฝ่ายพลเรือน ประกอบกับกลุ่มเสรีไทย กลายเป็น *วีรชนของชาติ* ทำให้ผู้นำแต่ละสายแต่ละกลุ่มแก่งแย่งสร้างอำนาจบารมีกันเป็นการใหญ่ จนในที่สุดก็นำไปสู่จุดจบของผู้นำฝ่ายพลเรือน และการก้าวกลับมาใช้อำนาจอย่างเด็ดขาดของทหารบกจนถึงปัจจุบัน การใส่ร้ายป้ายสีกันเองในกลุ่มพลเรือน เช่นกรณีสุวรรณคดี เป็นการสร้างรอยต่างในประวัติศาสตร์การเมืองไทยยุคหนึ่ง และเบียดขับของการหน้าไหว้หลังหลอก บิดเบือนข้อเท็จจริง จนกระทั่งไม่มีใครจะสามารถศึกษาวิเคราะห์การเมืองไทยได้ด้วยใจเป็นธรรมอีก

* ไม่ขอใช้คำว่า *อุดมคติ* เพราะ มรว. เสนีย์ เคยกล่าวว่า “คำ *อุดมคติ* มันเป็นภาษาไทยปลายแถว” ดู มรว. เสนีย์ ปราโมช “กฎหมายสมัยอยุธยา” ในหนังสือ *รวมปาฐกถางานอนุสรณ์อยุธยา ๒๐๐ ปี* เล่ม ๑ (กรุงเทพฯ ; ๒๕๑๐) หน้า ๕๓

ต่อมา การแตกกลุ่มและรวมกลุ่มจึงเป็นไปเพื่ออำนาจส่วนตัว นายควง อภัยวงศ์ ร่วมมือกับนายปรีดี พนมยงค์ ขับจอมพล ป. ออกไปได้ในปี ๒๔๘๗ แต่แล้วนายควงก็กลับไปร่วมมือกับจอมพล ป. กลับมาขับนายปรีดีออกไปอีกในปี ๒๔๙๐

บันทึกความทรงจำของ มรว. เสนีย์ ปราโมช ในหนังสือเล่มนี้ ก็ให้เห็นถึงความล้มเหลวของผู้นำฝ่ายพลเรือนในการเมืองไทย การไม่มีหลักการที่แน่นอนและเหนียวแน่นในการต่อสู้ทางการเมืองสะท้อนออกมาให้เห็นตลอดเวลา นับแต่การที่พรรคประชาธิปัตย์ยอมเปิดทางให้ทหารเข้ามาเล่นการเมืองอย่างตามอำเภอใจ จนแม้เมื่อไม่กี่ปีมานี้ เมื่อลูกพรรคประชาธิปัตย์ถูกจับในข้อหาฟ้องร้องจอมพลถนอมกับคณะปฏิวัติ ว่าทำผิดกฎหมายที่ทำลายล้างรัฐธรรมนูญ ก็ยังกล่าวออกมาทำนองว่า เป็นการไม่รู้จักกาลเทศะ แทนที่จะปกป้องรักษาสีทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานเอาไว้ ตลอดเวลาที่ผ่านมา เราจึงมีแต่ นักการเมืองประเภท *เข้ากับฝ่ายชนะ* อยู่ตลอดเวลา โดยไม่คำนึงถึงความสำคัญภูมิทัศน์ชีวิตของตนเองและสังคมส่วนรวม แม้แต่น้อย

ประเด็นหนึ่งที่ มรว. เสนีย์ ปราโมช กล่าวย้ายอยู่ตลอดเวลา คือนายปรีดี พนมยงค์ อัจฉาคน และพยายามก็ดกกันกลั่นแกล้งต่างๆ นานา ตั้งแต่ย้ายออกจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มิให้ไปบรรยายสอนนักศึกษาอีกต่อไป จากนั้นก็กล่าวหาความคิดในการจัดตั้ง “ขบวนการเสรีไทย” นายปรีดีก็ขโมยไปจากตน นอกจากนั้นก็ยังมีเรื่องหมุ่

หมิม เกี่ยวกับการเป็น พระเอกของชาติ เมื่อ สงครามยุติ และกลุ่มเสรีไทยกำลังเป็นพระเอกอยู่ มีการแตกแยกเพื่อแย่งกันเป็นพระเอก จนทำให้กำลังของฝ่ายพลเรือนในทางการเมืองอ่อนลง น่าจะเป็นบทเรียนสำหรับพลเรือนทั้งหลายที่กำลังไขว่คว้าหาอำนาจกันอยู่ จากนั้น มรว. เสนีย์ ก็กล่าวหาว่า นายปรีดีมีการกระทำอันส่อให้เห็นว่าเป็นคอมมิวนิสต์ "เราไม่อาจลบข้อสงสัยว่านายปรีดีเป็นคอมมิวนิสต์ลงไปได้ และนายปรีดีก็ไม่ยอมส่งปลัดอาวธพวกเสรีไทย วิธีการที่เขาใช้กำลังเหล่านี้บีบบังคับให้ต่อสู้ทางการเมืองหลัก นอกไป ก็ดูจะเป็นเพียงก้าวแรกของการจัดตั้ง รัฐคอมมิวนิสต์ในประเทศนี้" (หน้า ๑๗๑) และ อีกตอนหนึ่ง มรว. เสนีย์ กล่าวว่า "การลอบปลง พระชนม์อาจเป็น ชั้นแรกของการล้มล้างระบอบ กษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ และสิ่งที่จะเข้ามาแทน ที่คือ รัฐคอมมิวนิสต์" (หน้า ๑๗๒) ข้อความ ดังกล่าวมานี้ ผู้ที่มีการศึกษาเพียงระดับปริญญาตรี ในเมืองไทยก็พอจะดูออกแล้วว่า เป็นคำพูดที่หา เหตุผลและสาระมิได้เลย ไม่ว่าจะมองในแง่ของ ทฤษฎีการเมืองหรือข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์ทาง การเมืองไทยสมัยนั้น

ส่วนข้ออ้าง ของ มรว. เสนีย์ ปราโมช ที่ว่า พรรคก้าวหน้า (ต่อมาเป็นพรรคประชาธิปัตย์) ได้ทำคุณประโยชน์ให้แก่การเมืองไทยเป็นอย่างมาก ในระหว่างยุคปี ๒๔๘๔-๘๐ และเป็นผู้นำทางความ นึกคิดแบบประชาธิปไตยในหมู่นักไทยมาตลอด จน กระทั่งการเลือกตั้งครั้งสุดท้ายนั้นก็เป็นสิ่งทำหายนต่อการพิสูจน้อยมาก ความสำเร็จอีกอันหนึ่ง ที่พรรค ประชาธิปัตย์จะภูมิใจมาก คือการเป็นผู้ริเริ่ม การรณรงค์ต่อต้านคอมมิวนิสต์ จนสามารถช่วย ทางการปราบปรามลงไปได้มาก ถึงกับได้รับคำชม

ชมจากสำนักข่าวสารออเมริกัน กับได้แผ้วถางทาง เอาไว้ให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ทำการปราบปราม คอมมิวนิสต์ได้งายตายขึ้นในเวลาต่อมา(หน้า ๑๗๖) แต่ผู้ที่ติดตามศึกษาเรื่องนี้อย่างใกล้ชิด จะรู้ได้ทันที ว่า ข้อหาคอมมิวนิสต์เป็นวิธีหนึ่งที่รัฐบาลใช้กำจัด นักการเมือง ฝ่ายตรงข้าม โดยไม่คำนึงว่าจะมี ความผิดจริงหรือไม่ ตัวอย่างที่เห็นเด่นชัดที่สุดก็คือ กรณีจับ "กบฏรัฐธรรมนูญ" ๑๓ คน ของเรา เมื่อเร็วๆ นี้ เป็นต้น

บันทึกของท่านผู้หมิงละเอียด พิบูลสงคราม ก็พยายามแก้ข้อกล่าวหาต่างๆ ที่มีต่อจอมพล ป.โดย กล่าวหาว่า จอมพล ป. มิได้ต้องการแสวงหาอำนาจเพื่อ ส่วนตัว แต่กระทำไปเพราะสถานการณ์บังคับ และ เพื่อประเทศชาติเป็นใหญ่ โดยปกติแล้ว จอมพล ป. เป็นนักวิชาการทหารมากกว่าจะต้องการเป็นนักการ เมืองทหาร

ในส่วนที่เกี่ยวกับขบวนการเสรีไทย จอมพล ป. ก็เป็นผู้คิดริเริ่มในประเทศก่อน แต่จำต้องปิดมิให้ คนนอกรู้ เพราะจะเป็นอันตรายต่อรัฐบาล ฝ่ายพันธมิตรเองก็รู้ แต่ไม่ยอมรับ (หน้า ๒๐๓) การ ก่อสร้างนครหลวงใหม่ที่เพชรบูรณ์และพุทธบริษัท ๒ ก็เป็นส่วนหนึ่งของแผนต่อสู้ญี่ปุ่น

บทบาทสำคัญยิ่งของจอมพล ป. ในช่วงหลัง สงครามโลกครั้งที่ ๒ คือ การยอมเป็นผู้นำคณะ ทหารทำรัฐประหาร ๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๐ ซึ่งเป็น การเริ่มต้นของการผูกขาดอำนาจทางการเมือง ใน มือของฝ่ายทหารบกแต่ผู้เดียวมาตลอด จอมพล ป. เองปฏิเสธผู้ชักชวนไปแต่แรกเพราะต้องการวางมือ จากการเมือง แต่คณะรัฐประหารกลับใช้วิธีการ แบบลึกลับโดยการดึงบุตรชายทั้ง ๒ ของจอมพล ป. ให้ร่วมอยู่ในกลุ่ม และยื่นคำขาดว่า ถ้าจอมพล ป. ไม่ยอมรับ ก็จะต้องเกิดการปะทะนองเลือด กับกา

ลิ่งตำรวจของหลวงอดุลย์แน่ๆ หลังจากนั้นจอมพล ป. ก็ขึ้นมาเป็นหุ่น คอยดูอยู่อำนาจของจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ และ พล.ต. อ. เผ่า ศรียานนท์ด้วยการสนับสนุนให้ม็กล้มกรรมกรและพรรคการเมืองต่างๆ เพื่อจะเป็นพลังทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย แต่ความมุ่งหวังดังกล่าวก็ไม่อาจเป็นผลสำเร็จได้เพราะโครงสร้างของอำนาจและการเมืองถูกรวมไว้ในที่เดียวมาตลอด จนอำนาจกลายเป็นธรรมชาติแล้ว ในยุคนี้และต่อมาเราจึงได้เห็นความจริงตามคำพูดของนักคิดคนหนึ่งว่า "คนที่ปราศจากกฎหมายและความยุติธรรมแล้วไซ้ร้ ย่อมเลวกว่าสัตว์หึ่งปวง"

ภาพเหมือนของการเมืองไทย จากบันทึกความทรงจำของอดีตนักการเมือง คนสำคัญ ๓ คน

ได้ให้ภาพพจน์ที่แม้จะไม่สมบูรณ์ ที่เดียวนัก แต่ก็แสดงให้เห็นถึงข้อละเอียดปลีกย่อยมากมาย ซึ่งอาจจะประกอบกันเข้าเป็นคำอธิบาย ถึงพฤติกรรมทางการเมืองทั้งหมดได้บ้าง ข้อความต่างๆ ที่แต่ละคนพูดออกมาไม่เหมือนกัน น่าจะเป็นเครื่องกระตุ้นให้นักรัฐศาสตร์ไทย เริ่มลงมือศึกษาถึงเรื่องราวเหล่านี้ อย่างจริงจังเสียที คำสรุปสั้นๆ เกี่ยวกับหนังสือเล่มนี้ ก็คือ "มีคนเดียวไม่กี่คนเท่านั้นที่ดูเหมือนตัวของเขาเอง"

ชเนต อภรณ์สุวรรณ
สังคมนศาสตร์ปริทัศน์

ปรัชญาชาวบ้าน สักดิ์ สุวิยะ (ชมรมคนรุ่นใหม่และสภาหน้าโคม จัคพิมพ์) ๓ บาท
ชีวิตกับความไม่ฝัน บรรจง บรรจงศิลป์ (สภาหน้าโคม จัคพิมพ์) ๓ บาท

ในรอบสองปีที่ผ่านมา วงการหนังสือของนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย กำลังก้าวหน้าออกไปจากรูปแบบเดิม จากแนวคิดสายลม-แสงแดด ไปสู่แนวคิดใหม่ ที่มั่นคงและมีจุดยืนแน่นอน ด้วยอุดมการณ์ของมวลชน แม้อุดมการณ์ของพวกเขา จะดูเป็น "ความฝัน" มากเกินไปก็ตาม แต่เราก็ต้องยอมรับความจริงอันหนึ่งว่า สังคมไทยในรอบ ๒๐ ปีที่ผ่านมา ไม่ได้ให้ความหวังที่ตั้งงามแก่พวกเขาเลย สิ่งที่ดีที่สุดเท่าที่ นักศึกษา จะทำได้ก็คือ การขบถต่อความคิดเก่าๆ ซึ่งหวังว่ามีไ้เป็นเพียงแต่ แฟชั่น แต่จะต้องมีการศึกษาดูตรวจสอบถึงแนวคิดของตนอยู่เสมอ แนวปรัชญาที่ปรากฏอยู่ในหนังสือ ๒ เล่มนี้ เป็นแนวคิดนิยมที่ต่อต้านแนวคิดจิตนิยม เน้นถึงการเสียสละเพื่อประชาชน กำจัดลัทธิปัจเจกชน ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกชนกับสังคมเป็นเรื่องที่ถกเถียงกันมานานแล้ว ความแตกต่างในแต่ละยุคสมัยและสถานที่ จึงอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของผู้คนกับสภาพแวดล้อมในสังคม เช่นปัจเจกการผลิต ความเจริญของเทคนิควิทยา และ ฯลฯ เวื่อนไขต่างๆ เหล่านี้จะมาเป็นสมมติฐาน ในการสร้างทฤษฎี และแนวคิดปรัชญาสาขาต่างๆ ปรัชญาชาวบ้านกล่าวว่า "อันความคิดของชาวบ้านซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ที่ได้มาจากการดำเนินชีวิตนั้นแหละ คือรากฐานอันแท้จริงของปรัชญา" การอธิบายส่วนใหญ่ชาวบ้านอ่านแล้วรู้เรื่อง เช่นเดียวกับ ชีวิตกับความไม่ฝัน ซึ่งแม้จะมีผู้วิจารณ์ว่า "อ่านแล้วไม่เกิดประโยชน์ รังแต่จะมีโทษเพราะผู้เขียนบังคับให้ผู้อ่านต้องคิดเช่นนั้น (The Nation, Oct, 14, 1978) ก็เป็นข้อกล่าวหาที่ไม่เป็นธรรม เพราะจินตนาการและความคิดอ่านมนุษย์ มิใช่จะด้นลึกเท่ากันหมด เราจึงยินดี

จะเห็นหนังสือ "ไม้ฝน" ประเภทตีพิมพ์ออกมาอีกมาก ให้สมดุลงับหนังสือ "ไม้พุง" ประเภทอื่นๆ ในตลาดหนังสือบ้านเราปัจจุบันนี้

จากเหมยถึงพลับพลึง ชุดที่ ๒ (สำนักพิมพ์วรรณศิลป์ : ๒๕๑๖) ๑๐ บาท

เกียรตินิยมวรรณศิลป์ (ชมรมวรรณศิลป์ สโมสรนิสิตจุฬาฯ : ๒๕๑๖) ๑ บาท

จากเหมยถึงพลับพลึง เป็นการรวมเรื่องสั้นนักเขียนเงินในไทย ซึ่งได้ตีพิมพ์ไปแล้วเล่มหนึ่ง ลักษณะเด่นของเรื่องสั้นเหล่านี้ ได้แก่การสะท้อนชีวิต ทศนคติและวิถีชีวิตของคนเงินในไทย แนวคิดส่วนใหญ่ยังคงยึดมั่นในหลักคุณธรรมความดีงามและความกตัญญู ในขณะเดียวกัน ความต้องการอย่างผิวเผินฉาบฉวย เช่นการมีหน้ามีตา ด้วยการส่งลูกไปเรียนใน โรงเรียนฝรั่ง ก็ยังคงมีอยู่ การชู้ตริคดอกเบียในโรงรับจำนำ เพื่อผลกำไรและการยืมขีพอย่างทรูทรราชของเจ้าแก้ว อย่างดีก็ทำให้เสมือนคนหนึ่งว่าพึงถึงความทุกข์ยากที่หญิงชราได้รับ โดยไม่ได้มีความคิดคำนึงมากไปกว่า ความรู้สึกชั่วแล่น แล้วก็ลืมทุกสิ่งทุกอย่าง เมื่อเขาก้าวพ้นมูลิไม้ไผ่

เกียรตินิยมวรรณศิลป์ รวมเรื่องสั้นและบทร้อยกรองที่ได้รับรางวัลเกียรตินิยมของชมรมวรรณศิลป์ สโมสรนิสิตจุฬาฯ จากงานเขียนของนิสิตจุฬาฯ ในอดีตถึงปัจจุบัน ช่วงปี ๒๕๐๗-๑๐ งานเขียนส่วนใหญ่ยังคงกลิ่นไอของ "ลูกทุ่ง การผูกเรื่องและขมวดปมท้ายเรื่องยังเป็นแบบเดิม งานเขียนหนังสือ ๑๐-๑๓ เริ่มแสดงถึงรูปแบบที่เปลี่ยนไป พร้อม ๆ กับแนวเรื่องที่หันเหจากชีวิตประจำวัน ไปสู่ปัญหาสังคม-ทหารอเมริกันในไทย วิถีชีวิตของ "แตงโม" อย่างนายคม คำสร ทนายความชั้นสอง ไปถึงความกตัญญูถึงสันติภาพ ใน "ฟ้าเปลี่ยนสีของดอก" นับเป็นการเปลี่ยนแปลงที่น่ายินดีในชั่วเวลาเพียงไม่กี่ปี

ผู้สื่อข่าววรรณกรรม

ข่าวในหล้าหนังสือ

ต่างประเทศ

งานทางวิจารณ์เกี่ยวกับวรรณคดีอเมริกันที่มีออกใหม่ระยะนี้ เป็นผลงานของนักวิจารณ์รุ่นเก่า ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันมากกว่า ๓๐ ปีแล้ว เช่นเล่มของ Alfred Kazin เรื่อง *Bright Book of Life: American Story-teller from Hemingway to Mailer* เคซินเคยเขียนงานวิจารณ์มีชื่อมาเล่มหนึ่งแล้ว คือ *On Native Grounds* เสนอให้รู้จักนักเขียนสำคัญ ในยุค ค.ศ. ๑๙๒๐ ซึ่งบัดนี้ผ่าน ๑ ชั่วโมงคนมาแล้ว นักวิจารณ์ในยุคเดียวกัน ที่เสนอภาพได้เด่นชัดและยุติธรรมอีกคนหนึ่งคือ Malcolm Cowley คาวลีย์เป็นนักเขียนและนักหนังสือพิมพ์มาก่อน เขาจับงานด้านวิจารณ์โดยใช้ถ้อยคำสำคัญเกี่ยวกับนักเขียนอเมริกันในยุคของเขา ซึ่งเป็นคำของเกอทรุด สไตน์ที่ยังเรียกติดปากมาจนทุกวันนี้ คือ *Lost Generation* ผลงานวิจารณ์เล่มล่าสุดของเขา ชื่อ *A Second Flowering, Work*

and Days of the Lost Generation ซึ่งคารลีย์ได้กล่าวถึงตัวแทนของนักเขียนในยุค Lost ๘ คน คือ เอฟ. สก็อต ฟิตเชอร์ลด์, เฮมมิงเวย์, คอส ปาโซส, อี.อี. คัมมิงส์, วัลเตอร์, วิลเลียม โฟคเนอร์, โทมัส วูล์ฟ และ ฮาร์ท คาน นักเขียนทั้ง ๘ คนนี้ มี "อิทธิพลร่วมสมัย" ต่องานเขียนทางวรรณกรรมของอเมริกัน ทั้งในยุคของคารลีย์เองและในยุคต่อๆ มา

หันมาทางการเมือง ก่อนหน้าที่จะมีรัฐประหารโค่นอำนาจรัฐบาลอาเณเตแห่งชิลี มีหนังสือ *The Chilean Revolution* เป็นสัมภาษณ์ระหว่างประธานาธิบดีอาเณเตกับเรยิส คีเบร (Regis Debray) กล่าวถึงครั้งที่อาเณเตประสพชัยในการเลือกตั้งเมื่อตุลาคม ๑๙๗๐ ในฐานะหัวหน้าพรรคสังคมนิยม ที่เชื่อถือว่าสันติวิธีแบบประชาธิปไตย ก็อาจนำไปสู่รัฐสังคมนิยมได้ หนังสือเล่มนี้ เรยิส คีเบร เขียนคำนำกล่าวถึงความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของการเมืองชิลีและขบวนการกองโจรในละตินอเมริกา รวมทั้งความเห็นเชิงปฏิบัติของเขา ในฐานะผู้สืบทอดการเมืองจากโบลีเวีย เรยิส คีเบร เคยเขียน *Revolution in the Revolution* ว่าด้วยการรบบแบบกองโจรในสมัยที่เขาทำงานกับ เซ กุวารา จนมีชื่อเสียงจัดอยู่ในกลุ่มแนวหน้าของพวกเขา "ชายใหม่" มาก่อน เมื่อเร็วๆ นี้ สำนักพิมพ์ Pelican ได้รวมบทความและบทสัมภาษณ์ตัวเขาโดยนักศึกษาคิดว่า ศัพท์เป็นเล่มออกมาอีก คือ *Strategy for Revolution* และในชุดเดียวกันทางสำนักพิมพ์เพนกวินได้ออกโฆษณาว่าปีหน้าจะมีหนังสือของคีเบรออกมาอีกเล่ม ชื่อ *Prison Writings* อันเป็นข้อเขียนที่คีเบรเขียนขึ้นระหว่างติดคุกอยู่ในโบลีเวีย

๒๔
ผู้อาวุฒวรรณกรรม

BESTSELLERS BOOKS		
Non Fiction		
1. <i>The Double Cross System.</i>		by Masterman.
2. <i>The Communist Manifesto.</i>		by Marx & Engels.
3. <i>I'm OK you're OK.</i>		by Harris.
4. <i>The Chinese Road to Socialism.</i>	by	Wheelwright and McFarlane.
5. <i>Bertrand Russell's Best.</i>		by Egner.
6. <i>Buddhism.</i>		by Humphreys.
7. <i>Beyond Freedom & Dignity.</i>		by Skinner.
8. <i>Folk devils & Moral Panics.</i>		by Cohen.
9. <i>Southeast Asia's Economy.</i>		by Myint.
10. <i>China : the Revolution Continued.</i>	by	Myrdal & Kessle.
Fiction		
โดยความร่วมมือของ		
1. <i>The Godfather.</i>		by Puzo.
2. <i>The Odessafile.</i>		by Forsyth.
3. <i>Siddhartha.</i>		by Hesse.
4. <i>The Ravi Lancers.</i>		by Masters.
5. <i>The day of the dolphin.</i>		by Merle.
6. <i>A Confederate General From Big Sur.</i>		by Brautigam.
7. <i>The Blind Owe.</i>		by Hedayat.
8. <i>The Naked I.</i>	by	Karl & Hamalian.
9. <i>The Poseidon Adventure.</i>		by Gallico.
10. <i>P.S. Your not listening.</i>		by Craig.

วันมหาวิปโยค ได้ผ่านไปแล้ว ไม่ว่าเหตุการณ์นองเลือดในวันนี้จะมีความหมายในตัวของมันเองอย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ครั้งนั้นก็ยังไม่ผ่านพ้นไปอย่างเปล่าประโยชน์ หากจะต้องจารึกไว้ในประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิอันชอบธรรมและการขับไล่ทรราชย์ออกจากอำนาจ วิศวกรรมที่บรรดานักเรียน นิสิตนักศึกษา และประชาชน ต้องแลกมาด้วยเลือดเนื้อและชีวิตเป็นเรือนร้อยนี้ หากจะดูในแง่ของความหมายก็นับว่าเป็นการลุกฮือของประชาชนชาวไทยครั้งแรก เป็นการแสดงพลังและการต่อสู้เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่าชีวิต เป็นการแสดงให้เห็นว่าการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพใด ๆ มิใช่ได้มาด้วยการปราบปราม หากแต่ได้มาด้วยการต่อสู้ ดังนั้นวันแห่งการต่อสู้จึงเป็นวันแห่งความปลามปล้ม ของผู้ยังอยู่ แต่ไหนแต่ไรมาประชาชนคนไทยไม่เคยใช้ความรุนแรงมาก่อน และการต่อสู้ของวีรชนครั้งนี้ก็ประกาศจะใช้สันติวิธีและอหิงสา เริ่มด้วยการเรียกร้องรัฐธรรมนูญอย่างเปิดเผยและแสดงตัวอย่างสงบ จนกลายเป็นคลื่นหิมามาเมื่อวิธีการต่อสู้เปลี่ยนไป เพราะรัฐบาลใช้ความรุนแรงก่อนโดยนำเอาอาวุธที่ควรใช้กับศัตรูในสนามรบมาปราบประชาชน และใช้วิธีบิดเบือนความเป็นจริงต่าง ๆ นานา ให้ประชาชนเป็นได้ทุกอย่าง ตั้งแต่ *ซบถ* *ผู้ก่อการจลาจล* *ผู้ก่อการร้าย* เพื่อเห็นแก่อำนาจของตนเป็นที่ตั้ง ประชาชนจึงเริ่มเปลี่ยนวิธีต่อสู้บ้าง เพราะเขาไม่กลัวความบ้าเถื่อน และไม่เชื่อการหลอกลวง เลือดเนื้อที่ต้องเสียไปจากวิศวกรรมครั้งนี้จึงถูกจารึกไว้อย่างไม่มีวันตาย ประชาชนเริ่มมองเห็นพลังอันแท้จริงของเขาในการกำหนดประวัติศาสตร์ขึ้นมาบ้างแล้ว และเริ่มตระหนักว่าประเทศชาติเป็นของตน อำนาจอธิปไตยเป็นของตน มิใช่ของคนกลุ่มหนึ่งที่ใช้อำนาจเผด็จการคอยกดหัวและเอาวัดเอาเปรียบ การเรียกร้องต่อสู้ครั้งนี้จึงเป็นความเคลื่อนไหวทางประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่งสืบต่อจากเมื่อพ.ศ. ๒๔๗๕ และได้กระจายฐานของการต่อสู้จากกลุ่มปัญญาชน-ข้าราชการ ลงมาจนถึงนักเรียน นักศึกษา และประชาชน ในขอบเขตทั่วประเทศ

กระนั้น เมื่อมีการจัดตั้งรัฐบาลใหม่ เป็นความรู้สึกทั่วไปของประชาชน ที่จะคิดว่ารุ่งอรุณแห่งประชาธิปไตยได้เริ่มขึ้นแล้ว แต่สถานการณ์ที่เป็นจริงก็ยังไม่เอื้ออำนวยให้คิดเช่นนั้นได้มากนัก เพราะการขับไล่เผด็จการ ๓ คนออกนอกประเทศนั้นยังไม่ใช่วิธีชนะขั้นเด็ดขาดของปวงชน เนื่องจากฐานแห่งอำนาจและกลไกแห่งอำนาจเผด็จการในกลุ่มบุคคลผู้ถืออาวุธยังอยู่ครบถ้วน พวกเขาเพียงแต่คอยโอกาสและใช้โอกาสนั้นเพื่อเป็นฐานรองรับการเสวยอำนาจที่จะเกิดขึ้นต่อไปเท่านั้น ยิ่งกว่านั้นความเน่าเฟะและความอยุติธรรมในสังคมตามโครงสร้างเดิมก็ยังคงมีอยู่ครบถ้วน ความฉ้อฉลยังมีอยู่ทุกระดับ อภิสิทธิ์ชนและนักฉวยโอกาสยังเสนอหน้าพรวดพราดขึ้นมาให้เห็นอยู่ทั่วไป ก่อนเหตุการณ์ ๑๔ ตุลาคม อดีตหัวหน้าพรรคการเมืองและลูกพรรคหลายคนวางตัวเฉยเมื่อมีการจับกลุ่มผู้เรียกร้องรัฐธรรมนูญ แต่พอเหตุการณ์คลี่คลายก็กลับออกโรงให้สัมภาษณ์ว่าเป็นการปฏิวัติของประชาชน บรรดาคุณหญิงคุณนายทั้งหลายต่างก็ประจบนิสิต นักศึกษาอย่างออกหน้าออกตา บริจาคเงินช่วยโน่นช่วยนี่ เป็นข่าวลงหนังสือพิมพ์อยู่ได้ทุกวัน ทั้ง ๆ ที่พวกนี้ยังเช็ดคอลอยหน้าเวลาเกิดเหตุ อีกทั้งเคยติดต่อทรราชย์ให้ไปเปิดบ้ายหรือเชิญไปปาฐกถา

ความสามัคคีกันสูงต่างๆ อยู่เป็นประจำ แต่พอพระราชย์เปิดไปแล้วก็กลับคิดหาทางประจบ โดยที่ใจนั้นเคย
 นึกถึงเพียงพวกนักเรียน นักศึกษาที่ไว้ผมยาวเสียด้วยซ้ำ ด้วยพวกเขาไม่สวมเสื้อนอกผูกเนคไทเหมือนกับ
 พวกตน แต่ไหนๆ เหตุการณ์ก็เป็นไปแล้ว ถึงจะเป็นสังคม Super-hypocrite กันขนาดไหนเราผู้น้อยอยู่ข้าง
 หลังก็มีหน้าที่จะต้องทำให้การสูญเสียที่เกิดขึ้นนั้นได้ผลคุ้มค่าเท่าที่จะทำได้ แม้เมื่อมองลึกลงไป จะพบว่า
 ยากเย็นแสนเข็ญเพียงใด ที่จะชดเชยชดเชยก่อนที่รัฐบาลแห่งอำนาจเดิมจะฟันตัวกลับคืนมาอีกจนอาจ
 บันดาลให้มีการตายเกิดขึ้นมากกว่าครั้งที่แล้ว หรือบังคับขับไล่เอาอย่างไม่ไว้หน้าในอนาคต ประชาชน
 ทั่วไปทั้งนักเรียน นิสิตนักศึกษา ปัญญาชน ข้าราชการ กรรมกรและชาวนา จึงต้องคอยสอดส่องและรวม
 พลังเรียกร้องอีกต่อไป เพื่อช่วงชิงชัยชนะที่ยิ่งใหญ่มากขึ้นไปอีก และเพื่อเดินไปสู่ประชาธิปไตยในความ
 หมายถึงอันสมบูรณ์

พร้อมกับ **สังคมศาสตร์ปริทัศน์** ฉบับนี้วางตลาด กองบรรณาธิการได้จัดทำโครงการหนังสือเล่ม
 ในรูปเล่มกระทัดรัด ราคาถูก ออกมาอีกโครงการหนึ่ง อันคืบแรกว่าด้วย **การปฏิวัติของซีลี** ท่านที่สนใจจะ
 หาซื้อหนังสือเล่มนี้ได้จากร้านจำหน่ายหนังสือทั่วไป หรือที่อยู่ไกลจะติดต่อมายังผู้จัดการก็ย่อมได้ เพื่อท่าน
 จะได้รวบรวมเก็บหนังสือชุดนี้ของเราไว้ให้ครบชุด เสียตั้งแต่ลำดับแรก

สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ฉบับนี้เราได้เตรียมแนวเรื่อง “สังคมนิยมกับสังคมไทย” ไว้ล่วงหน้า
 ก่อนเหตุการณ์ ‘วันมหาวิปโยค’ จะเกิด บทความหลายชิ้นที่เขียนส่งมาจึงดูไม่เข้ากับการเปลี่ยนแปลงรัฐ
 บาลใหม่ เพราะตัวบุคคลได้เปลี่ยนไป กระนั้น เราก็มีบทวิเคราะห์เหตุการณ์ใหม่ในคอลัมน์ **เมืองไทย**
ไม่ใช่กรุงเทพฯ 7 มาลงได้ทัน เข้าใจว่าฉบับหน้าจึงจะว่าด้วย **รัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชน** เราจะ
 วิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ตลอดจนแนวโน้มนโยบาย และตัวบุคคลในคณะรัฐบาลใหม่ให้ท่านได้อ่านกันอีก ท่าน
 ที่คิดจะเสนอแนะเป็นบทความ หรือจดหมายถึงบรรณาธิการบ้าง ก็ขอให้ส่งมาเลย แม้จะเชื่อว่ารัฐบาล
 ใหม่นี้คงใจกว้าง ที่จะรับฟังความคิดเห็นมากกว่ารัฐบาลชุดเก่า แต่เราก็ระวังตัวอยู่ว่า **เชือกแห่งไฟ** เก่านั้น
 ยังมีได้มอดไหม้ไปไหนเสีย

<h2 style="margin: 0;">สังคมศาสตร์ปริทัศน์</h2> <p style="margin: 0;">ฉบับหน้า</p>
<h3 style="margin: 0;">รัฐธรรมนูญและสิทธิมนุษยชน</h3>
<p style="margin: 0;">ป่วย อิงกากรณ์ ขวน หลีกภัย ปราโมทย์ นาคกรรพ ชัยอนันต์ สมุทวณิช   กระมล ทองธรรมชาติ ส. ศิวรักษ์ “ทวิปวร” และชีวิตกับความผิดของ   แพททวิค ไวท์ นักเขียนนวนิยายชาวออสเตรเลียคนแรกที่ได้รับรางวัลโนเบล   สาขาวรรณคดีประจำปี</p>

THE SOCIAL SCIENCE REVIEW MONTHLY
No. 11 Vol. 11 November 1973

ปก

- 4 **Hard Times**
5 **Letters to The Editor**
14 **Leading Article : The Sound of Silence**

<i>Pansak Vinyaratn</i>	17	Nationalism : Death of Idealism
<i>Segsan Prasertkul</i>	25	A Poem / The Rape of My Sweat
<i>Rangsan Thanapornpan</i>	26	Bloody Sunday : A New Starting Point for Democracy?
<i>Udom Rungruangsi</i>	95	One Day in the Life of Lampoon's Peasant

Cover Story

<i>Surapong Jayanam</i>	37	Why Socialism ?
<i>Dawee Munnikorn</i>	48	What is Socialism ?
<i>Piroon Chatwanichkul</i>	59	Thai Politics and The Road to Socialism
<i>Julius Nyerere</i>	71	The Varied Paths to Socialism
<i>Paibul Wongsedej</i>	79	A Poem / Minister of Insect
<i>Our Correspondent</i>	80	Letter From New York / The Young Socialist Party

<i>Charnarong Techarajkit</i>	85	The 10th National Congress of Chinese Communist Party
<i>Prasert Jittiwathanapong</i>	92	Man and Environment / Problem of Technological adaptation
<i>Mulk Raj Anand</i>	96	Short Story / The Elixir of Life

	103	Notes and Comments
<i>Warin Wonghanchao, T. Apornsuvan</i>	109	Book Reviews
	116	Book-Shelf News
	118	Editor

Niwat Kongpien **Cover**

President : Puey Ungphakorn
Advisory Board : Pansak Vinyaratn, Rangsan Thanapornpan, Sulak Sivaraksa
Editor in Chief : Suchart Sawadsri

The Social Science Review

Office : Chula Soi 2, Phya Thai Rd., Bangkok Metropolitan, Thailand.
Tel. 57622

Printed By : Siva Phorn Ltd., Part.
74 Soi Rajjataphan, Makkasan, Bangkok Metropolitan, Thailand.
Tel. 515752, 522639.

ข้อคิดเห็นใดๆ ในหนังสือนี้ ย่อมเป็นของผู้เขียน มิใช่เป็นทัศนะของสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ส่วนลิขสิทธิ์ของบทความเป็นของ "สังคมศาสตร์ปริทัศน์" การตีพิมพ์ซ้ำ หรือคัดลอกบางตอนไปลงพิมพ์ที่อื่นจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบก่อน เป็นลายลักษณ์อักษร "สังคมศาสตร์ปริทัศน์" ออกปีละ ๑๒ ฉบับจำหน่ายปลีกตามร้านทั่วไป เล่มละ ๑๐ บาท (กระดาษปอนด์) ๘ บาท (กระดาษปรีฟ) สมชิก ค่าบำรุงปีละ ๑๐๐ บาท โดยส่งนามสกุลไว้ในนาม นายชวลิต บุญญาภิรักษ์ ผู้จัดการ (ส่งเข้าไปพร้อมบัตรลงทะเบียน)

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ศิวนร ๗๔ ซอยรัชฎาภิเศก มักกะสัน กรุงเทพฯ ๔ โทร. ๕๑๕๗๕๒, ๕๒๒๖๓๙
นายจรัส วันทนทวี ผู้พิมพ์โฆษณา ๒๕๑๖

อุปนายก
นายก
รองนายก
กรรมการ
สมาชิก
บริหาร
ผู้พิมพ์
ผู้โฆษณา

กิ่งคนศาสตร์ปริทัศน์ รายเดือน มีจำหน่ายตามสถาบันต่าง ๆ ต่อไปนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ อาจารย์ แสรมอรุณ รัตกลีกร
 คณะวิทยาศาสตร์ อาจารย์ ระวี ภาวิไล
 คณะเศรษฐศาสตร์ อาจารย์ ไพฑูรย์ สันตารัตน์
 คณะรัฐศาสตร์ ห้องชายหนังสือของคณะ
 คณะพาณิชยศาสตร์ อาจารย์ ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์ ห้องชายหนังสือของคณะ
 คณะเศรษฐศาสตร์ อาจารย์ แน่งน้อย เกมกษณม
 คณะพาณิชยศาสตร์ อาจารย์ แน่งน้อย ใจอ่อนน้อย
 คณะศิลปศาสตร์ อาจารย์ นีออน สนิทวงศ์
 แผนกฯ วารสารศาสตร์ อาจารย์ กมล ฉายาวัดนะ
 หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ อาจารย์ ชัยอนันต์ สมุทวณิช
 คณะพัฒนการเศรษฐกิจ อาจารย์ ไพจิตร เอื้อทวีกุล
 คณะบริหารธุรกิจ อาจารย์ ศรีปริญญา รามโกนท
 สถาบันเทคโนโลยี นนทบุรี อาจารย์ วิวัฒน์ เคมีพันธ์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยากุล พระมหาชาย อภาภาโร

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แผนกจำหน่ายหนังสือและห้องสมุด
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อาจารย์ บุญเอก ฟองอากาศ
 อาจารย์ จงจิตร ศรีพรหม
 อาจารย์ ณัฐ ฆทานนท์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อาจารย์ กวี จุฑิกุล
 อาจารย์ สายสุวิ จุฑิกุล
 อาจารย์ ไพโรจน์ สโมสร
 อาจารย์ สมัย สุนทอง

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อาจารย์ นันทน์ คันธเสวี
 โรงงานเศรษฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ อาจารย์ ยงยุทธ ยุทธวงศ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะจิตรกรรม อาจารย์ ถกล ปรีชาคณิตพงศ์
 คณะมัณฑนศิลป์ อาจารย์ มาโนช กงกะนันท
 คณะอักษรศาสตร์ (ทับแก้ว) อาจารย์ บังอร กุฑาคารณ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คณะศึกษาศาสตร์ อาจารย์ ปรีชาโมทย์ กระมุก
 คณะวิศวกรรมศาสตร์ อาจารย์ ฉัตรไชย รัตนไชย
 มหาวิทยาลัยรามคำแหง อาจารย์ ประทีป วาทิกทนกร
 อาจารย์ สุจิน คณิตกุล

วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร

หอสมุดกลางวิทยาลัย
 บางแสน อาจารย์ สวัสดิ์ เรืองวิเศษ
 มหาสารคาม อาจารย์ สุภาพร พันธ์มณี
 พิษณุโลก อาจารย์ อารี หทัยวิม
 สงขลา อาจารย์ พงษ์พานิช

วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

อาจารย์ อารมย์ เอื้อบเจริญ

วิทยาลัยครูสวนสุนันทา

อาจารย์ วิยะดา สอนางค์

วิทยาลัยครูจันทระเกษม

อาจารย์ เปี่ยมศรี นาคพันธ์

วิทยาลัยครูเพชรบุรี

อาจารย์ มงคล บุญฤกษ์

วิทยาลัยครูอุดรธานี

อาจารย์ กุศลิม ปวีคสิณิ

วิทยาลัยครูยะลา

อาจารย์ สวรรค์ แก้วเหล็ก

วิทยาลัยครูสงขลา

อาจารย์ สุวพศ นกวานิช

วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์

อาจารย์ ทศนีย์ ทองศรี

วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา

อาจารย์ เสาวนีย์ รุ่งระอัมพร

วิทยาลัยเทคนิค กรุงเทพฯ

อาจารย์ อรรณพ โชติคุณุชร

วิทยาลัยเทคนิค ธนบุรี

อาจารย์ หริศ สุตะบุตร

วิทยาลัยเทคนิคตะวันออกเฉยงเหนือ

อาจารย์ ประกายศรี ไขสูงเนิน

วิทยาลัยเทคนิคตะวันออกเฉียงเหนือ

อาจารย์ ทวี รุชนิกร

โรงเรียนบ้านคลองเต็ง ครัง

ครูปราโมทย์ ศรีสมบัติ

โรงเรียนการช่างชาย ครัง

อาจารย์ อุทัย คุณเกษม

ต่างจังหวัดจะหาซื้อ

กิ่งคนศาสตร์ปริทัศน์

ได้ที่

เชียงใหม่	สุวิวงศ์บึกเซ็นเตอร์ รามาบึกเซ็นเตอร์	พิทลุง	อุดมพานิชกิจ
นครศรีธรรมราช	ทุ่งสงบรรณาการ	ยะลา	พิทยาคาร
พิษณุโลก	แสงทองพานิช บรรณาการณ เสียงทิพย์	ขอนแก่น	ไทยถิ่นเอง
ปัตตานี	ปัตตานีบึกเซ็นเตอร์	สุราษฎร์ธานี	ไทยวัฒนาพานิช
อุดรธา	อัมพร	สงขลา	หาดีใหญ่บรรณาการ
นครราชสีมา	โรงแรมโพธิ์ทอง ชัยรังสี	สระบุรี	พิมพ์อนงค์
			สถานีรถไฟสระบุรี
			มิตรสาสน์
			ชงชัย

กำหนดการนิทรรศการประวัติและผลงานเสฐียรโกเศศ - นาคะประทีป

วันที่ ๒๖-๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๖

เปิดให้เข้าชมทุกวัน ตั้งแต่เวลา ๙.๓๐ น. - ๑๙.๐๐ น.

๒๕ พ.ย. ๑๐.๐๐ น. - ๑๒.๐๐ น. บำเพ็ญกุศลเนื่องในวันคล้ายวันเกิด พระสาร
ประเสริฐครบ ๗ รอบนักษัตร ณ วัดเทพศิริน
ทราวาส

๒๖ พ.ย. ๑๖.๐๐ น. ประธานมูลนิธิฯ กล่าวเชิญคณะผู้จัดงาน
๑๖.๑๕ น. รองประธานโครงการคำวาท อารธนาพระศรี
วิสุทธิโมลี แสดงธรรมกถาเรื่อง พุทธธรรม
๑๗.๓๐ น. รองประธานมูลนิธิฯ เชิญผู้แทนสมาคมสถา
ปนิกสยาม กล่าวสรุปผลงานของนายวิโรจน์
ศรีสุโร แล้วนายวิโรจน์รับรางวัลจากประธาน
มูลนิธิฯ

ผู้แทนชมรมวิชาการคณะอักษรศาสตร์กล่าวถึง
การประกวดบทกวีนิพนธ์ แล้วผู้ชนะประกวด
รับรางวัลจากประธานมูลนิธิฯ

๒๗ พ.ย. ๑๖.๓๐ น. การสนทนาเกี่ยวกับ **ชีวิตและผลงานของพระ
สารประเสริฐ** ผู้ร่วมสนทนาได้แก่

๑. อาจารย์ฐะปะนีย์ นาครทรรพ
  ๒. อาจารย์สุภา บุษปฤกษ์
  ๓. อาจารย์สอาด อินทสาด
  ๔. อาจารย์เรืองไกร กุศลาลัย
  ๕. อาจารย์สมศรี สุขุมลันนันทน์
- ดำเนินการสนทนา

๒๘ พ.ย. ๑๖.๐๐ น. รายการตอบปัญหาเกี่ยวกับพระยาอนุমানราช
ชนและพระสารประเสริฐ รวมทั้งผลงานของ
ท่านทั้งสอง โดยชมรมวิชาการ คณะอักษร
ศาสตร์

๒๙ พ.ย. ๑๖.๓๐ น. สนทนาเรื่อง **ความรู้ทางวรรณคดีสันสกฤต ของ
พระสารประเสริฐ** ผู้ร่วมสนทนาได้แก่

๑. ศาสตราจารย์ ม.ด. จิรายุ นพวงศ์
  ๒. อาจารย์ศักดิ์ศรี เขมน์นาค
  ๓. อาจารย์สุวรรณ เกรียงไกรเพชร
- เป็นผู้ดำเนินการสนทนา

๓๐ พ.ย. ๑๖.๐๐ น. การแสดงละครสั้น โดยกลุ่มนักแสดงมหา
วิทยาลัยเชียงใหม่

(รายการนี้อาจจะเปลี่ยนแปลงได้)